

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka
(2)\Troska_Jan_Matzal-Peklo_v_raji.pdb

PDB Name: Troska - Peklo v Ráji
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 21.9.2003
Modification Date: 21.9.2003
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

LEPREZ

1. ČERNÝ PASAŽÉR

V hamburském přístavu u mohutné kamenné hráze vyhrazené pro obchodní lodi plující do Austrálie kotvil veliký parník. Baňatý trup natřený dehtem, s řadou kulatých okének pod palubou, tři stožáry se svinutými plachtami a jediný komín, z něhož líně stoupal do vzduchu sloup černého dýmu, svědčily o tom, že je to nákladní loď. Cestovat na ní kolem světa by asi nebylo nic příjemného.

Na hrázi i na palubě bylo živo. Do skřípotu jeřábů, řinčení řetězů a dunivých nárazů nakládaných beden a sudů se mísilo volání lodníků a nakladačů a ostré, úsečné povely lodních důstojníků.

Stohy zboží z hráze pozvolna mizely, pohlcovány otvorem ve středu paluby. Konečně spustil jeřáb poslední velkou bednu hluboko do lodního trupu a ruch se utišil.

Ale po chvíli propukl znovu, ohlášen krátkým hvizdem lodní sirény. Na hráz se hnuli dva lidé, kteří supěli pod těžkými zavazadly. Jeden z nich, zavalitý muž, se lišil od ostatních cestujících, chudáků, zatížených kromě zavazadel starostmi o děti, křečovitě se držící otcova kabátu nebo matčiny sukně.

Thlust'och nesl jen malou příruční tašku, zato po jeho boku pod tíží kufru vrávorál asi šestnáctiletý chlapec.

Cestující pomalu vystupovali po schodech a můstku na palubu, kde zřízenci kontrolovali osobní průkazy a předem zakoupené lodní lístky. Konečně přišel na řadu tlustý muž. Sotva jej lodní kontrolor zahlédl, rozzářila se jeho přísná tvář vlídným úsměvem.

"Už se vracíte, pane Garrison?" zeptal se.

"Yes," přikývl. "Vyřídili jsme obchod a jsem rád, že mohu tak brzy zpátky. To víte, nechat dvě farmy v Austrálii dlouho bez dozoru není maličkost. Na předáky se nelze spolehnout. Mohl bych si sice dopřát plavbu na přepychové lodi, ale..."

"Proč byste to dělal?" vpadl mu do řeči kontrolor. "Vždyť jste s námi už plul několikrát. Jste tu jako doma. Vaše kabina je volná."

"All right! Jinak bych..."

"Prosím, jen račte," pobídl ho kontrolor, když slyšel brumlání ostatních, kteří museli čekat. "Průkazy!" vyštěkl na chlapce za Garrisonem.

"Můj nosič," řekl přes rameno farmář.

"Promiňte," omluvil se kontrolor a chlapec se potácel se svým břemenem za farmářem.

Bylo vidět, že Garrison tu všechno dobře zná. S nosičem v patách kráčet na zád' paluby, kde stal úhledný domek s okny zastřenými záclonkami. Jediná 'přepychová' kabina na lodi. Garrison stiskl kliku. Dveře nepovolily. Ale už sem běžel steward a s úklonou podával Garrisonovi klíč.

Chlapec složil zavazadla do kouta kabiny. Byl tak vysílený, že se musel zachytit stěny, aby se udržel na nohou. Farmář pronesl jakási posměšná slova, kterým však chlapec nerozuměl.

Garrison mu hodil do napřažené dlaně drobnou minci, chlapec ji vsunul do kapsy, aniž se podíval na její hodnotu, a rychle vyšel z kabiny.

Pomalů se procházel mezi bednami a sudy a pobíhajícími lodníky. Teď se zastavil u otevřeného velikého otvoru, lemovaného nízkým zábradlím, a naklonil se přes ně. Železný žebřík padá právě pod jeho nohama kolmo dolů, do hloubky lodního trupu. Čtyřboký komín končí nade dnem, které je matně osvětleno žárovkou. Právě teď tu není nikdo. Lodníci jsou zaměstnáni odpoutáváním lodi od železných sloupů na hrázi a vůbec přípravami k vyplutí. Teď zaječela siréna dvakrát. Zná ten signál, ví, že je to výzva, aby všichni, kdo se neúčastní plavby, opustili loď. Také z velitelského můstku sem není vidět přes komín a jeho přilehlé komory.

Rychle se rozhodl: přehoupl se přes zábradlí a spěšně sestupoval po žebříku dolů. Byl asi v polovině, když se nad ním obě křídla padacích dveří zavřela. Sestupoval dál. Světlo zespodu už se dotýkalo jeho bot, tu se zarazil a vystoupil o příčku výš, aby zůstal ve tmě, protože pod sebou slyšel hlasy.

"Tak zatím je to dobré," říkal jakýsi muž. "Je čas k večeru. Necháme toho a zítra ráno uklidíme ještě tenhle zbytek vlevo."

"Máš pravdu, Karle, dost jsme se nadřeli," přitakal druhý.

Uslyšel vzdalující se těžké kroky, zabouchnutí dveří a zaskřípění klíče v zámku. Pak bylo ticho.

Ted' už může dolů. Rychle sešplhal a seskočil na podlahu. Byl ve skladišti. Malá část ještě nebyla uklizená, ale větší už ano. Úzká mezera mezi navršeny bednami vedla přímo do čela skladiště, kde viděl ve světle žárovky železné dveře. Ale proč tu nechali rozsvíceno?

Asi zapomněli zhasnout. Vzpomenou-li si, vrátí se. Musí toho využít.

Rozhlížel se po vhodném místě, kde by se ukryl, lépe řečeno ubytoval, protože tahle místnost mu bude domovem na několik týdnů, snad i měsíců. Tahle haldy vzadu není urovňována. Zítra ji přijdou upravit. Musí tedy do přední části, víc ke dveřím. A tady ty bedny tvoří skoro hladkou stěnu, vysokou přes pět metrů, a nahoře je úzký prostor; stěží se tam vtěsná. Kam tedy?

Z úvah ho vyrušily různé kroky: někdo sem sestupuje po schodech. Strach mu dodal skoro nadlidskou sílu: jako kočka šplhal po bednách, vrážel prsty do škvír, nedbaje třísek, které se mu zadíraly pod kůži, a vyčnívajících hřebíků, do krve drásajících ruce a trhajících šaty.

Sotva se vtěsnal do prostoru mezi stropem a bednami, otevřely se dveře.

"Vždyť jsem věděl, že zapomněl zhasnout!" slyšel bručivý hlas, cvaknutí vypínače, prasknutí dveřmi a rachot závor. Zůstal sám v úplné tmě.

Najednou se pod ním všechno zachvělo, mírně rozhoupalo a pak už se vše kolébalo v pravidelném rytmu.

Loď vyplula.

Ležel dlouhou chvíli stísněný a tak napjatý, že se nemohl ani hnout. Takhle to dlouho nevydrží. Musí nalézt vhodnější místo. Ale až později, v noci, kdy si může být jistý, že sem nikdo nevkročí.

Asi za hodinu - možná dříve či později - bylo těžké tu měřit čas - zarachotila závora a vešel muž v poddůstojnickém stejnokroji, podle všeho skladník. Rozsvítil, prošel skladištěm, hučel cosi o šlendriánu nad neurovanou haldou, spokojeně zavrčel v přední části, zhasnul a zmizel za dveřmi.

Ted' už to půjde. Chlapec sešplhal na podlahu a hmatá po bednách, šoural se k vypínači. V záři žárovky prohlížel svůj nový domov.

Skladiště bylo mnohem rozsáhlejší, než si myslel. Za haldami objevil sudy, většinou plné, železné barely, stoh plných pytlů - mouka, hrách, jakési sušené listy, tabák nebo čaj či co to bylo, těžko říci, když mohl používat jen hmat. Světlo sem dosahovalo jen matně. Otevřená bedna: konzervy. Výborně! Jednu si načne. Má hlad, od rána nejedl. A tady zase bedna s víkem, sice přikrytým a přibitým jedním hřebíkem, ale zaraženým jen napůl. Lehce odklopil víko. Sláva!

Suchary! Tvrdé jako kost, ale má přece zdravé zuby.

Dále objevil několik velkých žoků, měkkých a kyprých. Naštěstí má s sebou kapesní nůž. Naříz žok: bavlna k čištění strojů. Stoh byl asi dva metry vysoký a přes tři metry dlouhý. Na těch by se mu pěkně spalo! Jenže to nejde. Našli by ho. A pak, celá tahle část vypadá jako špižirna, z které se často bere. Ale co kdyby to tu trochu přerovnal, upravil?

Například právě ty žoky. Dát je trochu dál od stěny, stačí půl metru. Kdo si toho všimne v tomhle šeru? A na žoky nastlat několik těch prázdných pytlů z haldy. Krajní žoky nechat těsně u stěny. Pak tam bude mít hnízdečko. Vchod shora. Nikdo ho tam nebude hledat. Čisticí bavlny se tak mnoho nepotřebuje.

Ano. Tak to udělá. Nemá ani jinou možnost.

Nebyla to lehká práce. Ale pud sebezáchovy dovede dělat divy.

Konečně byl hotov.

Zhasl žárovku, potom vlezl do svého útulku a otevřel konzervu: guláš! To je pochoutka! Nasytil se, ale měl žízeň. Co dělat? Dnes už to vydrží. Je strašně utahaný. A zítra bude hledat vodu. Na tu úplně zapomněl.

Usínal a ani si neuvědomil, jak takové opomenutí může být osudné...

* * *

Kdo to byl? Proč se vloudil na loď, která plula až na druhý konec světa? Co ho přimělo, aby se dal zavřít do tmy hluboko pod ponorem a nepřemýšlel o nebezpečí, která ho mohou potkat? Kam mířil?

Jmenoval se Vilém Křemen.

Jeho otec byl celním úředníkem v Hamburku, kde se narodil. Hovořil jen německy, hamburským dialektem a poněkud se vyznal v angličtině. Oženil se s hamburskou Češkou, která - přestože její rodiče už dlouhá léta byli usazeni v Hamburku - se pořád cítila být Češkou. Otec nic nenamítal, když jeho žena učila synka českým sloům a písním.

Vilík chodil do německé školy. Bylo mu čtrnáct let, když mu zemřela matka. Tato první krutá rána osudu působila na chlapce tak, že ji málem nepřežil.

Od té doby bral otec Vilíka s sebou do celnice. Nějaký čas bude zaměstnán, ovšem bezplatně, aby získal praxi, a pak ho dá do celnické školy. Chlapec byl nadaný, vnímavý a měl o toto povolání, jak se otci zdálo, zájem.

V tom se však otec mýlil. Kdyby byl jen trochu vytušil svůj omyl, byl by synovi vybral jiné zaměstnání.

Synka totiž nezajímalo proclívání, nýbrž zboží, a to výhradně to, jež do celnice docházelo ze zámořských zemí, hlavně tropických, ať to byly plodiny nebo výrobky, sbírky živočichů, hmyzu, motýlů a brouků, divošských zbraní a výrobků, jejichž příjemci byli překupníci nebo muzea, bedny a klece s živými zvířaty a ptactvem, adresované na různé zvěřince a mnohé jiné věci.

Nelze říci, že by Vilíkův zájem byl probuzen teprve teď. Bylo to zhmotnění jeho dosavadních představ, ztělesnění fantazie, vyvolané četbou dobrodružných knížek, a celnice se pro ni stala velice úrodnou půdou.

Jednoho dne se otec poranil na ruce při vylívání oštěpů a šípů, došlých z Konga. Nepatrné škrábnutí, jemuž nevěnoval pozornost. Ranka se ani nezanítila, ruka neotekla. Večer pocítil silnou únavu. Sotva dolehl, usnul. Ráno Vilík marně otce budil. Přivolaný lékař zjistil smrt a pitevní nález zněl: otrava neznámým jadem.

Po projednání pozůstalosti zbyl Vilíkovi zbytek otcova měsíčního platu. Na matčin podíl nemohl sáhnout, poněvadž byl uložen v bance, a také otcovy malé úspory byly pro něj nedostupné, neboť je spravoval poručník. Těch sto marek by mu stačilo snad na výlet do některé oblasti Německa, ale ne přes hranice. Ostatně stejně nemá pas a ani ho nemůže

získat, protože je příliš mladý. Žádná ze zámořských lodí ho nevezme na palubu bez cestovních průkazů. Poručník, otčův přítel, přísný a rázný člověk, rozhodl, že Vilík půjde do učení, a dal mu k volbě řemesla lhůtu tři dnů. Poručníkova dobrá vůle na něj působila zcela opačně: za nic na světě se nevzdá úmyslu poznat svět! A když to nejde jinak, uteče!

A tu ho napadlo: udělá, o čem už slyšel a četl. Vloudí se na loď a někde se ukryje, nejlépe ve skladišti. Tam bude mít dost jídla. Až loď někde zakotví, vyčihá si příležitost a nějak se už dostane na svobodu.

* * *

Vilík usnul hlubokým spánkem, který přivodila tělesná námaha, napjaté nervy, stejnoměrné chvění a kolébavý rytmus lodi, plující teď už z ústí řeky na moře. Ležel na měkkém žoku oblečený a obutý. Ačkoliv byl únor a venku mrzlo, netrpěl zimou, poněvadž dřevěnou stěnou sem vnikalo teplo ze sousední strojovny a také železná podlaha hřála, protože v této části tvořila zároveň strop kotelny.

Měl hrozný sen: Plíží se pralesem, jehož houští je stále neproniknutelnější. Není tu tma, jen jakési podivné zelené šero. Ze stromů visí liány tlusté jako ruka; některé ještě silnější. Najednou konec jedné liány ožil, zvedl se - a těsně před jeho obličejem se široce rozvěřela tlama obrovského hada. Krajta tygrovitá, blesklo mu hlavou. Ale místo syčení slyší kvikot. Teď mu cosi leze přes nohy - šplhá se výš - kolem něho to kvičí, píská - a vtom - rezavá bolest v masité části pod palcem ruky. Zděšeně vykřikl a procitl.

Příšerná vidina zmizela. Ale nezmizela bolest v dlani. Ohmatal bolestivé místo. Ano, něco ho kouslo. Bylo to sen, nebo skutečnost? Zaťal mu do ruky zuby opravdu jedovatý had? Vlasy se mu zježily a zalil ho mrazivý pot. Zase to pištění! A teď mu cosi přeběhlo přes nohy. Jeho ruka se vymrštila. Dlaň nahnátla cosi malého, srstnatého, co mu mrštně vyklouzlo z dosahu.

"Krysa!" vydechl s pocitem odporu. "Jenom krysa," opakoval ulehčeně. Ale hned poté se vyděsil: "Lodní krysy!"

Vilík si vzpomněl na různé pověsti, které slýchal od lodníků o těchto krvelačných tvorech. Prudce vyskočil na nohy. Na tohle nevzpomněl.

Bývají jich prý v lodních skladištích celé roje. A jsou neslychaně drzé. Co dělat, aby se před nimi uchránil? Nejlepší ochranou je samozřejmě světlo. Ale může rozsvítit? Co kdyby sem někdo vešel? A jak dlouho spal? Je už den, nebo ještě noc? Proč si aspoň nevzal s sebou hodinky po otci! Na ty také zapomněl.

Teď jasně slyší cupitání. Zní to, jako by se koulely broky, jak ostré krysí drápky narážejí na železnou podlahu. Zvuky se soustřeďují před žoky, za nimiž je schovaný. Krysy se shlukují k útoku. Musí rozsvítit, ať se stane cokoli. Lépe se vydat lidem než jim.

Vyšvihl se na žoky. Zdálo se mu, že přes černou tmu vidí zelené tečky - světélkující oči, kmitající mu pod nohama.

Strnul. Těžké kroky duní po schodech. Někdo přichází. Seskočil zpátky a schoulil se v úkrytu.

Rachot závory, dveře se rozlétly a ve skladišti se rozsvítilo.

Byla to slabá žárovka, jeho pelíšek zůstal ve stínu, ale přece náhlý přechod z úplné tmy do světla způsobil, že musel přivřít oči.

"Podívejte se na tu havěť! Poručil jsem vám přece, abyste rozhodili otrávené zrní! Proč jste to neudělali?" slyšel hněvivý hlas.

"Odpusťte, pane skladníku," odpovídal druhý pokorně, "nadhleli jsme se včera a - pytel jsme už spotřebovali, když jsme přistáli v Hamburku. Teď ani nevíme, kde je další zásoba."

"Krásné! Čtrnáct dní jste tu nechali tu pakáž řádit! Bylo jich tu pár, teď jsou jich tu stovky. Výsledek vaší lenosti! Proč se nezeptáte? Tyhle tři pytle jsou plné. Otevřít a rozhodit! A nezavazovat - ať si pochutnají. Copak, člověče, nechápete, jaké škody můžou natropit? Vědět to kapitán, zavře vás sem na nějaký den a rok bude potom trvat, než se vám těch pět nebo deset kilo masa, které z vašeho líného těla ohlodají, zase vrátí. Karel už jde. Tak do práce, hoši! Pěkně to tu urovnejte," dodal skladník už smířlivě.

Jeho hlas se blížil a poslední slova zněla už před Vilíkovou ochrannou hradbou.

"Co je s těmi žoky?"

"Čistící bavlna, pane skladníku."

"To vím. Ale proč jsou tak daleko od stěny?"

"Asi se posunuly při vlnobití v Helgolandu."

"Zase něco! Hrom do vás! Nebyly zabezpečeny! Postavte před ně trámy a zašroubujte je do podlahy a stropu. Zrovna tak ty stohy beden. Dostat se do bouřky, bude všechno na hromadě. Divím se Vám. Jste oba u nás už několik let, a do všeho abych vás strkal," vrčel skladník už na odchodu.

Dělníci osaměli.

Chvilku se skladiště otřásalo pod nárazy překládaných a posunovaných těžkých kusů.

„Honzo," slyšel v nastalém tichu přitlumený hlas, "napijeme se, ne? Skladník sem teď nepříjde. Dělá ranní rozpočet s kapitánem. Je osm hodin. Do devíti máme klid. Co ty na to?"

"Hned po ránu máš žízeň? Nebude to z nás cítit?"

"Rozkoušeme na to hrstku anýzu. Naše zubní pasta voní zrovna tak."

"No, tak to zas navrtej. Máš nebožizek?"

"To víš, že na takovou věc nezapomenu. I dřívko mám připravené na ucpání."

Pak slyšel Vilík spokojené mlaskání.

"Teď ty!" pobízel Karlův hlas.

Vilík už déle nemohl vydržet. Musí se přece podívat, z kterého sudu pijí. Vždyť má také žízeň.

Opatrně se vysoukal na kraj žokové hradby. Škvírou mezi žoky viděl lodníka se rty přísátými k okraji sudu. Polykal sliny a díval se, jak se oba střídají.

"Teď už dost!" řekl rázně Hans a přitiskl palec na otvor.

Karel se sklonil, vtěsnil do otvoru dřívko a kladívkem ho zatloukl.

Dále Vilík pozoroval, jak si oba nabírají cosi z jednoho pytle a žvýkají. Jistě ten anýz.

Dělníci věděli, že navrchu v bedně je sušená uzenina a že víko drží jediný hřebík. Nebylo to poprvé, co se Honzík po Karlových zádech dostal k dobrému soustu. Vytáhl kus, o který se rozdělili.

"Po tomhle pomůže kousek žvýkacího tabáku," poučoval Karel svého kamaráda, "a ochrání nás před skladníkovým zvědavým nosem, víš, že je nekuřák a tabák nemůže ani cítit."

"A teď už dost!" ozval se Hans rázně. "Musíme dělat, máme toho na dnešek moc."

Pracovali až do poledne, kdy sem otevřenými dveřmi dolehl hlas lodního zvonu. Měli dokončené lešení, které zabezpečilo stohy beden v přední polovici. Odpoledne začnou rovnat vzadu. Tam byl také Vilíkův pelech. Neměl by se zatím skrýt jinde? Rád by, možná, že budou chtít žoky přirazit ke stěně, jak byly dříve. Ale kam? Neví o lepším místě. Ne! Zůstane tady. Jestli ho najdou, co se dá dělat. Ostatně, nejsou to zlí lidé, zdá se. Hlavu mu nesrazí.

Ale vylodí ho. Vysadí ho při nejbližší zastávce a odevzdají přistavní policii. Bude uvězněn, vyšetřován a postrkem poslán zpátky do Hamburku. Všichni, kdo ho znají, se mu budou vysmívat: Podívejte, už je tady z cesty kolem světa, kterou skončil v Brémách!

Vysoukal se na žoky. Dveře byly zavřené, ale žárovka svítila. Měl už zase hlad a trápila ho žízeň. Jen o několik kroků dál leží pytel s konzervami. A tamhle z toho sudu pili. Navrtali jej nebozískem a díрку ucpali. Ale nemůže se odvážit. Mohl by sem někdo vpadnout a přistihnout ho - můj Bože, vždyť to je krádež! Je zloděj! Už včera ukradl konzervu! Kdo by ho potrestal? Kapitán. Ten je všemocným pánem na lodi. A pak ho odevzdají policii, která mu uloží také trest. Proč? Neví, ale - všechno se mu v hlavě plete.

Krasy! Tamhle vylézá jedna - tady tři - a teď celý hlouček. Chroupají rozhozené zrní. Jak jsou drzé! Ani světla se nebojí! Copak to? Jaký to ta havěť provádí tanec? Skáčou, točí se dokolečka, běhají hned po zadních, hned zase po předních nohou, dělají krkolomné přemety a piští tak podivně, trhaně a zase táhle, jako by výskaly radostí a kvílely bolestí - teď se svíjejí, koušou své vlastní tělo, natahují se, napínají v hrozných křečích...

Kroky na schodech.

Vilík se rychle schoval do svého úkrytu.

"Vidíš je? Chachá! Nejméně třicet je už mrtvých! A tyhle dodělávají. Slyšíš ten piskot? Některé zalezly do koutů, ale to jim nepomůže. Panečku, strychnin je spolehlivý jed," pochvaloval si Karel.

"Co s nimi?" hučel Hans.

"Musíme je vynést a hodit do moře."

"Nechme je zatím tady. Odkopneme je semhle za sudy na hromadu. Přes noc jich bude víc. Pak to smeteme na lopaty a v koši vyneseme. Zítra je času dost. Nebudeme si kazit chuť po obědě."

* * *

Příští noc byla pro Vilíka hrozná. Ani oka nezamhouřil kvůli příšernému kvílení krys zápasících se smrtí. Jeho nervy byly tak napjaté, že neměl ani hlad ani žízeň. A ani se nemohl odvážit mezi ty tvory, protože se bál, že ho kousnou a on zahyne stejnou smrtí, protože jed by se dostal do jeho krve - jak si myslel.

Konečně bylo ticho. V tu chvíli se mu zamotala hlava. Ani neví, jestli usnul nebo omdlel. Probudil ho výkřik:

"Tak ho zvedni!" zazněl rozkaz tak blízko, že se mu hrůzou zastavil dech.

Koho zvednout? Jeho! Našli ho! Uviděli ho tu ležet. Slyší supění těsně u žokové hradby. Così se zvolna tyčilo nad žoky - trám.

Zakousl se do rtů, aby zadržel úlevný výdech: stavějí trámovou ohradu, aby zabezpečili žoky.

Ale co když budou chtít žoky přirazit ke stěně? A udělají-li tak hustou mříž, že se jí neprotáhne? Zemře hladem, uzavřen v kleci jako divoké zvíře.

Trám stál kolmo a rány těžkého kladiva ho zarážely mezi podlahu a strop.

"Teď to přišroubujeme dole," slyšel Karlův hlas.

"A nahore?" poznával Honzika.

"Samozřejmě až potom, ty chytráku!"

Ze svého pelechu dohlédl vleže na hořejší konec trámu. Je sice ve stínu, ale kdo tam bude pracovat, musí ho uvidět.

Rychle přehodil přes sebe pytle, na nichž ležel, schoulil se pod nimi a třásl se úzkostí a horečkou.

"Vždyť jsem to povídal!" slyšel nad sebou vítězný výkřik.

Vilík se kousl do rtů: už ho mají! Uviděli ho. Ale hned se uklidnil, když hlas pokračoval:

"Do té mezery ukládá strojník vyprázdněné žoky. Proto je posunul od stěny."

Doba, než konečně práci skončili, se mu zdála být věčností!

"Tak jsme hotovi. Zavolej skladníka, ať se podívá a dá nám už pokoj. Nerad se tu dřu. Je to nádenická práce. Jsem raději na čistém vzduchu."

"Já taky. Zvlášť teď, kdy už nejsme daleko od Španělska a venku je teplo."

Vilík slyšel vzdalující se kroky. Pak bylo ticho.

Přijde skladník, aby přehlédl práci. Zase nejistota, strach a obavy. Nebude skladník trvat na svém rozkazu, aby žoky posunuli ke zdi?

Konečně kroky. Muka napětí, čím víc se blížily.

"Proč jste neposlechli?"

Mráz projel chlapcovým tělem.

"Strojník tam skládá prázdné pytle."

"Nesmysl. Z téhle zásoby byl spotřebován jediný žok a ten leží ve strojovně."

"Je jich tam halda."

"Hm, pak jsou to jiné. Vlezte tam a přineste je!"

Ta slova byla poslední, která Vilík vnímal. Nervy povolily a hoch ztratil vědomí. Proto neslyšel další skladníkův rozkaz:

"Počkejte, nechte toho! Ať tam jsou! Neztratí se. - Tak dobře, hoši, všechno v pořádku."

Železné dveře bouchly, závora zarachotila a skladiště se ocitlo v naprosté tmě.

2.

KAPITÁNŮV ROZSUDEK

Ticho přivedlo Vilíka opět k vědomí. Jeho tělo se hlásilo o svá práva. A hlavně žaludek!

Ležel ve tmě, ale ta už ho nelekala. Kromě stejnoměrných zvuků, tlumeně sem doléhajících ze sousední strojovny a znějících jako výdechy spícího obra, tu bylo úplné ticho.

Krasy, jak se zdálo, byly vyhubeny; může se tedy bez nebezpečí odvážit ven, aby našel něco k jídlu a pití! Zvlášť žízeň ho nesnesitelně trápila. V krku měl výheň, opuchlý jazyk ho škrábal v ústech jako struhadlo.

Posadil se a ztěžka vstal. Celé tělo ho bolelo. Snad po námaze se zavazadly, s nimiž se předevčírem trmácel. Ale proč ho tak divně tíží hlava? Jako by na ní měl olověnou helmu, která svírala spánky - bum - žžž - bum - žžž - bum - žžž...

Dýchá to za stěnou parní stroj? Ne, to buší cosi v jeho mozku. Začalo to teprve teď, když vstal. Strašná bolest; jako by ho do zátylku tloukl těžkým kovářským kladivem. A po každé ráně hukot v uších a rezavá bolest ve spáncích, při níž jako by oči vylézaly z důlků.

Závrat' - nebo se to houpá loď?

Bože milosrdný, jen doušek vody!

S vypětím všech sil se vydrápal na žoky a upadl. Hlava, ve které vířil orkán a duněly a třaskaly rány, jaké slyšel v lodních docích při zatloukání ohromných nýtů, sklesla těžce na měkký povrch žoku.

Vzchop se! Je to všechno z hladu a žízně! Lehce už teď sestoupíš. Přidržíš se trámu. Několik kroků od tebe je sud, z něhož pili. Osvěžíš se. Vezmeš si zase konzervu, suchary nebo kousek té sušené uzeniny. Hlavu vzhůru! Nebuď takový slaboch! Jsi na cestě do ráje a víš, že tam vede cesta trním a hlozím.

Zasténal a zvedl hlavu, těžkou jako cent. Přesunul nohu, druhou, obě zalapaly v prázdnu, tělo se posunulo, upadl na podlahu. Chvilí stál a vrýval prsty do žoků. Rychlý, sípavý dech mu ovanul ruce, horký jako z výhně. Jazyk, suchý, drsný a ostrý jako pilník, přetřel rty. Zasykl bolestí.

Vodu! Jen svlažit ty bolestně zduřelé rty a hořící hrdlo. Ale musí mít světlo. Dostane se k vypínači? Musí! Poplází se - na nohou se v té tmě neudrží. Za světla už to půjde lépe.

Podánilo se mu to. Ale žárovka ho oslepila. Jako by mu do očí vrazil jehly. Pozvolna oči přivykly. Trochu se mu ulevilo. Přidrží se beden, doplazil se k sudu.

Jak divně teď vidí - všechno je nějak pestře zbarvené, obrysy jsou sice jaksi rozplízlé, ale jakoby malované duhovými barvami.

Poklekl k sudu. Je to on? Je! Tady vidí na černém boku světlejší tečku. To je dřívko. Ale jak je dostane ven? Nožem. Jeho nůž má několik čepelí. Je tu i malá pilka a vývrtka. Tu nepotřebuje. Vývrtkou to nejde. Dírka je rovná a hluboká. Ale tady je bodec. Tím dřívko provrtá.

Jde to.

"Ach!" vykřikl chraptivě, když ze sudu vyrazil tenoučký pramének.

Prisál rty a pil. Hltal, zavřel oči blahem. Necítil žádnou chuť. Všechno jedno, jen když to chladí, hasí žár v hrdle a tupí ježaté ostny na jazyku.

Musí si oddechnout. Křeč mu sevřela plíce. Přidržel prst na otvor. Rozprášený pramének mu stříkl do tváře a do očí. Jak to pálí! Nemůže otevřít oči.

Co je to, proboha? Co to pil? Nespletl si sud? Nenalokal se nějakého jedu nebo žiraviny? Ne, žiravina to není. Pálí to jen v očích. Kdyby se alespoň mohl rozhlédnout, je-li to ten pravý sud. Ale je. Vždyť byl navrtaný a ucpaný dřívkem. A jak je mu teď lehce, jako by se mu do žil vrátila síla.

Ale najednou měl pocit, že se pod ním rozevřela podlaha a on klesá nebo se vznáší.

* * *

Závora zarachotila, dveře se otevřely a na prahu stál skladník, provázený Karlem a Honzou.

"Kdo nechal rozsvíceno?" zahřměl.

"Já ne," vyhrkli lodníci.

"Vida, ani jeden! To už přestává všechno! Ohlásím to kapitánovi! Dá vás na šest hodin do želez!"

"Pane skladníku, my jsme přece..."

"Mlčet! Nechci slyšet ani slovo! - A co to tu páchne? To je jako... Chlapi, vy jste tu pili!"

M... my? Jak? Kdy?"

"Jak? Kdy?" posmíval se skladník jízlivě. "Naposledy včera večer a kdy předtím, to se přiznáte, až dostanete deset ran lanem. A jak, je lehké uhádnout: navrtali jste sud, ale špatně jste ho ucpali. Teče! Vidíte tu stružku? Rychle, zachránit, co se snad ještě dá!"

Doběhli k sudu. Jako tři sloupy stáli nad nehybným tělem, ležícím v kaluži, která se v kolébavém rytmu lodi přelévala zleva napravo.

"Kdo je to?" Nikdo z nich ho neznal. "Jak se sem dostal? Proč tu leží? Je mrtev, nebo..."

"Je živý," řekl Honzík, když se sklonil těsně nad obličej, obrácený ke stropu a zbrunátnělý. Z otevřených úst se rychle dral přerývaný, sípavý dech.

"Černý pasažér," hučel skladník. "Vloudil se sem. A pil rum, až se zpil do bezvědomí. Hnus! Takový mladý člověk - ještě chlapec - počkej, kluku, tohle si odpykáš!"

"Pane skladníku, myslím, že se mýlíte," osmělil se Karel.

"Já že se mýlím? Copak to nevidíte?"

"No, vidím. Leží tu v louži rumu. Navrtal sud, to je jasné, a pil! Ale ta tvář se mi nelíbí."

Lodník položil dlaň na chlapcovo čelo.

"Přesvědčte se!" vyběhl skladník. "Ten kluk má pořádnou horečku. Je v bezvědomí."

"Ho-reč-?" slovo uvázlo skladníkovi na rtech. Jestli je to tak, musí to hned ohlásit lodnímu lékaři. Horečka znamená nemoc. Co jestli je to něco nakažlivého? Tyfus, nebo dokonce černé neštovice? Pak jsou všichni v nebezpečí. Loď musí přistát v nejbližším přístavu a celá posádka i s cestujícími musí na dlouho do karantény, na pozorování pod přísný lékařský dozor. Několik týdnů budou odloučeni od světa, hůř než v kriminále. Tohle by jim scházelo! Aby do toho...

"Dojděte pro lékaře!" nařídil Honzíkovi a ten hned odběhl. "Vy zůstanete tady! Sáhl jste na něj, a kdo ví, jestli jste se už nenakazil," vyjel na Karla.

"Já-á? Nakažený? Já - jak to - myslíte?" zavyl Karel zděšeně.

"To se uvidí. Doktor vám to řekne. Třeba je to mor, člověče!"

Karlovi zacvakaly zuby. Mor!

"Ne-ne..."

"Ticho! Jděte dál ode mne!" křičel skladník a ustoupil mezi bedny s revolverem v ruce. "Ani se nehněte! Jinak - uznejte," změnil tón, "nemohu vás pustit. Mohl byste rozšířit nákazu. Počkáte tu se mnou, až co řekne doktor." Skladník jednal správně. Vypuknutí nakažlivé nemoci na lodi bývá daleko osudnější než na souši. Může přivést celou loď do zkázy.

Konečně přišel lékař. Sklonil se nad bezvědomým, navlékl gumové rukavice a ohmatl tepnu.

"Vysoká horečka," řekl temně.

"Je také opilý?" ptal se skladník.

"To není jisté. Pochybuji, že věděl, co pije. Pil, aby uhasil žízeň. Je tu už třetí den, poněvadž jsme dosud od Hamburku nikde nepřistáli. Ten doušek rumu ho nemohl přivést do takového stavu. Spíš to byl hlad a žízeň. Musíme ho dopravit do lodní nemocnice."

"Kdo ho má..."

"Tihle dva," ukázal lékař na lodníky.

"Já - ani se ho nedotknu," ohradil se Honzík.

"Vždyť je to mor!" jekal Karel.

"Kdo to řekl?"

"Pan skladník."

"Nesmysl. Nikdo nemůže vědět, co z toho bude. To se ukáže. Ale mor to není. Už by byl mrtev. Snad tyfus nebo neštovice."

"Pěkně děkuji," zahučelo to v podpalubí.

"Co dělat?" pokrčil lékař rameny. A pojednou ostře: "Žádné zbytečné úvahy a průtahy! Vezměte ho hezky šetrně a běžte!"

Lékařova slova zapůsobila.

Po chvíli ležel Vilík na čisté posteli v útulném pokojíku. Cestou nikoho nepotkali a do té chvíle neměl ani kapitán tušení, co se stalo. Skladník mlčel. Bylo teď na lékaři, aby zařídil další.

Ani ostatní neřekli nikomu nic. Věděli, že by skončili v izolaci v nemocnici. Mlčel i lékař. Uvažil, že by nebylo moudré zbytečně vyvolat poplach, a také mu bylo chlapce líto.

Měl dostatečnou praxi a zkušenosti, aby podle tváře mohl poznat člověka. Zřídka se mýlil. Zvláště v tomto případě. Vždyť je to ještě skoro dítě! Co asi zažil? Určitě hodně strádání, ústrků a bídy. Asi utekl trýznitelům. Nebo policii? To ne! Tohle není zločinec. Milá, skoro dětská tvář - tělo vyzáblé - trpěl bídou. Jak může být starý? Patnáct, šestnáct let. Že by to byl dobrodruh, poblázněný knížkami? Už jich měl v práci několik, tělesně ztroskotaných a duševně vyléčených z touhy po dobrodružství.

Ubohý chlapec! Co ho čeká, až o něm uslyší kapitán? Kdo ví, jak to skončí.

Lékař zavolal svého sluhu a s jeho pomocí zabalil chlapce do prostěradla namočeného v ledové vodě. Zdálo se, že se nemocný probírá. V jeho dechu byl cítit alkohol. Lékař mu nalil do úst silný odvar černé kávy.

Horečka poklesla.

K večeru Vilík otevřel oči. Lhostejně bloudily kolem a lékař vystihl, že nevidí nic, ani jeho, skloněného nad ním.

"Jak je vám?"

Nemocný neodpovídal.

Lékař přinesl sklenici vody.

"Zvedněte ho!" poručil sluhovi a přitiskl ji k Vilíkovým rtům. "Pijte!"

Chlapec hltavě vypil celý obsah sklenice.

"Máte hlad?"

Zase žádná odpověď. Vilíkova hlava klesla bezvládně na polštář. Okamžitě usnul.

"Bez horečky," řekl lékař spokojeně, když mu změřil teplotu.

"Nechte ho spát," přikázal sluhovi. "Ráno bude dobře, doufám. Bude to asi jen nervový otřes. Dostane se z toho. Je mladý."

Avšak lékař se mýlil. Vilík se sice ráno probudil, snědl housku a vypil mléko, ale nejevil zájem o své okolí. Zdálo se, že

vůbec nevnímá. Lékař doufal, že je to jen následek tělesného vysílení. Dva, možná i tři týdny bude trvat, než se chlapec úplně zotaví.

Jen když nehrozí nákaza.

Ale teď už nemůže mlčet. Musí všechno oznámit kapitánovi. Předpokládal, že než se chlapec uzdraví, hněv velitele lodi poněkud ochabne.

Kapitán zuřil. Záchvat vzteku si v první řadě vybil na lodním kontrolorovi, který si vzpomněl na svůj rozhovor s farmářem Garrisonem i na chlapce, od něhož žádal průkazy, ale pustil ho na loď, když farmář řekl, že je to jeho nosič. Určitě to byl on. Musí se to vyšetřit. Farmář ho jistě pozná, a je-li to on, bude za něho Garrison odpovídat i platit. Tady přestávají všechny ohledy.

Toto sdělení kapitána na chvíli uklidnilo. Garrison se plavil na jeho lodi už několikrát. Je to bohatý statkář, nebude mu záležet na nějaké tisícovce, co stojí cesta do Adelaide v Austrálii, kam farmář pluje. Tu za kluka zaplatí v nejnižší sazbě za nějaký koutek v mezpalubí. A kdyby se snad ošíval - pak s klukem zatočí. Zatím se nedá nic dělat, dokud je nemocen a v rukou lékaře. Ale jakmile ho lékař propustí...

Kapitánovo rozhodnutí vyzvěděl lékař od kontrolora. Největší část odpovědnosti byla uvalena na Garrisona, který zatím neměl o ničem tušení. Kapitán čekal, až bude moci před něj 'nosiče' postavit s otázkou: Znáte ho? A odpoví-li farmář kladně, všechno mu řekne a klidně pak přečte Garrisonovi příslušný paragraf o lodním řádu.

Lékař věděl, co chlapce čeká. Znal také Garrisonův charakter lépe než kapitán s celou posádkou. Neměl pochyby, jak to s chlapcem dopadne. Proto co nejdříve tajil, že se uzdravil. Znal už také celý jeho příběh. Lékař měl plán: nějakým způsobem dopomůže Vilíkovi k útěku v Alexandrii, kde loď měla mít první zastávku. Ale chlapec se na jeho návrh netvářil nijak radostně.

"Copak se ti to nelíbí? V Alexandrii se přihlíšíš na konzulátě, kde ti vydají průvodní list k návratu. Dám ti peníze na cestu. Mysli trochu, chlapče! Měls na kahánku. Už ti otrnulo? Na cestování máš času dost. Nepředstavuj si tropické kraje jako ráj. Hrozně by ses zklamal. Příroda je sice v horkém pásmu leckde krásná, ale život v ní je hrozný, plný útrap a nebezpečí. Jen lidé s železným zdravím odolají nástrahám, s kterými se tam denně zápasí. Ty bys tam zahynul. A co tě čeká už tady na lodi, až tě budu muset vydat? A k tomu dojde nejdříve za čtrnáct dní; to se budeme blížit k Ceylonu, kde se zastavíme. Kapitán tě dá zbít lanem a pak tě vydá přístavní policii.

"Víš, co to znamená? Uvězní tě o hladu v podzemní kobce se sebrankou zločinců nejhoršího druhu a hmyzem, proti jehož jedovatým kusadlům jsou evropské blechy, vši, švábi a rusi docela příjemní. Přežiješ-li to, dají tě konečně úřadům, pak konzulátu a nakonec tě pošlou do Hamburku jako obtížný, ale dobře hlídáný balík. V Hamburku pak zase do vězení - eh, darmo mluvit!"

Snad lékař přeháněl a schválně naháněl Vilíkovi strach, ale v podstatě říkal pravdu.

Chlapec ho poslouchal, avšak lékař viděl, že celá jeho přednáška bylo házení hrachu na stěnu. Je ten kluk hloupý, nebo...? Už chtěl vybuchnout, ale rozmyslil si to. Na takové mladé potřebšence se musí po dobrém. Po zlém se s nimi nic nesvede.

"Pozitíř přistaneme v Alexandrii. Do té doby se rozmyslíš. Ale upozorňuji tě: Budeš-li trvat na svém, udělám nad tebou kříž. Budu tě sice chránit až do Colomba na Ceylonu, ale pak tě dám kapitánovi, protože pak si už nezasloužíš, abych k tobě měl ohled. Tvrdohlavost nemohu podporovat," končil rázně.

* * *

Třetího dne se v dálce nad mořský obzor vynořily obrysy Alexandrie.

"No, jak ses rozhodl?" uhodil lékař na Vilíka.

"Pane doktore, nezlobte se, jsem vám velmi vděčný, zachránil jste mi život, vím, že se o mě staráte, obětujete se, ale - já nemůžu zpátky. Ať se stane cokoliv, zůstanu tady. Poprosím kapitána, aby mi dal na lodi nějakou práci, abych ho odškodnil. Budu dělat všechno, co mi poručí. Ale nevrátím se. Chci poznat svět. Nebojím se toho pekla. Jsem sirotek. Komu na mně záleží?"

Lékař nebyl chvíli schopen slova. V jeho srdci se střídal hněv nad chlapeckou umíněností se soucitem nad jeho osudem. A konečně Vilíkova statečnost budila v lékaři úctu a uznání.

"Bůh ti dej štěstí," zahučel. V duchu se rozhodl, že udělá všechno pro to, aby kapitána obměkčil.

Loď se zásobila uhlím, vyměnila nějaké zboží a po dvoudenní zastávce zvedla kotvy.

V Rudém moři se lékař rozmyslel. Vydá kapitánovi chlapce dřív.

Přiměla ho k tomu výborná kapitánova nálada, kterou měl, když loď šťastně proklouzla při celních formalitách v Suez. Celní kontrola kvůli návalu u několika obchodních lodí vykonala prohlídku jen povrchně, přehlédla několik beden s fyzikálními a chemickými přístroji a kapitán tak ušetřil několik set liber. Samozřejmě, že se nikomu z posádky s tímto svým soukromým výdělkem nepochlubil. Ani lékař nic nevěděl a na rozdíl od ostatních nepřemýšlel o příčině kapitánovy skvělé nálady. Zajímalo ho jen to, že starý mořský vlk sršel vtipy a přestal vrčet.

Kromě toho lékař uvážil, že bude lépe, když se o chlapcově osudu rozhodne o čtrnáct dní dříve, než loď zakotví v Colombu, neboť nebylo vyloučeno, že kapitánův hněv do té doby vychladne. Byl na této lodi lékařem už několik let a věděl, že velitel je spíše vztekly než zlý. Ostatně žil s ním v dobré shodě až na případy, kdy, jako na každé lodi, vládl velitel jako pravý despota.

Příležitost se naskytla, když druhého dne po vplutí do Rudého moře pozval velitel lékaře a lodní důstojníky do útulného zákoutí na zádi paluby. Pod plachtou, nepropouštějící paprsky tropického slunce, stála proutěná křesla kolem stolu a na něm ležela mísa s uzeninami a několika lahvemi vína.

"Copak to znamená?" divil se mladý kormidelník.

Kapitán se vyčítavě díval z jednoho důstojníka na druhého, až najednou se první důstojník tůkl do čela, vstal, postavil se do pozoru... Ale vtom už také lékař blesklo hlavou, že v březnu vždycky bývá podobná přesnídávka, jenže tahle je

slavnostnější - ovšem, neboť...

"Kapitáne, upřímně blahopřeji k tvým abrahámovinám!" předešel kormidelníka.

"Děkuji ti, příteli, prvnímu, který si vzpomněl," stiskl velitel jeho ruku a o stupeň chladněji pak přijal blahopřání ostatních.

Jestliže dosud váhal, teď byl lékař rozhodnut.

Steward přinesl druhý koš s vínem a po dalším přípitku statnému padesátníkovi lékař pronesl:

"Také já ti dnes něco dám."

"Copak?"

"Černého pasažéra."

Kapitánovo husté obočí se stáhlo a na čele mu vyskočila kolmá vráska.

"Už je zdravý?"

"Ještě sice ne úplně, je zatím slabý, ale můžu ho propustit do domácího ošetřování."

"Domácí ošetřování? Hahaha! Dobrý vtip, doktore," chechtal se velitel. A pojednou zvažněl. "Doktore, jsi ty ale chytrák! Přiznej se, že sis tuhle příležitost vyčíhal, abys působil na moje city. Je to tak, co?"

"Mýlíš se veliteli. Konám jen svou povinnost. Je to jen náhoda, že právě dneska..."

"No dobře. Pak má ale ten kluk z pekla štěstí, protože si opravdu nechci kazit náladu," vrčel pán lodi. "Ale to neznamená, že změním... přiveď ho! Ne, počkej. Uděláme to jinak. Stewarde!"

"Rozkaz kapitáne?" přiskočil číšník.

"Dojděte pro Garrisona, že ho zvu na přesnídávku."

"Nemám rád toho sedláka. Je to nafoukaný zbohatlík. Ale dobře platí. Uvidíme, jak se bude tvářit, až mu řeknu..."

"Už se valí," zmlkl.

"Copak oslavujete, pánové?" zeptal se Garrison a blahosklonně podával všem ruku.

"Vzácný objev, pane Garrisone," mhouřil kapitán oči.

"Copak jste objevili?"

Kapitán přišlápl pod stolem lékařovu nohu a pokynul mu lulkou. Doktor porozuměl, že má chlapce přivést.

"Kde je ten objev?" opakoval Garrison.

"Sedněte si!" pokynul velitel. "Bude to tu za okamžik. Zatím si poslužte. Je to dobré víno."

Garrison chvíli převaloval doušek na jazyku, pak polknul a klidně řekl:

"Z mých vinic je lepší."

Společnost nad touto neomaleností strnula. Vybuchne kapitán? Nikdo na lodi by se neodvážil pohanět mu cokoli, zvláště ne pohostinství. Nevybuchl. Naopak, zasmál se a řekl stejně klidně:

"Trochu trpké. Ale člověk si už musí v životě zvykat na všelijaké trpkosti, milý Garrisone, nemyslíte?"

"Nevím. Jsem proti nim obrněný."

"Čím?"

"Svémi miliony."

"Pak vám nebude zatěžko zaplatit několik liber."

"Za co? Vždyť mám zapláceno."

"Za svého nosiče."

"Jakého nosiče?"

"Stojí za vámi."

Garrison se ohlédl. Jako na přízrak hleděl na chlapce, který stál vedle lékaře a byl bledý rozčilením.

"Co - co je to? Jak se sem dostal? Co to má - znamenat?" koktal.

"Znáte ho tedy?"

"Ovšem. Totiž - nesl mi sem zavazadlo. Dostal zapláceno. Co ještě chce?"

"On nic. Ale já."

"Vy, kapitáne?"

"Podle všeobecného jízdního řádu nemá nikdo dovoleno vstoupit na loď, kromě přistavních zřízenců."

"Kontrolor tomu chlapci dovolil..."

"Ano, na vaši odpovědnost, paragraf čtvrtý, odstavec A."

"A co vlastně?"

"Dal jste si dopravit zavazadlo až do kabiny. Bylo vaší povinností vyprovodit nosiče zpátky a hlásit kontrolorovi jeho odchod. Neudělal jste to. Nestaral jste se o to a kluk se vloudil do skladiště. Byl nalezen teprve čtvrtého dne, vysílený a v bezvědomí. Víte, co by se bylo stalo, kdyby měl nějakou nakažlivou nemoc? Uvázli bychom všichni i s vámi na řadu týdnů v karanténě. Za všechno byste byl nesl odpovědnost. Milý pane Garrisone, možná, že by na to praskla jedna vaše farma. Máte štěstí. Takhle zaplatíte jen za jeho cestu do Colomba a zpět do Hamburku. V pořádku?"

"Ani penny! To by tak scházelo! Copak kradu?"

"To neříkám. Ale máte miliony, jak jste tvrdil. Tohle je pro vás jen maličká, možná trochu trpká pilulka, kterou spolknete lehčeji než ten doušek našeho vína."

"Nic nebudu polykat! Pilulky ani víno!"

"Pak nezbyvá než podle paragrafu."

"Nechte si své paragrafy!" rozkřikl se farmář. "Trmácím se už několik let na té vaší mizerné skořápce jen proto, abych..."

"Ušetřil," vpadl posměšně kapitán.

"Ať si! To je moje věc! Ale teď je to naposled! Kluku, já tě..." rozzuřený Australan zvedl pěst. Kapitán ji zadržel.

"Garrisone, mírněte se! Nemáte právo ho trestat. Sám jste to zavinil," hrčel teď jeho hlas, jako by se sypal štěrk. Takhle

zněhl, když byl velitel rozhněvaný. "Nechcete platit. Dobře. Ale zaplatíte pokutu. Dvě stě liber. Hned! A abyste se na téhle skořápce netrmácel, jste řekl, vysadím vás v Colombu, kde vám vrátím zbytek cestovného."

Farmář zkontroloval. To by znamenalo citelnou škodu, ne o mnoho menší, než kdyby zaplatil, co kapitán žádal. Musel by dlouho čekat na lepší loď a cesta by ho stála nejméně pětkrát tolik. Zchladl také kapitán. Garrison se sice dotkl jeho důstojnosti, ale obchod je obchod. Proto v duchu uvítal farmářovu omluvu a spokojil se s librami, které muž položil na stůl.

Vilík nerozuměl ničemu, co si povídali, neboť neznal anglicky, pochopil však, že se asi mluví o něm.

"Co teď s tebou?" třeskla kapitánova otázka jako výstřel. "Podle i paragrafu šestnáctého dostaneš deset ran lanem. To je jasné. Ale - hm - takové vyžle," drtil mezi zuby. "Co s tebou, darebáku? V Colombu tě dám policii. Ať si s tebou udělá, co chce. A co do té doby? Zavřít tě? Krmit zdarma příživníka? - Odkud jsi?"

"Z Hamburku."

"Hmm, krajan," zamumlal kapitán mezi zuby tak tiše, že ho nikdo neslyšel.

A tu se ozval Vilík:

"Pane kapitáne, odpusťte mi! Chci dělat, co mi uložíte. Jen mě nechte na lodi. Chtěl jsem vidět svět. Vysadte mě někam na pustý ostrov."

"Chachachá," rozchechtal se velitel lodi. "Ten kluk je blázen! Potomek Robinsona! Jak si to představuješ? Myslíš, že si vezmu na odpovědnost, že jsem někam zašantročil budoucího vojáka? Chceš odpracovat svou cestu. Dobře. Budeš pracovat! Ale budeš taky navždy vyléčen z touhy po dobrodružství. Až si budeš moci zaplatit, jeď si třeba do Tramtarie nebo vyleť na Měsíc. Teď procestuješ obě polokoule světa, ale uvidíš jen totéž, co v Hamburku: přístavy, kde zakotvíme. Vráťíš se s námi, až skončíme cestu. Steward, odvedete kluka do kotelny!"

"Děkuji, pane kapitáne," uklonil se Vilík a následoval číšníka.

"Nemáš zač," hučel kapitán a díval se za ním.

3.

TORNÁDO

Vilík sestupoval za stewardem po příkrých schodech hluboko do podpalubí.

Konečně se zastavili před železným obdélníkovým poklopem, který vypadal jako příkrov hrobky. Steward se celou svou vahou opřel o páku a poklop se se skřípotem zvolna a těžce zvedl. Objevil se otvor, do něhož kolmo padal železný žebřík. Vilík udeřila do tváře horká vlna a s ní zápach uhelného plynu, promísený s nakyslým pachem lidského potu, takže zatajil dech a mimoděk uskočil.

"Haló, Wildmare!" zvolal steward.

"Co je?" ozvalo se z hloubky.

"Kapitán vám posílá pomoc!"

"Sem s ní!"

"Sestup!" Steward ukázal Vilíkovi žebřík.

Vilík nebyl ještě ani na dně, když za ním zapadl poklop. Konečně stál na podlaze.

Dvě či tři začouzené žárovky chabě plašily tmu.

Najednou jako by pohádková saň otevřela ohnivou tlamu. Rudý plápolavý proud osvětlil nahou, svalnatou postavu, která mocnými rozmachy veliké lopaty sytila hladový ohnivý netvorův jícen.

Sotva se tlama zavřela, rozevřela se vedle ní druhá a hltala stejně nenasytně obsah lopaty, házené druhým naháčem. V plápolavé záři to byl obraz, při kterém blesko Vilíkovi hlavou jedině možné přirovnání: peklo. Pekelné pece krmené dábly. Ti dva měli v sobě velmi málo lidského. Hubená, ale svalnatá těla se leskla jako politá naftou nebo řídkou smůlou.

"Uhni!" ozval se za ním chraptivý výkřik.

Rychle se přitiskl ke stěně a kolem něho přešel na kolejnicích železný vozík, tlačенý polonahým mladíkem. Nedalo se poznat, je-li to běloch nebo černoch.

"Co tam děláš? Polez, ať tě vidím!"

Vilík přiběhl. Stál před mužem, po jehož začouzené tváři stékali stružky potu, splavující uhelný prach a tvořící na ramenou a zádech až k pasu mapu zarudlých potůčků. Od černého obličej se odráželo bílé oční bělmo a ze rtů svítily bílé zuby.

"Ty jsi ta pomoc? Tebe mi sem posílá kapitán? Ty nás vytrhneš!"

Takový chroust. Co s tebou? Kam tě mám dát? Na lopatu a do pece. Ale to by bylo jako pilulka pro tenhle kotel!" láteřil topič.

"Chci dělat všechno!" vyrazil ze sebe Vilík.

"Hloupost! Že chceš, nestačí. Musíš to taky umět! Topil jsi už někdy? Leda kořata. Nebo mamince v kuchyni. S touhle lopatou nehneš. Koukej!"

Topič otevřel dvířka kotle. Žár dýchl na Vilíka tak prudce, že mimoděk uskočil. Muž vrazil lopatu do uhelného mouro, rozmáchl se a hodil. Náklad zmizel daleko ve výhni. Vilík žasl, jak každý rozmach pokrýval žhavou plochu stejnoměrně rozprášenou vrstvou, pod níž výheň temněla. Dvířka s třeskem zapadla a topič se vzpřimil.

"Viděls? To není jen přiložit lopatku jako do sporáku. Patnáct lopat najednou. První musí padnout až dozadu, šest metrů daleko, další postupně blíž a všechny musí být pěkně rozhozeny. K tomu je potřeba zkušenost a síla. Já jsem vrchní topič, mám topičskou zkoušku. Tohle je můj pomocník, práce mu už jde dobře, ale zkoušku ještě nesložil. To není jen tak. Já mám odpovědnost větší než kapitán. Kdyby se špatně naložilo, vycucá stroj z kotle páru a loď zůstane ležet

jako leklá velryba, anebo vyskočí tahle ručička na tlakoměru na červenou čárku a bum - brrr! - letíme všichni nejdříve do nebe a pak na mořské dno. Myslíš, že krmit takový dvoupłameňák je nějaká legrace?"

"Nemyslím, ale chci se to naučit."

"Chceš se to naučit? Chłapečku, tady není škola. My tu potřebujeme siláky, a ne vyžłata. Počkvej, ukážeš, jakou máš sílu. Naložíme do dvojky."

"Tu máš lopatu. Házej!"

Vilík pevně sevřel násadu a vrazil lopatu do mouro.

"To je málo! Plnou musíš nabrat! Vidíš, nedovedeš ani to," vrčel topič a nabral sám. "A teď hod!"

Vilík hodil vší silou, celým tělem, takže nebýt topiče, který ho včas strhl zpátky, byl by vletěl do pece i s lopatou. Zatím svůj první topičský pokus zaplatil jen ožehnutými vlasy a spáleninou na čele, kterým narazil na rozpálený okraj výhně.

"Aby do tebe, kluku - nestojíš za to leknutí," odplivl si topič.

"Vidíš, že to nejde. Pěkně ses zřídil! No, to se zahojí a vlasy narostou. Jsi ještě slabší, než jsem myslel," říkal už vlídněji.

"Budeš tuhle s Frantíkem vozit mour. Zaučí tě. Pracujeme do půlnoci a pak budeme vystřídáni. Do zítřka dopoledne máš pak volno. Budeš i spát s námi ve společné kabině. Tak hajdy!"

Ani to nebyla práce pro Vilíka, ale nebyla tak těžká, aby ho vysilovala.

Franta byl o něco starší, svalnatý, dobromyslný cvalík. Skamarádili se ještě téhož dne a rozdělili se o práci, kterou dosud Frantík dělal sám. O půlnoci už by nikdo Vilíka nepoznal. Byl celý umouněný, ale koupel, mýdlo a kartáč před spaním mu vrátily podobu. Když se pak topičská parta sešla v kabině, divil se, jak pohlední lidé se vyklubali z černých pekelníků. Topič dával sice najevo svoje nadřazené postavení, ale nebyl to zlý člověk. Jeho pomocník byl nemluvný, uzavřený a poněkud plachý. Z jeho úst nikdy nevyšlo příkré slovo. Franta byl liška podšitá. Uměl se vlichotit 'panu vrchnímu', jak oslovoval topiče Wildnera, a snad ještě víc stewardovi, který mu často podstrčil sousto z důstojnické kuchyně, o něž se Franta vždy kamarádsky rozdělil s Vilíkem. Byl sirotek jako on a pocházel z Mnichova.

Vilík si brzy zvykl na nové prostředí a byl spokojen.

Vydatně jedl a jeho tělo sílilo.

Kabina byla sice těsně nad ponorem, ale když moře nebylo příliš rozvlněné, mohl se z okna dívat na nekonečný noční obzor, jednotvárný pro oči prakticky založeného člověka, ale poutavý pro chłapcovu vnímavou duši. Zvlášť v noci. Často, když všichni v kabině spali, přikradl se Vilík k oknu, přilákán úchvatným světélkováním moře, jehož mihotající se hladina kreslila na stropě a na stěnách kabiny tajemné, strašidelné obrazce. Často vídal hejna létajících ryb, jak se vznesla nad hladinu a zanechávala za sebou duhově zářící déšť, jako by démanty pršely.

Kapitánova hrozba, že z tropických krás nic neuvidí, se přece jen tak docela nesplnila.

Avšak Vilík pocítil tíhu stresu, když loď přistála v Colombu. Bližila se k Ceylonu k večeru, kdy měl službu a nemohl tedy pozorovat panorama ostrova, vynořující se nad hladinu a bližící se ve své tropické kráse. Teprve když zakotvili, skončila služba v kotelně. A tu z okna kabiny viděl jen kousek přístavní hráze, osvětlené domy a paláce na nábřeží, čilý pouliční ruch, vpravo i vlevo lesy lodních stožárů. Všechno se navlas podobalo Hamburku.

Jen ve dne se obraz měnil. Palmové stromoradí na nábřeží, orientální kroje domorodců, tropické oděvy a přilby policie a Evropanů, malebné stejnokroje vojska, bárky a lodičky s hnědými těly domorodců ukazovaly, že je v jiném světě. Celé hodiny prostál u okna sám, neboť všem bylo dovoleno prohlédnout si město, jen jemu ne. Teď teprve pocítil, že je trestán a vězněn.

A snad právě to ho přimělo k rozhodnutí, že uteče. Ale ne tady. To ještě není to pravé. Chce do pustiny, kde - bude-li mít štěstí, nebudou žádní lidé.

Kapitán mu posměšně předhodil Robinsona. Ano, chce prožít podobné dobrodružství jako Robinson Crusoe. Když mohl Robinson, proč by nemohl také on...?

Po třech dnech loď zase vyplula.

* * *

"Budeš muset pracovat za dva," řekl Wildner, když nastoupili službu v kotelně.

"Proč?" zeptal se Vilík stísněně, neboť tušil odpověď.

"Franta utekl. Zmizel někde v Colombu. No, snad se nedáš do breku? Když zastal tu práci dřív Franta sám, dokážeš to taky," chápal topič mylně Vilíkův smutek.

Chłapec dlouho postrádal kamaráda, ale konečně si zvykl,

Oba topiči už znali Vilíkův osud. Věděli, že nedostává mzdu, a věděli také proč. Chłapce dojalo, když mu oba ze své mzdy, která odpovídala jejich těžké práci, dávali pravidelně částku, kterou si ukládal. Kdo ví, nebude-li přece někdy potřebovat peníze, které, bohužel, vládnu světem.

* * *

Stejně jako v Colombu to vypadalo v australském přístavu Adelaide, kde loď zakotvila po více než měsíční plavbě, a nic se nedělo v Melbourne ani v Sydney.

Vilíkovi nebylo dopřáno, aby vstoupil na půdu tohoto podivuhodného světadílu. Kdysi se učil, že tam žijí savci, kteří snášejí vejce jako ptáci, a jiná podivná zvířata, podobná pravěkým ještěřům a obludám.

Z celé té ohromné země, jejíž značná střední a severní část není dosud prozkoumána, viděl z okénka svého vězení zase jen to, co mu připomínalo Hamburk. Stejně přístavy, stejná nábřeží s evropskými domy a paláci a stejným ruchem.

Má se pokusit o útěk tady? Těžko by se mu podařil. Ve dne by to bylo zhola nemožné a v noci také, dokonce snad ještě nemožnější. Viděl, jak je hráz hustě obsazena přístavní stráží. Kromě toho je nebezpečné spustit se do vody. Je tu hodně žraloků, kteří drže rejdy kolem zakotvených lodí a hltají všechno, co se hází přes palubu. Spolknou se stejnou chutí kuchyňské odpadky, prázdné plechovky nebo hadr nasáklý olejem.

Ale kam vlastně teď popluží? Nevrátí se zpátky stejnou cestou? Cílem byla přece Austrálie. Ten tlustý farmář je už

doma. Viděl ho vystoupit v Adelaidě.

Jinak od rozsudku ani okem nespatřil kapitána ani lékaře, skladníka ani Karla a Honzíka.

Na lodi teď, zdá se, není žádný cestující. Poslední se vyhnuli ven včera, kdy loď přistála v Sydney. Za hodinu odplují. Slyšel signál. V kotelně už pracuje druhá parta. Kam asi? Kterým směrem? Pozná to podle slunce? Po schůdkách vystupovali na palubu lodníci, ale žádný cestující. Konečně siréna dvakrát zaječela, kotevní řetězy rachotily, loď i zavlhla, lodní trup se zachvěl - vypluli. Zvolna loď couvala od mola, pak se těžkopádně otočila a konečně vyrazila k severu. Neplují tedy zpátky, kapitán asi míří na Novou Guineu a odtud na západ. Když se ptal topičů, pokrčili rameny. "To není naše starost," dodal Wildner suše.

Vaše ne, ale moje ano, myslil si Vilík. Konečně je to takhle pro něho lepší. V Tichém oceánu je rozseto mnoho a mnoho ostrovů a ostrůvků, z nichž některé nejsou dosud ani zakresleny na mapě. To by bylo něco pro něho! Kdyby se parník přiblížil k nějakému takovému kousíčku země, nebude váhat a uteče. Vysouká se z okna a spustí se do moře. Kabina je v lodní přídi; vlny, které se šíří od lodního boku, mu pomůžou a přivenou ho k pobřeží, aniž by se musel příliš namáhat. Ostatně, je dobrý plavec. Žraloci? Eh, nejsou všude!

Na ostrově si postaví chatu, dříví tam bude dost, uvidí přece lesy už z lodi, zatím si vyhledá nějakou jeskyni, o ty tam taky nebude nouze, ani o jídlo: kokosové ořechy, dýně, banány, ananasy - a nadbytek zvířete. Čím bude lovit? Zbytečná otázka. Na takovém liduprázdném ostrově je zvětř krotká, když dosud nezná člověka. Lehce ji chytí.

Tak si to ve své mladé hlavě představoval, zapomínal přitom na sta jiných otázek a korunoval své sny závěrečným obrazem:

Bude žít jako král! Svobodný vládce ostrova! Pán všeho tvorstva, jak praví Písmo svaté. A když se mu zachce, po letech se vrátí do Evropy. Celý svět ho bude oslavovat jako objevitele a majitele nové země, pravého zemského ráje. Jak jej pojmenuje? Samozřejmě svým plným jménem: ostrov Viléma Křemena. Tak to bude. Tak to mělo být podle Vilíkova plánu. Jenže skutečnost, jak už to bývá, byla jiná.

* * *

Už třetí den plula loď stále k severu podél bradlových korálových útesů, které se táhnou před celým východním pobřežím Austrálie.

Ráno začala vanout ostrá bríza, kterou kapitán radostně uvítal. Ušetří na uhlí a dá rozvinout plachty. Loď sice popluje mnohem volněji, ale nemá teď už naspěch. Cestující nevez, a naloží-li na Nové Guinei o nějaký den později, nevádí. Kapitánovy rozkazy byly ihned vykonány. Stroje utichly a loď s napjatými plachtami vplula do Korálového moře.

"Tak klidnou plavbu jsme už dlouho neměli," pochvaloval si kapitán.

Seděl s prvním důstojníkem v závětrném koutku na palubě.

"Máte pravdu, kapitáne," přikývl důstojník. "Za celé tři měsíce, co jsme vyjeli z Hamburku, jsme nezažili žádnou větší bouři. Teď už máme květen, u nás nejkrásnější měsíc, tady začíná zima."

"Snad nezmrznete?" usmál se kapitán.

"Tak to nemyslím. Nebýt té chladné brízy, bylo by tu poměrně vedro. Ten chládek je docela příjemný."

Kapitán neměl, co by dodal. Spokojeně bafal z lulty. Ale najednou byl z klidu vyrušen. Mořská hladina, oslnivě se mihotající v slunečním jasu, zbělela jako mléko. Znal ten úkaz. Viděl jej sice jen jednou v Čínském moři, ale nikdy na něj nezapomene. Tehdy, naštěstí, byla jeho loď jen několik mil od Šanghaje a podařilo se mu včas doplout do přístavu.

Bylo to počátkem října, kdy na severní polokouli nastává podzim a změnou teploty i náhlého tlaku vzduchu vznikají monsuny, větry, které v zimním období proudí ze studenější země na teplé moře a v létě naopak. V náhlé změně směru vznikají pak cyklony, které se v Čínském moři jmenují tajfun, v Americe tornádo - čert jako ďábel.

Kapitán přiskočil k zábradlí, aby si prohlédl slunce, zacloněné plachtami. Podivně zřítovělý kotouč matně prosvítal mléčnou clonou, která se hnala od australského pobřeží.

"Svinout plachty!" zařval tak, že mu přiskočil hlas.

"Nařídte," obrátil se k důstojníkovi, "všechno, co se nedá na palubě připoutat, dát do podpalubí! Provedte všechna opatření proti tornádu!"

A už úprkem běžel k velitelskému můstku. Vyběhl po schodech a křičel do lodního telefonu: "Kotelna! Oba kotle na plnou páru! Strojovna! Nejvyšší rychlostí vpřed! A vy," obrátil se na kormidelníka, "obrat' přímo na západ! Jsme na devadesátém stupni jižní šířky. Cíl Townsville!"

"Tři sta kilometrů," zahučel kormidelník. "Přinejlepším osm hodin plavby."

"Vím," odsekl kapitán. "Ale k bradlům máme pouhých padesát. Podaří-li se nám proplout, než se tornádo přehoupne přes pohoří, jsme..."

"Ztraceni," vpadl kormidelník pevně.

"Proč?"

"Kapitáne, prožil jsem tornádo už dvakrát. Vím, co umí. Požene nás zpátky jako hračku na ty útesy. Až se to přezene, zbydou z nás jen třísky. Nestačíme tam doplout. Ani albatros by to už nestihl. Za deset minut jsme v tanci."

"Deset minut!"

"Ano. Musíme obrátit loď čelem k cyklonu a nepřiblížit se k zemi, tím méně k útesům. Na širém moři jsme ještě tak nejbezpečnější. Loď je dobře stavěná, vlny ji neohrozí. Ledaže bychom se dostali do vodní smršť."

Kapitána zamrazilo. Viděl už několikrát ten strašný stametrový sloup vody, jak se hnala do výšky, nakláněl se a pak se zřítil do moře s rachotem jako hromová salva.

"Už letí!" ozval se kormidelníkův výkřik.

Nad vodní čáru před lodí jako by se vynořovaly tři obrovské žlutohnědé drápy, šroubovitě se zavrtávající do vzduchu, který stejně jako moře jako by ztuhl, zmrtvěl hrůzou. Několik vteřin trvala tato zdánlivá nehybnost obou živlů.

Příšerné spáry letěly s úžasnou rychlostí lodí vstříc. Najednou se vodní čára před lodí zvedla a současně jako by se

rozeřvalo na tisíce poplachových sirén.

Boule na obzoru rychle rostla, už z ní byl kopec, jeho temeno letělo do výše - teď je to už homole - ještě výš - dole se úží, nahoře připomíná rozčepýřený chomáč.

"Smršť!" zachroptěl kapitán, ale jeho hlas zanikl v ohlušujícím řevu a vytí.

Zelený sloup vody, ohromná, závratnou rychlostí se točící věž letí k lodi.

Náraz vzduchu byl tak prudký, že kapitán a kormidelník, připoutaní lanem k železnému zábradlí, měli pocit, že lano jejich trup přeřízne v půli.

Vysoká vlna, kolmá stěna zelené vody se hnala proti lodi. Kdo odolá nárazu? Lod', nebo hráz? Rozhodnutí přišlo jako blesk. Lodní příd' zmizela pod vodou, ale v příštím okamžiku se zvedla a vylétla vzhůru. Téměř v kolmé poloze za sebou vlekla mohutný, sténající a praskající trup. Lod' se zakymácela na hřebenu hradby, jako by se děsila propasti, do které se teď neodvratně musí zřítit - přídí dolů...

Lodní šroub zaviřil divoce ve vzduchu a ostrá příd' se zaryla do zpěněné hlubiny. Na dvě tři vteřiny zmizela celá loď i s velitelským můstkem v divokém víru. A když se vynořila, byl z ní vrak.

Přední vlajkový stožár zmizel, zbyl z něho jen krátký pahýl. Střední hlavní stožár byl zlomen v půli a ležel šikmo přes rozdrčené zábradlí. Svou tíží táhl povážlivě nakloněný bok k běsnícímu moři, v jehož vlnách se jako stébła lámala ráhna a zmítaly kusy zpřetrhaných lan a cáry plachet. V hlídkovém koši se nad víry objevila připoutaná, zohavená mrtvola strážce a zadní stožár, přelomený těsně u paluby, visel na lanech a drtil pozůstatky kormidla.

Tornádo letělo dál na východ tak rychle, jak se přihnalo. Jen několik minut trvala tato hrůza. Moře se rychle uklidnilo, slunce se zase rozzářilo.

Kapitán se vzpamatoval. Věděl, že jeho loď je v hrozném stavu, ale je třeba se vzchopit a udělat všechno, aby se zachránilo, co se snad ještě zachránit dá. Vydal několik ostrých povelů a paluba ožila jako rozryté mraveniště.

Lodníci zpřetínali lana, aby vrak zbavili stožárů, které byly teď přítěží. Hlavně střední stožár byl nebezpečný, neboť loď ležela silně nakloněná na boku. Aspoň kapitán soudil, že je to právě kvůli stožáru, avšak ukázalo se něco jiného: když bylo poslední lano přetáto a hlavní stožár sklouzl z paluby, vrak se sice poněkud zvedl, ale přece zůstal nakloněný.

Vysvětlení přišlo vzápětí.

"Trhlina pod ponorem!" vykřikl zděšeně topič Wildner, který přiběhl na palubu.

"Kde?"

"Hlu-hluboko! Někde až u lodního kýlu. Skladiště uhlí je pod vodou," lapal Wildner dech.

"K čerpadlům!" rozkázal kapitán.

Pum-pum, pum-pum, pum-pum, pum-pum, zněla nervy drásající melodie čerpadel, hnaných parním strojem a chrlicích přes palubu proudy špinavé vody.

"Klesá?" volal kapitán telefonem do kotelny.

"Ne! Drží se ve stejné výši."

"Jen když aspoň nestoupá," hučel kapitán.

"Kapitáne, co uděláme?"

"Jak to myslíte, kormidelníku?"

"Podívejte se," kormidelník otáčel kolem a dotýkal se jedním prstem loukotí.

"Rozdrčené?"

"Ano."

"Hm, to je zlé. Velmi zlé! Nemůžeme se hnout z místa. Mohli bychom se točit dokolečka. Ale naštěstí nejsme daleko od Townsville."

"Myslíte?"

"Ovšem. Vždyť jsme pluli plnou parou na západ. Jak daleko může být Austrálie? Nějakých..."

"Pět set kilometrů."

"Šlíte?"

"Doufám, že mám zdravý rozum. Sextant je sice porouchaný, ale umím si aspoň přibližně vypočítat polohu slunce."

"Mýlíte se! Není přece možné, aby nás tornádo za pár minut odneslo přes dvě stě kilometrů na východ."

"Sám nevím. Taky se mi to nezdá. Ale výpočet..."

"Hm, to už je jedno. Budeme volat o pomoc."

A kapitán vydal telefonem rozkaz pro radiotelegrafistu:

"Volejte SOS!"

"Poloha?"

"Hm, ano, poloha. Nemůžeme přesně určit. Sextant je zničen. Asi tři nebo čtyři sta mil na východ od Townsville."

"Dobře, kapitáne."

4.

NA PRAHU RÁJE

••• / - - - / ••• letí neslyšitelné volání jako zoufalý výkřik holubice pronásledované jestřábem.

"Zachraňte naše duše!"

"S O S !"

"Zachraňte naše duše!"

Konečně odpověď:

"Přístavní úřad v Sydney: poloha?"

Telegrafista odpovídá podle kapitánova rozkazu.

"Příliš neurčitě. Vysíláme ihned pomocný rychloparník!" zapisuje telegrafista zprávu.

Ze Sydney pomoc teprve vypluje. Dobrých tři tisíce kilometrů. Při rychlosti padesáti kilometrů přijde pomoc za šedesát hodin. Udrží se vrak tak dlouho? A kam jej do té doby odvečou mořské proudy? Ne, odtud nekyne naděje.

"Ti ti ti - tá tá tá - ti ti ti! - S O S ! - Zachraňte naše duše!" letí do světa nové volání.

Zase odezva, znovu tytéž otázky a odpovědi. Výsledek: Dánský nákladní parník Padersen zvedá kotvy v Cooktownu.

To zní nadějněji. Asi třetina dálky. Ale nákladní loď pluje velmi pomalu. V nejlepším případě si počkají třicet hodin.

SOS! - SOS! - SOS!

Telegrafistovi se ozývají lodě tak vzdálené, že od nich pomoc nemohou čekat.

Zbývá tu jen Padersen.

Vrak leží nachýlený na bok, ztichlý, nehybný...

Těžce raněný obr, bezmocný, dokonávající.

"Klesá voda?"

"Neklesá, kapitáne!"

Krvavě rudý sluneční kotouč se ztrácí za obzorem. Na hladinu se kladou temné stíny - a najednou jako by na vše hodil nekonečnou černou příkrývku. Tma.

Tma je i na lodi. Elektrické vedení je zprůtrháno, stroje se zavily, parní kotle chladnou, pára z nich byla vypuštěna, aby nedošlo k výbuchu, kdyby do žhavých pecí vnikla voda.

"Co to bylo?"

Na palubu se vyřítily topiči, strojníci a všichni, kdo byli uvnitř vraku.

"Kapitáne, trhlina se musela zvětšit. Povolila asi stěna. Voda se valí do kotelny!"

V té chvíli se loď naklonila ještě víc a dva námořníci sklouzli až k zábradlí.

Mohutným trupem vraku zmítalo křečovitě škubání.

"Spustit čluny! Uvolnit záchranné pásy! Nastoupit do člunů! Opatrně! Neztrácejte hlavu! Nepřetěžovat čluny! Jsou čtyři na skloněném boku. Stačí pro všechny!" rozléhal se kapitánův hlas. "Doktore, sem, do posledního! Tak. Sbohem, a doufám na shledanou! Aby do vás hrom uhořel, zbabělci!" zahřměl, když se první člun ve zmatku převrhl. "Kdyby se paluba aspoň na chvíli narovnala!"

A jako by milosrdný osud vyslechl jeho prosbu, levý bok poklesl.

"Spustit čluny na levé straně!" velel zbýlé posádce.

Zarachotily řetězy a dva čluny sedly na hladinu.

"Výborně! Další dva! - Stůjte! Nechte toho! Nastoupit! Loď rychle klesá. Stačí pro nás."

Jak se na velitele sluší, byl kapitán poslední, kdo nasedl do člunu.

Byl nejvyšší čas. Čluny pluly asi sto metrů od vraku, když ve svitu hvězd viděli, jak se příd' lodi zvedla do výše a zvolna se otáčela kolem osy jako obrovský tonoucí netvor, zoufale se rozhlížející po záchraně.

"Vší silou vpřed!" křičel kapitán ochraptěle na čluny, plující opodál. Báł se, že je strhne vír, až se vrak potopí. Čluny vyrazily jako šipy.

Kapitán se upřeně díval na potápějící se loď. Najednou se ozvalo zadunění a skoro současně zmizel vrak pod vodou.

"Sbohem navždy!" zahučel kapitán.

A pro tmu nikdo neviděl slzu, která starému mořskému vlku skanula do prosedivělých vousů.

Všechny čluny směřovaly na západ, vstříc dánskému parníku, své spáse. V té chvíli nebylo možné říci, zda se zachránili všichni.

Jeden člun se převrhl. Ale snad se pak mužstvo rozdělilo do dalších.

Šest člunů pluje na západ. Budou zachráněni. Noc je klidná, nebe jasné. Do zítřka se nemusejí ničeho obávat.

Nakonec to dobře dopadlo. Zachránili si životy a kapitán také neutrpí velkou škodu. Loď byla dobře pojištěna.

Svítilo.

Ted' mohl kapitán zkontrolovat stav mužstva, neboť čluny pluly blízko sebe.

"Ahoj!" zavolal. "Sdělte počet!"

Když si pak spočetl stav, nechyběl nikdo. Byl spokojený. Ale vtom ho napadlo: ten hoch v kotelně nebyl počítán do posádky. Co je s ním? Jak se jmenoval? V sousedním člunu sedí topič Wildner.

"Haló, Wildnere, kde je ten hoch, kterého jsem vám poslal?"

"Nevím, v našem člunu není."

"To také vidím. Ptejte se dál!"

Po chvíli se kapitán dověděl, že chlapec zmizel.

"Jak jste ho mohli nechat dole? Proč jste se o něj nestarali? Jaké je to jednání? Máte ho na svědomí, jestli se utopil!"

"Kapitáne," volal z druhého člunu topičův pomocník, "kluk byl se mnou na palubě. Kam zmizel z paluby, nevím!"

"Zjistit, jestli nebyl mezi těmi, s kterými se převrátil člun!"

Nebyl. Nikdo ho neviděl. A poněvadž to potvrdil lodní důstojník, bylo to věrohodné.

Co se s ním stalo? Nikdo neví. Jen moře zná jeho osud. Ale to mlčí, jako vždy.

"Ubožák!"

Tím slovem, víc myšleným než vyřknutým, zakončili vzpomínku na Vilíka ti, kteří ho znali.

Byla už noc, když spatřili na obzoru červená a bílá světla. Záchrana se blížila.

Kapitán vyňal z kufříku pistoli, nasadil raketu a stiskl spoušť. Rudý šíp proletěl vzduchem a nahore se změnil v oslnivě bílou kouli, která se zvolna snášela dolů.

Loď odpověděla stejným způsobem. Z její přídě pak vyšlehl kužel ostrého světla.

Za chvíli byli trošečníci přijati na palubě a uvítání velitelem. Byli v bezpečí.

* * *

Co se stalo s Vilíkem?

Pomocník se nemýlil; chlapec opravdu byl na palubě. Ale on jediný se nedral do člunu. Naopak, protože byl vrak nakloněný na pravý bok, pracně se plížil vlevo. Lezl po čtyřech, chytaje se, čeho jen mohl. Ve zmatku si ho nikdo nevšiml.

Dostal se k zábradlí. Vztyčený bok zde tvořil nakloněnou rovinu. Po té se lehce svezl na hladinu, určitě ani nežbluňkne. Ostatně by ho ani neslyšeli v tom shonu a křiku. A tma je jako v pytli. Nikdo ho neuvidí, až bude plavat kolem lodi. Přesto se jim raději vyhne.

Zbývalo jen zjistit, na kterou stranu se dají čluny. On totiž musí plavat na opačnou. Věděl, že čluny poplují na západ, on tedy musí na východ. Snad se dostane na nějaký ostrov dříve, než mu dojdou síly. Někde blízko musí být Nová Kaledonie, jak se pamatuje z mapy. Jak je vidět, neměl Vilík ani ponětí o vzdálenosti. Není to příliš riskantní? Kam se dostane?

Ale tu Vilík nevrle mávl rukou. Hloupost! To se ví, že to bude riskantní, ale riskovat musí. A ať doplave kamkoliv, všechno je lepší než se s hanbou vrátit zpátky do Hamburku. Hotovo! Jde se na to!

Dva čluny už odplouvají od vraku a vzdalují se od boku, z něhož chce sklouznout. Tam je tedy západ, australské pobřeží. Dobře.

Odepjal ze zábradlí záchranný pás, připoutal si jej řemínky kolem boků, přehoupl se přes zábradlí a sjel na hladinu. Voda byla teplá. Plaval k lodní zádi, obloukem ji obeplul a silnými tempy se vzdaloval od vraku.

Bylo mu veselo. Zamával a tlumeně vykřikl: "Sbohem, světe!"

Ale hned nato se zarazil: Nerouhej se! Jen umírající dává světu sbohem. Copak chce umřít?

To tedy ne! Chce žít! Svobodný a šťastný! Dává jen sbohem své lodi, kde byl vězněn - a světu? Ano, tomu civilizovanému světu, který je spoután zákony a společenskými řády.

Ohlédl se. Od mihotavé mořské hladiny se odrážel třpyt hvězd a v tomto matném svitu viděl do výše trčící lodní příď.

Najednou se potopila.

Naštěstí byl Vilík už dost daleko a nedostal se do víru, který doprovázel pád vraku do hlubiny. Ale jeho účinek pocítil, když se propast vyrovnala; voda vystříkla a šířící kruh vln ho rychle nesl vpřed. Pořádně to s ním houpalo. Za těch několik vteřin urazil určité víc, než předtím uplaval.

Kéž by ho to tak hnalo pořád! Nemusel by ani rukou hnout a jel by jako motorový člun. Ale ani tak se nemusí moc namáhat. V moři se plave lehce a taky ho nese pás. A napomáhají i mořské proudy. Opravdu pomáhají? Co když ho proud unáší jinam, než kam chce? Ale to ne. Viděl přece za sebou pravý bok vraku. Udrží správně směr na východ. A za tu krátkou dobu je už hodně daleko.

Hladina byla teď skoro klidná, jen se mírně mihotala. Ale nebyl na ni příjemný pohled. Odlesk hvězdného třpytu kreslil na ní podivné obrazy, neklidné, stále se měnící - tu jako by se svíjela chapadla obrovské chobotnice, hned zase klikatě letěli pověstní mořští hadi - Vilíkovi se až ježily vlasy. V černých stínech viděl mohutná těla nestvůr, dokonce se mu zdálo, že zahlédl žraločí tělo, jak se mihlo kolem něho.

Strach má velké oči, napadlo ho. Ale byl by to zázrak, kdyby nějaký žralok...? Určitě tady někde jsou.

Kéž by se rozednilo! Ale to si počká. Kolik je asi hodin?

Nejvýš půlnoc. Ještě nejméně tři hodiny. Nejlépe bude, když zavře oči, aspoň nebude vidět ty strašidelné obrazy, které ho tak děsí. Když ho přepadne nějaký mořský netvor - stalo se. Aspoň nic neuvidí a bude to rychlý konec.

Plaval se zavřenýma očima. Skutečně ho to uklidnilo. Teď mohl myslet na příjemnější věci: na své budoucí království, na ráj, kam doplave snad už za svítání...

A co když se zklame? V mysli se mu vynořila vzpomínka na hlad a žízeň v tom skladišti. Dobře se najedl a napil, než vyběhl na palubu. Dva dny v nejhorším případě vydrží. Ostatně i na to pamatoval. Má v kapse jednu konzervu a láhev sodovky. Žádný strach! Dva dny - a co třetí den, čtvrtý? Nesmysl! Není přece možné, abych nedoplaval k nějaké pevnině.

* * *

Vilík usnul. Jeho tělo sice pracovalo, ruce a nohy dělaly tempa, ale to všechno jaksi setrvačností. Odpočíval, unaven dojmy a unášen mořským proudem.

* * *

"Vstávej, Vildo! Do školy!"

"Už, mámi? Ještě chvilku."

"Probud' se, rychle! Rychle!"

Tohle už nebyl matčin hlas. Otevřel oči. Slunce ho bodlo do očí.

"Co - copak?"

Ach ano, byl to jen sen. Spal. Rozhlédl se. Kolem dokola moře, zvlněné jako nekonečný lán zeleného obilí. V pravidelném odstupu se ženou řady vln s bílými hřebeny. Teplý vítr ho žene z vlny na vlnu, dolů a nahoru.

Teď nemůže ani plavat. Byla by to zbytečná námaha. Musí se nechat nést. Kam ho unáší? Slunce není ještě vysoko. Tamhle je východ, tuhle západ, tam sever - hm! Je hnán na jih. Ale kdo ví, snad je to právě dobře. Má hlad. Má otevřít konzervu? Ne! Ještě počká.

Co ho to probudilo? Probud' se! Rychle! Pořád tu slyší rozkaz. Mohl raději ještě spát.

Ale vtom vytřeštil oči. Z brázdy mezi vlnami se vynořil černý, oblý hřbet s košatou ploutví a zase zmizel. Přelud? Asi. Je to proti slunci a on je dosud oslepený. Ale teď zase! A tam dva!

"Probaha, žraloci!"

Černá těla se houpala na vlnách - jedno se převálilo a na okamžik se nad vodou ukázalo bílé břicho a vztyčila se ocasní ploutev, lopatovitá, na obě strany stejně zúžená.

Ne, to nejsou žraloci! Viděl žraloka několikrát v Hamburku. To jsou spíš velryby. Teď vidí, že ta ocasní ploutev není kolmá, ale vodorovná, takovou mají velryby. Co jen to je? Jsou to pořádné ryby, budou mít tak dva metry. A válí se na vodě jako vepří.

A na mou duši, taky tak kňučí! Nebo se mu to zdá? Ne, teď to slyší zase. Kvííík!

"Delfini to jsou!" ulehčeně vykřikl. "Vždyť jsem je viděl v hamburském akváriu. Ti jsou neškodní. Kdybych spal, možná, že by se mi některý zakousl do nohy. Je to přece dravec. Takhle se na mě neodváží."

Ale - delfini přece žijí nedaleko pobřeží, to ví z přírodopisu. To by mohlo znamenat, že...

"Země!" zajásal.

Nad obzorem se vynořil vršek, který odtud vypadal jen jako kupka sena. A přece přivedl Vilík do vytržení, protože to bylo právě to, co hledal a po čem toužil: malíček ostrůvek. Kdyby byl před sebou uviděl obrysy veliké pevniny, byl by zklamaný.

Kdyby byl Vilík věděl alespoň něco o pevninových útvech v tropických pásmech, hlavně v korálovém moři, nebyl by tak jásal. Vždyť ten kopeček mohl být jedním z mnoha tisíců pustých korálových útesů, na nichž není nic jiného než právě korály, jimiž jsou hustě posety skály pod mořskou hladinou. Útesy bývají i přes tisíc kilometrů dlouhé a tvoří celá horská pásma z tvrdé vápencové hmoty. Nejsou přírodním útvarem, byly vytvořeny droboučkými polypy, kteří tuto hmotu vylučují. Pobyť na takových útesech znamená pro každého živého tvora nevyhnutelnou smrt hladem a žízni.

Na tuhle vzdálenost nebylo možné určit, z čeho je složen útvar, k němuž se blížil, hnán silným mořským proudem. Pokusil se plavat, ale nechal toho, poučen vlnami, že mu nedovolí, aby rušil jejich rytmus.

Doba, než konečně viděl, že za tou kupkou se vynořuje jiný útvar, rozlehlejší, hrbolatý a odlišný zbarvením, mu připadala nekonečná. Proti oblému kopečku, který byl křídově bílý, s růžovými a fialovými skvrnami, byl větší ostrov krásně zelený.

Teď už byla chlapcova radost odůvodněná, tam bude moci žít. V té chvíli neuvažoval, jaký tam bude život, jestli je ostrov obydlen a kým, nebo jestli je pustý. Neuvažoval ani o mnoha jiných věcech, ani o tom, jak se vůbec na ostrov dostane. Nevěděl nic o mořském příboji.

Slunce už překročilo vrcholný bod své dráhy, když se řady vln, které ho dosud unášely, rozplynuly a Vilík se octl na mírně rozčeřeně hladině. Bílý kopeček byl teď vzdálený už jen asi dva kilometry. Tak to aspoň odhadoval, protože nevěděl, jak moře dovede klamat. Jediné, co vystihl správně, bylo, že proud ho nese kolem ostrůvku. Proto začal usilovně plavat.

Teď v klidné vodě už se mu dařilo, blížil se sice k útesu, ale šikmo, protože ho unášel proud.

A právě tento proud, na který se zlobil, byl jeho štěstím. To poznal, když se přiblížil k útesu na několik set metrů a uslyšel rachot a třesk příboje, tříštícího se o skaliska.

Přestal plavat, vztyčil se a s hrůzou se díval na tryskající sloupy vody a chuchvalce bílé pěny. Tam nemůže, jestli se nechce rozbít o skály. Odbočil a plaval po proudu k ostrovu, který už také nebyl daleko. I odtud viděl straně obrostlé lesy, z nichž vyčnívaly křídově bílé a narudlé balvany a skalní hroty. Ostrov byl homolovitý, ale nepřiliš vysoký, sotva čtyři sta metrů, nahoře jako uťatý. Tam je určitě rozlehlá rovina nebo kotlina. Po pravé straně se rozšiřoval do jakéhosi chobotu, který mírně klesal k moři, byl porostlý křovím, nad kterým se vypínaly koruny palm.

Ke konci tohoto výběžku ho nesl proud, v němž se mu dobře plavalo.

Slunce se už značně chýlilo k obzoru, když se konečně přiblížil tak, že mohl vidět písčitou pláž, ke které mířil.

Jen jeho dobrý strážný duch ho vedl k tomuto místu. Nějakých dvě stě, tři sta metrů před cílem se vztyčil v záchranném pásu. Slyšel jen šumot a viděl pravidelné přívaly vln, které daleko zalévaly mírný písčité svah.

Tady mu nehrozí nebezpečí. Tam přistane.

Asi sto metrů od písčiny ho zvedla vlna a hnala tam, kam právě chtěl. Byl to docela příjemný pocit, až na to, že peřeje na hřebenu vlny se mu přelévaly přes ramena i hlavu, takže nic neviděl a několikrát se napil slané vody.

Snad se utopím před cílem, napadlo ho. Vtom nohama zavadil o písčité dno a jako by ho kdosi surově bouchl do zad - přemet - zase - třetí - zas - kdo by je počítal! Koulel se jako balík, nadlehčován pásem - žuch - zůstal ležet, oddechoval a prskal.

Protřel si oči. Seděl na mokřém písku. Dobrých dvacet metrů od něho se potměšile mihotalo moře. A nějakých padesát metrů dál se na hladině utvořila řada peřejí, které se se zuřivým šuměním hnaly k němu.

Vyskočil a pelášil do svahu. Měl nejvyšší čas.

"Vyživyživyživyži," znělo za ním stále silněji.

"Plác!" bouchlo to těsně za patami. Ohlédl se. Voda se lila ze svahu zpátky, ztichlá jako poražený závodník v běhu, v němž zvítězil Vilík.

"To bych nikdy neřekl, že tohle dovede příliv," mumlal si vítěz, kuckal a lapal po dechu.

Ale nemůže tu jen tak stát. Slunce za nějakou hodinku zapadne, musí se poohlédnout po nějakém místě na noc. Odepjal pás. Mokřý oděv se mu nepříjemně lepil na tělo. Aspoň jej vyždímá, spíš mu pak na těle uschne.

Svléknul se a teprve ucítil, jak slunce žhne. Vyždímal šaty a oblékl se. Už je to lepší. Příjemně to chladí. V žaludku mu zakručelo. Kde je konzerva? A láhev se sodovkou? Pryč. Asi při tom kutálení vypadly z kapes. No, něco si snad najde. Hned na kraji křovin našel divoké banány. Nebyly ještě zralé, měly trpce nakyslou chuť, ale to mu nevadilo. Aspoň trochu zahnal žízeň. První plody v jeho království.

V korunách kokosových palm viděl množství ořechů, ale na ty se mohl zatím jen dívat jako ta liška na nedosažitelné

hrozný. Byly vysoko a šplhat pro ně po kmeni se mu nechtělo. Ostatně nesmí ztrácet čas. Musí do lesa, tam jsou balvany a skály. Tam najde nějakou skrýš a taky pitnou vodu.

Sestoupil trochu níž, kde byl řidší les.

Co to je za divný strom? Není moc vysoký, ale má silné větve a na nich visí - hm, podobá se to podlouhlým bochníkům chleba. To je jistě chlebovník! Určitě! Vzpomíná si, viděl v celnici bedny s těmito plody, které se vylívaly jako plody chlebovníku. Ale nikdy je neochutnal. Teď jich tu visí na dosah celé tucty. Stačí jen vztáhnout ruku. Jeden utrl.

Panečku, to je pořádný pecen! Zakousl se do něho. Báječné! Nasládlé jako koláč. Vida! Není tohle ráj? Chléb roste na stromech hotový, ani péct se nemusí! To bude život!

Ale dál! Nesmí se zdržovat! Než se setmí, musí mít nějakou skrýš. Kdo ví, jak bude v noci. Mohou tu být dravé noční šelmy. Lvi, tygři...

Jak je vidět, Vilíkovi praxe v celnici prospěla, byl to opravdu chlebovník. Jeho zoologické znalosti byly ale povrchní, jinak by byl věděl, že v této oblasti světa je lev a tygr stejně vzácný jako v Hamburku.

Štěstí Vilíkovi přálo i dál. Objevil pramen, který vyvěral zpod vyklenutého balvanu.

Voda byla jako led, lahodná, sladká. Dosyta se napil.

A pak bylo jeho štěstí korunováno.

Hned vedle balvanu ležely dva jiné, mezi nimiž rostlo obrovské kapradí. Rozhrnul trsy a objevil rozsedinu, dost širokou, aby jí prošel.

Ocitl se na kraji jakési malé rokle, jen asi tři metry do čtverce s kolmými stěnami skály, z jejichž štěrbin vyrůstaly malé, křivé stromky a plazily se popínavé rostliny. Nahoře spolu s převislými větvemi stromů tvořily nad roklí hustou zelenou klenbu, z které visely dolů překrásné květy. Některé z nich znal. Vídal je za výklady květinářství na hlavní třídě v Hamburku, kde budily obdiv. Pamatuje si, že u nich byly tabulky s nápisem: Vzácné druhy orchideí.

Tyhle byly ale mnohem krásnější. Některé se podobaly klubku velikých motýlů s všemožnými odstíny barev, jiné tvořily košíčky, z nichž vyukokovaly kytičky pestrého kvítí.

Vanula z nich jemná vůně.

Dlouho stál, uchvácený tou krásou, dokud nezapadlo slunce.

Tady má, co hledal, po čem nejvíc toužil. Bezpečnější útulek nenajde.

Podlaha je porostlá mechem, úplně neporušeným. Jistě sem dosud nikdy nevnikl člověk.

Tady bude bydlet.

Pramen mu teče kolem prahu a špižirnou je mu celý ostrov. Jeho ostrov.

Ostrov Viléma Křemena!

On je tu králem!

"Jsem král! Majitel - ráje!"

Vilík už tvrdě spal, ale i ze snu se šťastně usmíval.

5.

PODIVNÝ DOMOV

Klidný spánek však netrval dlouho. Vilíka probudil nepříjemný pocit chladu. Současně cítil, jako by obličejem a rukama ležel v kopřivách.

V polosnu ho napadlo, že ho chladí jeho mokré šaty. Ale co ta palčivost na obličej i rukou? Sáhl si na tvář.

Ucítil pod dlaní měkká, droboučká tělíčka, která se pod jeho dotekem rozmázla v řídkou kaši.

Totéž se stalo, když přetřel rukou povrch těla.

Co to je? Procítl.

Byla mu zima. Nepůsobila ji ale vlhkost šatů, ty byly už úplně suché a jakoby zkomatělé - napadlo ho, že usazenou mořskou solí - studený byl vzduch.

To je divné: ve dne bylo takové horko a teď mrzne. Ale ovšem. Vždyť je na druhé polokouli, kde teď začala zima.

A co to pálení na obličej i na rukou? A teď - zvoní mu tak v uších? Bzzz - ziii - bz - ziii - už ví! Komáři! Moskyti! Celé roje krouží kolem něho. Můj ty Bože! Byl jimi úplně obsypán! A rozmázl si je po obličej i rukou. Musí se proti nim nějak chránit. Ale čím? Nezbyvá než svléknout kabát a zabalit se do něho i s hlavou a rukama. Tak, teď bude mít pokoj. Ulehl. Moskyti teď na něho nemohli, ale zato mu byla větší zima, protože kabát teď sahal jen do pasu. Až se mu rozcvakaly zuby.

Tuhle noc už to musí vydržet a na příštích se připraví lépe.

Nenajde-li nic lepšího, snese si sem kupu mořské trávy a zahrabe se do ní. Bude chráněn před moskyty i před zimou.

Pěkný přibytěk pro krále! ozval se mu v nitru škodolibý hlas a hned nato druhý: Pěkný ráj!

Pročpak? Ráj tu je, ale musí se upravit tak, aby byl pro člověka. Je to...

Hau Hai - haíí, aiaíiaí - haúúú - úúúúú!

Co je to? Pes? Podobá se to psímu vytí. Pes je ale přece domácí zvíře! Že by tu nablízku byli lidé? Tím by byl zklamán. Z krále by byl pouhý přistěhovalec. A jací lidé? Nějaký evropský farmář, nebo domorodec? Ani jednoho by neviděl rád. Je někde nedaleko Austrálie, ba spíše u Nové Kaledonie nebo Nových Hebrid. Topiči mu vyprávěli, že tu žijí Papuánci, lidojedi a také běloši, kteří byli dříve...

Ú - húhúhú - zaječelo to zase, tentokrát mnohem blíž, a pak se ozval krátký chraptivý skřek.

Ne, tohle není štěkot domácího psa. Vzpomíná si, že už slyšel tyhle drásavé zvuky ve zvířinci. Tak vyjít jen vlci! Ale on přece ví, že zásilky vlků docházely do celnice v Hamburku pro Hagenbecka sice z různých zemí, nejvíce z Ruska, ale nikdy ne z tropických krajů. Jednou došly dvě klece z Austrálie. V jedné byl pes šeredný jako hyena, dravý a

potměšilý, označený jako australský pes dingo. V druhé bylo zvíře podobné psu, jen asi půl metru vysoké, přes metr dlouhé, svalnaté, s ocasem nápadně silným u kořene, s hustou, po celém těle černě žíhanou srstí jako zebra. Otec mu řekl, že je to vačnatý vlk, sice menší, ale dravější a nebezpečnější než sibiřský. Je snad tohle vyti...?

Vílik se rozklepal strachy. Nemůže přece ležet se zabalenou hlavou v úkrytu, jehož vchod je chráněn jen vysokým kapradím! To pro dravce není žádná překážka! Vstal a oblékl si kabát. Můj ty Bože! Víčka má tak oteklá, že stěží vidí. Přece jen ale rozeznává, že se zelená klenba nad ním jasně.

Rozednívá se.

Pojednou k němu dolehl bolestný skřek a zuřivé zavytí. Teď to bylo už docela blízko. Slyšel dupot, praskání a šelest rozhrnovaného křoví - chraptivý sten, vítězné vyštěknutí - a pak ticho. Bylo jasné, že jen několik kroků od jeho útulku se odehrává poslední dějství tragédie. Nebylo těžké uhodnout jaké - ozývalo se spokojené vrčení dravce, po kusech hltajícího svou obětí.

Vílik věděl, že bezprostředně mu nebezpečí nehrozí. Dravec se nasytí, napojí a půjde. Ale vtom ho napadlo, že vlci jsou jako tygr: nenapadají své oběti jen z hladu. Jestliže ho zvětří, vrhnou se na něj. Na obranu má jen kapesní nůž, a ten nestačí.

Co má dělat? Skrýt se nikam nemůže. Leda by se vyšplhal po stěně pomocí zakrslých stromků a lián. Ale ne až nahoru! Tam by byl také v nebezpečí!

Podánilo se mu ve výši asi dvou metrů vtěsnat nohy do skalní štěrbin a paže zaklesnout za zakrslé kmeny. Tady počká, sice v nepohodlné poloze, ale v bezpečí. Tak vysoko dravec nevyskočí.

Už bylo světlo. Celé tělo ho bolelo, zvláště ruce pálily jako v ohni. Viděl, že jsou pokryty vrstvou zaschlé krve z rozmačkaných moskytů. Určitě právě tak vypadá jeho obličej, opuchlý, že jen s námahou otvírá oči.

Pěkný ráj, co? vysmíval se mu v nitru škodolibý hlas. A to je teprve první noc! Počkej, co zkusíš, kluku!

A Vílik mlčel. Bylo mu, jako by dostal zasloužený výprask. Bolestně mžoural očima po jeskyni, jejíž půvaby jako by najednou ztratily všechnu krásu.

Náhle se kapradí u vchodu pohnulo, mezi ním se objevil černý čenich, za ním se vynořila hlava a v přítmí zeleně zaplály žítnice. Čenich se cukavě zachvíval - najednou se hlava zvedla a žítnice na něm na chvíli nehybně utkvěly.

Plíživě se vynořilo tělo. Ano, je to on, vačnatý vlk!

Dravec se zastavil uprostřed rokle. Hleděl spíš udiveně než krvelačně na tvora, visícího na stěně. Tak podivné "zvíře" zřejmě viděl ve svém dravčím životě poprvé. Jeho čenich se křečovitě chvěl, lidský pach mu byl nejspíš velmi protivný. Zlostné háúú se zařizlo do ticha, po něm následovalo kýchnutí a pak, s pohrdavým bručením, vyplížil se vlk z rokle.

Po celou tu dobu Vílik ani nedýchal. Teprve teď vydechl úlevou, napětí povolilo.

Ale co teď? Nemůže ještě dolů. Dravec by se mohl vrátit.

Haáá! dolehlo k Vílikovi z dálky.

Je to druhý vlk? Sotva. Jistě to zavyl ten samý, aby mu dal pohrdlivě sbohem. Nebo na shledanou?

Zelený baldachýn nad ním teď přesvítily rudé paprsky a změt' listí, lián a svlačcovitých rostlin se rozechvěla ve vánku. Vyšlo slunce.

A tu, jako na povel, příroda ožila. Jemné ptačí melodie, skřeky a žvatlání papoušků, štěkot šedých vačnatých krys, tečkovaných cibetek, podivných velkých veverek či malých lišek a jiných čtvernožců, to vše splývalo v mnohohlasou symfonii.

Svislé fábohy s orchidejemi se rozechvěly a rozhoupaly. Zvláště jedna liána, silná jako paže, s pestře skvrnitými ornamenty, visící dosud nehybně dolů, ukončená velkým poupětem květu, jako by ožila. Poupě se zvolna zvedalo a spirálovitě kroužilo kolem. Ale pojednou pohyb ustal a ze zúženého hrotu vyšlehly dva tenoučké pestíky, rostly, až se z kalichu vynořil černý pestík, na konci rozeklaný.

Copak se tak rychle rozvíjí orchid...?

Otázka ve Vílikově hlavě nedozněla. Kalich se zvedl a čarokrásná liána se v půli své dvoumetrové délky ze svislé polohy náhle ohnula do vodorovné a její kalich se ocitl těsně před jeho očima. Vílik ztuhl hrůzou. Místo rozvíjející se orchideje svítily mu do tváře zelené hadí oči, v jejich hloubi žhnul rubínově červený plamínek a z pootevřených tlamy zlověstně šlehal rozeklaný jazyk.

Chlapec se pustil kmene a s vyděšeným skřekem se svezl dolů.

"Ne - ne! Bože - můj - Kriste - Ježíši - ne!" jekal, plazil se podél stěny k východu ven a úprkem běžel pryč. Kam? Kamkoliv, jen pryč! Daleko z tohoto místa, plného rajsských krás a pekelné hrůzy! Raději se postaví proti stu krvelačných vlků než proti tomuto jedinému jedovatému netvoru!

Bylo mu jedno, kam běží. Jen ven z lesa! Na volné prostranství, kde uvidí daleko kolem sebe, aby nebyl zase tak děsivě překvapen.

Zastavil se nad kolmým srázem skály, bílé jako křída. Hluboko dole hřměl mořský příboj a tříštil své zelené vlny v chuchvalce bílé pěny. Tam, kde stál, tvořila skála rovinu jako veliký stůl a za ní šuměl les. Tady nemůže zůstat. Je ve slepé uličce. V pasti. Nezbývá, než aby se vrátil. Nebo je to pokyn osudu, aby skokem do propasti udělal všemu konec?

Vílik usedl na okraj srázu. Jednotvárný mořský příboj působil na jeho rozbourené nervy konejšivě.

Proč se vlastně polekal? Vždyť takový hádek by ho přece nespokl. Že se na něj díval? Byl asi zvědavý. Jistě poprvé viděl člověka. A on ječí a utíká jako blázen, protože se nějaký hádek zakouká do jeho špinavého obličejce, oteklého a umazaného vlastní krví a kaší z moskytů, kteří se jí napili.

Je to zbabělost! Pěkně začíná. To chce být králem? Robinsonem? Copak Robinson někdy takhle utíkal? - Je to ostuda!

Vrátí se tam. Do té rokle sice ne, ale vždyť si může najít bezpečnější útulek. Zatím ani neví, jak velký je ostrov, a vůbec jej nezná. Náhodou přišel na tu rokli. Takových tu můžou být stovky. A ještě lepších, bezpečnějších. Takhle nějakou

šikovnou jeskyňku, maličkou, kde by se mohl na noc schoulit a vchod zabezpečit nějakým balvanem nebo několika velkými kameny. V takových jeskyních nejsou jedovatí hadi, ti žijí právě mezi tou pestrá krásou, na stromech nebo v trávě.

Snad by tam mohlo být doupě vačnatého vlka nebo jiného dravce. Ale když bude chytrý, zjistí včas, jestli je jeskyně prázdná. Musí na to vyžrát.

A teď má hlad a žízeň. Nechal bochník z chlebovníku v roklí. Je tam také pramen. Taky by se potřeboval umýt. Ale ne! Tam se nevrátí! Je tam ten had. Podívá se jina. Musí ovšem zpátky do lesa.

Už ani nepovažoval za štěstí, když přišel k celé skupině chlebovníků. A potom se ocitl před silně nakloněným kmenem kokosové palmy, po kterém nebylo těžké se rozkročmo vysoukat k plodům. Uvolnil jich celý chumel a svezl se dolů.

Navrhl v měkkém místě stopky skořápku a labužnický sál sladké voňavé mléko.

Vždyť je tu tak krásně! Ano, takhle si představoval svůj ostrov. Roztodivní papoušci, růžoví, šediví, zelení s narůžovělými náprsenkami, bílí se žlutými chocholkami, karmínově červení s modrými pírkami v křídlech a jiní a jiní, prováděli své akrobatické kejkle a hašteřili se.

Copak je tohle? Zvírátko podobné kryse, jenže s dlouhým chlupatým ocasem, temně hnědé, na hřbetě s bílými příčnými pruhy. Vůbec se nebojí, neplaší, ačkoliv Vilík stojí několik kroků od něho. Jen zvedlo hlavu a zavěťilo špičatým čumáčkem, ale pak se klidně dalo do své práce: přední nožky několikrát hrábly do kupy, kde se objevili velcí černí mravenci. Z tlamičky vyšlehl jako hádek dlouhý jazyk, plácl do mraveniště a za několik vteřin, hustě obalený, se zvolna vsoukal do tlamky. Tak Vilík poprvé viděl hodovat mravenecníka.

Chvilí stoupal do stráně, ale najednou se zastavil. Výš to nešlo. Prales zhoustl tak, že byl neschůdný. Byla to spleť křovin, z nichž většina tvořila trnitou hradbu.

Odbočil vlevo. Po chvíli les prořídil a Vilíkovi se otevřel výhled na travnatou step, která se mírně svažovala k moři.

Podívá se tam. Sestupoval opatrně a pozorně se díval kolem sebe do trávy, aby se zase nesetkal s nějakým hadem.

Bez nehody se dostal na pobřeží, které tu bylo divoce rozeklané, takže se moře, teď po odlivu už skoro klidné, vlévalo dlouhými jazyky do břehu.

Bílé paty skal vypadaly, jako by tu ležely vybilené kostry ohromných předpotopních zvířat a ještěřů, kteří zde kdysi v dávném pravěku svedli zápas na život a na smrt. Tato představa by při pohledu na křídlová či vápencová skaliska vyhlodaná příbojem jistě vznikla i v hlavě člověka, který je méně nadán fantazií než Vilík. Vodní živel z nich vytvořil páteře s obratli, žebra, nestvůrné lebky s rozsklepenými čelistmi a kupy hnátů.

Poněvadž byl odliv, vynořilo se toto zdánlivě pohřebiště nad hladinu a s ním také korálové útvary, které široko a daleko obklopovaly ostrov. Na ty byl zcela jiný pohled, který lze označit jediným vhodným slovem: pohádka.

Byly to pestré, veselými barvami hýřící křivolaké hřebeny, zpřerývané vodou, na nichž převládala jasně růžová, místy karmínově červená barva s temně fialovými stíny. Na mnoha místech byly kruhovitě atoly, v nichž zrcadlovitě klidná hladina přecházela od růžového ohraničení do blankytné modři až k fialové.

V dále poznával Vilík onen oblý vršek, teď výrazně vyšší a dole rozlehlejší, obohacený hvězdovitě se rozbíhajícími výběžky.

Jak je to zde všechno zvláštní! Hrůza je spojena s pohádkovou krásou přírody zrovna tak, jako její rajska nádhera s jedovatým nebezpečím.

Peklo v ráji!

Vilík kráčel, dá-li se tak nazvat jeho obtížná chůze, po bílé drti a přes oblé kameny, k místu ležícímu trochu výš, kde se zelenalo vysoké rákosí a bambusová džungle. Ale sotva udělal několik kroků, zastavil se před louží mořské vody, která tu zůstala po odlivu. Křišťálově čistá voda umožňovala vidět až na dno, bylo sotva půl metru hluboko. A tu spatřil v této přírodní tůňce dvě ryby, které tam uvázly. Byly jen o něco větší než slaneček, ale jemu by stačily k vydatnému obědu. Jejich těla nehybně odpočívala na dně. Byly asi napolo omráčené prudkostí, s jakou je sem vlna vyvrhla.

Pokusí se je chytit. Opatrně vstoupil do vody a blížil se ke kořisti. Nebylo to tak snadné. Ryby mrštně unikaly, ale konečně se mu je podařilo jednu po druhé vyhodit na kamenný břeh, kde už bylo lehké provést nožem popravu. Jednu z nich znal, byla to gambala. Často takové viděl na trzích v Hamburku. Druhá se jí celkem podobala, až na zbarvení.

Byla tygrovitě žíhaná a na břiše sírově žlutá.

Ale co teď s nimi? Nemůže je přece jíst syrové. Usušit na slunci? To by dlouho trvalo a neumí to. Jistě se musí maso dříve nasolit. Nemá sůl. Vypařit ji z mořské vody, ano, ale to je ještě delší procedura. Ryby do večera začnou hnít.

Potřebuje oheň. Jak to udělat? Četl, že černoši třeou o sebe dřívka, až začnou doutnat. Zkoušel to už dřív, ale marně.

Možná je k tomu potřeba určitý druh dřeva. Ale jaký? A také zručnost. Zkusí to, ovšem, všechno udělá. Ale teď není čas na takové pokusy. Hlavní věc je, aby si našel nějaký vhodný útulek. Vezme ryby s sebou a uvidí.

Došel k rákosině a byl radostně překvapen. Rákosí lemovalo tůň, do které ze stráně tekla potůček. Pitná voda. Když se podíval ke břehu, vyplašil několik vodních ptáků, jakýsi druh volavek. V jednom hnízde našel kroupnatá vejce, velká jako kachní. Ta tu nenechá. V dalších dvou byla už mláďata, sotva ochmýřená.

Také našel dvě dost velké želvy. Ty si vezme.

Svlékl kabát, uložil do něho svou kořist a rozhlédl se.

Kam teď?

Půjde vzhůru podél potůčku. Není to ten, u kterého přespál, vine se více vlevo od lesa, kde ještě nebyl. Tam nad křovinami vystupuje několik hrotitých skal. Snad tam najde nějakou jeskyni.

Nebylo lehké najít způsob, jak proniknout houštím. Dlouho obcházel trnité křoviny, až se mu konečně podařilo objevit jakýsi průchod anebo spíš díru při zemi, půlkruhovitý otvor v neproniknutelné spleti trnitého houští. Zdálo se, že tudy vchází i vychází nějaká menší zvíř. Také půda zde byla dost ušlapaná, přestože nová tráva se už na ní zase objevila.

Vilík zůstal nerozhodně stát.

Není to stezka nějakého dravce, možná i vačnatého vlka? Bylo by hloupé, kdyby mu vlezl přímo do doupěte. Jestliže za trnitou hradbou není volnější prostranství, byl by ztracen v síti těch ostnů, zkroucených jako drápy a rozvětvených v trsy kotviček, které by se mu zasekly jako udice a už by ho nepustily.

Ale co když je to vchod k takové skrýši, kterou právě hledá?

Pečlivě prohlížel větve nad otvorem. To je divné: čím dál tím víc se mu zdá, že křoví bylo, snad před lety, prosekáno.

Ano, je to tak. Po obou stranách, asi do výše dvou metrů, jsou staré silné větve, ze kterých vyrůstá síť nových. Jistě tu někdo vysekal průchod, pak jej přestal užívat - před rokem, dvěma, snad ještě dřív, a průchod zpustl. To dosvědčuje také tráva.

Kdo to byl? Rozhodně člověk. Domorodec? Asi. Ale mohl to být také běloch, trosečník jako on. Kam se poděl? Je ještě živ? Sotva, protože proč by nechal zpustnout to, co si pracně vytvořil? Nebo si našel lepší, pohodlnější východ? To je také možné.

Vílik si lehl před otvor a pátral, jak daleko sahá ostnatá hradba. Spokojeně zabručel, když viděl, že hradba trnitého houští mizí v hloubce několika metrů a pak že už je křoví řidší. Viděl kmeny stromů, mezi nimiž běžela stezka částečně zarostlá travou.

Půjde to! Musí jen ořezat větve a obnovit průchod.

S chutí se dal do práce. Byla to pořádná dřina! Dřevo bylo tvrdé, nůž po něm klouzal. Naštěstí je jedna čepel ostrá dvouřadová pilka. S tou to šlo dost dobře, i když pomalu.

Slunce mu už stálo skoro kolmo nad hlavou, když se blížil ke konci. S rukama do krve rozdrásanýma trním a s šaty na mnoha místech roztrhanými stál konečně na konci hradby, ve stínu, v zeleném lesním šeru.

Cestička byla poměrně znatelná. Klikaté mezi křovím ho vedla vzhůru do stráně.

Dlouho nestoupal. Po chvíli se před ním objevily velké balvany, ale dohromady tvořily celistvou skálu, nikde žádná jeskyně, jakou hledal.

Kráčel dál po stezce, až došel k okraji balvanu. Tady přece jen jakýsi otvor našel.

Podívá se tam.

Těžce se prodíral do hloubky asi dvou metrů. Byla tu tma, ale přece jen mohl rozeznat půdu, pokrytou kamenitou tříští, a hladké a vlhké stěny.

Pojednou slyšel bručení a těsně před nohama se mu pohnulo jakési tělo.

Vlasy se mu zježily hrůzou: medvěd! Pro všechno na světě! Co to dělá? Kam dal rozum? Vlezl do medvědího doupěte.

Je to sice malý medvěd, snad mládě, ale přece jen medvěd. Teď se sem určitě přihrne máma a pak je s ním konec!

Hrůzou nebyl schopen pohybu. Medvěd, asi metr dlouhý a půl metru vysoký, chrochtal jako vepř a tupě na něj zíral velkýma, zeleně svítícíma očima, věřil čumákem a podupával nohama s dlouhými ostrými drápy.

Ale vtom ho napadlo: medvěd má kulaté ušní boltce, kdežto tenhle tvor je má špičaté. A stojí na čtyřech. Medvěd už by se byl vztyčil k obraně nebo k výpadu. Kde jen už viděl tohle zvíře? V Hamburku ve zvěřinci. Jak se jmenovalo?

Bombat - ne, kombat - ne, jinak - vom - ano - vombat! Vačnatá šelma, vlastně býložravec, tupý tvor, samotář jako jezevec. Hledme, to by možná byla pečinka! Ale raději ne. Je to cvalík, na toho by nůž nestačil. Nechá ho být.

Pozpátku se plazil z rozsedliny.

Když vyšel na světlo, všechno se mu rozleželo v hlavě. Bylo to hloupé, vlézt do té rozsedliny. Co kdyby vpadl do doupěte vačnatého vlka? Věckrát to neudělá. Všude hrozí nebezpečí.

Ale proč leze do takových děr, místo aby se nechal vést stezkou, která má určitě nějaký cíl?

Cestička se teď vinula po rovině mezi stromy a křovím.

Pojednou se před ním otevřela paseka. Mezi vysokou trávou viděl mnoho hrubě otesaných pařezů, z nichž vyrostly trsy nových větví, takže na první pohled se zdálo, jako by stál na okraji okrouhlého mlází.

Paseka! Kdo vykácel ty stromy? Kdo jiný než člověk?

Cestička ústila do jejího středu. Opatrně se plížil dál a napínal zrak i sluch. Ale kromě ptačího zpěvu, křiku papoušků a bzukotu neslyšel jiný zvuk.

Rozhrmoval větve a krok za krokem postupoval kupředu.

"Domek!" vydechl a rychle se přikrčil.

* * *

Odplazil se za nejbližší keř. Chvilí ležel, zmítán nadějí, pochybnostmi, obavami a zklamáním.

Domek! Ale ne chata domorodců, lidojedů, jak o nich mluvil topič Wildner a jak je vídal na obrázcích, chýše z trávy a rákosí, postavené na kůlech, nebo dokonce jako hnízda v korunách stromů.

Tohle je důkladný dřevěný srub s terasou vpředu, obehnaný hustým plotem, prorostlým trnitým křovím. Dveře jsou zavřené a úzká okénka, spíše štěrbinové střílny, vycpaná trnitým chrastím.

Je to stavba civilizovaného člověka, Evropana. Je konec s jeho královstvím! Už není na svém ostrově! Obyvatel tohoto srubu je tu pánem! Nebo je jich víc?

A kdo jsou? Může to být skrýš pirátů!

Není ani vyloučeno, že se domku zmocnili divoši, když zavraždili a snědli majitele!

Strašné vyhlídky! Co teď? Utéct na jiný konec ostrova? Snad se mu podaří ukrýt se jinde. Ostrov je dost rozlehlý.

Ale proč je tu tak ticho? Že by majitel chaty odešel někam na lov? Co kdyby se odvážil a připlížil se křovím k chatě?

Možná, že bude moci nepozorován nahlédnout dovnitř! Je také možné, že majitel už dávno zemřel, a proto je stezka zarostlá. Vždyť zatím nikoho nezahlédl. Proč by měl hned myslet na nejhorší?

Raději ale ještě počká. Tady je dobře schovaný. Počká, až se slunce ještě více skloní. Do setmění mu pak zbyde dost času, aby zjistil, jestli je srub obydlen.

Několik hodin ležel, ani nedutal. A za celou tu dobu, až na několik podivných krys, velkých jako ondatra, s dlouhým,

velkým, pohyblivým čumákem, s nepoměrně krátkýma předníma nožkama, krotce a zvědavě panáčkující kolem, a nějakou cibetku, příjemně vonící pižmem, neviděl živého tvora. Tato zvířata mu také potvrdila, že chata je prázdná, neboť se proháněla po verandě a po zdi se šplhala až na střechu. Vilík ale přece ještě čekal, jestli se neobjeví majitel chýše.

Konečně začalo zapadat slunce.

Teď půjde.

Připlížil se křovím zezadu ke srubu. Za domkem objevil potůček, který tu tvořil tůň. Její kamenné hráze jistě vybudovaly lidské ruce. Když se pak přiblížil blíže, viděl, že v čisté vodě pluje mnoho ryb. Ve zpustlé zahradě kvetly trsy květin a rostly dva chlebovníky, keře banánovníků a čehosi, v čem poznal kávovník. Nedaleko na stráni uviděl i kokosové palmy.

Můj ty Bože, jestliže není srub obydlen, bude to pro něj obrovské štěstí!

Na dvorku stál chlívěk, ale prázdný.

Také na této straně měla chata dvě úzká okénka, vycpaná trnitým chřastím.

Napjal sluch. V chatě bylo úplné ticho.

Nebe nad ním zrudlo. Nemůže dále čekat. Slunce zapadne a rychle se setmí. Pak by se musel schoval jen do prázdného chlívku, ale tam bude určitě spousta hmyzu.

Vztáhl ruku a vytáhl z okénka chomáč chřastí. V chatě se nic nepohnulo. Nahlédl dovnitř. Viděl přepaženou místnost: hrubě otesaný stůl a dva pařezy. V koutě stála palanda.

"Nikdo tu není," vydechl s úlevou.

Co když se majitel vrátí? Ne. Na celý den by přece chatu neopustil.

Může dovnitř.

Vilík odhodlaně vstoupil na verandu. Dveře byly zavřené jen na dřevěnou závoru, kterou lehce odsunul a překročil práh.

V chatě už dlouho nikdo nebyl. Vidí to podle spousty pavučin, které plní kouty a visí ze stropu. Tady je krb! Sice primitivní, postavený z hlíny, ale má dokonce komínek, který vede kolmo vzhůru nad střechu.

Je studený. Dávno se v něm už netopilo. Jsou tu hliněné nádoby, dřevěná lžíce, vyřezaná zřejmě kapesním nožem, cosi jako vidlička a tady kus přiostrčeného železa - nůž. A tady...

"Sláva!" zajásal, našel totiž krabičku zápalek se švédským nápisem. Byla sice poloprázdná, ale jediná zápalka mu stačí.

Pak už si bude oheň pečlivě udržovat. Je tu také kupka chřastí a tyčí, silně vonících smolou.

Rychle oheň! Je už skoro tma a musí si posvítit. Ty pavučiny se mu nelíbí. Často čítával, že v tropických krajích je mnoho jedovatých pavouků, jejich bodnutí může být stejně nebezpečné jako hadí. A stonožky jsou snad ještě nebezpečnější. Musí všechno důkladně prohlédnout a vyčistit. Hlavně postel. Co kdyby se tam hrál nějaký had?

6.

ŠŤASTNÉ NÁHODY

Smolná tyč se rozhořela, sotva ji olízl plamének zápalky.

Pavouci, kterých se nejvíce obával, nepatřili k nebezpečným druhům. Většinu jich znal z domova a kromě toho, když pozorně prohlédl jejich síť, zjistil, že jsou už staré a opuštěné!

Za chvíli Vilík stěny chaty vyčistil. Nechal jen několik pavučin v koutech, kde objevil pavoučka, který se před září pochodně rychle skryl ve šterbině. Jestli je tu nějaký hmyz, mohou pavouci chatě jen prospět.

Zbývaly už jen pavučiny visící ze stropu. Ty ho znepokojily, protože byly dost pevné. Musel je vyrobít nějaký statný pavouk. Sklípkan? Ne. Ten si nestaví síť a žije v křoví a v dírách a požívá malé ptáky a ještěrky. Je to masožravec. Ale jsou i jiné druhy jedovatých pavouků. Musí zkusit, jestli se dá některý vylákat z úkrytu. Upevnil jednu pochodeň do krbu a druhou se dotkl pavučiny. Nic se nehnulo. Vyzkoušel také ostatní - bez účinku.

"Jsou všechny opuštěné," oddechl si spokojeně.

Bylo to pochopitelné. Jeho předchůdce byl chytrý. Vyplnil okénka chřastím, aby dovnitř nemohli moskyti a mouchy.

Když odtud odešel, pavouci tu nenašli dost potravy.

V tomhle ohledu může tedy být klidný.

Teď prohlédne postel. Odhrnul houni a opatrně zašťoural tyčkou do steliva. Nic se neukázalo. Rozryl stelivo až na dřevěné dno palandy. Nic. Žádný had se na něho nevyřítíl. A když si pak pořádně posvítíl, měl už jistotu, že postel je čistá.

"Přesto si tu udělám ráno pořádek a všechno vyčistím," řekl si.

Ale co je za tímhle přepažením? Musí tu být ještě jedna místnost. Aha, dvířka!"

Byl to příklop sbitý z kousků dřeva; odsunul je. Opatrně si posvítíl dovnitř.

"Výborně!" zajásal nad zásobou palivového dříví a drobně nasekaných štěpin. Vedle nich stál špalek a v něm byla zaťatá sekyra. Tohle je objev! Sekyra! Má nejen nástroj, s nímž může všelicos vyrobit, ale také zbraň.

Ze stropu viselo na provazech z lýka něco, co nemohl rozeznat. Bylo to obalené mořskou trávou. To si prohlédne při denním světle.

Vzal náruč dříví a vrátil se.

Naložil na ohniště a přidal zbytek hořící pochodně. Vyschlé dříví rychle vzplanulo.

Teď potřebuje vodu. Uvaří si v hliněné misce ryby.

Vyšel se sekyrou v ruce na terasu. Co kdyby ho napadl vlk nebo jiný dravec? Má zbraň. Taková sekyra, to je výborná věc!

Obešel chatu a nabral vodu z potůčku. Kolem srubu byl klid, jen z lesa sem zaznívaly rozmanité zvuky.

Sedl si před ohniště, aby viděl v jeho záři na svou práci. Nožem odřel z ryb šupiny, odřízl hlavy, vykuchal vnitřnosti a hodil obě do vody. Vtom ho napadlo: jednu uvaří, bude mít zároveň polévku, druhou upeče. Vydal tedy gambalu a druhou rybu nechal v míse.

Ale co sůl? Snad bude v některé té nádobě. Štěstí mu přálo. Našel dost soli ve skořápce kokosového ořechu. Ale jak bude rybu péct? Rožeň tu nevidí. Udělá to tak: nejprve uvaří tu druhou rybu, a až bude v ohništi jen žhavý popel, položí do něj gambalu.

"Člověk musí být chytrý," pochválil se.

Voda začínala vřít a z mísy vystupovala pára.

Jaký je to podivný zápach? Čím dál tím horší, čpavý. Ne, to není k dýchání! Copak ta ryba už zahnívá? Ne, tohle přece není hnilobný zápach. Takový sladce mdlý, ale na jazyku chutná horce jako pelyněk.

Odstavil mísu a postavil ji na zem před ohniště. V záři ohně viděl, že voda je zbarvená žlutě jako síra, a když pak dřívkem lovil rybu, uvázlo na něm jen několik kůstek a kousek páteře. Maso bylo rozvařené a celý obsah v míse zhoustl na ohavně páchnoucí kaši.

"Musí to být nějaká jedovatina," usoudil a vzpomněl si, že kdesi četl, že v tropických mořích, zvláště poblíž korálů, žijí jedovaté ryby, z nichž divoši vyrábějí jed pro své šipky a oštěpy.

Zase jedno zklamání. Ale zároveň jeho štěstí, že rybu nepekl. Zápach by necítil, šel by do komína a kdoví, jestli by nestačilo maličké sousto, aby jej otrávil.

Zato gambala se mu povedla. Pochutnal si. Zapil ji mlékem z kokosových ořechů, zabezpečil dveře a uleh na postel.

Za několik okamžiků tvrdě usnul.

Bylo už určitě hodně přes půlnoc, když byl probuzen známým vytím, které se blížilo. Vlík se ale teď už nebál. Věděl, že je v bezpečí.

Štěkot se ozýval už docela blízko, dokonce slyšel plíživé kroky po terase, čenichání šelmy na prahu dveří a ťapání drápů.

"Máš to marné, sem se nedostaneš!" zamumlal škodolibě do tmy.

Vlk jako by rozuměl. Zlostně zavyl a zmizel z terasy.

Za chvíli slyšel Vlík pod terasou spokojené vrčení. Že by vlku zachutnala ta páchnoucí polévka? Možné to je. Jen ať si poslouží. Aspoň uvidí účinek.

A ten se projevil dřív, než se Vlík nadál.

Brzy uslyšel bolestné skučení, přerývaný skřek, krátký chrapot a - ticho.

Vída, zdá se, že vlk dodýchal. Jestli se do mrtvolu nepustí jiný, najde ho ráno pod terasou.

Vlík se schoulil, zabalil se do houně a spokojeně usnul.

* * *

Slunce už prosvítalo chomáčem trní v okénku, když se vzbudil. Opatrně pootevřel dveře: pod verandou leželo křečovitě natažené tělo dravce. Sestoupil k němu. Bylo už ztuhlé. Stáhne je a kůži důkladně oškrabe nožem. Bude mít výbornou přikrývku pro chladné noci. Musí si pospíšet, protože už je na něm hejno zelených much. Taková moucha je nebezpečná, může přenášet infekci.

Vtáhl mršinu do srubu a rychle přirazil dveře. Dalo mu hodně práce, než byla kůže stažena. Teď bude potřebovat spoustu soli. Kůže musí být důkladně nasolena, svinuta a uložena na několik dnů, aby zvláčněla a aby se pokožka dobře sloupala. Zatím ji svinu, aby neproschla.

A teď si prohlédne srub a zásoby. Hlavně sůl musí najít. Snad tu bude někde větší zásoba. Našel ji v komoře. Nejméně deset kilogramů, zabalených do cáru lodní plachty.

Ale našel také jiné věci, z kterých byl nadšen.

Ty zabalené kusy visící ze stropu, to bylo dobře vyuzené maso, nevěděl z čeho, ale to není důležité. V jednom kusu poznal rybu, snad to byl losos nebo mořský úhoř, v dalších dva hřbety a tři kýty z nějakých savců. Ukrojil si. Chutnalo to znamenitě, skoro jako šunka.

Panečku, není tohle báječné? Co mu teď chybí? Snad jen to, že tahle zásoba dlouho nevydrží. Ale přece sám nebude zahálet. Určitě něco uloví. Vykopá jámy, pokryje je chvojím a přichystá pasti. Připraví si také oka a dřevěné pasti.

Tak dál! Tohle je káva, jen ji upražit. To zvládne. Viděl už včera, že káva roste na zahrádce. Takhle cukr kdyby měl! Ale to je jen přání. Leda by přišel na cukrovou třtinu, té prý je v tropických krajích dost. Jenže když ji nezná, těžko ji najde.

Ví jen, že cukrová třtina je podobná rákosí a roste v bažinách, v mokré půdě. Bude tedy hledat.

Tak, co už všecko má ve své královské špižárně? Uzeniny, banány, kokosové ořechy, kávu, sladké plody chlebovníku - tady jsou ještě dvě bedny a sud. Do toho se podívá později. Tohle zatím stačí. V tůňce je hodně ryb. Tyhle zásoby jsou vlastně nevyčerpatelné, až na to maso, a to si opatří.

Teď si prohlédne místnost a pořádněji vyčistí. Na palandu si nanosí čerstvou mořskou travu. Je jí tam spousta.

Ale tu ho napadlo, že nejdřív musí nasolit vlní kůži. Rozprostřel ji na zem, důkladně posypal na vnitřní straně solí, svinul a uložil v komoře. Tělo odtáhne na pobřeží a hodí do moře.

Pak si přehodil přes rameno kus plachty a sestupoval k moři. Odbočil však víc vpravo, tam viděl po odlivu vysokou mořskou travu.

Byla to namáhavá práce, rvát pouhýma rukama trsy tuhé trávy.

Skoro dvě hodiny trvalo, než se s nákladem vrátil do srubu.

Složil ranec na terase a dal se do úpravy lůžka. Několikrát vynesl plnou náruč staré trávy, než se konečně objevila dřevěná palanda, pokrytá drtí a prachem. To musí vymést.

"Není tu někde koště?" rozhlížel se.

Našel je v komoře, sice primitivní, ale stačí mu.

Konečně byla palanda, jak si ji přál mít. Ale přece nebyl spokojený. Když čistit, tak pořádně. Odtáhne tu pryčnu od stěny a vymete také pod ní a za ní.

"Je to těžké jako hrom," supěl, ale nepovolil.

Jeho námaha byla odměněna nálezem, nad nímž na chvíli oněměl:

"Pane Bože! Tohle - to je - báječné!" zalykal se radostí. "Karabina! Na mou duši, karabina! Čistá, zachovalá, pečlivě natřená tukem. Jak se otvírá? Aha, takhle! Osm nábojů je v zásobníku! Někde tu musí být ještě další náboje."

Lezl po kolenou a prohlížel stěnu.

"Tady je výklenek! Ano! Jsou tu! Plná plechová krabice! Několik set je jich! Ted' jsem opravdu král! Můžu mít, co se mi zachce. A nebudu se bát, kdyby mě napadlo sto divochů!"

No, no, no! ozval se mu v duši výstražný hlas.

"A proč by...? Divoši určitě nemají takové zbraně. Nanejvýš šípy. To je hračka proti takové karabině," ujišťoval se.

A ještě něco vytáhl z výklenku: lupu. K čemu může být? Kdo to tu před ním bydlel? Asi nějaký profesor, bylinkář. Ti užívají taková zvětšovací skla. No, snad někdy bude k něčemu dobrá.

Konečně měl svůj pokoj vyčištěný a zbývalo už jen zamést podlahu, pokrytou silnou vrstvou jemného mořského písku. Zvlášť u postele byla spousta prachu a smetí. Koště už má, ale potřeboval by nějakou lopatku. Počkat! Udělá to takhle: nejdřív uklidí špižírnu, všechno prohlédne, a možná že tam najde nějaké nářadí. Vždyť jeho předchůdce musel přece nějaké nářadí a nástroje mít.

A opravdu!

V koutku za bednami našel dřevěnou lopatku a rýč, obojí pracně vydlané z kusu jakéhosi tvrdého dřeva, a na stěně udiči, zavěšenou na dvou kolicích. V duchu obdivoval důmyslnost, s jakou byl tento důležitý nástroj vyroben:

bambusová tyč byla ovinuta tenoučkým lankem spleteným z lýka, na jehož konci místo kovového háčku byla uvázána pevná rybí kůstka, ostrá jako jehla, se zpětným hrotem, který byl zřejmě vyřezán nožem. Ani plaváček, zhotovený z kousku dutého bambusu, nechyběl. Také našel něco, co považoval za oštěp, ale spíš to byla hůl, jaké užívají horolezci. Kovový hrot byl nahrazen zašpičatělou kostí.

"Hodí se mi jako hůl i jako zbraň. Hůl i kopí, a také oštěp," pochvaloval si.

Jeho předchůdce musel být zkušený muž. Znal jistě život pračlověka kdysi v době kamenné. Někjaký profesor a zároveň cestovatel. Teprve teď Vilík začíná chápat, jak špatně by se mu vedlo, kdyby chatu nenašel. Nemá žádné zkušenosti, a než by je získal, zahynul by. Jak dlouho by mohl být živ jen z ovoce? Snad nějaký týden, ale pak by mu žaludek zeslábl. Zemřel by podvýživou.

Maso, i kdyby něco ulovil, nebylo by požitelné bez soli a za syrova. Není na to zvyklý.

V jedné bedně našel několik hliněných nádob, vypálených a na povrchu lesklých. Jejich nepravidelný tvar dokazoval, že byly vyrobeny teprve zde, lesklý povlak byl zhotoven odborně. Čím, to Vilík nevěděl, nevyznal se v hrnčářství, jen si vzpomíná, že mu otec kdysi řekl, že takový povlak, tvořící nepropustnost hliněné nádoby, se dělá z kuchyňské soli a že se pálí v peci.

"Copak je tohle?" zamumlal nad polovicí kokosové skořápky, částečně naplněné tekutinou, na jejíž hladině plaval čtvereček dřívka s kratičkou tyčinkou uprostřed.

Přičichl. Tekutina páchla rybím tukem.

"Kahan!" vydechl radostně.

Ted' bude mít 'věčné světlo'. Vždycky večer je zapálí a do rána nechá svítit. Nebude se muset starat o udržování ohně v krbu a ušetří zápalky.

Ale - oleje bude ubývat. Za nějaký týden nebude mít nic. Tedy věčné to světlo zrovna není. Není tu někde zásoba? Po chvíli zjistil, že není. Je to zřejmě rybí tuk. Ten dávají jen velké mořské ryby a kytovci, velryby, vorvani a delfini.

Jak je uloví? S touhle udičkou to nepůjde. Jedině použít karabinu, v noci, kdy je příliv, ještě lépe k ránu, když by při odlivu některý takový tvor uvázl na mělčině. Dobrá. Zkusí to ještě dnes.

"Co to tu čpí?" čichal znepokojeně.

Odsunutými dveřmi sem z místnosti vnikal zápach doutnajícího dřeva. Nahlédl do pokoje.

Zděšeně vykřikl.

Nad stolem se plazil šedý dým, z něhož rudě prosvítal plamínek.

"Hoří! Stůl se vzňal! Vodu! Honem vodu!"

Popadl hliněnou nádobu a pádil k tůňce. Vrátil se v nejvyšší čas, když už část stolní plochy olizoval plamen.

"Jak se to mohlo stát?"

Okamžitě pochopil: opřená o hliněnou misku, kterou po včerejší večeři nechal na stole, ležela lupa.

Okénkem sem teď padají sluneční paprsky, které lupa soustředila na bod stolní plochy. Štěstí, že byl nablízku a mohl včas oheň uhasit.

Vidíš, hlupáku! To tě nenapadlo, že tohle skličko je nedocenitelné jako skutečně věčná zápalka, ale jen na slunci.

Krabičku se zápalkami dobře schovej, a dokud slunce svítí, můžeš zažehnout oheň, kdy budeš chtít.

Den Vilíkovi rychle utekl při obhlídce okolí chaty, dvorku a zahrádky, hlavně ho zajímaly kávovníkové keře. Bobulky už byly zralé, usoudil podle seschlých obalů. Natrhal si jich plné kapsy; na krbu je pak upraží.

Jak ale znka semele? No, rozdrť je na plochem kameni. Ale nejdřív bude pátrat po cukrové třtině.

Prohlížel tůň. Bylo v ní hodně ryb, některé byly přes půl metru dlouhé. Rybníček byl lemován rákosím, jaké ještě nikdy neviděl. Podobalo se spíše bambusu a na vrcholcích mělo kuželovité chomáče bílých květů.

Hlavou mu bleskla myšlenka: Co když - není to snad...?

Zahryzl se do stvolu. Ano - cukrová třtina!

Bože, měl to ten dřívější majitel skvěle zařízeno!

Všecko má doma. Nebo alespoň všechno to, co potřebuje k životu.

Toho večera si Vilík dopřál přepychovou hostinu.

S pevným rozhodnutím, že vstane za svítání, spokojeně usnul. Když se probudil, byla ještě tma, obloha ale už bledla. Vstal, přehodil karabinu přes rameno a s kopím v ruce vyšel z chaty.

Známou pěšinkou se dostal z lesa a pak už sestupoval přímo k moři, tam, kde viděl ty útvary podobající se kostrám. Tam nejspíš najde tvora, který mu poskytne zásobu tuku.

Dostal se na pobřeží, když nebe na východě rudlo.

Moře se dosud vysoko vlnilo. Přišel tedy včas. Schoulil se za balvan a pozorně sledoval odliv.

Náhle ho upoutal předmět, který se vynořil asi třicet metrů od břehu nad mořskou hladinou. Byla to kulatá hlava.

"Člověk?" vydechl Vilík stísněně.

A hned nato další dvě.

K jeho sluchu dolehl žalostný nářek.

Hlavy se ponořovaly a vzápětí se objevovaly nad hladinou blíž břehu. Teď viděl už zřetelněji: kulaté lebky s kratičkými vlasy, snad kudrnatými, temné, skoro černé obličej s čelistmi vystouplými dopředu.

"Divoši!"

A nato to chraplavé, žalostné zavytí.

Hlavy se kvapem blížily ke břehu, jak je nesly vlny. Když se pak řada vln stáhla, uvázla na břehu dvě černá těla se silnými pažemi, oblá, zavalitá, končící plochou ocasní ploutví, sotva dvacet kroků od Vilíkova úkrytu.

"Mořské panny!" zajekal Vilík při pohledu na černé obličej, z nichž svítily veliké kulaté oči jako skelné čočky.

Jeden tvor otevřel hubu a vzduchem se zase rozlehlo bolestné vytí. Nestvůry se napolo vztyčily na pažích a namáhavě lezly k němu.

A tu si Vilík vzpomněl, že tato zvířata už viděl v zoologické zahradě v Hamburku. Jeho úděs se rychle rozplynul.

Vždyť je to dugong! Moroň. Neškodný mořský savec. To je právě to, na co čeká. Jediný dugong ho může zásobit tukem na celý rok a nemusí ani moc šetřit.

Vilík netušil, jak silný odraz bude mít karabina.

Mířil dobře. Dugong klesl do pisku. Druhý na několik okamžiků znehybněl, ohromen výstřelem, ale pak se vzpamatoval.

Podivně zaštěkal, obrátil se zpátky k moři a záhy zmizel pod hladinou.

Vilík vstal a s puškou připravenou k výstřelu se blížil ke kořisti.

Nebylo třeba druhé rány. Moroň ležel nehybně, zřejmě mrtev.

To bude práce na celý den, než zvíře stáhne a vykrájí podkožní tuk.

"Jak ale ten kus odnesu? Zapomněl jsem na plachtu. Musím se pro ni vrátit," hučel mrzutě. Rozběhl se k chatě.

Když se pak přihnal s plachtou, viděl už z dálky, že nad jeho kořistí krouží veliký pták a druhý do ní klove dlouhým zobanem. Co zas je? Sup to není. Podobá se spíš čápovi, jenže je větší, mohutnější a zoban má mnohem silnější. A jak je drzý!

"Jedeš odtud!" vykřikl co nejhlasitěji.

Pták se na něj podíval, zaklapal zobákem a pak jako na posměch kloval do mrtvého těla ještě horlivěji.

Tohle Vilík dopálilo.

"Já ti dám, ty nenažranče!" křičel a mával kopím. Už už zvedal hůl, aby drzouna přetáhl přes hřbet, a vtom se pták načepýřil, napřáhl k Vilíkovi zoban a vyrazil z hrdla štekavý skřek. Vilíkovi se zdálo, že slyší:

"Dej mi pokoj, nebo tě propíchnu!"

Zarazil se. Co to je za obludu? Stojí na vysokých nohou, naježená, s ohavně lysou lebkou a s olezlým krkem.

"Poslouchej," začal Vilík vážně, "já jsem si toho mořského psa zastřelil. Je to má kořist. Tak buď ustoupíš po dobrém, nebo ti půjde po zlém!"

Pták výstražně zacvakal zobanem, cosi pohrdavě vyštěkl a dal se znovu do práce. Zoban dopadal na kůži jako krumpáč. Náhle se ptákov zobák vnořil hluboko do těla mrtvého dugonga. Pták vyrazil vítězný skřek, vyrval rosolovitý kus tuku a hladově jej spolkl.

Hned nato to nad Vilíkovou hlavou zašumělo a druhý pták se jako šíp snesl přímo na hodujícího soupeře. V nejbližším okamžiku bylo z obou klubko, spleť nohou a křídel, krků a zobanů, koulelo se po zemi, vyskakovalo do výšky, svíjelo se v těsném objetí v chomáčích peří, jež vířilo kolem.

Vilík vyjeveně sledoval souboj zuřivých ptáků. Jak tohle dopadne? Má vystřelit do vzduchu, aby opeřence rozplašil?

Škoda rány. Nemůže plýtvat náboji, každý z nich má velikou cenu.

A kromě toho jeden už podléhá. Dlouhé nohy se pod ním podlamují, otevřeným zobákem lapá po dechu a z hrudi se mu řine pramen krve. Druhý na tom není o mnoho lépe: křídlo vleče po zemi, podivně krouží hlavou, jako by se divil, že vidí jen jednu stranu bojiště - levé oko je zalité krví. Najednou se jednooký vítěz přikrčil, křečovitě napřímil zobák proti smrtelně zraněnému nepříteli a vyrazil. Jeho zoban se jako meč hluboko vbodl do soupeřova těla; pařáty raněného však sevřely vítězův krk a ve smrtelných křečích ho pevně tiskly. Chvilí se toto klubko zmítalo a svíjelo, stále volněji, až konečně ztichlo, krví zalitý uzel se rozvinul a na písku ležela svorně vedle sebe dvě mrtvá těla, oškubaná, rozdrásaná.

"No tedy," hučel Vilík, "pěkná hloupost, kvůli kousku tuku se rozsápat k smrti. Hlad je k tomu určitě nedohnal, jen žravost a závist."

* * *

Skoro celý den mu zabralo, než byl hotov a než odnesl do chaty zásobu tuku a také slušný kus masa, které si vyudí.

Když se pak druhého dne vypravil na pobřeží pro zbytek tuku, viděl už z daleka, že přichází marně. Kolem mrtvého

zvířete se hemžilo celé hejno ptáků, kteří tu společně hodovali. Jen ze zvědavosti šel blíž. Z moroně zbyla ohlodaná kostra a z obou soupeřů chomáče kůže a peří, nohy, hlavy se zobákem a několik větších kostí. Když pak Vilík myl stůl a drhl jej mokřým věchtem z mořské trávy, objevil vespod zásuvku a v ní teleskopický dalekohled a ještě zajímavější věc, zápisník. Byl zklamán, když zjistil, že je psán v řeči, které nerozumí. Některá slova byla podobná němčině, ale jen výslovností, kdežto pravopis byl odlišný a spíš připomínal angličtinu. Avšak ani ta to zřejmě nebyla. Na první stránce četl:

Handbook - Olaf Stjerhelm

To znělo švédsky. Vilík pochopil, že má v ruce zápisník Olafa Stjerhelma.

Byl to jeho předchůdce? Zdá se. Sešit má mnoho stránek a není celý popsán. Ale kam se poděl? Tady nezemřel. Asi se odplížil k prameni, aby se napil, a ve vysoké horečce zemřel venku, kde jeho mrtvolu rozsápali dravci.

Ale přece by tu po něm aspoň něco zůstalo?

Vilík pečlivě prohledal celé okolí chaty, ale marně. Že by se dovlekl dál do lesa? Sotva by měl k tomu dost síly.

"Přečtu všecko, budu studovat každé slovo, možná, že tomu časem budu rozumět," umínil si.

Švédové mají přece jazyk ne nepodobný němčině. Ten nález je velmi důležitý a měl by pro něho velký význam, kdyby mohl rozluštit obsah.

Ale vždyť jsou tu data! První zápis je datován 5. září 1930, tedy před sedmi lety. A poslední dne 14. února 1935. Z toho vyplývá, že chatu vystavěl Olaf Stjerhelm a pět let ji obýval, než zmizel. Byl snad odtud vysvobozen nějakou lodí?

Nebo někdo našel jeho mrtvolu a pohřbil ji?

Neodvlekli ho domorodci?

Vilík zamrazilo. Vzpomněl si na svůj výstřel, který bylo jistě slyšet daleko. Jestli tu jsou domorodci, lidojedi, jak o nich vyprávěl topič Wildner, pak se musí mít na pozoru.

Zatím má zásob dost. Nechá karabinu na pokoji, dokud si důkladně neprohlédne široké okolí. Nebude otálet. Zítra časné ráno se vydá na obhlídku.

Svívalo, když vyšel z chaty, kterou za sebou řádně zabeđnil. Měl s sebou karabinu, dalekohled, kopí a dostatečnou zásobu jídla na dva dny. Naskytne-li se mu vhodné místo k přenocování, přespí venku, aby se nemusel vracet na noc do srubu. V tom případě obejde nejméně polovinu ostrova.

Na pobřeží nepůjde, ale nemůže jít ani pralesem. Musí zase stezkou dolů a pak podél okraje lesa půjde opatrně dál. Tak to bude nejlepší. Bude mít dobrý rozhled a možnost včas se skrýt v houštích, kdyby mu hrozilo nebezpečí.

7.

KONEC VELKÉHO SNU

Právě když vyšel z lesa, zrudla na východě obloha. Odbočil na západ, kde ho snad stín bude chránit před slunečním žářem.

Hranice pralesa se táhla před ním zdánlivě rovně, ale mořský horizont, mizící za zelenou lesní hradbou k severu, dokazoval, že v dálce tvoří ostrov oblouk.

K tomu záhybu přišel asi po dvouhodinové chůzi. Tady se Vilíkovi otevřel nový pohled.

Prales tu vybíhal v dlouhý průsek skoro až k pobřeží. Když k němu konečně přišel, nebyl les tak hustý, aby se jím nemohlo projít. Byly to háje kokosových a datlových palm s podrostem banánovníků, chlebovníků a citronovníků, smokvoní, nízkých vějířovitých palm a filodendronů, jejichž silné, plavuňovité kmeny se vinuly nízko u země a ztěžovaly tak chůzi.

Příroda tu měla pravý tropický ráz. Tady měl také Vilík poprvé příležitost pozorovat ve volné přírodě obrovské kaloně. Viselo jich tu několik v korunách palm hlavou dolů, zabalených do blanitých křídel jako pytle, pověšené na dvou silných lanech.

Podíval se na ně dalekohledem. Byli nehybní. Pokročil blíž, zastavil se pod nimi a vykřikl.

Rázem se z pytlů vynořily hlavy liščího tvaru, a jak viděl v dalekohledu, rozespale mžouraly dolů a jejich černé čenišky se cukaly, jak se snažily zachytit pach tvora, který je budí ze spánku. Ale vítr, vanoucí od moře, jim znemožnil uplatnit čich a oči také nestačily. Brzy zmizely hlavičky zase v blanitém obalu a kaloni spali klidně dál.

Vilíkovi to nedalo; zvedl malý kámen a hodil ho po jednom spáči. Zasáhl ho. Zvíře sebou škublo, vymrštilo hlavu a zaštěkalo vysokým hlasem jako podrážděný psík. Hned nato se vynořily hlavy ostatních.

"Pustíš se, nebo ne? Chci vidět, jak létáš!"

Vilík zase hodil kamenem. Tentokrát netrefil. Ale třetí kámen zasáhl kaloně do zad. Zakvikl, rozpráhl křídla a pustil se.

Snesl se šikmo, úzkostlivě kničel, a mávaje prudce křídly, opsal nad Vilíkem spirálu. Potácel se ve vzduchu a zapadl do banánovníkového trsu. Vilík k němu přiběhl. Kaloně ležel mezi velkými listy s rozvinutými křídly, zlostně, ale také vyděšeně cenil zoubky a vrčel jako pinč.

Vilík ho dráždil koncem hole, zvíře se do ní vztekle zakouslo.

"No, nezlob se tak! Vždyť ti nic neudělám. Chtěl jsem se s tebou jen seznámit. Pust' tu hůl, hlupáčku! No tak vidiš. Máš štěstí. Nechci se s tebou tahat. Ale přijdu si pro tebe, až se vrátím. Máš prý dobré maso. Jestli si chceš zachránit život, vyhlédni si nocleh jinde. Ale páchneš opravdu jako pes. Na shledanou!"

Kaloně se sunul po listu vzhůru. List se pod jeho tíží ulomil a zvíře žuchlo do trávy. Namáhavě lezlo po křídlech k blízké smokvoni, vedeno sladkou vůní dozrálých fíků, šplhalo vzhůru, až se zachytilo větve. A po nějaké chvíli Vilík už zase viděl na smokvoni beztvářý pytlík.

Několik takových porostů palmového háje se vystřídalo na další cestě k severu, až se před ním konečně otevřelo jiné panorama.

Po pravé straně se zvedala příkrá strán pralesa a vlevo se prostírala do značné dálky rovina, porostlá vysokou trávou a rákosím. Byla to hustá džungle, znemožňující pohled do dálky. Ale přece jen viděl, že se nad džunglí v dálce několika kilometrů vypínají ohromné stromy.

Byl tak zaujatý pozorováním, že se nedíval na cestu. Najednou se jeho levá noha propadla hluboko do čehosi měkkého, takže by se byl málem natáhl.

"Močál!" vyděsil se.

Naštěstí stál pravou nohou na pevné půdě, takže se mu levou podařilo vyprostit. Teprve teď viděl, že stojí opravdu na okraji bažiny.

Musí vystoupit výš k lesu.

Teď byla chůze obtížnější, protože musel šplhat podél příkré stráně, kde byla spousta oblázků a výmolů, které tu vyryla voda, valící se sem ze stráně v období dešťů. Stráň byla rozbrázděna hlubokými kaňony. Jestli chce jít dál, musí veškerou pozornost soustředit na cestu, jinak by si mohl lehce zlámat nohu.

Zase stanul před jednou průrvou, skoro čtyři metry hlubokou, s kolmými břehy, vyschlou, se zaoblenými balvany na dně, ta mu přehradila cestu. V tom místě nebylo možné, aby se spustil dolů a vyšplhal se na protější podemletý a převíslý břeh.

Vlevo byla naděje na přechod ještě menší, protože tu spadala průrva kolmo do močálové tůně, jejíž hladina byla o dobrých pět metrů níž. Nezbývalo, než aby vystoupil vpravo do stráně, ale tady se zas musí prodírat hustým křovím, podobným ostružinám, jejichž šlahouny byly propleteny jakýmsi druhem svlačce, sice překrásně kvetoucího, ale se šlahouny tuhými jako provazy. Tudy také neprojde.

Musí se vrátit. Snad najde někde průchod.

Asi o dvacet metrů dál tento živý plot prořídil a Vilík se dal přímo vzhůru.

Prodíral se celý příkrčený mezi keři růžově kvetoucího jasmínu, smokvoní a divokých banánovníků, až se konečně zastavil na poměrně schůdné plošině, která se vlevo, směrem k průrvě, zužovala.

Musí si chvilku odpočinout. Srdce mu tluče až v krku a z čela se mu řine pot. Keře tu dávají dost stínu. A je tu tak ticho.

Ani papoušci, kterých je všude mnoho, tu nedovádějí a jejich křik je slyšet jen z dálky.

Usedl do mechu a rukávem si otřel zpocené čelo.

Jak je tu krásně!

"Jen chvilku se zdřímnu..."

Vilík se položil do mechu, opřel hlavu o loket a zavřel oči. Bylo mu bláze. Ale z klidu ho vyrušil pocit, že je pozorován. Eh, nic to není! Kdo by mě mohl pozorovat? Leda nějaký ptáček nebo živočich, nějaká myška by se k němu mohla neslyšně přiblížit v tom tichu. Proč by se proto vyrušoval z odpočinku?

Ale nepříjemný pocit se zvyšoval a stále a naléhavěji ho nutil, aby se rozhlédl. Pootevřel oči.

Téměř na dosah viděl malý kotouč, který se podobal krásně zbarvenému květu, vtisknutému do mechového koberce. Jako by tu ležel květ slunečnice, koláčovitý tvar, černý, s pravidelnými blankytně modrými, sírově žlutými a nachově červenými kroužky. Z jeho středu vyčníval kratičký stonek, po jehož stranách zářily jako rubíny dvě tečky. A právě tyto rubínové tečky vábily jeho pohled.

"Had!"

V žilách mu ztuhla krev. Nebyl schopen nejmenšího pohybu. A to bylo jeho štěstí.

Hádek, ne o moc větší než zmije, ležel nehybně, jen v jeho rubínových očkách kmitavě planuly jiskry.

Najednou byl Vilík zaujat něčím jiným. Těsně u jeho lokte, kterým měl podepřenou hlavu, se plížila po zemi myška. Znal už tyhle podivné druhy skákavých myší s nepoměrně dlouhýma nohama. Ale tahle jako by byla přitahována proti své vůli magnetickou silou přímo k svinutému kotouči, před jehož okrajem se zastavila s hlavičkou křečovitě vypjatou a se strnulým tělíčkem. A tu se hadova hlava začala zvolna zvedat, jeho krk se nadmul, tlama se široce rozevřela a pomalu se spouštěla na oběť. Teprve z výše několika centimetrů sjela tlama jako blesk a dotkla se myšího těla.

Uštknutá myš ležela několik vteřin v klidu, pak se křečovitě zachvěla a převálila naznak. A pak - nikdy by Vilík neuvěřil, že tento hádek tak lehce pohltí živočicha objemem značně širšího než jeho úzké hrdlo.

Nasycený plaz ležel ještě chvilku v klidu a pak odvedl své nadmuté břicho ke křoví, kde zmizel.

Teprve nyní si Vilík oddychl. Chvilé smrtelného děsu minula. Ale právě to ho zachránilo; kdyby byl pohnul jen malíčkem, byl by na něj had jistě zaútočil.

Vyskočil.

Všecka ta krása přírody ztratila pro něho půvab. Není si jistý ani ve dne. Na každém kousku této země číhá nebezpečí. Zbabělče, káral ho vnitřní hlas. Proč se tak děšíš jedovatých hadů! Vždyť v Evropě je taky spousta zmijí. Ovšem, ty jsi ještě nevytáhl paty z Hamburku. Jsi nezkušený a hloupý. Ale proč jsi se tedy hnál do tropických krajů? Vždyť právě taková nebezpečí tě lákala! Co bys teprve dělal, kdybys stál čelem proti lvu, tygři, nosorožci a jiným dravcům? Tady se klepeš strachy před hádkem, který člověka nikdy nenapadne a brání se jen tehdy, když je ohrožen. Proč by plynul jedem na živočicha, kterého nemůže pohltit? Tak vidíš, chlapče! Buď přece chlap! Když tady chceš vládnout, musíš se spřátelit s hady. Ani biblický ráj nebyl bez hadů, jak víš. Hlavu vzhůru! Musíš přece poznat své království!

Vilík obešel keř, v němž zmizel had, a opatrně kráčel k průrvě.

S radostí viděl, že je to měličí brázda, a dokonce přehrazená několika balvany, po kterých se při trošce opatrnosti dostane na druhou stranu.

Na protějším břehu se půda svažovala a křoví řídlo. Teď mohl jít rychleji, v příjemném stínu košatých stromů a v mechovišti, do něhož se nohy bořily měkce jako do koberce.

Došel k vyvrácenému kmeni a posadil se na něj. Snědl kus uzeného masa a jako zákusek si ukrojil kus chlebovníku.

Scházela mu voda. Snad později narazí na nějaký pramen.

Chvilku si ještě odpočinul a pak se zvedl. Nesmí ztrácet čas.

Sestupoval ze straně, až se octl dole. Také tady se prostírala močálovitá rovina s tůněmi, obrostlými křovinami a tak vysokým kapradím, že se podobalo korunám datlových palm.

Měl velkou žízeň. Napít se z močálu? To by neměl. Ale co má dělat. Jen doušek. Vždyť voda je čistá, jak vidí. Nabral jí do dlaně. Byla sice teplá, ale bez příchuti.

Několika doušky žízeň zahnal a kráčel dál podél bažiny.

Podle slunce viděl, že zahýbá vpravo, a záhy zjistil, že je už na severní části ostrova. Urazil už tedy polovinu své okružní cesty.

Nové panorama.

Skupiny obrovských stromů, jaké ještě nikdy neviděl. Jejich výška byla různá, ale i ty nejnižší dosahovaly jistě dvaceti metrů, většina však čněla do stometrové výšky. Měly dost rozložitě koruny, které však skoro nevrhaly stín.

A ta vůně, když ji k němu zanesl vánek.

"Eukalyptus," vydechl, "blahovičnickové stromy."

Bylo vidět, že se jim tu výborně daří. Jejich věčná žízeň tu měla nevyčerpatelné množství vody a půda kolem těchto velikánů se z bahniska měnila v kyprou, úrodnou prst.

Kdo je sem zasadil? Určitě sama příroda.

Za blahovičnicků se prostírala do dálky asi jednoho kilometru travnatá step, řídce porostlá podivnými stromy: na silném kmeni vyrůstala koruna tvaru veliké ploché mísy.

Vilík zamířil dalekohled, aby si pořádně jeden z nich prohlédl. Jeho koruna jako by byla ut'atá.

Nyní viděl jasně: kmen měl v průměru přes metr a ve výšce asi čtyř metrů se vodorovně rozvíjely silné větve, které s menšími větvemi, obalenými hustými trsy jakéhosi měkkého jehličí, tvořily neproniknutelnou spleť.

Objektiv přibližoval Vilíkovi konec stepi, kde se, zaplavená sluncem, típytivě chvěla nekonečná hladina moře.

Pokračoval podél pobřeží vpravo, k severovýchodu, kde se mezi savanou a mořskou plání objevilo cosi podivného.

Skupina záhadných stromů.

Bylo jich celkem dvanáct. Ale jejich koruny už nebyly mísovité, budily spíš dojem ohromných houbovníků, postavených na mohutné tyči, kulaté válce s kuželovitými krytem.

Že by to vytvořila sama příroda?

"Panebože!" vykřikl.

V objektivu viděl, že kolem těch houbovníků se vine ochoz a kromě něho nízké zábradlí hustě propletené větvemi. Když se díval dále, všiml si, že z ochozu splývá k zemi žebřík.

A dole zřetelně viděl seskupené postavy, temně hnědé, černé, nahé, jen s šátkem kolem beder, s obludně velkými hlavami.

"Nejsou to snad opice?" řekl si.

Ale v příštím okamžiku pochopil, že se mýlil. Nestvůrnou velikost hlavy dělaly kudrnaté, kroužkovité vlasy, které se svíjely jako klubko hádat kolem hlavy, a divoký plnovous, hustě obrůstající tváře až k nosu a očím. U jiných, mladších mužů, bezvousých, tvořily kudrnaté vlasy kolem hlavy ohromný černý obal.

Stáli v klubku kolem dvou, kteří něco kutili na zemi. Najednou se objevil obláček šedého dýmu a ze středu hloučku vyšlehly plameny.

Táborový oheň! Ten opice rozdělat neumějí a taky ho nepotřebují. Na ochozech uviděl také malé postavičky, které pobíhaly kolem dokola, jedna z nich právě čile sešplhala ze žebříku. Děti.

Ted' už nebylo pochyby, že je to osada domorodců, divochů.

Už není vládcem ostrova! Co se stane, když ho najdou? Dostanou se divoši na jih ostrova? Jak s ním naloží? Nejsou to ti, kterým padl - a o tom nepochybuje - do rukou Stjerhelm? Co ted' s karabinou? Může se odvážit střílet? Nedolehne zvuk výstřelu až k nim?

Musí se vzdát střelení a chytat zvěř do pastí a jam, které vykopá a přikryje chrastím, jak o tom kdysi četl. No, nemá hned právě důvod, aby se děsil. Jeho situace není zoufalá. Má zásoby jídla a v těch dvanácti chatách, jak je napočítal, bude asi taky tolik mužů, a připočte-li k tomu dospívající chlapce, ať je jich všech dvacet. Těm se ve srubu ubrání, kdyby ho snad přepadli. Tihle divoši určitě ještě neslyšeli střelné rány a neznají jejich účinky. Po prvním výstřelu se rozprchnou jako vrabci. A když nebude k lovu užívat karabinu, ušetří náboje, které si schová k obraně.

Co to bylo?

Výstřel! Sice vzdálený a zdá se, že byl vypálen někde nahoře v pralese, ale rozhodně to byla rána z pušky! Jak působí na domorodce? To je velmi důležité.

Rychle přiložil k oku dalekohled. Skupina u ohně se nezdála být překvapená. Vypálil některý z nich při lovu v pralese? Pak by to znamenalo, že pušku sami používají, a to by měnilo situaci.

Pau - pau! zazněly zase kdesi v hloubi pralesa dvě rány.

Zachvátila ho hrůza. Zbývala mu už jen jediná naděje.

Ostrov je dost rozlehlý. Dobrých osm hodin potřeboval, aby od srubu, který je na jihu, došel na sever.

Dosud ze své chaty žádný výstřel neslyšel. Asi proto, že se zvuky zarážejí o severní svah kopce, který, jak viděl od jižního pobřeží, tvoří homoli. To by ukazovalo, že právě tak jeho výstřely na jihu nedolehnu sem, na sever.

To je tedy jeho výhoda, ale zároveň i nebezpečí, protože divoši vládnou stejnou zbraní jako on. A jsou v přesile.

Avšak i kdyby neměli pušky, nebezpečí by nebylo menší. Co kdyby vypátrali jeho srub, obklíčili ho a v noci zapálili?

To by měl na vybranou: vzdát se jim na milost a nemilost, nebo se dát zaživa upálit.

Má už jen jednu naději - že se obyvatelé této osady spokojí se severní částí ostrova a jih nechají na pokoji.

Co teď dělat? Co jiného než se vrátit. A rychle! Co nejrychleji, neboť slunce už přestoupilo nejvyšší bod. Vilík se téměř rozběhl do straně přímo k jihu, aby si nadešel a ušetřil obloukovitou zacházku. Vrací se sice neznámou cestou pralesem, v němž se skrývají různá nebezpečí, ale ta hrozí i v močálovité nížině. Proti bezednému bahnisku je bezmocný, kdežto proti divočině pralesa, dravcům, je dostatečně vyzbrojený. Zabloudit nemůže, dokud svítí slunce, a než se setmí, bude z lesního houští venku. Ať vyjde kdekoliv, bude to na jihu a tady už se bude moci lehce orientovat a najít stezku ke srubu.

Zbývá jen ta trnitá hradba, ale to není beznadějně, protože tato překážka má určitě někde mezeru, kterou se proplazí. Výstup do straně byl sice namáhavý, ale netrval dlouho. Brzy mohl jít po rovině, která, jak s úlevou viděl, byla dost schůdná. Šel ostrým krokem, místy běžel.

Byl to závod se sluncem, které, jako by si umínilo zvítězit nad svým lidským soupeřem, rychle letělo po své dráze. Stíny stromů se už povážlivě dloužily, když Vilík sestupoval ze straně. Běžel co nejrychleji.

Oslnivý sluneční jas se měnil v nažloutlé světlo lucerny, to se lámalo v přísvit, až pojednou zrůžovělo, právě když byl nucen se zastavit před neproniknutelnou spleť trní.

Kam teď? Vpravo? Tam je západ. Tím směrem by si - zašel by si, nebo nadešel? Kde je vlastně jeho srub? Odtud vpravo, či vlevo? Nevěděl. Běžel k jihu, ano, ale jižní pobřeží je stejně rozlehlé jako severní. Když se dá podél trnitě hradby vlevo, půjde k východu.

Nenajde-li brzy v hradbě mezeru, dojde k písčině, kde poprvé přistál. Pak by mu nezbylo nic jiného než se obloukem vrátit na pobřeží, což by byla několikahodinová zacházka, bloudění v tropické noci. K západu je to však ještě horší: mohl by zapadnout do močálu.

Nestůj! slyšel v duši výstražný hlas.

Výrazil k východu.

Běžel a vytřeštěnýma očima pátral, zda se objeví v trnitě spleti spásná štěrbina.

Vidíš, jako jsi nezkoušený, říkal mu škodolibě vnitřní hlas: Neuměl sis vyměřit čas! Nenapadlo tě, že tady, na druhé polokouli světa, je teď den mnohem kratší. Zbytečně běžíš! Podívej se, obloha je už za tebou rudá a před tebou fialová. A teď: z výše jako by na něj spadl černý příkrov.

Tma.

Zastavil se. Ani na krok nemůže dál. Nevidí ani na dosah ruky.

Rozpomínal se na svůj poslední zrakový vjem.

Byl právě ve skupině jakýchsi stromů, jejichž koruny tvořily nad ním hustou, neproniknutelnou klenbu. Kolem něho nebylo křoví, ba ani vysoká tráva. Jen mechový koberec víc cítil než viděl pod nohama. Kmeny byly silné. Teď ale úplně ztratil orientaci.

Co teď?

Lehnout si, kde právě je, a strávit noc na mechu? Bylo by to příjemné lůžko.

Haj - haj - haúú! ozvalo se z dálky vytí.

Nemůže přespat na mechu. Co by mu byla puška platná v téhle tmě? Naopak, překážela by mu. A s vlkem se pustit do zápasu jenom s nožem v ruce, to by bylo šílenství.

Ale vždyť má zápalky. Ano, jsou tu. Aspoň si posvítí na okolí.

Světlo ozářilo obrys statného kmene sotva tři kroky od něho. Kmen byl silný, ani ho nemohl obejmout, ale kůra byla drsná. Snadno se po ní vyšplhá. Uzel s potravinami a pušku musí nechat dole. Jen by mu překážely. Nacpal si do kapes kousek uzeného a jeden kokosový ořech. To mu stačí. Ostatní složil u kmene.

Haj - hajííí - haúú - haúú! zaznělo už blízko.

Nahoru!

Zatínal zuby bolestí, protože kůra mu nemilosrdně drásala dlaně, šplhal po kmeni, povzbuzován vytím šelmy, která se sem hnala, vedena lidským pachem.

Věděl, že je už dost vysoko, ale není ještě v bezpečí. Konečně narazil hlavou na větev a křečovitě ji sevřel. Marně se však snažil provléknout hlavu hustou spleť větví.

Dole pod ním zeleně světélkovaly dravčí oči a ozývalo se zlostné vytí.

Konečně! Ach, ano, tady je otvor! Větve jsou jakoby otesány. Vsoukal se dovnitř - ještě kousek - jen co se bude moci opřít kolenem. Nejde to! Je jakoby vtěsnán do roury, jejíž vnitřní okraj je spleten z ostrých větvíček, ostnů či jehličí.

Konečně se mu hlava uvolnila, ruka se provlékla vzhůru, sevřela jehličnatou spleť, za ní druhá ruka, s nadlidskou silou protáhl trup, dral se dál, až s úlevným vzlykem sklesl úplně vyčerpaný na drsnou pichlavou podestýlku.

Chvilí ležel napolo v mdlobách. Z prsou se mu dral sípavý dech a do spánků jako by mu bušil kladivem.

Podestýlka dýchala konejšivě pryskyřičnou vůní.

Podíval se nahoru. Bylo mu, jako by se vynořil ze studně. Nad ním se třepotaly hvězdy, měsíční srpek žlutě planul.

Ležel ve středu ohromné černé mýsy s vyklenutým okrajem. Vzpomněl si na osadu divochů. Ano, je to stejný strom.

Tady je v bezpečí. Kolem mýsy se tyčí kulaté i jehlancovité koruny sousedních stromů, které splývají v hustou hradbu.

"Co to zase je?" zasípal vyděšeně.

Na konci okruhu se vynořilo cosi temného, zavalitého a zasvitly dva zelené body. Chrrrrmm, slyšel bručivý zvuk.

Opice?

Zvíře se zvolna blížilo, kývalo přitom hlavou ze strany na stranu.

Vilík poklekl a s otevřeným nožem v ruce čekal. A vtom si vzpomněl: skoro každé zvíře se bojí ohně. Rozškrtl zápalku.

Zhasla sice, protože tu byl mírný průvan, ale přece jen stačil zahlédnout tělo na krátkých, svalnatých nohou, kulatou hlavu s velkými, přilehlými boltci.

Není to rys? vyděsil se. O této krvelačné šelmě často slýchal. Zvíře se přiblížilo, zjevně se nijak nezaleklo světelného

záblesku, usedlo a přední tlapy si spustilo svisle na břicho, na němž byl nadmutý vak. Zvědavě si prohlíželo podivného tvora, který tu klečí a cvaká zuby. A protože nedostalo odpověď, mrzutě se odvrátilo a šouralo se zpátky.

Tohoto živočicha Vilík neznal. Nevěděl, že to byla koala, neškodný býložravec.

Osaměl.

Na spánek neměl ani pomyslení a zapomněl také na hlad i žízeň.

Dole bylo už také тихо. Dravec odtáhl, asi zlákan jinou, nadějnější kořistí. Uštváný chlapec toužil už jen po svítání, které ho vysvobodí.

Pro dnešek. Ale co zítra? A co bude dál? Za týden? Za měsíc? Za rok? Kdy bude vysvobozen z této pasti, do které sám tak nadšeně vběhl? A bude vůbec někdy vysvobozen? Má nějakou naději?

Proboha, kde se to octl? Jak jen mohl být tak hloupý! Proč se aspoň nesvěřil se svým úmyslem Wildnerovi a druhému topiči, to byli zkušení lidé, procestovali snad celý svět! Byli by ho varovali.

Vždyť nechtěl nikomu uškodit. Chtěl jen zažít něco z těch krás, o nichž tolik četl. Robinson Crusoe. Ta knížka byla doporučována učiteli!

* * *

Konečně svítalo.

Vilík se sesoukal ze stromu. Z vaku zbyly jen cáry. Na uženém si pochutnali mravenci. Jen puška a dalekohled zůstaly neporušeny.

Šel dál k východu, ale ne dlouho. Už za několik minut se udiveně zastavil u potůčku, který spadl ze stráně, a když se obrátil po jeho toku vpravo, smála se několik metrů pod ním na něho tůňka a hned za ní jeho srub.

8.

POŽÁR

Uplynula řada dnů a nocí. Kolik? Vilík nevěděl, nepočítal je. Nezajímala ho minulost a o přítomnost se staral jen do té míry, aby si obstaral potravu. A nebyla to starost malá.

Zásoby se kvapem tenčily, hlavně uženého, které bylo od první a zároveň poslední výpravy jeho jedinou masitou stravou. Vilík totiž veškerý svůj volný čas věnoval přemýšlení o tom, jak se odtud dostat.

Když mu osud nepřeje malý kousek země, kde by byl sám, kde by mohl žít v klidu a bezpečí, jak si původně představoval, pak chtěl zase raději tam, kde vládnou bílí lidé a jejich zákony.

Všechn čas věnoval stavbě prámu, pracoval od svítání do tmy.

A byla to těžká práce! Měl jen sekuru, jejíž ostří často musel brousit na kameni. Kolikrát sklesl bezvládně, vyčerpaný, vysílený, s rozbolavělým tělem a roztřesenými nervy.

Jeden otesaný kmen se řadil vedle druhého na pobřeží, kde poprvé přistál. Toto místo si dříve upravil jako lodní dok. Rýčem srovnal svah na rovinu, při přílivu si vyměřil místo tak, že při odlivu mohl pracovat v suchu a příliv nemohl kmeny s sebou strhnout. Dok byl totiž chráněn kolem dokola dostatečně silným valem písku, který působil při přílivu jako vlnolam.

Už tato práce si vyžádala několik dnů.

Tak tedy žil vlastně po celé dny na pobřeží, kam přicházel za svítání, a když se slunce chýlilo k západu, vracel se do chaty, která našťástí byla jen asi tři kilometry odtud.

Ted' už měl v doku sneseno tolik kmenů, že stačily na dno prámu, asi šest čtverečních metrů, a začal s vazbou. K tomu mu dobře posloužily liány a pásky, nařezané a naloupané z lýka, a také vysoká mořská tráva a řasy, z nichž pletl pevné provazy. Pak vztyčí uprostřed stožár, na který uváže houni, ta mu také poslouží, spolu s kusy lodních plachet, které má ve špižárně, při dobrém větru jako plachtoví.

A až bude hotov, odstraní směrem k moři písčný val, vlny přílivu zvednou prám a odplaví ho na moře.

Pak bude vyhráno!

Tak si to představoval.

Dny se krátily, slunce opisovalo znatelně nižší oblouk, hrálo jen mírně. Stromy a keře byly sice zelené, ale ta zeleň byla temná, nahnědlá. Květy zmizely a při závanu břízy létalo vzduchem listí a padalo na zem. Pod jeho kroky šustilo a chřestilo jako vysušené kosti. Prales řídla.

Tak prožíval Vilík první tropickou zimu, která mu přinesla zase další zklamání.

Počasí bylo zhruba stejné, jaké je v jeho vlasti v říjnu: mírné teplo ve dne a studené noci, kdy sice nemrzlo, ale chladný monsun, vanoucí vytrvale z vnitrozemí na moře, profukoval okénky a vířil v chatě, rezavý jako ostré hrany ledové tříště. Ucpání oken pomohlo jen málo.

Chvěl se chladem, choulil se pod houni a vydělanou kožešinou, která mu už několik dnů nahrazovala původní oblečení, rozpadlé na cáry.

Po celou dobu, co byl na ostrově, ani nespřchlo. Zmizela i rosa, která dříve padala k ránu. A s obavou pozoroval, že pramen, spadající ze stráně do tůňky, slábne, až jednoho dne vyschl docela.

Zároveň povážlivě klesla hladina tůňky, jejíž voda ted' měla nahořklou a trpkou chuť a odporně páchla po tlejícím listí, které z hladiny shraboval marně, neboť ji v noci monsun vždy pokryl novou vrstvou.

Tak byl Vilík donucen přerušit stavbu prámu a odložit své naděje na jaro.

Musí se také zásobit potravinami a pitnou vodou.

Jak to udělat? Zhotovit pasti a vykopat jámy? To by ted' nemělo smysl. Už dlouho neviděl žádné zvíře. Ta se asi uložila k zimnímu spánku. Jen vlků bylo víc, hladově vyli za noci a dobývali se do jeho chaty. Ale ti nestáli za ránu, neboť jejich maso, jak poznal, když jednoho zastřelil, nebylo k jídlu. Bylo tuhé jako podešev a ohavně páchlo. Jen kůži naložil

do soli, aby z ní vyrobil jakýsi obal na nohy jako náhražku za rozpadlé boty.

Už několik dnů se živil jen rybami z tůňky, ale také ty se mu zošklivily, snad pro chuť páchnoucí vody anebo proto, že skutečně mělo teď jejich maso nepříjemnou příchut'. Také ovoce mizelo a jen chlebovník mu štědře poskytoval své nasládlé plody. S uzeným vystačí nejvýš týden, ale i kdyby ho měl zásobu, brzy by se mu žaludek vzbouřil z jednotvárné stravy. A pak by mu hrozilo vážné onemocnění.

Nezbývá než se vydat na pobřeží, kde se mu snad podaří ulovit, co by mu alespoň na nějaký den poskytlo změnu a nějaké sousto čerstvého masa.

Vodu bude převařovat a odpornou příchut' a zápach přemůže vůně kávy, slazené třtinou, které má ještě dostatečnou zásobu.

Od toho dne trávil většinu času na pobřeží. Podařilo se mu zastřelit dugonga a kusy masa, pečlivě zbavené tuku a prosolené, zavěsil nad krbem do jednoduché udírny. Několik jiných porcí, opečených na rožni, který si zhotovil z větvi, mu poskytlo vydatnou stravu na několik dnů.

Ulovil také několik velkých krabů, mořských pavouků, ba i dva veliké mořské raky. Na těch si pochutnal.

Dále obohatil jídelní lístek několika divokými kachnami a černou labutí, na které přišel, když objevil mořskou zátoku, obrostlou vysokým rákosem. Bylo tu také mnoho ptačích vajec, a dokonce chytil čtyři mladé kachničky, které zavěhl pečlivě vyčištěného chlívku. Teď mu bylo zase dobře; veseleji hleděl do světa a v srdci mu vzklíčila naděje.

Vždyť to tu není ani tak zlé. Už několik dnů střílí jeho karabina, aniž se, třeba jen v dálce, ukázali divoši. Jistě se jich bojí zbytečně. Rány z jeho pušky určitě nejsou slyšet tak daleko. Ať tedy mají svůj sever, on je přece pánem na jihu. Zimní období také jednou skončí a přijde jaro.

Jen ta čerstvá voda mu chybí. Káva je sice dost dobrá, dá se pít, ale přece jen má nepříjemnou příchut' a páchne.

Kdyby měl mléko, aby si mohl uvařit bílou kávu, to by bylo něco! Nějakou lamu chytit, jako se to podařilo

Robinsonovi. Ale tady lamy nejsou.

* * *

Jednou ráno ho napadlo, aby se podíval na pobřeží. Už tam dlouho nebyl. Podívá se, co dělá jeho prám.

Vyšel z chaty. Už byl u trnité hradby, když ho cosi naléhavě nutilo, aby se vrátil pro karabinu. Vždycky je lepší být ozbrojen. Vrátil se tedy a přehodil karabinu přes rameno.

Ještě kopí a dalekohled, připomínal mu vnitřní hlas.

Proti své vůli ho uposlechl. Je to pravda. Hůl mu ulehčí chůzi a dalekohled není tak těžký. Co kdyby se na moři objevila nějaká loď? Pouhýma očima nezjistí, jestli to jsou domorodci nebo piráti. Dalekohledem by to snadno poznal a pak se buďto přihlásí střelbou z karabiny, nebo se včas ukryje.

Ale proč ho tak náhle napadá...?

Rychle! ozval se znovu vnitřní hlas. Mimovolně zrychlil krok. Propízl se trnitým otvorem, ani se neohlédl a dal se k pobřeží. Kdyby tak prám odnesly vlny! To by byla velká škoda. Konec celé jeho dlouhé a těžké práce. Sice se teď všechno jaksi obrátilo k lepšímu, nehrozí mu už hlad, má v chatě dost zásob, zimu přežije, ale tím není řečeno, že tu zůstane. Není však také rozhodnutý, že odtud odpluje. Je to na pováženou. Daleko široko je vidět jen moře, a co kdyby nedoplul k nějaké zemi, snědl všechny zásoby jídla, vypil všechnu vodu a nakonec umřel hladem a žízní? Také bouře by ho mohla přepadnout, převrhnout z prámu do moře - ve vlnobití by mu plavání nepomohlo, ani ten záchranný pás. Plavidlo bylo zcela v pořádku. Dokonce bylo v doku upevněno ještě bezpečněji, protože vlny zvýšily písečnou hráz. Ale očekávání, že uvidí v dohledu nějakou loď, ho zklamalo.

Kroužil dalekohledem po vodním obzoru, uviděl také 'své' pobřeží, kam chodí lovit, známou savanu, kterou tak často přechází od své chaty...

Teď se mu v objektivu objevilo křoví.

Co je to, proboha?

Nad lesnatou stráň se vyvalil sloup dýmu. Divoce letí vzhůru, vířivě proráží vzduchem a nahoře se rozšiřuje ve žluté, hnědé a černé chuchvalce.

Panebože, tam je přece - ano - jeho chata!

"Hoří!" vykřikl zoufale.

Co nejrychleji pádlil zpátky. Ale najednou se zastavil.

Jak se mohla vznítit? V krbu nebyl oheň. Někdo ji zapálil. Kdo? Domorodci! Divoši ze severu! Museli přece slyšet jeho střelbu! Připlížili se, snad ho viděli odcházet, vyplnili chatu a zapálili ji. Nemůže tam. Je jich určitě mnoho, skrývají se v křovinách kolem chaty, čekají na něho.

Teď vyrazil nad keře plamenný sloup a hned nato se chuchvalce dýmu vrhly vzhůru do stráně, dolů k trnité hradbě a hnaly se také k němu.

Prales hoří!

Na chvilku přehlušil hukot a praskot požáru křik a zoufalý nářek lidských hlasů a několik černých postav se vyřítlo z otvoru, kterým procházel trnitou hradbou. Několik z nich pádilo savanou na pobřeží a část běžela přímo na západ.

Nestůj! Vždyť vidíš, jak se sem žene oheň! Než se naděješ, dojde i sem. Zachraň se! Uteč!

"Kam?" zasténal.

Ve zmatku viděl jen dvojí možnost: k moři, tady by ho však museli uvidět divoši a byl by ztracen, protože v karabině má jen čtyři náboje a domorodců je mnohem víc, nebo do lesa, což znamenalo upálení zaživa.

Na pobřeží! Zpátky!

Ano, to je jediná naděje!

Ale vtom se rozplynula. Hlouček divochů doběhl zatím k pobřežním balvanům, kde se zastavil. Vilík viděl, že ho zpozorovali. Jejich divoký řev dolehl až k němu, černé postavy vyrazily podél pobřeží se zřejmým úmyslem mu

nadběhnout.

Jako štvaná zvěř pádil ubožák savanou podél lesa, jehož okraj se stácel na sever. Hukot požáru za ním sílil.

Teď už probíhá horní část písečné zátoky, na jejímž dolním konci leží nedostavěný prám. Blesklo mu hlavou: má se tady postavit přece jen na odpor, chráněn písečným valem? Ohlédl se. Divoši, kteří běželi oklikou podél mořského břehu, byli teď mnohem dál. Namířil dalekohled. Ruce se mu chvěly tak, že viděl jejich postavy jen matně.

"Nemají pušky," vydechl ulehčeně, "jen luky a oštěpy. Ale je jich šest - deset - tam ještě dva - velká přesila! Kdybych i každou ranou zasáhl, zbude jich osm, obklíčí mě a..."

Horká vlna čpavého dýmu mu dýchala do tváře. Nedaleko něho vyšlehl z lesa plamen a jako ohnivý had se plazil ve vyschlé trávě. Toto místo neznamená záchranu, je to spíš past. Dál! Jen pryč! Dál na sever! Písečný nános je dost široký, zdrží požár a snad jsou v pralese průrvy, jaké viděl na západě ostrova, a ty vytvoří proti ohni přirozenou hráz. Jen zoufalec je schopen takového běhu.

Několik úzkostně vyjících vačnatých vlků přeběhlo nevšímavě kolem něho. Oheň za ním hučela a praskala jako salvy z kulometů.

V dálce před ním se objevila na okraji lesa skupina velkých balvanů, vybíhající daleko k pobřeží. Pudově v nich tušil záchranu. Napjal poslední síly.

Haúúú! temně zavýlo z lesa po jeho boku, vzduch se rozvířil a pro samý kouř nebylo vidět. Dusil se dýmem a žářem a potácel se dál. Trsy hořícího listí a větví urvaných vzdušným vírem se sypaly na jeho nahá ramena, bodaly ho do tváře jako žhavé jehly a sežehovaly mu vlasy. Neviděl na krok.

Konec.

Už jen setrvačností pokračoval kupředu - klopýtl o kámen, jak padal, zahlédl pod sebou prázdnou temnotu - okamžik letěl vzduchem - pláč! Zajíkal se chladem. Střemhlav spadl do studené vody. Bleskově se vzpamatoval. Dvěma tempy se octl na rozvlněné hladině. Byl v hluboké tůni s balvanovitým břehem, asi pět metrů vysokým, přes nějž se válely mraky dýmu. Kolem něho pršelo hořící listí a se sykotem uhasínalo, sotva se dotklo vody. Lapal po dechu a plaval k protějším břehu.

Pracně se vyšplhal po balvanech a konečně, napolo v bezvědomí, sklesl bezvládně k zemi.

Děj se co děj, už nemůže dál! Jeho síly jsou u konce.

Protější břeh tůně se jasně. Oblaka kouře řídla, ale celý její okraj byl v jednom ohni. Naštěstí však zvolna uhasínal a břeh se měnil ve žhavý pruh, za nímž se do dálky prostírala černá plocha sežehnuté savany. Jen místy na ní dohořivaly větší trsy vysoké trávy a keřů a nad celým ohromným spáleništěm se plazily pásy šedého dýmu.

Teď teprve viděl, že tůň je vlastně výmol plný vody, hluboká rokle, do které spadl od lesa příkrý kaňon, hluboká a široká brázda, vedoucí vzhůru do stráně pralesa a na druhé straně do savany. Tentýž kaňon tvořil hlubokou průrvu, klikatě dělící území až daleko k mořskému pobřeží.

Tento předěl byl jeho záchranou a také hrází proti lesnímu požáru.

Vílik s hrůzou pozoroval, jak se v moři plamenů s praskotem lámou kmeny stromů, řítí se k zemi, tvoří se spleť keřů mohutné hranice a stohy, z nichž vzdušné víry vrhají vzhůru sloupy plamenů a jisker.

Pud sebezáchovy brzy Vílika vzpamatoval a donutil ho se soustředit. Měl o čem uvažovat.

Teď je bez přístřeší, bez potavy a v nebezpečí, že bude vypátrán divochy. Co se stalo s tou smečkou, která ho pronásledovala? Odtud ji nevidí. V dálce je savana ještě zahalena dýmem a plameny. Podle toho byla celá step za písečnou zátokou už také zachvácená požárem. Ale divoši běželi podél pobřeží, mohli se tedy plamenům vyhnout. Nahmátl dalekohled, naštěstí byl dobře zabalený v kůži na zádech a nevypadl při pádu do tůně.

Ale kde je karabina? Zmizela. Na protějším břehu nemohla zůstat. Plameny tam spálili každé stéblo trávy. Tam by ji marně hledal, v tom žáru by náboje vybuchly a dřevěná pažba shořela. Musela mu sklouznout z ramene, když střemhlav letěl do tůně. Asi by ji marně hledal v té hloubce. A také už mu není k ničemu. Čtyři náboje ho nemohou zachránit.

Zavalila ho lavina zoufalství.

Kroužil dalekohledem po obzoru. Najednou se mu v objektivu objevili - ano, jsou to oni! Všech dvanáct se jich plíží podél moře. Nejsou už daleko od průrvy, až přelezou, dají se na této straně v jeho stopách.

Musí pryč odtud. Do lesa.

Plížil se mezi balvany a stoupal do stráně. Křoví ho dostatečně krylo. Ostatně ho divoši z té dálky ani nemohli spatřit.

Zatavil se na plošince, aby si oddechl. Teď měl pod sebou celý obraz zkázy.

Vpravo, až po hranici kaňonu, dosud šlehal plameny naplno. Ohořelé, zuhelnatělé kmeny se s rachotem řítily k zemi. Jehličnaté stromy s podivnými placatými korunami plály jako obrovské pochodně. Světle modrý, skoro bílý dým promísený parami se táhl stepí jako nekonečný závoj. Hnán větrem, tvořil okraj tohoto závoje skoro přímku nad průrvou, jež ústila do moře.

Zase spatřil ten hlouček domorodců, který právě vystoupil z šedivé mlhy a proběhl ústím průrvy. Napjatě čekal, kam se teď dají. Poběží-li kolem kaňonu nahoru, bude muset odbočit k severu. Ale pak bude jeho postavení beznadějné, protože tam, v nížině, je jejich vesnice, a tak se octne v kleštích.

Proto si s úlevou oddechl, když viděl, že divoši běží dál podél pobřeží.

Nevědí o něm. Určitě jsou přesvědčeni, že zahynul v plamenech, na stepi. Uklidnil se a vystupoval dál do stráně.

Ale zakrátko pocítil nové obavy.

Kam vlastně prchá? Kde je jeho cíl? Jakou může mít naději? Jde do středu ostrova. Vzhůru do kopce, jehož vrchol je jakoby uťatý, jak viděl z pobřeží. Co je nahoře?

Vzpomněl si na střelné rány, které slyšel při své vycházce a které nepochybně zněly právě z tohoto místa. Jak viděl v dalekohledu, zvuk výstřelů domorodce nijak neznepokojil. Z toho může jen usoudit, že temeno kopce je obydleno

divochy. Snad je tam dokonce veliká osada.

Nebylo by lepší, kdyby se vrátil na pobřeží a použil vor, který není sice upravený tak, jak ho chtěl mít, ale přece dost na to, aby se s ním mohl svěřit mořským proudům?

Ne, to nejde.

Už teď je hladový a žíznivý. Dejme tomu, že by se mohl na cestu zásobit chlebovníkem a jiným ovocem. Ale vodou? Do čeho ji dá? Nemá žádnou nádobu. Byla by to sebevražda.

Tady mu zbývá přece jakási jiskérka naděje. Kopec je rozlehlý a prales neshořel celý; jen část, pruh, snad i menší, než si myslí. Může někde najít vhodnou skrýš a prodloužit si život? Život? Ach ano, hrozný život, ale ať jakýkoliv, přece je lepší než smrt nebo zdoluhavé umírání.

A konečně, jak ví, že jsou na temeni kopce usídleni divoši? Neuchýlil se tam ten švéd? Nezdá se to sice věrohodné, protože zanechal v chýši karabinu se zásobou nábojů, nejcennější věc pro každého za takových okolností, ale je tu zase otázka, proč a jak zmizel z chaty.

Málo času jsi věnoval rozluštění jeho zápisníku! bodla ho výčitka. Nezbyval mi čas. Musel jsem se přece starat o zásoby, pracoval jsem na prámu, hájil se.

Teď i ten zápisník zničil požár. O všechno přišel. Jen ten dalekohled mu zůstal. Z vrcholu kopce jím bude moci pozorovat nekonečnou pustou mořskou pláň, utvrzovat se v beznaději, v zoufalství. Lépe by bylo zahodit ho, bude jen zvyšovat jeho trápení.

Sevřel dalekohled v ruce a rozmáchl se, aby jím mrštíł do křoví. Ale vtom - Zadrž! - vykřikl vnitřní varovný hlas.

Ano, nechá si ho. Není to přítěž, a kdo ví - snad mu někdy k něčemu bude. Může na dálku upozorovat nebezpečí a právě na temeni kopce mu může prospět. A není vyloučeno, že z té výšky zahlédne proužek země, obrys nějakého jiného ostrova nebo v dálce i loď, kterou by pouhým okem nespátřil.

Vystoupil už hodně vysoko. Tady lesní požár ustal. Průrva se táhla dále k vrcholu, ale od ní odbočovala druhá, takže oheň zachvátil mezi oběma klín, rozšiřující se dolů.

Dravé peřeje, valící se tu odjakživa v době dešťů, vytvořily v tomto místě hlubokou rokli, jejíž dno, nyní vyschlé, bylo pokryto zaoblenými balvany a nánosem jílu. Z něho divoce trčely kusy rozervaných kmenů a větví, které dlouholetým působením vodních přívalů, vystřídáných dlouhodobým suchem, v pravém slova smyslu zkameněly.

Pohled na tu spoušť byl děsivý a dokazoval strašnou sílu rozpoutaného živlu. Byl to němý, ale výmluvný obraz odvěkého zápasu země s vodou.

Tam, kde Vilík právě stál, rozšiřoval se kaňon do kotliny, v níž balvany a spleť rozdrčených a ohlodaných kmenů a větví, zpola zavátých jilem a pískem, vytvořily hráz, o kterou se vodní příval zadržené vody rozpůlil a hnál se ve dvou vodopádech do hloubky dobrých pěti metrů.

Vilík si blíž prohlédl hráz na dně rokle. Už shora viděl, že v té spleti je otvor. Snad by tam byla pro něho vhodná skrýš, aspoň do té doby, dokud nenajde příhodnější. Podle slunce minulo už poledne a on už ví, jak rychle se tu stmívá.

Ale jak se dostat dolů? Rokle je tu hluboká, stěny převísle. Zkusí to výš, podél kaňonu. Dal se vzhůru. Chlebovník! Utrhl dva plody. Na dnešek mu to stačí.

Po chvíli se zastavil u vyvráceného kmene, který se skláněl nad dno průrvy. Tudy se může spustit, musí být jen opatrný, aby si dopadem z výše asi dvou metrů nevymkl nohu.

Podánilo se mu to lépe, než doufal. Když se totiž vysoukal až do koruny, kořeny vyvráceného stromu povolily a on dopadl měkce na dno. Výborně! Teď se bude moci také vyšplhat nahoru, i obcházel opatrně balvany a sestupoval do rokle. Konečně stanul na hrázi. Ale tady stál před dalším úkolem: sešplhat po jejím srázu do hloubky asi pěti metrů k otvoru, který viděl shora.

Úkol se zdál těžší, než skutečně byl. Spleť větví a kmenů mu posloužila jako žebřík. Za chvíli byl dole.

Hráz byla dutá, dost prostorná. Taková útulná, válcovitá komůrka, jejíž přední stěna, spletená z kmenů a větví, mu umožňovala výhled do rozbíhajících se dvou kaňonů, které vedly dolů ze stráně.

Ale největší radost mu způsobil nepatrný pramínek vody, který vyvěral z boční stěny a mizel v jamce pod vrstvou jílu. Díky Bohu za tento útluk, kde si aspoň trochu odpočine. Tenhle koutek písečného nánosu poslouží jako dobré lůžko.

Ale sotva slunce zapadlo, Vilík se roztřásl zimou. Neměl, čím by se přikryl, jen částečně ho chránila vlčí kůže. Trochu se mu ulevilo, když se zahrabal do písku. Ten se pozvolna zahřál jeho vlastním teplem a chlapec konečně usnul.

Náhle procitl. Vnímá podivné, nafialovělé šero, které se vkrádalo do jeho útulku. Svítá teprve? Ne. Vidí sluneční kotouč právě nad sebou. Ale slunce jen matně prosvítá mlhou jako fialový lampión.

Vyhrabal se z písku a vyplížil se ven. Vzduch byl nehybný a dusný. Víc pudově než rozumově vycítil, že změna počasí je tu.

Nesmí čekat! Každá minuta je teď důležitá!

Běžel kaňonem vzhůru, vyšplhal se po kmeni - kam teď? Nezbyvá než nahoru, do stráně, kam původně chtěl už včera. Jen tam, na temeni kopce, bude chráněn před přívalem vody. Tady na stráni by ho peřeje asi dostihly, kdo ví, kudy se povalí.

Běžel nahoru. Najednou třeskl výstřel. Strnul. Bylo to daleko, někde nahoře, na vrcholu kopce. Prásk - prásk! Dvě další rány mnohem blíž a o něco níž.

Vytřeštěnýma očima hleděl vzhůru, směrem, odkud sem vlny těžkého vzduchu přinesly zvuk výstřelů. Jestli ho neklame zrak, pláží se tam mezi prořídilým křovím obláček šedého kouře. A teď se křoví rozvlnilo a houštím se někdo dral dolů ze stráně směrem, kde Vilík stál. Kam má utéct? Kde se má schovat? Kolem něho byly jen nevysoké kmeny stromů.

Nahoru!

Vyšplhal se po kmeni a přitiskl se k větvím, právě když uslyšel praskot, supění... Zase zahřměla rána z pušky, teď už nedaleko, po ní se ozval nelidský skřek a slábnoucí chrapot. Z houštiny vyrazilo zvíře, potácivě se vleklo několik kroků

a pak kleslo na zem.

Bylo to jen několik metrů od Vilíkova úkrytu, takže mohl dobře poznat divočáka. Byl to statný kus, s mohutnými, vzhůru zatočenými kly a s párem hrozivých špičáků.

Než se Vilík vzpamatoval, rozvlnilo se křoví znovu a z něho se vynořila hlava muže, pátravě slídícího kolem. Vilíkův útlek byl bohužel v jedné linii s mužovými očima, a tak se stalo, že byl Vilík objeven dřív než oběť výstřelů.

9.

LOVCI

Vlna hrůzy, která v prvním okamžiku Vilíka zavalila, se změnila v údiv a konečně v pocit úlevy, protože ta tvář byla bílá. A v jejím výrazu nebylo ani stopy po krutosti. Jen nesmírný úžas. A snad právě proto, že muž vyčetl týž pocit z Vilíkovy tváře, vystoupil z houští a zvolna se blížil.

Byl to statný mladík. Jeho vysoká, svalnatá postava, zahalená do zebrovitě žíhané kožešiny vačnatého vlka, přepásané koženým opaskem zdobeným ornamenty z lesklého kovu, s opánky na nohou, s lýtky až po kolena ovinutými řemínky, připomínala starořímského zápasníka. Měl bezvousý obličej, blankytně modré oči a dlouhé vlnité vlasy.

Mladý muž stanul pod stromem a udiveně hleděl nahoru na Vilíka. V pravici držel dlouhé kopí, jak se Vilík v prvním okamžiku domníval, ale později poznal, že je to puška, na jejíž hlavní byl nasazen bodák.

Pojednou se z lesa ozvalo zatroubení, na které mladík odpověděl hlasitým haló! Po chvíli sem přiběhli dva jiní muži, podobně ustrojení a ozbrojení, ale oba mnohem starší. Prošedivělé vlasy tvořily s hustým plnovousem mohutnou hřívu, která dodávala jejich tvářím divokého vzezření.

Jakmile uviděli mladíka, s radostným křikem se k němu rozběhli. Oba byli stejně urostlí: nepříliš velcí, ale zato svalnatí. Jeden z nich spatřil opodál ležící úlovek a nadšeně se k němu hnal. Ale oba stanuli jako sochy, když spatřili ve větvích Vilíka.

Dlouhou chvíli bylo ticho. Lovci zkameněli úžasem. Konečně promluvil mladík. Bylo to několik slov v neznámé řeči, která však přece zněla Vilíkovi jaksi povědomě, a z tónu se dala vytušit otázka:

"Kdo jsi, mladý cizinec?"

Vilíkův strach se rozplynul. Viděl na těch třech tvářích jen údiv a mladý muž v něm budil zvláštní důvěru. Tito lidé mu jistě neublíží. Stejně mu nezbývá, než vydat se jim na milost a nemilost.

Slezl dolů a vykročil mladíkovi vstříc.

Ale tu se stalo něco překvapujícího: všichni tři ustoupili o několik kroků a udivený výraz tváře se změnil v úlek.

"Kdo jsi?" slyšel opakovanou otázku, a kupodivu, rozuměl ji. Slova zněla sice odlišně, ale přece jen byla příbuzná němčině.

"Jsem trosečník," odmlčel se a pátral po účinku svých slov. Ale viděl, že nechápou. Pokračoval a doplňoval svou řeč posunky: "Prchám před divochy, kteří vyplnili a zapálili mou chatu, od které se vznítíl les. Divoši mě pronásledovali, ale podařilo se mi uniknout." Chtěl ještě dodat: "Neublížte mi! Smilujte se a poskytněte mi pomoc!" Ale tuto prosbu nevyslovil, protože se výraz v tvářích lovců změnil, nyní se v nich objevila radost a úcta.

Chvilku bylo ticho, ale pak se k němu přiblížil mladý muž, rozkročil se před ním a tónem, z něhož vanulo uctivé nadšení, pronesl několik slov.

Jako dříve otázka, tak i nyní zněla slova v cizí řeči, ale přesto v základních tvarech byla srozumitelná.

Vilík aspoň vystihl slova:

"Vítej, nové mládí, našemu národu!" a mladík pokynul Vilíkovi vzhůru do kopce.

Tento obrat samozřejmě Vilíka udivil. Vystupoval do stráně po boku nového přítele, který stále zachovával zdvořilý odstup a na Vilíkovy otázky neodpovídal. Několik kroků za nimi šla dvojice starých lovců, kteří na dlouhých kopích nesli mrtvý úlovek.

Cesta trvala dlouho, protože stráň byla dost příkrá a místy museli obcházet balvany a provlékat se soutěskami, v nichž se nohy bořily do písčné naplaveniny a do zvětralého kamenného nánosů. Konečně prales zříd a před nimi se otevřela pláň, porostlá schnoucí ostřicovitou trávou a mechem, vyprahlým slunečním zářem; mech pokrýval silnou vrstvu půdy i zaoblené balvany, vyčnívající ze země.

Odtud bylo už také vidět temeno kopce, které vzbudilo nový Vilíkův údiv.

Nahoře se tyčila hradba kolmých stěn, většinou vytvořená přírodou. Jen místy svědčila o lidské práci, totiž tam, kde mezery mezi strmými skalními bloky, narudlými a protkanými lesklými žilami slidy, byly vyplněny dřevěným roubením, promíseným šedivými kamennými kvádry. Tyto palisády a bariéry útvar zcelovaly, takže budil dojem ohromné tvrze, která ovíjela celý vrchol kopce. Nechybělo dokonce ani cimbuří, vrchní zubovité ukončení hradby, vytvořené většinou přírodní rozeklaností zvětrávajících skalních hrotů, dílem také nástavbami přitesaných kamenů se střílnami.

Mohutný a do jisté míry i pochmurný dojem byl však zmírněn věží, jejíž jehlancovitý vrchol se vypínal nad hradbu.

Byla sroubená ze dřeva. Její tvar připomínal gotický sloup s veškerou jeho ozdobností a malebností a s bohatou řezbářskou výzdobou na dřevěných věžičkách kolem štíhlého osmihranného jehlance.

Kromě toho se vinul kolem hradeb hluboký, přes deset metrů široký příkop, naplněný vodou, ve které se proháněli krásní, ale velmi jedovatí hadi, ne větší než naše zmije, s kolmo zploštělým tělem, nahoře černým, dole šedivě žlutým. Bylo zakončeno oblým palcátem, podobným chřestýšimu, čistě bílým, ale s tušově černými skvrnami.

Pokud mohl Vilík dohlédnout, klenul se v bezpečné výšce přes příkop jediný můstek, od něhož se silná lana, spletená z rostlinných vláken, zvedala k palisádě, nad mohutné veřeje těžké dřevěné brány, která teď byla otevřená. A před ní stál obrovský zbrojnoš, podivně ustrojený a vyzbrojený. Přes záda měl přehozenou levhartí kožešinu, přes ni pás s

dlouhým mečem; holeně byly chráněny pruhy vydělané tuhé kůže; svalnatou paži pravice ovíjel silný zlatý náramek a na hlavě seděla helma s rozpjatými křídly, vytepanými z lesklého kovu. Ozbrojen byl dlouhým kopím a levice třímala tříhranný štít.

Vílik si vzpomněl na hrozného jednookého strážce Albericha, jak ho kdysi viděl ve filmu "Nibelungové". Vypadal stejně. Jenže tenhle zbrojnoš budil vlnnější dojem svými modrými očima ve tváři zdobené dlouhým plavým vousem. Propouštěl je branou a jeho modré oči s údivem hleděly za Vílíkem.

Vešli na ohromné prostranství, obehnané do kruhu hradbami. Celá velká plocha byla zastavěna úhlednými, vzájemně si podobnými domky, které se hvězdovitě sbíhaly do středu, kde se tyčil gotický chrám.

Každý domek stál v zahrádce, v níž byly pěstovány snad všechny druhy palem, nechyběly ani kokosovníky a datlovníky, chlebovníky a jiné užitečné tropické rostlinstvo.

Každý domek tedy měl svou zásobu nejen pro kuchyni, ale také k výrobě oděvů. Byla tu také spousta domácích zvířat, chovaných v ohradách, drůbeže a různého ptactva.

Zpočátku byly ulice, kterými procházeli, tiché, ale postupně bylo vidět, že Vílik vzbudil pozornost. Když došli na prostranství, před chrámem, sledoval je už průvod mužů, žen a dětí, kteří projevovali podivné nadšení. Obešli dost rozsáhlou tůň, skoro přeplněnou velkými rybami, a blížili se ke vchodu do chrámu, kde jim zastoupil cestu strážce podobný tomu u hradeb. Stačilo však několik slov a strážce pokorně ustoupil. Dva průvodci s úlovkem už dříve zmizeli a mladý muž uctivě a vlnně pokynul Vílíkovi, aby vstoupil. Zástup zůstal venku.

Prošli krátkou chodbou a vstoupili do velikého okrouhlého sálu, jehož vysokou klenbu neslo sloupoví. Tvořilo kolem dokola arkády a arkýře, kam úzkými a vysokými okny vnikalo dovnitř denní světlo, slabě zahánějící tajemné, tísnivé přišelí. Když si Vílíkovy oči zvykly, rozeznal v čelní části půlkruhovitý výklenek, v jehož středu stálo cosi jako kamenný katafalk a trůn, bohatě na boku zdobený lesklými kovy a drahokamy, s řadou stolic po obou stranách. Mladý průvodce pokynul Vílíkovi, aby počkal, a sám zmizel v temném vchodu za trůnem.

Chlapec osaměl.

Zachvátila ho tíseň, kterou nemohl zmírnit pohled na krásu trůnu, nad nímž se od temného pozadí stěny odrážela ohromná hvězda s nespočetnými zlatými paprsky. Ty se do dálky rozbíhaly na všechny strany od středu, který byl vyplněn drahokamy a světélkoval a hrál duhovými barvami.

Teprve teď se Vílik snažil srovnat si všechny zmatené dojmy, které ho zaplavily.

Pevnost, obrovská středověká tvrz. Přírodní i umělé hradby obkličovaly rozsáhlé město s vlnnými a útulnými domky, s přímými, čistými ulicemi, sbíhajícími se do středu. Tam se velebně a hrdě vypíná gotický chrám. Urostlí lidé mají bílou pleť, skoro vesměs plavé vlasy a blankytné oči, jsou oblečeni do přepásaných tóg z rostlinného tkaniva, na nohou mají opánky.

Co je to za divnou směs civilizace se starověkým barbarstvím? Kam se to dostal? Co ho očekává?

V očích mladého průvodce viděl dobromyslnost a nadšení. To nacházel i u jiných, které potkal a kteří cestou k chrámu vytvořili početný průvod. Ale zároveň zachytil dost jiných výrazů, kdy zpod černého obočí k němu vyšlehl paprsek jako žhavý šíp a v srdci vykřikla výstraha.

Pravidelně to pocítil, když se jeho pohled setkal s očima černými jako lesní tůň, zapadlými do kulaté lebky, jakou mívají orientálci. Tito lidé měli temnou pleť a menší vzrůst i vláchnou, plíživou chůzi. Avšak i pohled jiných mužů, urostlých a s bledými duhovkami očí, působil na něho neméně tísnivě: čísel z nich mrazivý klid a krutost.

Už od první chvíle měl dojem, že v této záhadné obci, obehnané jednotnou hradbou, žijí dvě naprosto odlišné skupiny, sice zdánlivě v souladu a ve shodě, ale přesto různorodé tělesně i duševně.

Náhle uslyšel kroky. Dovnitř vstoupil stařec majestátního zjevu: vysoká postava se širokými rameny, zahalená do stříbrného hávu, přepásaná opaskem z tepaného zlata.

Byl prostovlasý, na hlavě měl zlatou čelenku s velkým rubínem, na ramena mu splývaly stříbrolesklé vlasy a sněhobílý plnovous sahal až k pasu. Pod hustým obočím hleděly vlnně blankytné oči.

Nebyl sám. Za ním sem vstoupilo několik jiných mužů, sice zřejmě mladších, ale už také s prokvetlými vlasy a vousy. Polovina z nich byla oblečena v blankytně modrá roucha, přepásaná bílou šerpou, kdežto ostatních pět mělo šedivý talár.

Ale i jinak se lišili. Už na první pohled bylo vidět rozdíl vzrůstu: šedí byli značně menší, zato však ramenatější. Jejich pleť byla temnější a odpovídala tmavým vlasům, vousům i očím, které hleděly na Vílíka pátravě.

Výraz jejich tváří byl pravým opakem dobromyslnosti modrých.

Mladíka, který ho sem přivedl, nebylo nyní vidět; nevrátil se.

Stařec přistoupil k Vílíkovi. Jeho modré oči, vybledlé stářím, se úsměvně upřely do jeho tváře a ze rtů splynula sotva slyšitelná otázka v čisté němčině:

"Krajan?"

"Ano," vyjekl překvapeně. "Vy jste... vy mluvíte...?"

Ale starcův výstražný pokyn ho rázem umlčel. Z jeho bledé tváře zmizel úsměv a Vílík zaslechl tiché:

"Později!"

Nato se stařec odvrátil a vyzval své průvodce, kteří zvolna a důstojně usedli do křesel. Stařec se posadil na trůn a pokynul Vílíkovi, aby přistoupil blíž.

Nastalo ticho a Vílík se rozhlédl.

Vpravo od starce seděli modří. Odtud k němu vanula přívětivost, kdežto zleva čísel chlad.

Pojednou se stařec rozhovořil. Zřejmě mluvil k přísedícím, na jejich tvářích byl patrný dvojitý účinek: radost u modrých a špatně tajená zášť u šedivých.

Reč zněla podivně: byly v ní prvky němčiny, ale tvarosloví bylo jiné. Rozhodně severský jazyk, z něhož Vílík stěží

chápal některé slovo.

Holandština nebo dánština? Angličtina? Švédština? Norština? Všichni jsou Germáni a jejich řeč je příbuzná.

Ale ta otázka ‚krajan‘ a zašeptané ‚později‘?

Řeč dozněla. A vtom pronesl několik slov modrý vedle starce. Byla to otázka položená přímo Vilíkovi, ten však nerozuměl.

Po chvílce ticha se ozvala otázka z úst šedého souseda po starcově levici:

"Kde je tvůj domov?" slyšel jasně otázku.

"Hamburk," odpověděl radostně a upřel na tazatele upřímný pohled.

A pak následovaly otázky jako výstřely:

"Jak ses sem dostal?"

"Jsem trosečník."

"Loď vyplula z Hamburku?"

"Ano."

"Přímo do Oceánie?"

"Ne, zastavila se v Alexandrii, na Ceylonu a v Austrálii."

"Tvoji rodiče?"

"Oba jsou mrtví."

"Zahynuli při ztroskotání?"

"Ne. Osiřel jsem dávno před tím, než loď odplula."

"Tedy - ostrovy Nové Kaledonie a Nové Hebridy neznáš?"

"Nikdy jsem tam nebyl."

Zase nastalo ticho. A Vilík nechápavě hleděl na změnu, která se objevila na starcově tváři a tvářích přisedících vpravo. Zesmutněly a rozryly se starostlivými vráskami, kdežto z temných očí levé polovice vyšlehla škodolibost a z úst zahučelo pohrdavě:

"Obyčejný kluk!"

A potom ještě několik slov, kterým nerozuměl, ale vycítil z nich jízlivost.

Vtom se ozval jeden z modrých, který klidně, ale rázně pronesl několik vět v záhadné řeči. Na ně ostře odpověděl v téže řeči šedý, jemně zlostně přízvukovala celá levice.

Do rozepře vpadl vážný starcův hlas. Jeho slova způsobila na obou stranách uklidnění. Stařec vstal, přistoupil k Vilíkovi, položil mu ruku na hlavu a pronesl slavnostně několik slov, při nichž shromáždění vstalo. Poté Vilíkovi pokynul, aby ho následoval, a krácel před ním ke vchodu za trůnem. Chlapec ještě zahlédl ve tváři modrých vlídné povzbuzení, u šedých mrazivý úsměšek.

Stařec ho vedl krátkou chodbou a na jejím konci otevřel dveře, Vilík se octl v komnatě, do které pronikalo dvěma vysokými gotickými okny denní světlo a proudil svěží vonný vzduch.

Zařízení bylo skoro přepychové. Byl tu těžký nábytek bohatě vyřezávaný, natřený narůžověle. Uprostřed komnaty stál těžký stůl a křesla s vysokými opěradly. U okna byl psací stůl a v rohu komnaty klekátko; na jeho temeni byl vyřezán kříž.

Jak srovnat tento křesťanský symbol s pohanskou atmosférou v chrámové lodi?

"Usedni, hochu!" pokynul stařec ke stolu. Sňal čelenku a položil ji na výstupek nad psacím stolem. "Jistě jsi hladový."

"Ach, ano!" přiznal se upřímně.

Stařec lehce uhodil paličkou na kovový kotouč, který vydal příjemný stříbrný zvuk. Zakrátko se v dřevěném obložení stěny otevřela dvířka a do komnaty vstoupila dívka tak krásná, že se Vilíkovi zatajil dech. Byla o něco vyšší než on.

Štíhlá postava ve světle modré říze, přepásané bílou stuhou, na níž byl po boku zavěšen perlami prošívaný kapsář. Na nahých pažích zlaté náramky a rusé vlasy, které padaly až k štíhlému pasu. Modré oči upřela na starce:

"Přeješ si, dědečku?"

"Amalasuntho, děvče moje," oslovil ji stařec něžně, "zde je můj nový chránělec..."

Hluk a jásot, který otevřenými okny vnikl náhle do komnaty, přerušil další slova. Dívka zbledla:

"Tvůj - nástupce! Ach, ubohý!"

"Nelekej se předčasně, dítě! Je dosud mlád. Mnohokrát ještě oslaví slunovrat. A kdo ví - jsme všichni v Božích rukou."

"Víš už...?"

"Ne. Povím mu vše. Dost času. Hoch je hladový a žíznlivý. Přines občerstvení!"

Dívka vyšla z komnaty.

Stařec usedl ke stolu proti Vilíkovi. Chvilku jako by pátral v jeho tváři a pak se rozhovořil:

"Jsi tedy Hamburčan? Nejsme sice krajané v užším smyslu, ale aspoň sousedé."

"Já nejsem Hamburčan. Moje matka byla Češka. Otec se sice v Hamburku narodil, ale vím, že často vzpomínal na domov svého otce. Maminka, pokud se pamatuji, byla se svými rodiči v Hamburku jen asi rok před sňatkem. Učila mě česky a zvlášť dobře si pamatuji některé české písně."

"Které?" vydechl stařec.

Ale než Vilík odpověděl, vstoupila dívka a starcovou tváří se kmitl němý, ale zřetelný pokyn: Později!

Chlapec udiveně zíral na stříbrnou, umělecky tepanou mísu, kterou dívka postavila před něj na stůl, bohatě naloženou vonící pečeni a zeleninou, a na těžký stříbrný kalich, naplněný narůžovělou tekutinou.

Několik vteřin rozpačitě postála.

"Dobře, Amalasuntho, nech nás nyní o samotě!" pokynul stařec.

Sotva se za dívkou zavřely dveře, naklonil se k Vilíkovi.

"Tedy Češka byla tvá matka? Pověz mi... Ne, teď nemluv! Jez! Posilni se! A pij! Je to dobrý nápoj. Osvěží tě."

A zatímco chlapec jedl, vzpomínal stařec na minulost.

Na dlouhou chvíli zavládlo ticho.

Konečně se stařec zeptal:

"Jak ses dostal sem na tento ostrov?"

Vílik vyprávěl. Svěřil se se vším a zakončil:

"Utopení na lodi, prožitá hrůza po požáru chaty a před plameny hořící prerie a domorodými pronásledovateli mi daly pořádně za vyučenou. A teď - kde vlastně jsem? Ti lidé v chrámu, tak odlišní vzhledem a zdá se i duší, city, i vy sám, celé tohle prostředí, tato komnata, dívka, krásná a něžná, ale přece jaksi - jsem z toho zmatený. Působí to na mne jako cosi velmi starého..."

"I já?"

"Vy? Jste laskavý. Citlivý. Ale co těch deset v chrámu? Kdo jsou ti lidé? A kdo jste vy? Dokonce se mi zdá, že jste..."

"Otrok!" vpadl stařec ostře.

"Otrok? Ach ne! Nechtěl jsem - odpusťte!" koktal Vílik, protože se lekl starcovy vážné tváře.

"Neomlouvej se. Jsem skutečně otrok. Ba víc: jsem obětí lidského kmene, který na světě vyhynul před mnoha stoletími. To jsou ti světlovlasí modroocí krasavci se statnými těly, velkodušní, upřímní a pravdomluvní, šlechetní a pohostinní ke každému."

"A ti druzí?" zeptal se Vílik.

"Naši vrstevníci. Potomci až příliš civilizovaných rodičů, jejichž historie nepřekročila, snad ani nedosáhla půl století."

"Ale pak nechápu, proč ve mně budí takový odpor," řekl Vílik zamyšleně.

"Všecko pochopíš," odpověděl stařec se smutným úsměvem, opřel se pohodlně o vysoké opěradlo a rozhovořil se.

10.

STAŘEC VYPRAVUJE

Žiji tady už půl století. Dostal jsem se sem podobným způsobem jako ty. Před lety. Byl jsem tenkrát ještě chlapec. Po různých dobrodružstvích, po kterých jsem také toužil a pak jich litoval, jsem se jednoho dne octl zde, v této komnatě. Nebudu líčit podrobnosti, neměly by pro tebe smysl. Ale měl jsem tehdy tytéž pocity, jaké jsi mi líčil, a dával jsem tenkrát stejné otázky jako ty mně podobnému starci, jako jsem já. Ten stařec z chaty se dostal na tento ostrov podobně jako ty. Byl to trosečník a postavil chatu, ve které jsi chvíli žil a která byla spálena domorodci. Jenže i on byl v chatě vypátrán lovci z této osady, s radostí je následoval na vrchol kopce jako ty a netušil, kam jde a na co se těší. Jako teď já, byl po dlouhá léta i on vládcem a veleknězem v této osadě až do své smrti, která ho zastihla dva roky po mém příchodu."

"Jak zemřel?" zeptal se Vílik.

Ale odpověď nedostal. Stařec pokračoval:

"Řekl jsem, že jsem tu otrokem. Jistě jsi poznal, že jsem řekl pravdu. Jsme na nějakém zapomenutém ostrůvku stranou od Nových Hebrid a Nové Kaledonie, na které až do konce minulého století byli dopravováni trestanci. Mnohým se podařilo uprchnout a ti, kteří tam zůstali, založili rodiny. Na obou souostrovích je podnebí zdravé, stále léto, snesitelné i pro Evropana. Kdyby nebylo původních obyvatel Nových Hebrid, divokých kanibalských Melanésanů, byla by tu civilizace. Tito lidojedi se ovšem neodvažují do bělošských osad a žijí odděleně v horách."

Stařec se odmlčel. Jeho oči se zadívaly do neurčita a na čele se mu prohloubily rýhy, svědčící o boji, který se v jeho duši odehrával.

Konečně šklubl jaksi odevzdaně rameny a rozhovořil se znovu:

"Nic naplat, hochu, ačkoli velmi lituji, musím ti říci pravdu. Zmínil jsem se, že jistému počtu galejníků se podařilo uprchnout z Nové Kaledonie. Část z nich je tady."

"Ti tmavovlasí?"

"Ano. Ale to jsou už jejich potomci. Nicméně zdědili zločinné sklony."

"A druzí?"

"Velmi zajímavý kmen: potomci starých Gótů. Slyšel jsi už o Gótech?"

"Gótové? Málo. Jen něco si pamatuji ze školy."

"Gótové byli početný národ, který v dávných dobách žil nad dolní Vislou a byl pánem Baltického moře. Už v dobách před Kristem to byl národ kulturní. Vedle nich je tu skoro polovina galejnických potomků, dědičně zatížených zločinců, potměšilých a lstivých, krutých a krvelačných. Bude-li přírůstek pokračovat jako v posledních letech, kdy sem přibýlo postupně přes padesát osvobozených trestanců z Nové Kaledonie, nebude trvat dlouho..."

"Jak se sem dostali?" vpadl Vílik zvědavě.

"Na člunech, vydlabaných z kmenů stromů."

"Jsou tu čluny?" vyrazil hoch otázku.

"Nedělej si naděje," usmál se stařec. "Trestancům šlo jen o přistání. Opuštěných člunů se zmocnili divoši. Takže teď snad chápeš otázky, které ti kladli, a zejména proč se tě ptali, znáš-li Novou Kaledonii."

"Chtěli vědět, jestli jsem jeden z nich."

"Ano. A ty ses přiznal, že nejsi. Nemohl jsem tě varovat. Jsi pro ně obyčejný kluk, jak řekli. Ale pro Góty jsi mým nástupcem, jejich budoucím králem a veleknězem, bytostí, seslanou jejich božstvem. Proto ten jásos, s kterým jsi byl uvítán."

"A kdo je ten mladý muž, který mě sem přivedl?"

"Měl jsi štěstí, že ses setkal právě s ním. Je to Ataul, syn Hermanricha, prvního člena rady, dědičný nástupce na křeslo svého otce. Hodný mladík, ale Gót."

"A Amalasuntha? Je vaše vnučka? Říká vám dědečku."

"Tak mi říkají všichni mladí. Amalasuntha zastává čestný a posvátný úřad kněžky. Čestný a posvátný, ale zároveň - o tom později," ukončil stařec a šepem dodal: "Pozor, chlapče! Pozor na každé slovo, na každý pohled! Na každého! Nikdy se nedej ovládnout jejich city. Nikdy nezapomeň, že jsi mezi lidmi, jejichž starověká kultura, zákony, zvyky a zásady nemají nic společného s nynější světskou civilizací, a zároveň mezi trestanci a potomky galejníků. Zvlášť trestanci budou číhat na každé tvé slovo. Dokud jsem živ, bude ti volněji. Jsi pod mou ochranou a mám dost vlivu i moci."

"Copak není naděje na vyvážnutí?"

"Ne."

11.

KRUTÁ ZKOUŠKA

Stařec zavedl Vilíka do pokoje v sousedství své ložnice podobně zařízeného.

Podobal se kapli. V dřevěném obložení stěn nebylo vidět jiný východ než ten, který vedl do sousední starcovy ložnice.

Stálo tu široké lůžko vystlané kožešinami.

"Komnata mého ubohého předchůdce," řekl stařec temně. "Tady budeš dobře schován."

"Tady spával?" ukázal Vilík na lůžko.

"Ano."

"A - zemřel?"

"Ne. Tady ne."

"Kde tedy?"

"Žádný můj předchůdce neumřel na loži," odpověděl stařec vyhýbavě. "Můžeš klidně spát. Nebo se bojíš duchů?"

"Nebojím. Nejsem už přece malé dítě."

"Ovšem. Jsi mladý muž. Poznal jsi už kousek světa," pohladil ho stařec. "Nuže, milý princí," nutil se do žertovného tónu, "dopřej si odpočinku, nechám tě už spát až do rána. Musíš být čilý. Čeká tě velký úkol."

"Jaký?"

"Budeš představen celé obci a prohlášen za následníka trůnu. Svatě slíbíš věrnost a přijmeš hold."

"Dovedu to?"

"Dám ti pokyny. Zatím dobrou noc."

"Děkuji vám, pane!"

"Jmenuji se Antonín Horýs. Ale říkej mi dědečku!"

* * *

Poprvé po dlouhé době ulehl Vilík na slušnou postel, na hebké kožešiny. Usnul okamžitě. A jaký to byl spánek! Probudil se. Uviděl komnatu, do které vysokým oknem padal proud slunečního světla, a zároveň vnímal výraznou melodii.

Dřevěné obložení stěny se odklopilo a k Vilíkovi vešel jeho ochránce.

"Co znamená ten zpěv?" zeptal se chlapec.

"Oslavný chorál Gótů před chrámem. Vstávej, hochu! Je čas, abys posnídal a ustrojil se," znělo skoro velitelsky. A pak zase přátelsky: "Budeš vyšňořen, jak se na prince sluší. Šťastnou náhodou máš stejnou postavu jako já, jsi jen štíhlejší, ale to nevádí. Pojď, nejdřív se vykoupáš!"

Stařec přistoupil k protější stěně a otočil jednu z vyřezávaných hlavíc v dřevěném obložení, jehož obdélníková část se otevřela.

Vilík vstoupil za Antonínem do prostorné místnosti a údivem vykřikl. Nebýt kopulovitého stropu a mřížoví v celé průčelní stěně, měl by dojem, že stojí na břehu okrouhlé tůňky.

Hladina klidná jako zrcadlo a křišťálově čistá byla uprostřed šmolkově modrá a k okrajům přecházela v překrásně růžové zbarvení. Dno a břehy byly obloženy hlazenými narudlými nerosty. Umělý bazén budil pohádkový dojem přírodního korálového atolu, ukrytého v houští nízkých palem, filodendronů, orchidejí a jiných tropických rostlin. V křišťálové vodě bylo vidět dno v hloubce jen asi půldruhého metru.

"Až se vykoupáš," řekl Antonín, "stiskni tuto páku u dveří. Voda v bazénu se vymění a jemná sprcha tě osvěží."

"Kdo vytvořil tuhle krásu?" vydechl Vilík.

"Gótové. Hlavním tvůrcem byl Hermanrich, otec mladíka, který tě sem přivedl."

"Pak přece nemohou být zlí. Kdo má smysl pro takovou krásu...?"

"Řekl jsem ti přece, že nejsou zlí. Jen důslední a fanatičtí ve svých zvycích, zejména náboženských. Pospěš si, hochu! Za hodinu musíme být v chrámu. Nesmíme dát na sebe dlouho čekat."

Příjemná lázeň Vilíka osvěžila.

Radostně se oblékal do blankytné tógy, přepásané opaskem z ryzího zlata. Na dlouho nestříhané vlasy mu stařec nasadil tepanou zlatou čelenku s růžovou perlou na temeni.

Škoda, že se nemůžu vidět, zatoužil. Antonín, jako by z jeho tváře vyčetl toto přání, mu s úsměvem podal oválný stříbrný předmět, jakési zrcadlo.

"Je!" vyjekl Vilík překvapeně. "Vypadám jako starořímský princ!"

Zatím zpěv a hluk na prostranství utichly, zato do komnaty pronikal tlumený šum z chrámu. A už se také otevřely boční

dveře a vstoupila Amalasuntha, slavnostně ustrojená do bílé tógy přepásané blankytnou šerpou a se zlatou členkou na hlavě.

"Rada čeká," hlásila vážně.

Její modré oči si překvapeně změřily urostlou mladíkovu postavu, na okamžik ulpěly na jeho tváři, ale pak se v nich objevila lítost a úzkost.

Stařec Vilík pobídl a oba vyšli ven.

* * *

Silná vůně v chrámu téměř vyrazila Vilíkovi dech. Plazila se tu namodralá pásma dýmu, nebyl však těžký a dusivý jako dým kadidla.

Jakmile vešli, zavládlo v chrámu ticho. Stařec usedl na trůn a pokynul Vilíkovi, aby si sedl do křesla zdobeného zlatem a drahokamy, které stálo před ním o stupeň níž.

Vlevo i vpravo byla už křesla obsazena, a pokud modravý závoj dýmu dovoloval, mohl Vilík přehlédnout shromáždění, které v chrámovém šeru působilo tajemně.

Vysoké postavy Gótů v blankytných tógách, semknuté v širokém půlkruhu kolem katafalku až ke krajním křeslům rady, převládaly nad skupinami šedých říz v příšeří arkád, výklenků a rozplzlého dýmu.

Najednou z pozadí trůnu vystoupilo osm vysokých a štíhlých dívek v bílých řízách. S palmovou ratolestí v ruce sestoupily dívky ze stupňů a jako andělský sbor kráčely ke katafalku, kde se rozestoupily.

V čele katafalku zůstalo prázdné místo. Avšak už přicházela devátá kněžka a zaujala místo v čele katafalku.

Víc podle úboru, v němž ji viděl už v starcově komnatě, než podle tváře poznal Vilík Amalasunthu.

"Vstaň!" slyšel za sebou tichý Antonínův povel. A jakmile vstal, zesílil starcův hlas.

Jen málo slov pochopil Vilík z jeho gótské řeči, ale přece germánský základ v tvarosloví stačil, aby vystihl její smysl.

Starcův kupodivu svěží hlas byl plný nadšení a fanatismu. Děkoval bohům za seslání svého mladého nástupce, který je důkazem milosti a ohromné přízně božstva, omládnutí staroslavného gótského národa a opětovnou zárukou jeho nesmrtnosti.

Když skončil, vztyčil se z početné skupiny Gótů les paží a pozdravný výkřik zaburácel jako hromadný výstřel. A nato se ozval slavnostní chorál.

Když dozněl, otevřela se vysoká vrata, půlkruh Gótů se rozestoupil a bylo vidět čtyři muže, kteří na laně vlekli rohaté dobytče, velké asi jako kráva, ale s lesklou bělavou srstí tak dlouhou, že zahalovala celé tělo a splývala až k zemi.

Temeno hlavy s rohy bylo ověněno květy.

Vilík poznal, že je to jak, protože tato zvířata viděl v hamburském zvěřinci a věděl o nich, že jejich domovem je Asie, zejména Tibet. Ale jak se dostala sem, na ostrov v Oceánii? Byla asi dovezena na některé pirátské lodi, snad na té, která sem dopravila Antonína, a jsou tu chována kvůli masu a kůži. Teď bude zvíře podle pohanského zvyku obětováno. Shromážděním zavládlo vzrušení. Na čtyřech stranách před arkádovými sloupy visela shora silná lana, která se nyní napjala, a nahoře v klenbě se otevřely velké čtvercové otvory, jimiž bude unikat kouř.

Gólové s jakem stanuli u katafalku a snažili se zvládnout zvíře, které se vzpíralo v předtuše smrti. Byli to statní mladíci, podobní dvojici lovců a jejich mladému veliteli, který ho sem přivedl. A už ho také poznává v první dvojici. Ano, je to on, Ataul, syn Hermanricha, prvního člena rady, jak řekl Antonín. A také už má příležitost poznat jeho otce. Z křesla vedle trůnu vstal obrovitý muž dost příjemné tváře, sestoupil ze stupňů a důstojně kráčet k čtyřnohé oběti a postavil se před ní. Pronesl krátký povel a dva mladíci ovinuli kolem nohou jako provazy, aby zvíře spoutali. V několika okamžicích se jak svázaný do kozelce svalil a mladíci se chystali vyzvednout jej na katafalk, kde bude popraven mečem.

Avšak obětní obřad byl náhle přerušen.

Branou vběhla do chrámu stará žena. Hned na prahu se jí postavila do cesty stráž a zkříženými kopími ji zastavila.

Kromě kněžek nebyla v chrámu další žena, protože ženám byl vstup do svatyně zakázán.

Stařena vykřikla několik slov a stráž ihned ustoupila.

Vilík nechápal vzrušení davu. Vzápětí však nastalo mrtvé ticho, když žena, hrdě vztyčená, stanula před trůnem.

Chvilí bylo napjaté ticho, velebné, ale zároveň děsivé. Vilíkovi se zatajil dech - a srdce - bije to jeho srdce? Šumí a hučí to děsem vzbouřená krev?

"Mluv, Brenhildo!" slyší Antonínovu pobídku.

Z úst ženy vyšlo několik slov, Vilíkovi nesrozumitelných, ale děsivých svým ostrým zvukem. A k tomu ženina vysoká, hrdě vztyčená postava, tvrdý, odhodlaný rys kolemkřečovitě sevřených rtů, rozšířené ocelově šedé oči v zsinálé, vyhublé tváři - z celého zjevu čísel šílený fanatismus, rozpoutaná vášeň.

"Bože milosrdný!" zazněl tichý starcův povzdech - česky - a po něm hlasitá slova v gótské řeči, po nichž shromáždění jako by zešlelo. Jásot zaburácel svorně z úst Gótů i trestanců. Jenže u prvních vypadal jako radostné vytržení, které mělo zřejmě náboženský důvod, neboť Gólové, včetně rady i kněžek, klesli na kolena s pažemi vztyčenými vzhůru a s hlavami zvrácenými dozadu, kdežto z tváří trestanců se šklebila krvežíznivost a škodolibá radost. Do chorálu Gótů se mísil pustý chechtot potomků galejníků.

Když se Vilík vzpamatoval, žena zmizela. A zároveň zmizel jak, vyvedený z chrámu čtyřmi mladíky. Ani Hermanrich se nevrátil na své místo.

Tohoto šíleného stavu využil Antonín, aby řekl hochovi, jaké hrozné divadlo ho čeká. Nemohl otálet, příští děj byl neodvratný.

"Ubohý hochu," začal a v rozčilení si zřejmě neuvědomil, že mluví česky, "tvé nervy čeká krutá zkouška! Napni všechny síly! Zapřísahám tě - varuji tě - vydrž! Musíš se přemoci! Ani slůvkem, ani tváří nesmíš dát najevo hrůzu nebo odpor, neboť bys byl ztracen a zahynul bys v hrozných mukách zároveň s těmi, kteří budou - ach, dítě, vzmuž se! Zatni zuby!

Do krve rozkousej jazyk a rty, ale mlč! Stále si opakuj: jsem princem, budoucím vládcem a veleknězem lidí, jejichž dlouhá osamocenost a odloučení od celého ostatního světa zavinily, že ustrnuli na dávných obyčejích a náboženská vášně přerostla v šílenství, pro které je nelze přísně odsuzovat, spíše politovat. A jsem si jistý, že je polituješ, až uvidíš hrdinství, s jakým dovedou položit život - můj Bože, mluvím česky? Rozuměls mi?"

"Rozuměl, dědečku. Tvá řeč ve mně probudila vzpomínky na matku a jazyk, kterým na mě mluvila."

"Vždyť i ty mluvíš česky! Jsi mi teď dvojnásob milý, můj synu! Přicházej! Pojď, dítě! Poklekni sem vedle mne! Dělej, co ti budou poroučet."

Další starcova slova zanikla ve fanatickém řevu davu, který vítal průvod.

V čele kráčel Hermanrich, oblečený do bílé řasnaté řízy a s helmou z černého kovu na hlavě, z níž se rozpínaly vytepané kovové perutě. Jeho obrovská postava působila mohutným dojmem. V ruce nesl vysoko zvednutou tyč, z jejíhož hořejšího konce, rozšířeného v jakousi kulatou nádrž, plápolal nazelenalý oheň bez nejmenší stopy kouře.

Za Hermanrichem kráčela hrdě ta stará žena a za ní čtyři příšerné postavy. Byly oblečeny do krvavě rudých, přiléhavých oděvů, s kuklami, které zakrývaly celou hlavu, takže nechávaly jen otvory pro oči, nesly dřevěná nosítka a na nich nehybně ležící lidské tělo.

Průvod kráčel triumfálně průchodem mezi hustě seskupenými davy ke katafalku, kde ho vítaly kněžky.

Nosiči se zastavili.

Vílik viděl zřetelně na nosítkách nažloutlou tvář starého muže, zarostlou šedivým vousem. Šedé oči, zapadlé ve stínu důlků, kroužily kolem, až utkvěly na něm. A tu do nastalého ticha nemocný hlasitě vykřikl.

"Zdraví tě," zašeptal Vílikovi Antonín. "Vstaň, zvedni ruku a hlasitě zavolej: Ir lieben friunde tót!"*

Vílik poslechl. A těch několik slov mělo veliký účinek na Góty. Začali jásat nad svým nadějným budoucím vládcem a veleknězem.

Další děj se udál tak rychle, že Vílik neměl ani čas pořádně vnímat celou tu hrůzu.

V příštím okamžiku se nosítka s nemocným starcem ocitla na katafalku. Zahlédl na něm také hrdě vztyčenou postavu ženy, která se však v následující vteřině zlomila a pak celý obraz zmizel ve víru modrých a zelených plamenů. S hukotem vyšlehly z povrchu katafalku a nad nimi se krouživě hnaly do výše sloup dýmu, vyrazil otevřenými průchody v klenbě a rozplynul se vysoko nad chrámovou střechou. Za hrobového ticha hleděly davy na sloup dýmu, který se měnil v bělavé páry a teprve pak zase ztemněl, když se zbytky těl na obětním kamenu začaly rozpadávat.

Celá tato událost se odehrála v nehlubším tichu. Kromě hukotu plamenů a sykotu spalovaných těl nebyl slyšet nejmenší zvuk.

Tady měl Vílik důkaz, jak nesmírný je fanatismus těchto lidí, kteří v náboženské vášni a v zachování zvyků s nesmírným hrdinstvím radostně kladou živá těla do plamene, aniž z jejich úst vyšel nejmenší sten.

Teprve když škváříci se tělesné pozůstatky dokazovaly nespornou smrt obětí, rozlehl se chrámem nadšený zpěv.

Gótové, dosud klečící s pažemi vysoko vzepjatými, oslavovali památku svého druha, který se rozhodl pro mučednickou smrt, jak prikazoval zákon kmene.

* * *

Pod dojmem prožité hrůzy Vílik ani nevnímal, co se dál děje. Vzpamatoval se teprve v Antonínově komnatě, kde se svezl do křesla s hlavou zabobenou do dlaní.

"Vzpamatuj se, hochu!" domlouval mu stařec měkce.

"Ach, dědečku!" zakvílel Vílik. "Teď už vím, co se stane i se mnou, jestli onemocním!"

"Není třeba se tak bát. Nemoci tu nejsou časté."

"A přece už první den jsem byl svědkem."

"Ano, lituji toho. Ale musím ti to vysvětlit. Ten muž ani nebyl vážněji nemocen, byl jen zachvácen nevolností, která by nejspíš zakrátko přešla. Nebyl také starý a byl statný. Ještě dlouhá léta mohl být živ."

"Proč tedy?"

"Fanatismus jeho ženy, která se rozhodla obětovat se."

"Sebe? A proč tedy byl umučen také on?"

"Byla tu celá shoda okolností. Hlavní příčinou byl ovšem fanatický záchvat ženina náboženského šílenství. Podle zdejšího zákona, rozhodne-li se žena k sebeobětování, je povinen její muž, i kdyby byl zcela zdrav, zahynout s ní."

"A kdyby odepřel?"

"Dosud se to nestalo a myslím, že nikdy nestane, poněvadž by byl prohlášen za zbabělého zrádce kmene a vydán mnohem horší a nadto potupné smrti."

"Jaké?"

Antonín chvíli váhal, než odpověděl.

"Jako zvíře by byl vyvlečen z obce a odevzdán na pobřeží divochům. Jak by skončil, jistě ti nemusím povídat."

"Copak tu má žena takový vliv?"

"Ano. Abych ti docela objasnil ryze náboženský podklad: ta žena, jak víš, odůvodnila svůj jinak naprosto nemožný vstup do chrámu několika slovy."

"Ach, ano, vzpomínám si. Co řekla?"

"Nabízím místo dobytčete za obětí bohům sebe a svého nemocného muže na počest..."

Antonín náhle zmlkl s křečovitě sevřenými rty.

"Dopověz, dědečku!" naléhal Vílik. "Ach! Už vím! Na počest mou?"

Starcovo mlčení a sklopené oči potvrdily chlapcovu domněnku.

"Tak je to!" chroptěl Vílik. "Já - já byl tedy příčinou smrti dvou lidí!"

"Ty osobně nemáš nejmenší vinu. Vinná je zase jen jejich náboženská zběsilost. Vždyť ty jsi vlastně obětí jako ti dva,

kteří před chvílí zemřeli, a mnozí dřive..."

"Máš pravdu, dědečku, můj osud možná bude ještě horší. Jako oni zemřu v plamenech nebo v rukách divochů."

Stařec chvíli hleděl upřeně do Vilíkových očí. Potom vstal, přistoupil těsně k němu, položil mu ruku na hlavu a hovořil tiše a klidně:

"Tobě ještě svítí hvězda. Daleko sice a matně, ale přece. Hlavu vzhůru, chlapče! Tobě nezhasla naděje!"

12.

AMALASUNTHA

Dny, týdny a měsíce plynuly klidně a bez příhod.

Denně provázel Antonín svého chráněnce a nástupce osadou, která se Vilíkovi líbila úpravností a čistotou i výstavností domků a zahrádek, ulic a náměstíček, pokrytých kobercem nové svěží zeleně a porostlých křovinami rozkvétajícího růžového jasmínu, vavřínu, oranžovníků a citronovníků, smokvoňů, tamaryšku a mnoha jiných rostlin, které chlapec neznal.

Všichni živočichové, ptáci, drobní čtvernožci, podobní stříbřitým veverkám, malinkým opicím a kočkám, překrásní motýli a hmyz, všechno se teď na jaře probouzelo.

Celou řadu týdnů, kdy dnem i nocí skoro bez ustání lilo z oblak jako z konve, trávil Vilík v Antonínově komnatě. Nedá se říci, že by se nudil, protože stařec dovedl zpestřit denní program tak, že chlapec nerad odcházel večer do své ložnice. Vždy ještě dlouho vychutnával všechny ty krásné a smutné i radostné dojmy, jimiž děd sytil jeho mladé srdce a duši. Ta se pozvolna měnila.

Teď už byli stařec a chlapec spjati takovou vzájemnou láskou, že Antonín sirotkovi úplně nahrazoval rodiče.

K tomu značně přispěla tropická zima, která se v tom zeměpisném pásmu projevuje pochmurným obdobím dešťů.

Vycházky byly nemožné a Vilíkova mysl, nestálá jako u každého mladého muže, nebyla ničím rozptylována.

Když se konečně počasí zase ustálilo a nastalo tropické jaro, sice krátké, ale zato čarovně krásné svým stálým jasem a pohodou, pozoroval Vilík nadšeně při denních vycházkách s Antonínem zdejší přírodní krásy.

Do té doby nezískal v osadě žádné známosti, protože poslechl Antonínovy rady a nevycházel nikdy sám, a možná i starcovo postavení bylo příčinou toho, že na svých vycházkách nebyli nikým obtěžováni.

Tak poznával Vilík úhlednou a vlídnou část obce osídlenou Góty, ale seznámil se také s druhou částí, obydlí trestanci.

Jaký rozdíl!

Tady nebyly ulice. Chaty byly nedbale sroubeny z neotesaných kmenů, z nichž kůru ohlodával zub času.

Odprýskávající kůra tvořila na povrchu strašidelnou směs zkroucených odchlípenin. Z bahna, které z obnažených výplní mezi kmeny při lijácích stékalo a za sucha se měnilo ve škraloupky, vířily při pasátních větrech kotouče prachu, který se zachycoval na uschlých palmových listech, nahrazujících střechu. Tato směs pak vytvořila odpornou krytinu, z níž jako zmumifikované nestvůrné spáry ze zaschlého bahna trčely zkroucené hroty palmových vějířů a lodyh a z okrajů střechy visely šedivé rampouchy zaschlého bláta.

Chaty byly vystavěny, jak koho napadlo. Byly tu sice zahrádky, ale jejich vzhled přímo odpuzoval. Vše bylo přebujelé, že se to až vzájemně dusilo. Prává džungle!

Korunou všeho byly stružky čpících výkalů, vytékající z chatrčí a mísící se s prachem a blátem na neupravených stezkách. V tomto prostředí, které by všude v Evropě bylo líhní nakažlivých nemocí, žili kupodivu zdraví lidé.

Bylo nápadné, že tyto příbytky ovíjely do kruhu osadu Gótů, která jako by jimi byla obklíčena.

"Ano," potvrdil to Antonín Vilíkovi, "je to jisté nebezpečí pro Góty, ale nelze tomu zabránit. Půda je zde volná a není zákon, který by osadníkům určoval místo. Trestanci jsou početně jen o málo slabší a je nutné se vyvarovat rozkolu, který by měl nevyhnutelné následky, jejichž konec je těžko předpovídat. Oba tábory jsou asi stejně vyzbrojeny, a vynikají-li Gótové udatností, předčí je trestanci lstivostí a krutostí."

"Myslíte, že jednou mezi nimi dojde k boji?"

"Bohužel dojde, ale srážka je ještě daleko. Trestanci jsou příliš zbabělí, než aby se odhodlali k výboji, dokud jsou v menšině, a než převládnu, uplyne ještě slušná řada let. Alespoň doufám."

Byli u severní části hradeb, které se před nimi tyčily do výše skoro deseti metrů. Kolmá zeď, na jejíž vrchol vedly šikmo vytesané strmé schody. Vystoupili po nich.

Také tady byly hradby obehnané hlubokým vodním příkopem, za kterým se po neširoké vymýcené rovině prudce svázela travnatá stráň. Ta se však o něco níž měnila v ostré a divoké skalní hroty tvořící okraj skal, které vlevo i vpravo do daleka jednotnou kolmou stěnou spadaly do stometrové hloubky, až snad k plochému pobřeží, jež se v hloubce hlásilo bílým lemem mořského příboje.

Dál k obzoru se táhla jen nekonečná mořská pláň, jejíž horizont, končil na severu a na západě jednotvárnou čarou, bezútěšnou a nudnou, bez nejmenší stopy země a života vůbec. Tísňivá beznaděj svírala srdce při pohledu na tuto nekonečnou poušť. Avšak když pohlédl k východu, vykřikl hoch radostně:

"Podívej, dědečku, tam je země! A kus dále k jihu druhá! A ani jedna z nich není daleko!"

Ale Antonín smutně kroutil hlavou.

"Mýlíš se, chlapče. Nevyznáš se dosud v odhadování vzdálenosti na moři, kde je perspektiva docela jiná než na pevninovém obzoru. Oblé útvary, které vidíš, jsou jen vrcholky vysokého pohoří. Převážná část ostrova je hluboko pod obzorem. Jsou to některé z nejbližších částí souostroví Nových Hebrid, a možná že jen pusté korálové útesy. V těchto oblastech to bývají nezřídka na sto kilometrů široké a bezmála dva tisíce metrů vysoké pouště bez pitné vody a

rostlinstva a živočichů. Kamenný hrob bez života, obklopený zase širým mořem, kde kralují žraloci, polypi, ohromné medúzy, jedovatí mořští hadi, električtí úhoři, usmrcující svými zuby nebo jen pouhým dotykem. Ostrovy, které by mohly být záchranou, jsou odtud na tisíc kilometrů. Myslím, že je blíž Nová Kaledonie, ačkoliv i to je několik set kilometrů, neboť ani její dost vysoké horstvo není vidět nad obzorem.

A i tam je záchrana pro jednotlivce pochybná. Nepomůže-li mu náhoda, aby se hned při přistání dostal pod ochranu úředních orgánů, dostane se mezi domorodé Kanaky nebo trestance, kteří nenávidí každého civilizovaného tvora."

"Cožpak není žádná naděje na vysvobození?"

"Z této strany ne. Lodi plují z Austrálie na Novou Kaledonii a na Nové Hebridy od jihu a přistávají jen u jižních ostrovů, odkud pak pokračují na východ k Fidži a dále do Oceánie. Do vod kolem nás by se dostala loď jen už jako tonoucí vrak po bouři nebo..."

"Nebo?"

"Piráti. A upadnout do jejich moci by snad bylo ještě horší než žít na tomto ostrově."

"A co některá rybářská bárka?"

"Ta se sem nedostane. Nepouštějí se tak daleko do neznámých, vod a také se drží lodních tratí, od nichž jsme velmi, velmi vzdáleni."

"Co víš o předešlém vládcu?" zeptal se náhle chlapec.

"Ne moc. Byl to málomluvný, do sebe uzavřený muž. Ani jeho národnost se mi nepodařilo vyzvědět. Vím jen, že hovořil gótsky, ačkoli ne plyně. Rozhodně nebyl Gót, neboť Gótové volí za vládců a velekněze cizince, jejichž původ je tajemný."

"Ty jsi sem byl dopraven piráty. To je přece prosté."

"Ano, ale sám Bůh ví, co piráti Gótům o mně namluvili. Tvůj příchod působil ovšem ještě tajemněji. Proto také ta dobrovolná mučednická smrt oné dvojice, která vyvolala i obrovské nadšení žen. To při mé nástupní slavnosti nebylo. Vždyť i Amalasunthina družina, dokonce i ona, jak jsem viděl, byla v extázi."

"Amalasuntha. Jaké je to jméno?"

"Gótské. Amalasuntha byla dcera krále Ostrogotů Theodoricha, vdaná za Eutharicha z rodu Amalů, po jehož smrti vládla krátký čas a byla zardoušena na rozkaz svého druhého manžela."

"Je tedy Gótka?"

"Není."

"Není? Vždyť její vzhled i řeč, a potom, je kněžka, ba velitelka osmi knězek."

"Právě proto, milý hochu. Stejně jako velekněz, ani kněžka nesmí být z prosté gótské krve a její původ musí být zahalen tajemstvím."

"Nové překvapení. Co o ní víš, dědečku? Povídej!"

"Hochu, co ti povím, jsou jen dohady, články, které jsem spojil v řetěz. Musím se vrátit ve svých vzpomínkách o desítky let zpátky, ba až do počátku svého života v tomto rajském pekle. A musím vzpomenout na ubohého Olega."

"Olega? Kdo to byl?"

"Tak se jmenoval můj předchůdce."

"Podle jména to byl Rus."

"V jeho ložnici stálo tehdy v koutě lehátko, které je nyní v mém pokoji. Jen místo kříže, který jsem vyrobil ze dřeva, visela nad ním dřevěná plotýnka s vydlabaným reliéfem, polovypouklou řezbou hlavy s obloučkem nad temenem a s poprsím s děťátkem v náručí. Ale vše bylo matné, neumělé, skoro směšné. Byla to ikona."

"A Amalasuntha je Olegova dcera?"

"Ne, vnučka. Když bylo jeho dceři dvacet let, požádal o ni tehdejší gótský náčelník pro svého syna. A tak rostly generace po přeslici z Olegova rodu, z nichž poslední je Amalasuntha, dcera nynějšího náčelníka Hermanricha, sestra Ataula, mladíka, který tě sem přivedl," končil Antonín.

Když se vraceli domů, Vilík po celou cestu skoro ani nepromluvil a stařec ho nevyrušoval z myšlenek, které vířily jeho hlavou.

Mnohé se mu objasnilo. Například to, proč po celou dobu od svého slavnostního nástupu, po celé zimní období ani nezahlédl Amalasunthu. Místo ní je obsluhovala nemluvná stará žena a ta odpovídala jen jednoslabičně na jeho otázky v gótské řeči, kterou se mezitím dostatečně od Antonína naučil.

Dívka žila nyní v rodině svého otce Hermanricha. V chrámu se sice pořádaly časté, pravidelné pobožnosti, ale bez knězek. Ty se účastnily jen slavnostních obřadů, jak mu řekl Antonín. Taková slavnost bude zase až při zimním slunovratu, kdy se Gótové po starogermánském zvyku smutně loučí se sluncem, které uniká na sever.

A tu ho napadlo:

"Dědečku, neoslavují Gótové také rovnodennost?"

"Oslavují."

"V chrámu?"

"Ovšem."

"Slavnostně?"

"Zajisté."

"Jak?"

"Inu, pobožností."

Vilík se v duchu zlobil na starce, že mu tak úsečně odpovídá. Jakou otázku mu dát, aby - chlapci vzplanuly tváře.

"Jako slunovrat?" zeptal se.

"Ne tak příliš."

"Budou tam také kněžky?" zašeptal Vilík.

"Ano."

Radostný chlapcův vzdech přiměl starce, že se vytrhl z vlastních myšlenek, a staré oči pohlédly pátravě na chráněnce.

"Co je ti?" tázal se zneklidněn. "Proč ses ptal na kněžky?"

Vilík neodpověděl. Stařec pochopil.

"Musíš se se vším vyrovnat. Vyslechni mě klidně. Amalasuntha nikdy nemůže být tvou ženou," řekl Antonín přísně.

"Kdyby kdokoliv v obci, ať z modrých nebo z šedých, upozoroval jen sebemenší stín tvého zájmu, tvé tělo po pekelných mukách zmizí v útrokách lidojedů na pobřeží a dívka, třeba nevinná, zahyne v plamenech obětního katafalku. Já bych tu byl bezmocný. Naopak, dokud žiji, odpovídám za tebe a byl bych potrestán jako ty. To je tabu."

"Co je to?"

"Nedotknutelnost, která chrání mě i tebe, ale zároveň je to neprostupná hráz mezi námi a obyvateli tohoto ostrova, pokud se týká citů. Rozuměls mi?"

"Ano."

"Pochopils a podřídíš se?"

Vilík jen mlčky přikývl, nebyl schopen slova.

"Podej mi ruku. Slib mi to!" naléhal stařec.

"Slibuji!" vyrazil hoch ze sebe těžce. Stařec mu stiskl ruku.

"Život je škola. Trpká a hořká, bolestná a přísná, často i krutá, ale správná! Zejména pro muže."

13.

ZKOUŠKA ODVAHY

Den nato vstal v příjemné náladě. Koupel v bazénu ho osvěžila.

V Antonínově pracovně ho však čekalo překvapení. Proti starci seděl za stolem Ataul. Sotvaže Vilík vstoupil, vstal a uctivě ho vítal.

"Ataul přišel s pozváním, aby ses zúčastnil lovu s jeho družinou."

"Ach, smím?" vydechl Vilík radostně.

"Tentokrát ano, poněvadž jde o slavnostní účel. Ulovená zvěř bude obětována bohům na oslavu rovnodennosti a k hodům našich milých poddaných. Ale musíš se vhodně obléci a vyzbrojit."

"Ano, ale nevyznám se..." koktal rozpačitě.

"Ataul ti pomůže!" pokynul blahosklonně vládce náčelníkovu synovi, který s hlubokou poklonou přisvědčil a uctivě krácel za Vilíkem do jeho ložnice.

Po chvíli se oba mladíci vrátili do starcovy komnaty. Vilík byl oblečen do zelené tuniky s opaskem, za nímž byla zatknuta dýka, a po levém boku se mu houpal krátký, ale široký a pádný meč, sloužící k prosekávání houštin. Hlavu kryla prilba z tvrdé kůže a na nohou měl opánky, jejichž řemínky ovíjely lýtka až ke kolenům. Tuto starověkou výstroj a výzbroj jaksi podivně doplňovala Mauserova opakovačka, sice starého typu, ale přesto dokonalá zbraň, na kterou hleděl Ataul se zřejmou, byť tajenou závistí, neboť jeho puška byla pouhá jednoranovka. Zato byl mladý vůdce lovecké družiny vyzbrojen kromě tesáku ještě dlouhým oštěpem.

"Umíš střílet?"

"Ovšem," přikývl Vilík hrdě na starcovu otázku.

"Dej na něj pozor!" obrátil se stařec na Ataula, který rázně a vážně řekl:

"Ručím svým životem za jeho bezpečí!"

Venku je čekalo deset lovců, vyzbrojených oštěpy a puškami, jejichž původními majiteli byli snad Arabové či Mauři. Dva měli krátké mexické opakovačky, sice na dvanáct nábojů, ale nepřesné a s krátkým dostřelem.

Lovecká družina, vedená Ataulem, jemuž po boku krácel Vilík, prošla branou po spuštěném můstku přes příkop, přešla mýtinu a zmizela v lese.

Chvíli sestupovali v dvojstupu ze stráně, když tu se Ataul zastavil a tiše pokynul, aby se rozdělili. Lovci zmizeli v křovinách a mladý velitel se obrátil k Vilíkovi.

"Nevzdaluj se ode mne, vznešený následníku! Nedej se uchvátit loveckou vášní. Prales skrývá dosti zvěře, která je odvážná, a dravá, hájí-li své doupě a mláďata, a zuřivá, je-li poraněna. Nehodu, nebo dokonce tvé poranění bych zaplatil mučednickou smrtí, neboť tvá bytost je nám všem posvátná."

"Proč jsi mne pozval, Ataule? Proč ses vydal do takového bezpečí?"

Místo projevu přátelství, jak Vilík očekával, slyšel tuto odpověď:

"Je to má i tvá povinnost. Náš zákon velí, že velekněz musí k důležitým oslavám skolit nejstatnější kus zvěře, jenž bude obětován božstvu. Jen jeho vlastní obět přijmou bohové. Za bezpečnost velekněze při lovu ručí vedoucí výpravy."

"Nejsem ještě veleknězem."

"Jsi jeho následníkem, cennějším než on, protože on je už na sklonku života. Jsi naší nadějí, milostí božstva, jež tě seslalo jako důkaz přízně a záruku omládnutí a dalšího rozkvětu našeho národa," rozohňoval se mladý Gót. "Jsem nevýslovně hrdý na důvěru a čest, kterou mi otec jménem našeho kmene dnes poprvé prokázal, když svěřil tvou posvátnost do mé ochrany. Po dlouhá léta dříve zastával tento velebný a vznešený úřad můj otec. Bděl nad bezpečím velekněze Antonína, na jehož místě jsi dnes ty. Nuže, pane, dovol, abych zahájil lov," končil s hlubokou poklonou. Zazněl hlasitý zvuk z Ataulova zlatem zdobeného rohu a lovecká družina začala postupovat. Krok za krokem se proplétali křovinami tak obezřetně, že k Vilíkovi zprava ani zleva nedoléhal nejmenší šelest.

Po chvíli se blížili ke skupině vysokých stromů, z jejichž korun visely jakési podivné plody podobné velikým hruškám.

Když se přiblížili, změnil Vilík názor, místo hrušek tu teď visely jakési hnědé batohy; bylo jich na větvích asi deset. Co to má znamenat? Jeho bystrý zrak rozeznává záhyby plátna - ne, není to plátno, spíše jemná kůže. Pytlíky jsou všechny stejně veliké, přes půl metru dlouhé a zavěšené na dvou černých provazech, které jsou několikrát ovinuty kolem větve. Kaloni. Budou lovit kaloně?

"Co...?"

Ataul ho pokynem zarazil, ale přece jen pozdě, protože i ten tichý zvuk stačil, aby se z jednoho batohu vynořila liščí hlava.

Zatím lovci obklíčili skupinu stromů a neslyšně se plížili pod kaloně. Liščí hlavičky znepokojeně kroužily a čumáčky chvělivě sály podezřelý vzduch.

Vilík s Ataulem se zastavili pod letounem, visícím na dosah Ataulova dlouhého oštěpu. Kaloni mají sice výborný čich, ale zrak jim neslouží. Jejich očka, zvyklá na noční tmu, mžikala a mžourala bezmocně kolem.

Na Ataulův němý pokyn vzlétly oštěpy vzhůru. Vilíkovi bylo líto zvířat, protože osm z nich vzápětí za bolestného kručení dokonávalo na zemi. Několika, kteří byli ukryti vysoko v listnatém houští, se podařilo uniknout. Jeho lítost se však zmírnila, když ho Ataul poučil, jaké škody tropí kaloni na ovoci i na osení a že loupi ptáčka z hnízd. Jsou to sice býložravci, ale s dravčími pudy.

Výprava nyní odbočila a sestupovala ze stráně. Bylo vidět, že se Ataul v pralese velmi dobře vyzná a vede lovce na místo, kde na ně čeká další jistá kořist.

Zanedlouho došli ke skalním balvanům, roztroušeným do oblouku ze stráně, která se zvedala nad nimi a tvořila jakou rokli s plochým dnem, porostlým hustým drnem a mechem. Rokle se však asi po deseti metrech prudce svažovala do hustých křovin.

Vilíkovu pozornost vzbudilo dno této plošiny. Tráva i mech byly sice husté a kypré jako koberec, ale kratičké, jako by byly čerstvě posečeny. Také vrcholky křovin nad svahem byly jakoby sestříhány zahradnickými nůžkami do stejnoměrné šířky, takže to bezděčně připomínalo nízký živý plot, zhoustlý odborným stříháním.

Ale ještě víc ho zaujala pěšina, která se vinula podél tohoto plotu a odtud středem plošiny přímo k prostřednímu nejvyššímu balvanu, pod nímž ústila do díry hodně přes metr v průměru.

Nebylo pochyb, že stojí před doupětem velikého dravce. Bylo ale zvláštní, že lovci neprojevovali žádný strach. Naopak z jejich obličejů zářila radost a lovecká vášeň.

Jen Ataul zůstal vážný a důstojně udílel rozkazy, po nichž se dva lovci postavili s kopími po stranách díry a ostatní se rozestoupili do kruhu s oštěpy připravenými v rukou.

Nyní se Ataul obrátil k Vilíkovi.

"Vznešený následníku," řekl obřadně, "stojíš před úkolem skolit vlastní rukou obětní kus. Podle posvátného zákona našich slavných předků nesmí být zastřelen, nýbrž proklán oštěpem, a to jedinou ranou přímo do srdce. Zvolil jsem k tomu zvíře poměrně nejméně nebezpečné, býložravce, jenž by tě mohl ohrozit jen svými drápy, kdybys nebyl dost opatrný."

"Jaké je to zvíře?" zeptal se Vilík dost stísněně, protože si vzpomněl na medvěda, který se sice řadí mezi šelmy, ale je to vlastně taky býložravec. Jestli bude huňáč vyštván z doupěte, a jestli tam má snad dokonce mladé, pěkně děkuji za takový souboj! Probodnut jednou ranou srdce zvířeti, které mu může jediným plácnutím své tlapy rozdrtit hlavu na kaši...

"Vombat," ukončil jeho myšlenky Ataul.

"Vombat?" vytřeštil oči údivem. Má se smát, nebo zlobit? Zná přece toto neohrabané zvířátko z hamburské zoo, je dlouhé skoro metr, má zavalité tělo na silných, krátkých nohou, je podobné spíš velikému syslovi nebo křečkovi než medvídkovi, s kulatou hlavou a s dobromyslnými, zádušnými očima - má sice drápy, jediné, co jaksi odstrašuje, ale ty potřebuje k hrabání brlohu.

"Proti takovému zvířátku staviš celý les oštěpů, dýk a mečů, pušky a karabiny?" řekl pohrdavě.

Stín nevole přelétl přes Ataulovu tvář, ale hned byl vystřídán trpkým úsměvem a slovy:

"Už chápu, můj pane. Znáš asi vombata, jaký žije v zemích tam za mořem. Vyprávějí šedí, že tam je země, kde žijí zakrnělí potomci zvířat svých pravěkých obrovských předků. Někteří z nich jsou tu také. Ale vombat, před jehož skrýší stojíme, je jedním z několika zvířat, která si uchovála svou pravěkou mohutnost. Brzy uznáš, že mé opatření je nejvýš nutné.

Kdyby se ti úkol nezdařil, muselo by se božstvo spokojit s menší obětí a..."

"No? Dopověz!"

"Po celý rok, až do příští jarní rovnodennosti, by národ žil ve smutku a v úzkostech z nepřízně bohů."

"Mou vinou?"

"Ano!" řekl Ataul ostře a jeho modré oči se jako ocelové šípky vbodly až kamsi do Vilíkova mozku.

Z mrazivého výrazu Ataulovy tváře četl jasně následky tohoto nezdaru. Zklamání v nadějích; zřícení z božské výše do lidské všednosti, do propasti, na jejímž dně se na něj šklebí divoši, křepčící kolem ohniště, plameny olizující tělo, opékající se na rožni, jeho vlastní tělo.

"Nesmysl!" vykřikl. "Dej mi oštěp! Tak! A teď vyštveť zvíře! Ustup, Ataule! Zakazují, aby se kdokoli vpletl do mého zápasu!"

"Můj pane, nesmím..."

"Mlč! Nejsem baba ani dítě! Kdyby sám ďábel... nebojím se! Splním svůj úkol!" křičel.

Snad by v té chvíli propadl šílenství. Hrdinství a odvaha? Naopak, byla to hrůza z následků, která způsobila, že chlapcovy nervy povolily.

Kdo se jen trochu vyzná v citech civilizovaného člověka, byl by pochopil, ale prosté duše starověkých Gótů vnímaly jen očima. Ty viděly mladíkovy planoucí tváře, vypjatou hrud' a svalnatou paži mávající oštěpem. V uších jim zněl

bojový výkřik mladého muže. Odpověděli tak vášnivým provoláním slávy, že je ozvěna mnohonásobně vrátila zpátky. A vtom to začalo.

Z temného jícnu pod balvanem se ozvalo dunivé zabručení. Lovci po stranách sevřeli v rukou oštěpy a ostatní strnuli v pevném postoji kolem Vilíka, který s kopím v rukou stál rozkročen několik kroků před ústím doupěte. V tichu slyšel své srdce, vzbouřenou krev, která mu bušila ve spáncích jako rány parního kladiva.

Dunivé bručení se zlostně a zlověstně ozvalo nyní jasněji a teď se z otvoru vynořila velká hlava, podobná zubří, zeleně zasvitly oči. Dábel!

Zvolna se vynořilo tělo, snad ještě větší než hroší. Obrovský válec na krátkých, ale velmi silných nohou se těžce valil na plošinu. Skoro čtyři metry dlouhý obr se zastavil. Bručel, chrochtal a mžikal oslněnými očima.

Vilík se rychle uklidnil. Strašák pro malé děti! K smíchu! Zná vombaty ze zvěřince. Ví, že jsou to noční zvířata, která jsou ve dne slepá. Tohle je sice obr, jeden z podivuhodně zachovalých pravěkých netvorů, jejichž zkamenělé kostry se často nacházejí v Tasmánii jako pozůstatky třetihorních zvířat, ale jistě není o nic nebezpečnější než jeho trpasličí potomci, k nimž lze do jisté míry přiřadit také například křečka, od kterého se vombat liší jen velikostí.

Vilík nedomyslel. Jeden z lovců, kteří stáli u nory, se neudržel a bodl zvíře oštěpem do nohy. Vombat vztekle zavrčel, s podivuhodnou rychlostí se obrátil, posadil se a mávl zřejmě naslepo do vzduchu. Jeho tlapa zasáhla vztyčený lovcův oštěp a ten mu projel dlaní. Obluda zařvala bolestí a její zuby rozdrtily tyč oštěpu jako stéblo slámy.

Obrovské tělo se nadzvedlo na silných zadních nohou a dopadlo na balvan. Přední tlapy ryly vztekle do kamene a břicho netvora tisklo svou metrakovou vahou k balvanu bezbranného lovce, který se nemohl ani hnout a ani nesměl použít dýku, poněvadž zvíře bylo vyvoleno za oběť bohům, a tak pouze Vilík měl právo a povinnost je skolit.

Teď už také ani Vilík nemohl čekat, jestli nechtěl zavinit jistou smrt člena Ataulovy družiny.

"S pomocí boží!" zašeptal a přiskočil k vombatovu levému boku. Nasadil hrot kopí pod lopatku a vši silou a vahou svého těla vyrazil.

Představa hrozných následků, které ho stihnou, když nesplní svůj úkol, mu dodala sílu, jaké bylo třeba k proražení tuhé kůže, která se pod ostrým hrotem kopí hluboko prohnula.

Konečně povolila a oštěp vjel do mohutné hrudi tak rychle, že se Vilíkova tvář zabořila do páchnoucího kožichu, až se odporem otřásl. Ale nepovolil!

Hrůza a zuřivost, jaké ještě nikdy nepoznal, ho ovládly. V té chvíli ztratil úplně vládu nad svými smysly.

Tonul pod přívalem horké krve. Víc duší než sluchem vnímal zvuky, které zněly jako běsnění všech živlů.

Ve skutečnosti všechno trvalo jen několik vteřin.

Pojednou ho někdo od zvířete odtrhl. Sotva jím smýkl stranou, zachvěla se půda pod dopadem mrtvého vombata.

Cítil, že je víc nesen než veden a nakonec položen na mech. Kdosi omýval chladnou vodou jeho tvář, hrud' a paže zbrocené zvířecí krví.

Zhluboka vydechl a otevřel oči.

Nad ním se skláněl Ataul a stíral mu z tváře a z rukou zbytky tuhnoucích rudých skvrn. Kolem klečeli lovci. Z tváří všem zářilo nadšení.

Rychle se vzpamatoval. Nesmí vypadat jako slaboch.

Vidí už, že svůj 'vznešený úkol' provedl úspěšně, avšak jestli zůstane ještě chvíli ležet, budou si myslet, že ho pracně vzkřísili z mdloby.

Sebral všechny síly a vyskočil.

Rozhlédl se.

Stranou ležela mrtvola obrovského zvířete, většího než kanadský grizzly, a opodál na mechu ležel tvář dolů lovec, jemuž jiný omýval do krve rozedřená záda.

"Co se mu stalo?" obrátil se Vilík na Ataula.

"Vombat ho přitiskl tělem na balvan, a když se pak po tvém dokonalém zásahu hroutil, vzal Ataricha s sebou. Nic vážného. Jen mu o drsnou skálu trochu sedřel kůži ze zad."

"A vombat?"

"Miláčku bohů, splnil jsi úkol tak dokonale, že ani já, nejzdatnější lovec kmene, bych to lépe nedovedl!" odpověděl náčelníkův syn v posvátném vytržení. "Posvátná oběť zůstane zde pod čestnou stráží raněného Ataricha. My budeme pokračovat v lovu."

Proti tomu nesměl Vilík nic namítat. Jak se těšil na lov, který si představoval po evropském způsobu, tak teď znechucený sestupoval po Ataulově boku ze stráně.

Zatím použili jen oštěpů. K čemu tedy s sebou vlečou pušky?

Z myšlenek ho vyrušil šelest a praskot větví v hustém křoví.

Ataul zvedl ruku a družina se rázem zastavila na mírném svahu, porostlém bujnou ostřicovou trávou a mladým kapradím, na které vrhlo svůj stín jen několik vysokých blahovičníků. Toto řídké pásmo ohraničovala houština, kde se vlněním křoví hlásila neviditelná kořist.

Němý pokyn mladého vůdce stačil, aby se družina rozestoupila a muži na obou koncích řady zmizeli za okrajem plochy zarostlé křovím, která byla asi padesát metrů široká.

Bylo vidět, že toto místo lovci dobře znají.

Rozhlédl se a s údivem viděl, že je s Ataulem sám. Ale hned poznal svůj omyl: lovci byli ukryti za kmene blahovičníků. A také Ataul už mu pokynul k nejbližšímu kmeni, za který se oba ukryli.

"Co to bude?" zeptal se šeptem.

"Babirusa."

Co to je? Vilík nevěděl. Ptát se ovšem nechtěl. Nesměl přece před nimi vypadat jako hlupák. Ale Ataul sám odpověděl:

"Divoký jelenovitý vepř."

Jelenovitý vepř? Proboha! Ropuchovitou želvu, krokodýlovitého jezevčíka a jiné zřůdy si dovede představit, ale jelenovitého vepře?

Vtom zahřměly dvě rány, vypálené dvěma lovci, kteří obešli křoví. Pak zazněl jejich křik, kterým chtěli vylákat kořist z nedostupného úkrytu a nadehnat ostatním. To se také podařilo. Na několika místech se rozvlnilo křoví a za praskotu lánaných a drcených větví a klestí se na palouk prodral statný kanec podivného vzhledu. Zastavil se jen asi deset kroků od stromku, za kterým stál Ataul s Vilíkem, a větřil.

Spíše připomínal tapíra než vepře, oči se podobaly jelením. Hrozivě působily dlouhé a špičaté kly, tyčící se z dolní čelisti po stranách rypáku, kterým nadto prorůstaly dva špičáky, skoro do kruhu zahnuté jako beraní rohy.

Kanec zvětřil nebezpečí, zlostně zadupal a zachrochtal.

Ataul dosud tiskl Vilíkovi paži a vyčkával na vhodný okamžik. Ten nastal, když zvíře obrátilo hlavu, protože se jeho bok stal vhodným terčem.

"Pal!" zašeptal Vilíkovi, ten opřel hlaveň karabiny o kmen a stiskl spoušť.

Výstřel zaburácel jako hrom a oblak kouře všechno zahalil. Náboje byly naplněny ještě starým střelným prachem. Nepochybně trefil, poněvadž z šedého oblaku se ozval bolestný ryk, který pozvolna utíchal.

Když se konečně dým rozplynul, ležela už babirusa nehybně.

S jásotem vyrazil Vilík, aby si prohlédl loveckou trofej.

"Stůj! Zpátky!" rozlehl se výkřik a Ataul se dvěma skoky octl před Vilíkem, s puškou v levici a kopím v pravé ruce.

Kopí mu rychle podal a zavelel: "Podrž!"

Teď teprve viděl, do jakého nebezpečí vydal sebe i svého druhu, který ho vlastním tělem kryl před několika divokými kanci, jejichž hlavy se vlevo a vpravo vynořily z houští.

Zvířata, rozzuřená smrtí nejstaršího, vztekle chrochtala a cvakala zuby.

Ataul zamířil na nejbližší kus uprostřed, vykřikl na svou družinu povel k palbě a sám spustil kohoutek ručnice. Ten však cvakl naprázdno! Zaburácel hromadný výstřel družiny a prostor utonul v husté, čpavé mlze, z které zněl víc zlostný než bolestný kvikot raněných zvířat.

V příštím okamžiku prožil Vilík pořádný strach. Zvířecí těla se kolem něho kmitala jako přízraky a útočila na lovce.

Vzduch se rozechvěl lidským rykem, zvířecím chrochtáním a jekotem.

Těsně před ním stál Ataul, odhodil pušku a třímal oštěp, který zase vytrhl Vilíkovi z rukou. Vilík měl sice karabinu, ale ta mu ve vzduchu zkaleném kouřem nebyla nic platná.

Najednou se z mlhy před Ataulem vynořila kančí hlava a zasvitly bílé kly. V příštím okamžiku se zalesklo Ataulovo kopí a jeho hrot pronikl hluboko do boku zvířete.

Ale současně Vilíkovi jiné zvíře zezadu podrazilo nohy, jeho tělo nadzvihla obrovská síla - a už v přemetech letěl obloukem, zavzlykl bolestí a prudký dopad na záda mu vyrazil dech.

Ležel bez pohybu na čemsi měkkém a oblém, s hlavou zabořenou do mechu, mžikal do zeleného křoví nad sebou a lapal po dechu.

Bitevní ryk ustával a to mu zvolna vracelo rozvahu.

První myšlenka byla: na čem to leží? Nahmatal tělo - proboha, snad je to mrtvola někoho z družiny! Ne. Je to zvíře!

Štěstí, že na ně dopadl zády, jinak by si byl přinejmenším vymkl nebo zlámal ruku nebo nohu, možná dokonce vaz.

Nohy a ruce jsou v pořádku, jen hlava ho brní a plíce má ještě jako v kleštích.

"Pane! Můj pane!" slyšel Ataulův výkřik plný úzkosti.

Pracně se posadil na mrtvolu zvířete, v němž poznal svůj vlastní úlovek.

Uviděl zvláštní obraz. Na prostranství ležely mrtvoly zvířat a u nich lovci se zakrvácenými oštěpy v rukou. Uprostřed stál Ataul s rukama zabořenými do svých dlouhých plavých vlasů, s očima vytřeštěně těkajícíma kolem.

"Bohové, smilujte se!" kvílel zoufale. "Kde jsi, naděje našeho národa?"

Proč se všichni dívají jiným směrem, hlupáci? Má vstát a přihlásit se, nebo zůstat sedět? A je tohle důstojný stolec pro božského následníka? Jak by ne! Podobné seskupení, jako když středověcí rytíři kladli nohu na poraženého soupeře.

"Tady jsem!" zvolal klidně.

Rázem se k němu obrátili a vykřikli radostí. Ataul k němu přiběhl se záplavou otázek.

"Jsi zdrav? Nejsi poraněn? Jak ses sem dostal?"

Má se přiznat, že ho nabral kanec a vyhodil ho z bojiště jako překážejícího kluka? To by byl pěkně hloupý!

"Neztratil jsem rozvahu," soukal ze sebe. "Pro kouř nebylo vidět a výstřelem bych mohl poranit někoho z družiny.

Uchýlil jsem se tedy sem. Vím ze zkušenosti, že zvěř nikdy neútočí na vítěze, dotýká-li se své mrtvé oběti."

Na tvářích družiny se zračil údiv, ba úžas a obdiv nad moudrostí nadějného budoucího panovníka a velekněze, a zvlášť poslední věta zřejmě mocně působila na jejich náboženskou víru.

Krátce řečeno, Vilík vyhrál.

Družina byla nadšena vítěznou bitvou, z níž si jen dva lovci odnášeli krvavé šrámy na lýtkách a třetí velkou bouli na čele. Ale tyto nehody vyvážila kořist osmi statných kusů a celého stáda mladých babirusů, ukrytých v houští.

Samozřejmě že ani tuto kořist nemohla malá družina pobrat, zůstala tedy zatím ležet až do příchodu početnější výpravy.

Ta odnese mrtvé kusy a proklestí si přístup do houštiny, aby z pelechů vybrala osířelá podsvinčátka, z nichž část bude určena k chovu v osadě.

Lovci pokračovali v další cestě.

A zase šli najisto.

Brzy došli k háji stromů, které Vilík už znal: kmeny s drsnou černou kůrou, jakou mají akáty, s plochými, koláčovitými

korunami, které vzájemně srostly v jediný ohromný plochý strop.

Ataul vyhlédl strom, u jehož kmene ústil komínovitý otvor kolmo vzhůru na denní světlo, a pokynul jednomu lovcovi, aby se tam vyšplhal.

Vílik už věděl, jaká bude jejich kořist, vzpomněl si totiž na noc strávenou na koruně podobného stromu v sousedství koaly - vačnatého medvídky.

Jeho předpoklad byl správný, po chvíli už lovec spouštěl komínem jednu mrtvou koaly za druhou. Jediný muž s oštěpem stačil na patnáct vyspělých kusů, jejichž život skončil ve spánku.

Ale zatímco družina i Ataul netajili radost nad bohatou kořistí, Vílik stěží utajil odpor.

Nebyl zvyklý na prales, proto mu připadal tenhle způsob lovu jako vraždění, asi totéž jako řádění vlků ve stádu ovcí. Shora cosi buchlo a na mrtvé tělo koaly dopadlo zvířátko veliké jako kočka, či spíše podobné zavalitému štěněti s hustým kožíškem, jakoby z šedivého plyše.

Ted' se provlékl komínem lovec a opatrně, aby nešlápl na mládě koaly, seskočil na zem. Zvedl mládě za kožíšek a podával ho Vílikovi.

"Přijmi ho, jasný pane! Dá se ochočit a bude přítulný a milý. Ale musíš ho zatím krmit mlékem."

Medvídek se mu stulilo na hrudi a spokojeně broukalo.

Lov pro dnešek skončil a výprava se vracela přímou cestou do příkré stráně.

Vílik měl radost z živého dárku. Budou mít s Antonínem rozptýlení a jistě si užijí mnohou legraci.

14.

NÁVŠTĚVA U DOMORODCŮ

Příští dny v lovu pokračovali, aby získali dost zásob a mohli oslavit rovnodennost. Také těchto lovců se Vílik zúčastnil, a to značně přispělo k jeho sblížení s Ataulem. Mladíci se spřátelili, ačkoliv Ataul stále zachovával jakýsi odstup.

Jednoho dne vedl Ataul s Vílikem družinu podél vnějšího břehu hradebního příkopu, až došli na severní stranu, nad kolmý skalní sráz, kde už Vílik byl před časem s Antonínem. Toho dne byli lovci vybaveni dlouhými lany a vaky. Z příprav Vílik pochopil, že budou vybírat vejce z hnízd mořských vlaštovek a jiných vodních ptáků, kteří hnízdili v rozsedlinách a dírách jinak nepřístupných skal.

Loveci pečlivě zaklesli lana za hroty výběžky a spouštěli se po stěnách. Vílik měl sice také sto chutí se toho zúčastnit, cosi neznámého ho lákalo, ale Ataul rázně odmítl. A brzy se ukázalo, že nikoli bez příčiny.

Za chvilku vzlétla ze skalní stěny taková spousta ptáků, že tvořili hustý, jakoby větrnou smršť rozvířený oblak, z něhož do ticha zněl hukot křídel jako mocný mořský příboj.

Ve vířícím hejnu se ozývaly zděšené hlasy racků, mořských vlaštovek, bouřňáků a albatrosů.

Najednou ze skály vyrazil ohromný hnědý pták. Mával široce rozepjatými křídly a stoupal rychle vzhůru nad zdivočelé hejno, které rázem ztichlo a zděšeně se rozlétlo na všechny strany. Do ticha zazněl ostrý skřek. Bojovný mořský orl kroužil nad propastí. Vílik mohl zřetelně vidět mohutný zahnutý zoban a ostré pařáty, připravené k útoku.

"Pozor!" vykřikl Ataul a strhl pušku z ramene. "Zastaví-li se ve vzduchu nehybně, pal, protože pak by se spustil dolů jako střela na některého z družiny!"

Jen to dořekl, stanul dravec, jako by byl zavěšen ve výši. Ataulev a Vílikův výstřel zahřměly současně, orlí křídla sebou křečovitě škubla a pak se tělo zřítilo do hlubiny jako kámen.

"Rychle nahoru!" křičel Ataul na lovce. "Proč? Vždyť už jim nehrozí nebezpečí," divil se Vílik. Ale hned poznal, že se mýlí, protože nezpozoroval, co viděl zkušený vůdce: orlici, která z dálky nad mořem spěchala na pomoc svému druhu. Naštěstí byli lovci také dosti zkušení, aby vystihli nebezpečí, a poněvadž nebyli příliš hluboko, vyšplhali se nahoru včas. Semkli se do těsného kruhu kolem Atauly a Vílika a s napřaženými oštěpy vytvořily obrannou skupinu.

Příprava k obraně však byla zbytečná, protože orlice změnila náhle směr a střemhlav se snesla k mrtvole svého druha. Na Vílikovu přimluvu, aby orlíkům nezabíjeli ještě také mámu, rozhodl Ataul, že budou pokračovat v lovu jinde.

Kráčeli dál k západu, kde se půda svažovala k mořskému pobřeží. Ale sestup nebyl nijak pohodlný. Mezi kolmými skalami vpravo a hustým pralesem vlevo byl asi sto metrů široký pás porostlý ostřicovou trávou, která bolestně řezala do holých lýtek. Bylo nutné vyhledat méně zarostlá místa, obcházet balvany a dbát opatrnosti při každém kroku, protože tu bylo mezi kamením mnoho dolíků, zarostlých mechem, kde se lehce mohla vymknout, nebo i zlomit noha.

"Kam nás povedeš?" zeptal se Vílik přítele.

"K moři."

Odpověď Vílika polekala. Je jich dnes patnáct, ale jen Ataul a on mají pušky, ostatní jsou vyzbrojeni pouze dýkami a oštěpy.

"Co když nás přepadnou divoši?" obával se.

"Ani na jediného z nás se neodváží," zněla odpověď.

"Proč?"

"Podívej se," ukazoval Ataul dolů, "celá severní část ostrova i s pobřežím je vyhrazena nám. Také nikde nevidíš člověka. Máme s nimi už od nepaměti smlouvu."

"Ach, smlouva s lidojedy?"

"Křivdíš jim, můj pane. Nejsou tak zlí."

"Tak? Měls vidět, jak mě pronásledovali!"

"Tím jsou vinní bohové."

Vykulil na Atauly oči údivem, ale mladý Gót klidně pokračoval: "Nedopatřením tě dopravili na jižní pobřeží místo na severní jako tvé předchůdce a nediv se, že tě domorodci považovali za drzého rušitele smlouvy, který podle ujednání

propadá jejich právu a moci."

"Kdo je tedy vlastně pánem na ostrově?"

"Panství je už od dávných dob rozděleno. Od nepaměti vládne nad celým vnitrozemím a severním pobřežím náš kmen Gótů, kdežto zbytek je vlastnictvím Melanésanů."

"Černoši?"

"Temně hnědí, dobře urostlí, s černými kučeravými vlasy, které kolem hlavy dělají hustou a velkou černou hřívu, což jim dodává divokého vzhledu."

"Papuánci," projevil Vilík svou znalost z knih.

Ale Ataul toto jméno domorodých obyvatel Nové Guineje a sousedních ostrovů neznal a pokračoval:

"Jsou bystří a vnímaví, šikovní zemědělci a rybáři. Vzájemně přísně zachováváme nedotknutelnost území a provozujeme dost čilý výměnný obchod. Dodávají nám mořské ryby, kraby a raky, plody a ovoce, které roste jen na pobřeží, a my jim lesní plody, tkanivo a rohože z lýčí, které pletou naše ženy, někdy také nějakou tu ulovenou zvěř, která jim snad nejvíce chybí."

"Nepytlačí?"

"Nikdy. V tom je právě důkaz jejich poctivosti. Jsou to lidé prostí. Není divu, že zatouží občas po mase, když jsou odkázáni na ryby. V jejich oblastech se jen zřídka vyskytne zvíře, nejvýš nějaký vačnatý vlk, jehož maso je tuhé a odporé."

"A koho jedí, když tu není žádný běloch?"

"Vlastní soukmenovce, odsouzené pro nějaké provinění, a někdy," Ataul zaváhal a pak dodal skoro šeptem, "své děti."

"Bestie!" otrásl se Vilík.

"Podle nich se duše obětí vtělují do nádherných květů podivných rostlin, které odedávna vyrůstají kolem jejich osad a nikde jinde se nevyskytují. Jsou to vysoké stvoły a na vrcholku vykvete vždy jediný květ, veliký kotouč se zlatými paprsky kolem, který od východu k západu točí tvář k slunci, z něhož saje teplo i jas. Za každé obětované dítě vyroste nový stvol a rozzáří se nový květ. Celé háje těchto převtělených dětských dušiček obklopují vesnice jako ohromná hradba, vonná a stinná. Za večerního vánku vyprávějí dušičky svým rodičům o blahu a věčném ráji, v němž žijí, hýčkány bohyněmi."

Naštěstí Ataul skončil s vyprávěním. Ve Vilíkovi se povážlivě vzbouřil smysl pro životní prózu. Už chtěl vybuchnout: Nesmysl! Vždyť jsou to jistě obyčejné slunečnice. Ale včas se ovládl.

"Podívej se!" ukazoval Ataul do údolí, kde se v zeleném kruhu rostlin kupilo několik chatrčí, postavených nedaleko moře na kulech jako velké homolovité holubníky, kryté zšedlými slaměnými došky.

"Půjdeme tam?" zeptal se stísněně.

"Zatím ne. Sestoupíme k moři přímo. Chci se pokusit sám o úlovek."

"Nejsme na jejich území?"

"Ne. Hranice je vlevo. Ale podíváme se do vesnice později."

Vilík odevzdaně mlčel. Námitka by se příliš podobala bázni a tu nesměl dát najevo.

Konečně došli k mořskému břehu, posetému balvany, které omýval mírný příboj. V prohlubeninách mezi balvany zůstaly louže mořské vody, oživené růžovými hvězdicemi, ježovkami, kraby a mořskými pavouky, lasturami a raky, kteří si tu v klidu pochutnávali na mořských sasankách a medúzách, ústřicích, plžích a jiných měkkýších a láčkovcích, které sem vyvrhl příliv.

Pytle lovců se plnily korýši. Vilík zatím obhlížel širý mořský obzor v naději, že spatří alespoň v dálce třeba jen obláček kouře z parníku. Marně! Nic než oceán.

Ve vzduchu kroužili rackové a střemhlav se snaželi na hladinu. Hejna létavých ryb co chvíli vzlétla na svých průsvitných ploutvích nad hladinu a zase klesla zpátky.

Vilíka náhle zaujala černá kosa, která se nedaleko objevila na hladině.

"Žralok!" vykřikl.

Avšak Ataul s úsměvem kroutil hlavou:

"Ne. Žraločí ploutev má sice podobný tvar, ale objeví-li se nad hladinou, ukáže se také podobná ocasní ploutev. Tohle je..."

Vtom se za košatou ploutví vynořila nad vodu černá, plochá lopata a s plácnutím dopadla zpátky. Mocným úderem se vymrštilo válcovité tělo a dobré dva metry proletělo nad vlnami. Při tomto akrobatickém skoku zahlédl Vilík zavalité tělo, asi dva metry dlouhé, černé na hřbetě a s bílým břichem.

"Už vím." Vzpomněl si na delfíny, kterých se polekal v noci po ztroskotání lodi. "Rád bych ho poznal," řekl. "Není možné ho ulovit? Je tak blízko. A plave k nám. Hod' mu nějaké vnaidlo!"

"Je to zbytečné. Je příliš chytrý. Ale můžu ho přilákat."

Ataul vyrazil kničivý zvuk. Nad hladinu se vynořila protáhlá tlama a ozvala se podobná odpověď. Ataul opakoval výkřik a černá hlava se rychle blížila.

V průzračné vodě se zřetelně rýsovalo oblé tělo, zakončené ocasní ploutví, a z vody čněla hlava s poněkud vystouplým čelem a s rozevřenou protáhlou tlamou, lemovanou řídkými kuželovitými zuby. Kulaté oči hleděly udiveně na tvory, kteří byli tak odlišní, a přece dovedli napodobit volání jeho druha.

Ataul zvedl jednu z ryb ulovených v mořské louži a hodil ji do otevřené tlamy. Delfín ji spolkl.

"Jak je krotký," divil se Vilík.

"Ano, jsou to podivná zvířata," přikývl mladý Gót.

"Proč ho neulovíš? Lehce bys ho zasáhl oštěpem."

"Nežertuj tak krutě, můj pane! Přece víš, že delfíni jsou pro nás posvátní. Jsou to věrní sluhové mořského boha, který je

zapřahá do své lastury při projížděce hlubinami své říše"

"Ach - ano - ovšem," koktal Vilík omluvně a vzpomněl si na báje, které o delfinech kdysi slyšel.

"Už pro tebe nic nemám, jdi," mávl Ataul rukou a delfín se skotačivě převálil ve vodě, plácl plochým ocasem tak silně, že sprška vody oba pořádně pokropila, a vzápětí zmizel v hloubce.

"Jako byste si rozuměli," usmál se Vilík.

"Ovšemže mi rozumí, a každému z našeho národa. Přesvědčíš se o slavnosti slunovratu, kdy jich sem mořský bůh vyšle celá hejna, aby nás pobavili a provezli naše děti na mořské hladině."

Ačkoliv četl a slyšel v mládí mnoho pověstí, tohle znělo Vilíkovi příliš fantasticky. Ale střelil se vyslovit jakoukoliv pochybnost.

"Teď navštívíme domorodce," rozhodl mladý Gót.

* * *

Asi po půl hodině se přiblížili k vesnici.

Už z dálky bylo vidět, že Ataulovo vyprávění o hájích obklopujících osadu bylo pravdivé. Byly to skutečně slunečnice, o kterých si prosté duše divochů vytvořily tak půvabnou legendu. Od slunečnic, jaké znal ze své vlasti, se lišily jen silnějšími stvoly vysokými dobrých šest metrů, a listy, z nichž mnohé měly metr v průměru. Některé už také rozvíjely zlatý lem květů kolem temného kotouče.

Bez nehody se jim podařilo proplést se na planinu, v jejímž středu stála papuánská osada.

Chatrče na silných, několik metrů vysokých kůlech, okrouhlé, vyrobené ze spleti rákosu a proutí, vyztužené bambusovými tyčemi a kryté nízkým kuzelem ze stejného materiálu. Podlaha byla z hrubých kmenů a větví, které tvořily kolem chýši jakýsi ochoz, od něhož visel žebřík. Vysoká poloha chatrčí byla odůvodněna zejména blízkostí moře. Za mocných bouří se vlny přelévaly daleko na pobřeží.

Úzkostný křik dětí, vyrušených ze hry, když se náhle objevili běloši, způsobil, že ochozy před chýsemi rázem ožily hnědými postavami, které se vyřítily z chatrčí s luky a oštěpy. Jakmile poznali Ataula, který na ně cosi volal, domorodci se hned uklidnili. Zvuky, které vycházely z jeho úst, zněly spíš jako štěkot a vytí než jako lidská slova.

Podobné zvuky vydávali i domorodci, kteří odložili zbraně a zručně sešplhali po žebřících dolů.

V okamžiku byli obklopeni nahými postavami, přepásanými jen kolem beder trsem mořské trávy. Zatímco se s nimi Ataul dorozumíval, Vilík se snažil zakrýt strach z podivného chování Papuánců. Divoký vzhled jejich hlav, obrostlých ohromnou kudrnatou hřívou, černou a hustou, byl doplněn 'ozdobným šperkem': z účesů trčely bílé rybí kosti a kolem krku se vinuly na vlákních náhrdelníky ze zvířecích zubů a z kančích klů. Štíhlá, skoro hubená, ale bezvadně urostlá a svalnatá těla měla příznačné pohyby divochů, plavné a mrštné, podobné opicím a kočkovitým šelmám. Nejvíce Vilíka děsily jejich tváře a posunky. Oči pod vystouplým obočím se koulely, takže se rychle střídaly bílé bulvy s černými rohovkami; chřípě širokého rozplesklého nosu se trhavě chvěla, odulé rty mlaskaly a obnažovaly silný bílý chrup... dravčí krvelačnost z nich čísel a z těl vanul ostrý pach...

Naštěstí byl Vilík obklopen družinou lovců, kteří kolem něho utvořili proti divochům ochrannou hradbu. Sami odráželi jejich dotěrnost dost bezohledně. Chlapec obrátil pozornost na náčelníka, zabraného do rozhovoru s Ataulem. A opravdu, tento muž si plně zasloužil náčelnickou hodnost svým obrovským tělem a také výstrojí, která se lišila od ostatních sice jen jedinou věcí, zato však důležitou: na ohromné hřívě jeho hlavy sedělo cosi jako bílá helma, ale Vilík hned poznal, že je to horní část kančí lebky, babirusa, s párem dlouhých špičáků a s dvěma rohovitě stočenými kly. A těžko říci, jestli hrozivěji působila tato 'koruna' nebo tvář lidojedského krále. Ta kromě všech typických papuánských rysů měla v sobě všechny znaky krutosti, vychytralosti, lstivosti a všeho, co mu zvláště při jeho skoro černé pleti dodávalo pravý ďábelský vzhled.

Konečně byl rozhovor ukončen a Vilík si oddechl, když se Ataul obrátil zase k němu. Avšak v příštím okamžiku ho sevřela ještě větší tíseň, neboť mladý Gót mu obřadně ohlásil, že pohlavár žádá o seznámení s budoucím vládcem jejich národa.

Obrovský papuánský král položil Vilíkovi na ramena své lopatovité tlapy, sehnul se k jeho tváři a zamlaskal labužnický odulými rty. Vilík se až zakuckal, když mu do nosu vnikl čpavý pach. V příštím okamžiku mu mokřý jazyk olízl nos.

"Udělej totéž!" slyšel Ataula.

Vlasy se mu zježily! Cože? Má lízat tenhle rozplesklý nos s gorilím chřípím? Ani kdyby byl obalen pravým včelím medem! Dvě či tři vteřiny Vilíkova váhání si divoch vyložil podle svého papuánského zvyku, že totiž mladému bělochovi jedno olíznutí nestačí, a jeho jazyk mu za labužnického mlaskání rtů přejel po nose znova. Na Vilíka šly mráčky...

"Neotálej," slyšel Ataulovo naléhání, "nevyhneš se tomu!"

S nadlidským úsilím se dotkl špičkou jazyka rozplesklého výběžku a - zaplať pámbu! Papuánský obřad byl ukončen.

"Kdybych to byl jen tušil, nikdy bys mě sem nedostal!" ulevil si.

"Vždyť jsou to také lidé!" domlouval mu mladý Gót. "A nepříjemný okamžik se ti vyplatí."

"Čímpak?"

"Od této chvíle jsi náčelníkovým přítelem a pro celou osadu tabu. Mohl by ses i sám odvážit mezi ně, nikdy ti neublíží, ledaže bys byl vydán naším národem."

Ataul netušil, jakou důležitost měla tato slova pro mladého následníka, v jehož fantazii vzkličil nadějný plán...

Ačkoliv měl Vilík nejhorší za sebou, přece se obával dalších nepříjemností, kterým se jistě bude muset podvolit a jež se nyní hrnuly jako přival.

Vesnice ožila řevem divochů, kterým projevovali radost nad přátelským svazkem náčelníka s budoucím vládcem národa sídlícího na tajemné výšině.

U kůlů pod chatrčemi byly na lanech připoutány čluny vydlabané ze stromových kmenů a několik větších loděk se stožáry a svinutými rohožemi, nahrazujícími plachtu, se houpalo na mírných vlnách v mořské zátoce, která tvořila bezpečný přístav, chráněný před vlnobitím.

Tato plavidla zajímala Vilíka ze všeho nejvíc, protože to byl prostředek k útěku.

Vždyť je tabu, nedotknutelný, posvátný. Jednoho dne nebo noci požádá - poručí si, dají mu loďku, rozvine plachty a - rozletí se s větrem o závod...

Jak se dostane z města? Ach, příležitost se už naskytne! Gótové lodě nemají, a než se jeho útěk prozradí, bude už daleko. A bude-li stíhán divochy, použije karabinu. Bez milosti je postřílí. Do posledního dechu bude hájit svůj život, svobodu.

Vida, olíznutí lidožroutova nosu se mu přece jen vyplatí.

Byli uvedeni do středu planiny, kde dosud doutnaly na ohništi zbytky dříví a vedle na dvou vidlicích ležela dřevěná tyč, primitivní rožeň.

Náčelník velebně usedl na plochý kámen a pokynul Vilíkovi a Ataulovi, aby se posadili po jeho boku. Dva divoši snesli na ohniště trsy suché mořské trávy a klestí. Lovecká družina zasedla v půlkruhu a ostatní místa kolem ohně, který zatím vzplanul, zabrali domorodci.

Náčelník vykřikl jakýsi rozkaz a z hloučku dětí, které postávaly opodál, vyběhlo asi desetileté děvče a postavilo se před něj. Na jeho další rozkaz předstoupil Papuáanec se sekýrou v ruce.

Shromáždění ztichlo.

"Co to - má znamenat?" zajektl Vilík, který očekával něco hrozného.

Ale mladý Gót neodpovídal. Seděl jako socha.

"Panebože! Snad nechťejí zabít...?"

Ataul na něj přísně pohlédl a ve Vilíkovi se zatajil dech.

Vtom se v kruhu objevila nová osoba, kterou Vilík zpozoroval, teprve když se blížila k dítěti. Její zjev na něho zapůsobil tak, že až zasténal hrůzou.

Na obrovské postavě, vysoké skoro tři metry, bylo jen málo lidského, a co se snad podobalo člověku, připomínalo spíš obrovského lidoopa. Poměrně dlouhý trup nesly krátké nohy s chodidly zakončenými dlouhými, zahnutými drápy. Byl obrostlý srstí snad všech dravých šelem a zvířat, které tu Vilík poznal, takže budil dojem, že netvor je křížencem žíhaného vačnatého vlka, vombata, skvrnitě cibetky, vačice, koaly a jakéhosi neznámého zvířete s dlouhou, hustou srstí, která na hřbetu tvořila veliký hrb. Ruce, vyrůstající z boků, byly celé porostlé řídkými štětinami a podobaly se nohám babirusa, vačnatého vepře, prsty byly ozbrojeny ohromnými drápy, které se vlhce leskly čerstvou krví. Na zúženém konci trupu seděla hlava, která korunovala příšerný dojem. Tvarem se podobala krokodýlí, jenže byla mnohem větší a v obou čelistech rozšklebené tlamy se blýskaly kuželovité žraločí zuby a zahnuté kančí kly. Na temeni se jí hemžila pestrá směs jedovatých mořských hadů a nestvůrnost dovršovaly dva bílé rohy po stranách a zelený roh mezi nozdrami. Žluté oči, podivně ploché, hleděly ze štětinatého lemu netečně a mrtvolně.

Netvor se těžce dokolébál k dítěti a vztáhl své krvavé spáry nad jeho hlavu. Ale - kupodivu: děcko neprojevalo žádný strach.

Ticho náhle přerušil náčelník. Vilík nerozuměl, co říká, ale z posunků pochopil, že mluví o něm a o dítěti. Jeho slova zněla stále hlasitěji a z prudkých gest nebylo těžké porozumět smyslu. Dítě má být obětováno - na jeho počest.

Ohromen děsem svíral chlapec křečovitě Ataulovu ruku. Ale mladý Gót byl nepochopitelně klidný a jeho oči jen upřeně sledovaly každé náčelníkově hnutí. Teď divošský náčelník domluvil a zvedl ruku.

Vtom řekl Ataul šeptem:

"Vykřikni sahi!"

"Sahi!" vyrazil Vilík ze všech sil.

A tu se vzduch rozvlnil ohlušujícím řevem divochů a jekotem žen a dětí, které se vyrojily z chatrčí na plošiny a s opičí hbitostí sešplhávaly na planinu.

Za několik okamžiků vířily a křepčily kolem nich jásající a výskající, všeřtící a ječící postavy.

"Hotový blázinec!" kroutil Vilík nechápavě hlavou.

"Nediv se jejich radosti!" křičel mu do ucha Ataul, aby přehlušil řev. "Vždyť jsi dal milost náčelníkově dítěti a zachránil jsi nás i sebe před nevyhnutelnou hostinou."

"Nikdy bych se nedal donutit..."

"Musel bys! Odmítnutí by bylo takovou urážkou, že by mohla být odčiněna jen smrtí nás všech."

"A co ta obluda?"

"Neboj se. To je jen hastroš."

"Proč mu tedy všichni tak poctivě ustupují?"

"Hastroš pro nás, ale posvátná bytost pro divochy. Nedotknutelná i pro náčelníka, byl by bezmocný, kdyby se jí zachtělo nějaké oběti."

"Hrozný netvor!"

"Jen ten oděv je příšerný."

"Oděv? Cožpak to je člověk?"

"Ovšem"

"Takový obr?"

"Není o nic větší než ty. Jen přeměř paže. Nad nimi má hlavu ukrytou v dutém obalu kožešin; všechno ostatní výš je maska, kterou nesou ramena na proutěném koši."

"A proč je posvátný?"

"Jednak je to náboženský symbol, démon Smrti, ale také z jiných důvodů."

"Je to tedy divošský kouzelník?" vzpomněl si Vilík.

"Má několik hodností. Každá osada má takového vybraného člověka, který je uctíván jako božská bytost, tedy velekněz a zároveň lékař, který léčí zejména kouzly. Už je tu. Varuji tě, nesmíš dát najevo strach! Divoši trestají zbabělce smrtí. Ani u hosta nedělají výjimku. I kdyby tě zdánlivě ohrožoval, byla by to jen léčka. Všechno vydrž klidně! Nevšímej si ho a nebraň se! Nesmíš se ho ani dotknout, děj se co děj!"

Hastroš se zastavil na dva kroky před nimi. Hubené nohy se pomalu ohnuly v kolenou a obrovský trup se sunul dolů, až se drápy na rukou opřely o zem. Příšera takto chvilku dřepěla a pak se po rukou plížila k nim.

Řev a křepčení ustalo a divoši tiše pozorovali, co se bude dít. Hrozná ještěřčí hlava s rohem na čenichu a s přibroušenými rohy po stranách se blížila k Vilíkovi.

Ale čím byla blíž, tím byl Vilík klidnější. Viděl už zřetelně, že všechna ta hrůza je jen maska, která může vyděsit malé děti nebo prosté duše divochů, naplněné pověrami a bajkami...

Směšné! Ale smích mu uvázl v hrdle, když se ostrý hrot na ještěřím čenichu dotkl jeho hrudi a v hloubi rozevřené tlamy spatřil obrys temné tváře, od níž se ostře odráželo bělmo vyboulených očí, potměšilých a zlých... Podivný pohled: jako by na něj z tlamy hleděla tvář netvorem pohlceného člověka, který se jízlivě směje jeho strachu z ostré dýky, hroživě tlačící na prsa...

"Copak to musím trpět? Vždyť mě nabodne!" zahučel zlostně.

"Jen vydrž, nebude to tak zlé," chlácholil ho Ataul.

A skutečně, tlak náhle povolil. První zkouška dopadla dobře. Najednou se z jícnu ozval nelidský řev, nestvůrná hlava se prudce zvedla i s trupem a nad Vilíkovu hlavu se vztáhly ruce s krvavými drápy... pomalu se snášely níž... Vilík uviděl v huňaté hrudi malý otvor a za ním lidské oči...

Drápy mu přejely přes obličej a spočinuly na ramenou.

Pozvolna se do nich zatínaly... cítil, jak protínají kabát... Ohnul nohu v kolenou a rozhodl se, že divocha kopne do břicha, jakmile pocítí nejmenší dotyk pařátu na kůži. Ale snažil se jednat rozvážně.

Netvor zařval jako poraněný tygr, ale drápy - povolily. Obluda se zvedla a kolébala se pryč. Domorodci se před ní uctivě rozestupovali.

"Dobře jsi obstál," chválil ho Ataul.

Vtom k nim už také přistoupil náčelník, z jehož posunků více než ze slov vyčetl uznání.

Byli pozváni k rožni, na kterém se opékalo jakési zvíře.

Kromě Vilíka a gótských hostů se hostiny účastnil jen náčelník, ostatní směli jen zpovzdálí hlasitým mlaskáním hodovníky povzbuzovat a jen někteří byli vyznamenáni napolo ohlodanými kostmi, které jim náčelník blahosklonně házel. Jídlo bylo silně kořeněné a Vilíkovi, přestože nevěděl, co jedl, velice chutnalo. Raději se neptal. Při jídle rozhoduje chuť a někdy je lépe nevědět...

15.

SLAVNOST SLUNOVRATU

Nadešlo ráno dne rovnodennosti, na které se Vilík tak těšil. Na co? Na to, jak zase zasedne na trůn po boku svého staříckého ochránce a otcovského přítele Antonína? Jak si oblékne nové blankytné roucho, které mu včera přinesla Amalasuntha, tkané, bohatě prošíváné zlatem a stříbrem, s nádhernou hvězdou z drahokamů na hrudi? Na zlatou čelenku s velikým rubínem a třpyticemi se paprsky z démantů, kterou mu včera ukazoval Antonín? Ne! Všecka ta princovská nádhra a následnická sláva mu byla nejen lhostejná, ale i trapná. Nádherné roucho pro něj bylo oblekem trestance, zářivá hvězda na něm byla osudným číslem a diadém okovem, mučednickou korunou, odznakem doživotního otroctví.

Na co se tedy těšil...? Na Amalasunthu!

Srdci je těžké poručit, zejména mladému; je příliš měkké a snadno se poddá citům.

Zkrátka: když včera po dlouhé době zase uviděl Amalasunthu, jiskra v jeho srdci znovu vzplála.

Jak je krásná!

Nikdy na ni nezapomene! Dnes ji zase uvidí. Hodinu, možná déle se na ni bude moci dívat... a pak s ní může promluvit v Antonínově komnatě.

Ranní červánky nahlížíjí oknem do jeho ložnice...

Teď se mění ve zlatý svit...

A teď zlatě září...

Ach, život je krásný!

Vedle je dosud ticho, ale zvenčí je už slyšet slavnostní ruch. Musí vstát. Slavnost brzy začne.

Ustrojil se do slavnostního roucha, stiskl kliku a vstoupil do Antonínovy ložnice.

Ještě spí. Asi pozdě usnul. Nic naplat, musí ho vzbudit. Po špičkách se přiblížil... Ale vždyť nespí! Oči hledí strnule do stropu a tvář má jaksi udivený výraz... ústa otevřená... teď cosi zašumělo! Ne, byl to klam. Nebo sem snad zvenčí zalétl vzdálený ruch?

Je ticho. Naprosté ticho. Bože... Antonín... vždyť - nedýchá!

Nedýchá!

"Dědečku!" chce vykřiknout, ale z úst vyjde jen sípavý zvuk.

S nadlidskou námahou vztáhl ruku a jeho dlaň se dotkla chladného starcova těla.

Neruš ho! slyšel Vilík přísný strohý hlas. Dopřej mu klid, věčný ráj, kde už je jeho duše vysvobozená z pozemského pekla. Měl krásnou smrt, bez bolesti. Rychle překročil práh z pekla do ráje Vysvobodil jsem ho z mučednické smrti v plamenech!

A co já? Co já? křičelo zoufale Vilíkovo srdce. Kde je to, co slíbil, nějaký prostředek...?

Zdravému chapci jej nedám! Nedal sis život, nemáš právo si ho brát! Máš povinnost žít!

Ale nemoc?

Je v tvé moci! Žij tak, aby ses jí ubránil. Kdo se jen trochu snaží, ten tady nestůně. Antonín tu žil zdrav skoro půl století, a to sem přišel už jako zkušený muž. Ty jsi ještě dítě. Nedovedeš rozeznat hranici mezi životem a smrtí. Uklidni se, dítě, a - důvěřuj!

Kdybych aspoň věděl...

Nikdo nesmí znát svůj osud. Jsi křesťan. Tvá víra tě učí, že každý je strůjcem svého osudu, protože osud je výsledkem způsobu života. Jen lenoch se osudu slepě oddává a stává se jeho otrokem. Čím víc ti život naloží, tím lépe!

A co teď bude se mnou?

"Bohové! Chraňte!" ozval se výkřik. Na prahu ložnice stála Amalasuntha s rukama vztyčenými jakoby k obraně před přízrakem, s vytřeštěnými očima ve zsinalé tváři... "Je... nemocen?"

"Mrtev," vydechl Vilík těžce.

Divčiny vztyčené ruce zvolna klesly a z úst splynulo úlevně: "Šťastný stařec!" a pak slavnostně: "Slavný den si zvolil ke smrti! Mláďd přírody se snoubí s nástupem našeho mladého vládce a vyslance božstva! V první jarní den prokazují bohové záruku obrody našeho národa! Na dlouhá léta buď požehnan!" vztáhla ruce nad Vilíkovo hlavu.

Na Vilíka působila tato slova a divčiny divadelní postoj jako ledová sprcha. Hle, Antonín měl pravdu: Gótka! Fanatická pohanská kněžka, nepřístupná lidským citům. Ale proč tedy její zděšená otázka, jestli je stařec nemocen, a úleva nad jeho smrtí? A její politování, když jí byl poprvé představen jako následník? Tento nápad mu dodal odvahy:

"Mrtvé tělo bude spaleno?" ptal se.

"Ano. V chrámu."

"Kdy?"

"Ihned. Slavnost rovnodennosti bude korunována tvým nastolením. Nesmímě tím získáš."

"Budeš také tak jásat nad - mou smrtí?"

Viděl, že ji otázka rázem zbavila fanatického nadšení. Její modré oči se na něho dívaly vytřeštěně a štíhlé tělo strnulo... Chvilí se bavil návratem lidských citů do jejího srdce a pak nemilosrdně vyslovil ještě jasnější otázku:

"Budeš jásat, až budu i já zažíva umírat v plamenech?"

Škubla sebou:

"Ne!" vyrazila sténavě. "Ty nebudeš... nesmíš... nepřežila bych to."

"Sama podpálíš hranici! Budeš zpívat, abys přehlušila mé nařikání. Budeš jásat, jak ti velí!"

"Nemuč mě! Netrap mě! Jsi mladý! Zemřu dřív!"

"Jak chceš poručit smrti?"

"Poručím. Budu prosit bohy. Vyslyší mne."

"Prosit o smrt?"

"Ano. Už teď!"

"Už teď? Nebylo by lépe prosit o život?" Mimovolně k ní přikročil, ale zastavil se jako přikován pohledem divčiny očí, jejichž blankyt se změnil v zelený svit. Čísel z nich šílený děs a útlá ruka bleskurychle vjela do bílé šerpy.

"Pamatuj... na své... božství!" slyšel hluboký, jakoby cizí hlas.

Místo něžné dívky stál před ním vtělený majestát nedotknutelnosti s tasenou dýkou v ruce. Hluk davů, proudících do chrámu, oba vysvobodil z trapné situace. Amalasuntha schovala dýku a řekla klidně:

"Jdi do svatyně, pane můj. Ohlas radě smrt starého vládce. Bohové ať tě chrání a dají mír tvé duši!"

"Uvidíme se ještě?" zeptal se stísněně.

"Tady už nikdy."

"A jinde?"

"Leda při obřadech."

Od prahu se ještě ohlédl: stála jako socha. Z bledé tváře zahleděly modré, podivně leské oči... sahal na kliku, když v nich uviděl dvě slzy... vztáhl k ní ruce:

"Amalas..."

"Jdi!" vyrazila ze sebe, ale znělo to jako vzlyk.

* * *

Několik hodin poté už byl účastníkem slavnosti.

Obřad spalení Antonínových pozůstatků byl zkalen jásetem davu, který náhodnou starcovu smrt prohlásil za zvláštní milost a přízeň božstva, které prvního jarního dne vyměnilo svého starého vyslance za kvetoucí a slibné mládí.

Úplně duševně vyčerpaný se konečně dočkal chvíle, kdy všechny ty komedie skončily a mohl se vrátit do komnaty, kde však místo vytouženého klidu našel jen samotu a opuštěnost.

Oběda, který mu přinesla známá stará žena, se ani nedotkl.

Nevrle požádal o odklizení příborů a zakázal, aby k němu kdokoliv vstoupil. Pak se dal do podrobné prohlídky pracovny i Antonínovy ložnice. Ale všechna jeho snaha dopátrat se, kam jeho předchůdce ukryl prostředek, který ho měl uchránit před mučednickou smrtí, byla marná. A jaký to je vlastně prostředek? Co jiného než jed! Určitě je to malá pilulka, kterou je možné schovat v jakékoliv štěrbince mezi dřevěným obložením stěn nebo i v nábytku.

Marně by hledal v bohatém vyřezávání ozdob a růžic. Nenajde, i kdyby zdemoloval celý chrám.

S přibývajícím šerem vzrůstalo jeho snažení, ale když se pak náhle setmělo, vzdal se všech dalších pokusů.

Lehl si. Spát! Jen spát! A kéž by se už - neprobudil!

Ale najednou jako by se v jeho duši rozhořelo světýlko...

Ranní myšlenky se vrátily...

Ano, je povinen vybojovat svůj život! Ne tady, v tomhle ztraceném koutu světa, ne jako domnělý král, ve skutečnosti otrok zapadlého starověkého národa, ale jako svobodný syn civilizovaného lidstva. Je povinen vybojovat si zpět svobodu, kterou vlastní vinou ztratil, když se tak pošetile domníval, že jí jako Robinson Crusoe najde v liduprázdné, všemu světu nepřístupné poušti.

Hledal svobodu ve světě. Jaká hloupost! Žádný tvor na světě není svobodný, jak si představoval.

Jak mu to říkal Antonín: Svoboda je možnost rozhodovat se a jednat podle vlastního rozhodnutí bez vnějších tlaků. Už v dětské duši se musí budit smysl pro druhého, snaha nejen o vlastní prospěch, ale umění prospívat jiným, sebekázeň.

V tom je podstata svobody, a tu tedy nelze najít nikde na světě, jen tam, kde jediné je: ve své duši a v srdci. Tam je věčná, dokud si ji člověk chrání. A jestli je v každém jednotlivci, je celý národ svobodný, i kdyby žil v otroctví.

Jaký to byl duch, ten stařec! A jeho další názor, když mluvil o různých rasách: Důležitější než bílá nebo černá a jiné barvy ras je pro člověka jeho práce, je to smysl života a vede ho k dokonalosti. Kdo zdokonaluje sebe, zdokonaluje svět. Přivést člověka k tomuto poznání je úkolem výchovy.

Ano, vyhrabe se, prokouše se z toho hrozného vězení, a třeba s vylámanými zuby a zchromenými prsty, ale se zdravou duší a srdcem, a vrátí se do světa, do vlasti, kde dokáže, že dovede být platným členem svého národa...

Uteče! Nic ho tu už nedrží, žádné ohledy na nikoho mít nemusí. Antonín je mrtev a...

Amalasuntha? Přelud! Krásná, ale - ubohá. Zjev z pradávna. Vidina z pohádky. Zakletá bytost s nevyčísitelně nemocnou duší. Krásné, ale škodlivé kouzlo. Její duše žije v dávné minulosti.

Prosí bohy o svou smrt! Proč? Probudila se v jejím srdci také láska? Zdá se. Tím větší má on povinnost, aby urychlil svůj útek. Pak ho snad bude proklínat svorně s ostatními. Ať! Nebojí se jejich kleteb. Není jeho vina, že si ho zvolili za krále a zástupce svých bohů. Nikdo nemůže chtít, aby civilizovaný člověk spoutal svůj život s lidmi ze starověku.

Uteče. Ale jak?

Pronikne k divochům a vezme jim loď. V noci, samozřejmě. Kdy? Co teď - hned?

Vyskočil a přistoupil k oknu. Venku bylo ticho, ale z dálky sem doléhal šumot a tlumená melodie písně. Dnes to nejde.

Lidé pořád slaví a neproklouzl by. Musí nějaký den počkat.

Ale jak se dostane z města? Hradby jsou vysoké a jen na severní straně není vodní příkop s jedovatými hady, zato jsou tam kolmé skalní stěny. Bude muset pod hradbami na západ a neschůdnou strání dolů, jako šli už s Ataulem k vesnici domorodců.

V noci to bude těžká cesta. Ale odvážit se musí. Nějaké lano, aby se dostal přes hradby, se už někde najde. Nebo mu pomůže lest. Jen aby nebyl příliš hlídán. Ráno bude zase nějaká slavnost, jak mu řekli. Snad na pobřeží, jak se zmínil Ataul. Dobře. Možná, že se mu naskytne nějaká příležitost...

* * *

Z prvního snu byl probuzen hlukem v sousední, Antonínově ložnici. Podvědomě ho napadlo, že Antonín... Ale vždyť je mrtev!

Avšak vtom se rázně rozlétl dveře a do jeho ložnice se vřítily čtyři muži. Pokud tma dovozovala, rozeznal menší zavalité postavy, oblečené do plandavých kalhot a krátkých halen, s čepičkami na hlavách a s karabinami v rukou...

Jeden z nich přiskočil k posteli a sehnul se nad ním:

"Vstávej, kluku! A buď ticho! Nebo..." syčel mu do tváře a svou výhrůžku až příliš zřetelně zesílil napřaženým bodákem.

V ložnici byla sice tma, ale ve svitu měsíce poznal tvář člena rady šedých, toho, který ho první den vyslýchal a svůj dojem shrnul slovy: "Všední kluk".

Přes hrozivý postoj útočníka se odvážil zeptat se: "Co chcete?"

Hrot bodáku se studeně dotkl jeho krku:

"Mlč!" slyšel rozkaz. "Kde jsou tvé zbraně?"

Němě ukázal na skříň. Ostatní k ní přiskočili.

"V pořádku?" tázal se jich šepem útočník, ale od Vilíka neodvracel oči.

"Dvě karabiny... nábojnice... dva tesáky..."

"Správně! Výbava dědova i tohohle. A šaty?"

"Jsou tu také."

"Podej!"

Na Vilíkovo lůžko dopadl talár, za ním druhý.

"To nechci," zavrčel náčelník trestanců netrpělivě.

"Kde jsou tvé hadry, v kterých jsi sem přišel?" syčel vztekle do Vilíkovy tváře. Ale to už mu druhý podával chlapcův zchátralý oblek. "Hoď ho na sebe! Rychle! Nebo tě popoženou! Obuj křápy!"

Tak, zmetku! Tohle ti patří, a ne pitomá maškaráda! A teď půjdeme. Jestli hlesneš, zařiznu tě jako kůzle. Marš!" rýpl ho pěstí do boku.

V pracovně uviděl na podlaze nehybné tělo staré ženy...

"Takhle skončíš, vydáš-li ze sebe jen hlásku!" zamumlal vůdce.

Vyšli z chrámu.

Venku bylo naprosté ticho.

Proplížili se prostranstvím a vešli do temného sadu. Vyhýbali se ulicím a spěchali k severu.

Došli k trestanecké čtvrti, kde bylo živo. Průchody mezi chatami se hemžily muži, ozbrojenými puškami a bodáky, kopími a šavlemi. Davy se pohybovaly bezhlasně, plíživě, jako hrozivé přízraky.

Došli na planinu, kde se tlupy tiše řadily do oddílů.

Eskorta s Vilíkem se zastavila a náčelník cosi tlumeně vykřikl.

"To je on?" slyšel otázku.

"Ano," přisvědčil náčelník. "Jak jste daleko?"

"Právě přibýlo dalších čtyřicet na dvou lodích. Řadí mužstvo v ostatních čtvrtích kolem vnitřního města."

"Tedy celkem osmdesát nových. Stačí. Kde je Andy a Tom?"

"V mém šiku," hlásil jeden z trestanců.

"Zavolej oba!"

"Budou mi chybět."

"Ticho! Tihle dva je nahradí," ukázal náčelník na členy eskorty, "a přidám ještě třetího, poněvadž neznají místo."

Velitel čtyř spokojeně zabručel a odběhl. Za několik okamžiků přispěchali dva jiní, se svítky dlouhých lan přes ramena.

"Tady ho máte!" pokynul náčelník k Vilíkovi.

Ten viděl, že všechno bylo předem domluveno, protože bez dalších rozkazů všichni jeho průvodci zmizeli ve tmě a teď se ho ujala nová dvojice. V okamžiku mu ovinuli kolem hrudi lano, na zádech mu je pevně zauzlili a kopnutím ho pobídli k chůzi.

Zanedlouho se před ním ze tmy vynořily hradby a v nich branka vyvrácená z veřejí. Dvě mrtvolky gótských strážců vedle ní svědčily o tom, co se tu děje... Prošli průchodem na vnější ochoz, kterým spadaly skalní stěny kolmo k moři.

Vlečou ho - k divochům! napadlo ho. Ale trhnutí lana mu přikázalo - vpravo, tedy na druhou stranu.

Po chvíli začali sestupovat. Nová, ještě děsivější myšlenka: Bude vydán jiné vesnici lidojedů, kteří ho ještě neznají a v jeho zchátralém oděvu, kdyby už i o něm věděli, ho nepoznají...

"Na moře?" vydechl s úlevou. Pustí ho tedy na vodu... je dobrý plavec... snad mu dají loďku...

"Kam mě vedete?" zajekal.

"Dolů!"

"Na pobřeží?"

"Ještě níž!"

Níž? Jak tomu rozumět? Níž je jen...

"Ano," zachechtal se muž surově, "hluboko pod hladinu půjdeš!"

Utopí ho! Zatíží ho balvanem a hodí do tisícimetrové hloubky pod strmé korálové útesy. Ale proč ho táhnou ze straně od moře? Mohli ho přece už nahoře shodit ze skály?

Každý odpor a pokus o útěk by ztroskotal. Je připoután a beze zbraně, kdežto oba jeho průvodci mají bodáky.

"Smilujte se!" vzpínal ruce. "Vždyť jsem nikomu z vás neublížil! Nejsem Gót, jsem cizinec! Byl jsem vlastně zajat a proti své vůli ke všemu donucen. Nic nechci, jen svobodu! Pust'te mě na moře, třeba i bez potravy! Nikdy se nevrátím!"

Nechte mě třeba zahynout hladem na moři, ale nezapíjejte mě! Vždyť..." ubožák zmlkl.

Rudá, plápolavá záře se rozlila po kraji, a když se ohlédl, strnul hrůzou: věž chrámu, tyčící se nad hradbami, mizela ve víru plamenů a v roji jisker.

"Naši už začali!" zasmál se trestanec.

"Škoda, že nejsme při té práci, Tome," posteskl si druhý.

"Pravda, Andy," souhlasil Tom. "Jsme připraveni o požitek kvůli takovému mizernému klukovi! K čertu, co abychom ho přišpendlili k tomuhle stromu a vrátili se? Ještě bychom doběhli k nejlepšímu, protože to právě teprve začne. Kostel je první a má svítit na práci."

"Rád bych, to víš! Ale znáš náčelníka. Je jako rys. Všecko se doví. A nesplnit jeho rozkaz, předhodí nás lidožroutům. Nejde to, kamaráde. Ale pospěšme si. Nemáme to už daleko. Pak poběžíme zpátky jako klokani a zbyde na nás ještě dost!"

"Tak leť, zmetku!" vyštěkl zuřivě Tom. "Nebo ti dám ostruhu!?"

Naštěstí Vilík poskočil a bodlo mu vniklo do zad jen trošku. Vykřikl bolestí. Ozval se jen pustý smích a posměšné pobídky:

"Šlapeš si na paty? Nohy zvedat! Hip! hip! Ještě víc! Chachá! Jako klokan! Hop - hop! Tak je to dobře! Stůj! Už jsme tady."

Co je to, proboha? Stojí na okraji trychtýřovité propasti asi padesáti metrů v průměru. V plápolavé záři se jasně rysují strmé svahy, lesklé, jakoby slizké, a v hloubi že je černý bezedný jícen...

"Tam?" vyrazil chraptivě.

"Ano, chlapečku, tam půjdeš," vrčel Tom a navazoval obě lana.

Sám vládce pekel by nedovedl vymyslet děsnější konec pro ubohého chlapce: má být spuštěn - do kráteru sopky, snad vyhaslé, ale tím příšernější a hrozivější, protože smrtelná muka ve žhavém jícnu trvají jen zlomek vteřiny, kdežto takhle ho čekají jen hlad a žízeň, neroztříští-li se ve tmě pádem do některé z propastí.

"Slitujte se! Proboha... smilov..."

Prudká rána pěstí do hlavy ho milosrdně zbavila vědomí.

16.

BOJO ŽIVOT

Procitl z mdloby.

Těžce nabýval vědomí.

Celý jeho dosavadní život, všechny vzpomínky jako by se rozplynuly.

Chvilí trvalo, než se mu vybavila matná vzpomínka, zamížený přelud... teď odkudsi vytrysklo světlo - obraz bleskurychle zjasněl. Vilíkovi se vydral z vyprahlého hrdla výkřik hrůzy.

Ležel na dně temné dutiny. Shora visí rampouchy, černé, žluté a rudé, a proti nim se zvedají strašidelné útvary, bílé a šedivé přízraky obud, z nichž mnohé jako by pluly v prostoru... Pach hniloby, plísňe a tlení jako z otevřených prastarých hrobek k němu vane zleva. Z nekonečné černé tmy se valí přes něho a stoupá vzhůru do průrvy mezi zaoblenými balvany, které tvoří zbytek proraženého přírodního klenutí... Tudy sem vniká slabý odlesk denního světla. Tím otvorem byl spuštěn. Ale zpátky se nedostane ani ještěrka. Jen moucha by se udržela na tom klenutí.

Celé lano jako dlouhatánský had leží kolem něho. Je zaživa v hrobě! Ale v jakém hrobě! V nekonečném labyrintu sopouchů, komínů a propastí, tunelů a dutin, které se všemi směry rozbíhají do zemské kůry, až snad do samého žhavého středu...

Zpátky nemůže. Ale také nemůže zůstat tady. Balvany nad ním se mohou každou vteřinu zřítit... A proč také by tu nečinně čekal na smrt? Kdoví, snad právě v té děsivé tmě najde spásu, východ, nebo aspoň trochu vody - doušek, jen co by svlážil rty a vyprahlé hrdlo...

Pozvolna nabýval vědomí.

Příšerné útvary ztrácely na své hrůze. Rozvaha vítězila nad rozdivočelou fantazií. Krápníkové tvary. Pouhý nerost, usedlina.

Ruce ho pálí.

Ach, vždyť jsou zkrvavené, odřené. A také čelo. A na hlavě má krvavou ránu.

To se všechno zhojí!

Jen dál, do tmy! Odvážně!

Ale opatrně! Chybný krok a - zřítíš se! Když se nezabiješ, zpřerážíš si ruce nebo nohy a pak - zahyneš.

Vstal a zapotácel se! Seber všechny síly!

Jde ti o život!

Vidíš, už je to lepší. Půjde to. Musí jít! Takhle začíná boj, na který ses před několika hodinami chystal. Takový začátek jsi nečekal? Jaká bude bitva, když nástup je tak hrozný? A jaký konec? Raději nemyslet! Chce to odvalu! Jinak bys prohrál už teď!

Ještě že mu nechali lano. Možná, že se mu hodí. Ale to mu nechali, poněvadž spěchali vraždit ubohé Góty a nechtěli se zdržovat. Lumpové!

Co asi Ataul?

A - Amalasuntha?

Jistě jsou už mrtví.

Tak, lano je stočeno. Přehodí si je přes ramena a... copak je tohle? Zvedl ze země jakousi kovovou krabičku či pouzdro, ze kterého visel kousek žluté šňůry: zapalovač s hubkou! Výborná věc! Jak se sem dostala? Inu, hodili ji za ním, aby si mohl posvítit a náležitě vychutnat všechnu tu hrůzu. Surovci!

Ale jak si posvítí? Ta jiskérka ze šňůrky nevydá skoro žádné světlo. Něco jiného by bylo, kdyby doutnalo tlusté lano.

Lano? Bodejť, vždyť je má, spletené z jakéhosi lýči, dlouhé skoro padesát metrů. Panečku, to už je pořádný knot!

Nebude ho škoda? Možná, že ho bude postrádat, až dojde k nějakému kolmému srázu. Ale to je zatím jen možnost vedle jistoty, že v úplné tmě bude stále ohrožen jeho život. Tato jistota je závažnější než nějaké 'kdyby', poněvadž i nejslabší paprsek světla ho tu zbavuje úplné slepoty. Vždyť jediný krok do tmy může být osudný a on má před sebou možná nekonečnou cestu. Raději bude lanem šetřit. A hubkou taky. Ta šňůrka na dlouho nevystačí.

Palcem posunul kolečko na zapalovači, jiskry zadržely a hubka se rozdoutnala. Přitlačil k ní konec lana a foukal.

Sláva! Hezky doutná. Teď rychle! Uhasil hubku a vykročil do temného prostoru, žhnoucí lano nesl nízko nad zemí.

Ozařovalo ji jen trochu, ale stačilo to.

Půda se svažovala. Dojde na pobřeží? Kéž by! Vyčihá si už příležitost, vezme v noci divochům nějakou tu loďku a pustí se na moře.

Bude na svobodě ... Co to je?

Polekaně vzhlédl vzhůru, odkud se ozvalo podivné zavrčení.

Zpočátku viděl jen matné obrysy rampouchů. Teprve když zvedl vzhůru žhavý konec lana, uviděl temný pytlík, visící mezi dvěma žlutými rampouchy, a psí hlavičku s vyboulenými očima, v nichž odlesk rudého světla žhnul jako dva uhlíky, a s vyceněnými bílými zoubky...

Kaloň!

Ale blízkost světla na živočicha ihned účinkovala: zvíře rozejalo svá netopýří křídla, zaštěkalo jako podrážděný čokl a vzlétlo vyplašeně vzhůru. A tato zbrkllost se mu stala osudnou: ostrý hrot rampouchu nad ním probodl blánu a roztrhl ji po celé šířce. Zvíře spadlo před Vilíka, který se na ně hned vrhl. Ale kaloň udatně bránil svůj život a chňapal mu po rukou...

Konečně zvítězil lidský dravec a oběť dodýchala ve Vilíkových prstech.

Byl to dospělý, statný kus.

Teď utiší hlad a částečně i žízeň syrovým masem a čerstvou krví.

Pravda, kořist mu příliš nechutnala, a tak si převážnou část nechal do zásoby. Pak pokračoval v cestě do podzemního labyrintu.

Po chvíli došel k jakémusi tunelu. Ucítil proud teplého vzduchu.

Zvláštní! Takový průvan? To přece znamená, že také někde na druhém konci musí být otvor, tedy východ!

Zaradoval se. Vyvážne! A vzdušný proud ho zároveň povede a upozorní, kdyby měl zabloudit do slepé uličky. Tam by přece průvan nebyl. Na to nesmí zapomenout. Průvanem se víc rozdoutnalo lano a lépe osvětlovalo okolí také odrazem světla od vnitřku jeskyně, která měla jen asi tři metry v průměru. Ale sestup byl teď obtížnější. Nerovné, ostrou strukturou pokryté dno místy prudce klesalo. Často se musel spouštět z kolmých, terasovitých stupňů, někdy zase naopak vyhoupnout vzhůru - ale celkem to šlo rychle dolů.

Není možné ani přibližně odhadnout dobu jeho plahočení. Nemohl ostatně počítat podle času, ale podle toho, jak mu vydrží síly.

A ty najednou byly u konce. Přispěla k tomu i změna půdy, která přešla v rovinu, a místo strusky a křehkých střepeň bylo dno pokryto sypkou a vlhkou vrstvou. Mimo to se tunel zase rozšířil a vlevo se objevila odbočka.

Zvědavě do ní vykročil, ale hned se zastavil, protože místo průvanu mu do tváře dýchlo horko. Žhavé klubko ozářilo dva kroky před ním hranu, kde půda končila. Rudé světlo se rozplynulo v černé tmě.

Propast, ze které cítil horké výpary, podivně čpavé, dráždící oči až k slzám a nos ke kýchání.

Copak tam asi je?

Po kolenou se opatrně plížil k okraji. Do plic mu vnikl tak ostrý zápach, že mu vyrazil dech. Byla to směs pálených rud, křemene a síry, která sládlá na jazyku. Kdesi v nesmírné hloubce zahlédl rudě a žlutě planoucí kotouč.

Rychle se soukal zpátky a teprve v průvanu vydechl a načerpal do plic poměrně čistý vzduch.

Sopečný jícen? Není to vyloučeno. Ale pak se ocitl v dutinách, které nejsou mrtvé, jen odpočívají a nabírají síly k novému výbuchu. Může k němu dojít po sto, tisíci letech. Anebo je to - jakpak se tomu učil ve škole?

V zemské kůře, silné asi patnáct set kilometrů, jsou ve stakilometrových hloubkách jezera, celá moře žhavých vrstev, která směřují k povrchu, když si předtím obrovským napětím plynů prorazila průchody a vytvořila horu, z jejíhož vrcholu se pak výbuchem vyleje žhavá hmota, láva. Tak vznikají sopky. Ale ta žhavá jezera, ohromné nádrže, ty se jmenují - už ví: magma. Tam je tedy asi takové jezero, možná už jen zbytek, poněvadž nad ním je velká dutina. A protože jsou průduchy už proraženy, nemohou se plyny hromadit, a tak tady k výbuchu nedojde. Možná, že to žhavé jezero napájí jinou sopku, činnou někde na dně oceánu, nebo plní jiné dutiny, které se ohlásí, až budou dost silné, aby prorazily příkrov.

Teď teprve cítí, jak je unaven.

A kde vlastně je? Jak hluboko? Není možné, aby tahle rovina vedla na pobřeží ostrova. Musí být mnohem hlouběji a také dále od pobřeží. Ale jak by to bylo možné? Ach, už si vzpomíná. Vždyť mu Tom řekl, že půjde hluboko pod moře! Ano, tak to bude! Podle prudkého sestupu a únavy, úplného vysílení, musí být už mnohem hlouběji, než je mořská hladina. Vždyť ostrov je vysoký jen nějakých čtyři sta metrů a téměř polovinu ušli ke kráteru. Zbývalo by pouhých dvě stě metrů, to je přece maličkost. Nemohl by být tak unaven a sestup by netrval déle než půl hodiny, kdežto on, také podle hladu, se plahočí už několik hodin.

Má tedy už dávno nad sebou moře! A pod ním pořádnou vrstvu země, aby unesla tíhu oceánu, který je tu nejméně tisíc metrů hluboký. Panečku, to je nějaké břemeno!

Ale proboha - kam potom vlastně jde? Kde vyjde? A kdy?

Z hradeb viděl jen širokou mořskou pláň. V okruhu sta, snad tisíce kilometrů je prý nejbližší pevnina Nová Kaledonie a Nové Hebridy.

Tisíc kilometrů! Je možné, aby tuto cestu ušel, když musí lézt přes takové spáry? A co když bude cesta přerušena propastí, stačí dva metry široká trhlina... A co jeho oči, budou vidět týdny a snad měsíce jen tmu? A co bude jíst?

Kaloň mu vystačí nejvýš ještě na zítřek, když se mu nezprotiví. Aspoň vodu kdyby měl! Ale tady nevidí nic k jídlu a k pití. A co jeho nervy? Vydrží tu strašnou nejistotu?

Bože, vždyť je to k zešílení!

Nejednal zbrkle? Neměl by se vrátit a pokusit se prohrabat sklepení? Jednal správně, když místo aby odstranil poměrně přece jen slabou překážku, zvolil cestu do tmy, do neznáma, s nedohledným cílem, vzdáleným sta, snad tisíce mil, kde se na něj výsměšně zašklebí, až bude úplně vysílený, nepřekonatelná propast?

"Půjdu zpátky!" vykřikl v hrůze.

Zbaběle! To je ten tvůj boj, na který ses tak kasal? Sketo! Utíkáš jako děcko před mrakem! Mladé oči neoslepnou, neuškodí; jim tma, kdyby i měsíc trvala. A když ujdeš jen třicet kilometrů za den, máš za tu dobu ten tisíc za sebou.

Hlad a žízeň?

Ano, to je vážné. Ale jsi si jistý, že tu nic nenajdeš? Prošel jsi nejhorším, vyprahlými, vypálenými komíny. Ale teď - copak nevidíš změnu?

Půda je sypká, vlhká. Dobře si všímej, mohou tu růst byliny, lišejníky, mechy, snad i houby. Nejen masem živ je člověk. Ale i to tady může být. Konečně - skuhráš, že máš hlad. Vždyť ses dlouhou dobu dobře krmil a před několika hodinami jsi jedl. Copak se musíš pořád cpát?

Člověk vydrží hladovět bez ohrožení zdraví a života několik dní, má-li pevnou vůli. Jednej jako muž, a ne jako rozmazlené děcko!

Nemysli na žaludek, myslí na svou svobodu a budoucnost!

A nervy? Směšné! Mladý muž a bojí se vlastních nervů! Jsi jejich pánem, nebo otrokem? Jestli jsi muž, musíš jim umět poroučet! Jinak jsi jen zbabělec!

Zůstanu! Půjdu dál! A hned!

Stůj! To by byla jen umíněnost a hazard. Zase pošetilý dětský nápad. Moudrý muž svými silami šetří. Lehni si tady, trochu se tady najež a odpočiň si!

Dobře se ti tu bude spát. S novými silami pak pokračuj! A zvykni si na rozvahu. Pochybnosti pusť z hlavy!

Nepamatoval, že by byl kdy dříve vstal tak svěží jako po tomto hlubokém, bezesném spánku.

Posílil se dalším soustem, které chytře sál a dlouho převaloval v ústech jako dítě cukroví, a dal se na další cestu.

Cesta v mírných vlnách stále ještě klesala. Tunely se střídaly s prostory a soutěskami. Kdyby si byl mohl pořádně posvítit, byl by žasl nad hrůzami i nádherami, které k jeho prospěchu i škodě zůstaly skryty ve tmě.

S úžasem by byl viděl, že kráčí tak romantickým krajem, jaký by ani nejbujnější malířova fantazie nedovedla na plátně vykouzlit.

Doutnající lano mu ozařovalo prostor jen na dosah ruky a dva kroky dopředu, ale stačilo to, aby na rovinatém terénu mohl kráčet dost rychle.

Toho dne ušel mnoho mil, byl už velmi unaven. Když pak bez zjevné příčiny klopýtl, věděl, že pro dnešek je toho dost. Bylo to právě v kotlince, jejíž sypké a měkké dno lákalo vlídně k noclehu, takový výmol, do něhož se tělo příhodně stulilo. Napadlo ho, aby si sypkou vrstvu nahnul pod hlavu jako náhražku za polštář.

Ale usnout nemohl. Dlouho šizený žaludek se rázně a bolestivě hlásil o svá práva. Nic naplat, musí ho ukonejšit. Jen jestli se spokojí s neslaným kaloněm...

"Co to?" podívil se a bezděky si olízl prsty. "Na mou duši - kde se tu vzala sůl? A já - já po ní celou dobu šlapu!"

Není třeba, abychom ličili jeho radost, když si dosyta nahradil, co dosud postrádal. Vzpomínal se teprve, když žvýkal poslední sousto. Pak uhasil svíci a ulehl.

* * *

Když se probudil, naslouchal zvukům ve tmě. A strnul. Hučí mu v uších, nebo to šumí vodopád? Chvilí počká. Je přede mnou! Zajíkl se radostí a vykročil.

Ale co když bude voda slaná? Jaký vodopád? Leda shora si oceán prorazil v klenbě otvor. Pak přijde k podzemnímu moři. Anebo je to gejzír vřelé vody, tryskající zdola.

Vlík odbočil vpravo, odkud šum zněl. Vzduch byl při každém kroku vlhčí a mlhavější. Uhnul vlevo a po několika krocích stál na břehu tůně, nedohledné rozlohou i hloubkou, černé jako inkoust a nepřístupné kvůli sráznému břehu, kolmému a vysokému přes dva metry.

Podle vůně byla voda čistá a bez páchnoucích příměsí. Ale stup k ní nebyl možný. Musí se dívat dál, snad najde vhodné místo.

Už po několika krocích se jeho touha splnila: půda se svažovala a brzy se ocitl u zátočinky, přírodní studánky, takže ji mohl i při slabém osvětlení celou prohlédnout. S tůní či jezerem byla spojena jen uzoučkou stružkou. Břeh tu byl nízký a také tůně, jejíž vrch se jen slabě vlnil, byla snadno přístupná.

Nabral na dlaň vodu a okusil ji. Byla studená a sladká, s lahodnou příchutí, připomínající alkalické kyselky.

Sklonil se a pil.

Jakmile zahnal žízeň, rozplynuly se všechny jeho starosti. V té chvíli mu bylo dobře. Avšak tento stav netrval dlouho. Voda není jídlo. Rychle se vytráví a tím bezohledněji a prudčeji se pak hlásí hlad. Do Vlívova srdce začal své spáry strach před zítřkem.

Dnes ještě vydrží hladovět, zítra snad také, ale potom? Hleděl na černou mihotavou tůň - nebylo by lépe tam skočit? Co je to u břehu?

Cosí bledého se mihá na hladině jako hádek - teď leze z vody k němu - posvítit si: podivný tvor, podobný macarátu jeskynnímu, jak ho vídal v temných, jen chvilkami osvětlovaných akváriích. Totéž mločí protáhlé tělo, sinavě bledé, se zploštělým ocasem a slabými nožičkami, jenže tenhle je větší, skoro metr dlouhý. A kousek dál vylézají dva jiní - tamhle ještě jeden.

Láká je světlo? Asi. Někteří mloci jsou jedlí. Co aby to zkusil? Je to čisté zvířátko.

Zařízí úlovky, páchnoucí rybinou, a zabočil vlevo podél tůně.

Podle průvanu věděl, že nezabloudil, a zbývala jen otázka, není-li tůň příliš rozsáhlá, aby ji obešel.

Měl štěstí. Tůně se totiž záhy zúžila v potůček, který běžel před ním a ukazoval mu cestu. Avšak po chvíli se jeho radost zkalila, když se potůček změnil v bystřinu, která vyplňovala rozsedlinu mezi kolmými stěnami, jež se mu postavily do cesty.

Zaváhal. Má se dát tudy? Nezbude nic jiného, cítí průvan soutěsky. Cesta je tedy správná. Jde jen o to, že se bude muset kdoví jak dlouho brodit chladnou vodou. Mezera mezi stěnami je jen něco přes metr široká, ale to neznamená, že je tam mělko.

Co když stěny spadají kolmo dolů a koryto je několik metrů hluboké?

Zkusí změřit hloubku druhým koncem lana. Ukázalo se, že není hluboko. Ale je to všude stejné? Nespadne nečekaně do hloubky, kde ho silný proud strhne do vírů, ve kterých je i nejlepší plavec bezmocný, zejména v tak studené vodě?

Teď mu ani světlo nebude nic platné. Bude se muset spolehnout jen na opatrnost při každém kroku. A bude muset napnout nejen oči, ale ještě víc uši, aby podle změny hlasitosti bublání mohl včas vystihnout změnu hloubky, poněvadž v hlubokém korytu bude tok rozhodně tišší, a to ho musí varovat.

Tak budiž, dá se vést, když to nejde jinak.

Voda studila. Otřásl se.

Ale po chvílce se pocit chladu zmínil.

Dost dlouho šel bez nehody.

Teď se mu zdá, že šum utichá. Zastavil se. Za ním a kousek vpředu zní stejně, ale dál - hm, možná, že se mýlí. Opatrně popošel a zase se zastavil. Skutečně, vpředu je bublání tišší. Několik kroků dále - ano, utichá! Kdyby aspoň to světlo víc zářilo! Vidí jen na dva kroky, a to ještě matně.

Tápal před sebou špičkami bot a postupoval co nejopatrněji dál. Stěny, tyčící se dosud na obou stranách na rozpažení,

náhle zmizely a bublání ustalo. Napjatě znehybněl v mrtvém tichu a ve tmě. Tušil, že stojí na prahu prostoru, na jehož dně se rozlila voda. Tůň? Jezero? Moře? Nebo jen mělká louže? Malá jeskyňka, nebo nesmírný oceán? Mělká mokřina, nebo bezdná bažina?

Druhým koncem lana zkoumal hloubku před sebou. Lano mu prozradilo, že postupuje po úzkém hřbetu, jehož boky se svázejí do hloubky.

Bylo pro něj štěstí, že slabé světlo mu neodhalilo prostor po stranách. Sotva by se odvážil přejít přes průrvu širokou několik set metrů vpravo i vlevo, jejíž kolmé, divoce rozebrané a často převislé skály spadaly do černé vody, hluboké a ledově studené. V jasnějším světle by viděl zaoblený hřbet, po kterém šel. Vypadal pod křišťálově čistou hladinou jako hřbet obrovského vodního netvora. Toho dojmu byl ušetřen. Přejít byl jen deset metrů dlouhý a Vilík si zhluboka oddechl, když vystoupil na suchou zemi, na zvýšený nános droboučného písku. Stoupal vzhůru, až uviděl obloukovitý otvor ve skále, vrchol tunelu zavátého z větší části pískem, ze kterého ostře proudil vzduch. Podivně páchl i voněl. Tudy se musí dát. Ale bude muset po kolenou. Nevadí, jen když je podle ostrého průvanu jisté, že tunel není ucpaný. Vsoukal se do díry a plazil se kupředu. Ale brzy zjistil, že tato cesta bude velmi obtížná. Vzduch fičel jako víchr. Z lana sršely roje jisker, které ho ohrožovaly. Když pak lano vzplanulo, rozhodl se, že je uhasí. Zbytečně by plýtvat vzácným materiálem, brzy by o něj přišel. Nepotřebuje světlo, v této díře nemůže zabloudit. Potmě se plazil dál.

Avšak bylo ještě hůř. Otvor se zúžil, takže Vilík v něm uvázl jako zátko. Ještě malý kousíček to šlo, ale pak dost. Vzduch se o něj opřel takovou silou, že musel zpátky, skoro bez vlastního přičinění. Byl v pravém slova smyslu odhozen do širšího místa. Co teď? Musí se prodrat dál! Do ráje vede prý trnitá cesta! Dno bylo sypké, bude hrabat. Prohrabe se. Prohloubí otvor, aby uvolnil cestu nepříteli.

Pracoval se zavřenýma očima a stisknutými rty, ale prach mu přece jen vnikal do nosu a bolestně ho dráždil ke kašli. Dusil se, potil a vyčerpáním sténal, když vtom pocítil úlevu. Tlak vzduchu náhle ustal a Vilík mohl zvednout hlavu, vztýčil se na kolena, rozpažil - všude je volno.

"Už jsem - venku!" vyrazil jásavě a otevřel oči.

Zpočátku si myslel, že se mu dělají mžitky před očima, ale brzy poznal, že to, co vidí, je skutečné.

Stál na okraji veliké louky, která místy přecházela v hustou džungli.

Jak to mohl vidět v čiré tmě, s uhašeným lanem přes ramena?

Na celé "louce" tančily a vířily roje žlutých a modravých plamenů, syčících a jemně prskajících. Nelze říci, že tu bylo denní světlo, ale bylo vidět aspoň tak, že mohl do značné dálky rozeznat obrysy. Plameny byly neobyčejně silné a bylo jich tolik, že plně osvětlovaly celý prostor.

Byl nadšen, ale ještě víc překvapen rostlinstvem nevídaných tvarů a barev.

Moudře se dal vpravo podél skal, kde byla půda sice měkká, ale nebořila se. Měl jen pocit, že šlape po hustém vysokém mechu, který však nebyl zelený, ale nařadověle bílý. A stejnou barvu měly trsy podobné borůvkám, některé dokonce azalkám. Mnohde rostly keře mohutných kapradin, zřejmě tropických, a džungle, vroubíci tůně s černou nehybnou hladinou, jakéhosi vysokého rákosí a bambusu. Všechny tyto rostliny byly však sinavě bílé, s lesklým povrchem, který perleťově odrážel nažloutlou a modravou zář plamenů, Vilíkovy vědomosti nebyly dostatečné na to, aby si vysvětlil záhadu tohoto zbarvení, nevěděl, že bylo samozřejmým důsledkem nedostatku slunečního světla.

Postupně zjistil Vilík další zvláštnosti: všechny rostliny, i ty několik metrů vysoké bambusy, byly křehoučké jako z cukrové pěny a vše mělo také stejnou chuť, mdle nasládlou, ne nepříjemnou, ale nijakou. Vida, tady má potravu!

Došel k okrouhlé díře ve skále. Vanul z ní silný proud vzduchu, který mu při vdechnutí bolestně sevřel plíce.

Není to další směr jeho cesty? Ta by byla ještě horší, než jakou se sem prohrabal. Otvor je při zemi a stěží by se do něho vsoukal. Posvítí si dovnitř.

Odstoupil a zapálil oheň. V příštím okamžiku...

Půda mu zmizela pod nohama. Celý prostor se převrátil. Do uší a prsou se mu vbodly dýky. Před očima vyšlehl zelený sloup ohně a pak nastala tma.

Co se vlastně stalo?

Celkem prostá věc: Vilík mělo varovat bolestné sevření plic při vdechnutí vzduchu. Měl by si říct: Copak je to? A musel by dospět k odpovědi - plyn. Stejný, jaký proráží a v plamenech tančí po celé louce. Tady si prorazil větší otvor, ventil přiměřený velikosti ústřední nádrže kdesi v nitru zemské kůry. Proč nehoří? Poněvadž nepřišel do styku s vodou a sám vzduch ho nevznítí. Je to lehký plyn. Směřuje vzhůru, kde se rozplývá nebo snad uniká průduchy ve vysoké klenbě. Je to tedy metan. Nechat ho a - dál od něho!

Ale Vilík myslel jen na svou další cestu. Někdy je však třeba věnovat pozornost přítomnosti, protože často mívá následky pro budoucnost. Vznícená hubka zapálila plyn a ten vybuchl. Naštěstí ohromný žhavý jazyk vyšlehl mimo něj a Vilík byl vzdušným vírem odmrštěn s takovou silou, že odlétl několik metrů stranou. Šťastným řízením osudu dopadl tak měkce, že zůstal celý a nezraněný, což byl skoro zázrak.

Zatímco ležel v bezvědomí, šlehal šikmo do ohromné výšky zelený sloup ohně a sinavě ozářil celý nesmírný prostor. Nad ním se klenul strop rudých, černých, žlutých a hnědých balvanů a hrotů. Žár způsobil, že se vzduch rozvlnil rachotem a praskotem, jako by se rozběsnily stovky děl a strojních pušek, a půda se rozechvěla pod dopady balvanů, které se řítily z klenby jako obrovské krupobíty. Bažiny a tůně se měnily v divoké kupy kamení, kolem nichž syčela, prskala a vřela voda, tryskající do výše jako horké gejzíry. Tato vzteklá bitva ohně a vody, osvětlovaná silným zeleným sloupem, trvala několik minut, až konečně začala slábnout. Zelený sloup ohně slábl, déšť balvanů ustával a prostor se plnil parou, kterou jen matně prosvítil zesláblý rej bludiček.

Ale ještě nebyl všemu konec.

Chvilku bylo ticho. Ale najednou se prudce zachvěla půda a odkudsi zdola se ozvala dunivá rána. A právě když doznívala a půda se přestala otřásat, Vilíkovi se vrátily smysly. Samozřejmě chvíli trvalo, než se vzpamatoval docela.

Měl pocit, že je v parní lázni. Marně třesl oči, aby pronikl hustou, teplou mlhou. Nemohl se orientovat. Neviděl na krok kolem sebe, byl utopen v šedivých kotoučích plíživých se par... Přetřel si čelo. Dlaň zavádila o obočí... prach? Setřel ho a cítil, že místo obočí má jen pichlavé strniště... sáhl na hlavu: dlouhé vlasy byly pryč. Pokožka na hlavě i obličej pálí... Ovšem: plamen ho ožehl.

Ale co je s ním vlastně? Nepropadl se někam do středu země?

Nesmysl! Bláznivý nápad. Obvyčejný výbuch plynů, kterému šťastně unikl.

Jen ta mlha je podivná, sice příjemná, dobře se dýchá, ale protivná, protože skrz ni nevidí.

Ted' už se na jedné straně jasní, zato houstne na druhé.

Jasně se nad loukou. Bludičky už je vidět lépe. Ale jsou jaksi slabší a je jich méně. Nyní řídnou páry už také na druhé straně. Rozeznává skály a tamhle je ta díra, asi deset kroků od něho.

Vstal. Všecko v pořádku. Jen levé rameno a krk trochu bolí. No, jen když si nezlámal ruku nebo nohu, nebo dokonce vaz. Podívá se, jestli ještě fouká z díry. Ted' už se nemusí bát. Zapalovač nechá na pokoji a bez jiskry se plyn nevznítí.

Ale... kde je zapalovač? V kapsách není. Bodejť, vždyť ho měl v ruce. A ruce jsou - prázdné. Proboha...

Vyděsil se.

A lano? Kde je lano? A mloci? Ach, čert vem mloky. Bude na nějaký den býložravcem. Ale lano! Lano! La... tamhle leží!

Co však je mu platné bez zapalovače?

Hledej!

Lehko se řekne, ale těžko hledá v tom hustém mechu a tmě drobný předmět. Deset kroků odtud k díře.

Pustil ho z ruky tam, nebo tady? Nebo když letěl? Mohl ho také odhodit.

Tady ležel, jak je vidět z rozdrčeného mechu, je v něm vytlačená celá jeho postava jako v reliéfu. Tuhle je jedna ruka a tady dru...

"Tady je!" vykřikl, jako by našel poklad.

Však je to poklad! Celý jeho život je v té věcičce. Ted' si ho také lépe zajistí. Z lana odvine kus vlákna, přiváže zapalovač a zavěsí na krk a ještě ho dá do náprsní kapsy. Tak, ted' ho nemůže ztratit.

Z díry nefoukalo. Výbuchem si proud plynu prorazil průduch jinde.

Mloky našel u otvoru, kam je položil.

Uklidnil se, mohl už zase pomýšlet na další cestu. Kam se dá?

Podle průvanu by měl jít do středu louky. Ale to je nebezpečné, přestože se z bažin zvedaly ted' kupky balvanů a kamení. Močálům se nedá věřit. Stačí málo, aby zapadl do bažiny. Půjde raději podél skal, které ho jistě povedou správně.

Po chvíli spatřil před sebou bludičku, která na rozdíl od ostatních zářila klidným plamenem. Jak se přibližoval, nabýval dojmu, že tohle není bludička, ale - stálý plamen...

Zajásal, když se ocitl u skály, zpod které sršel úzký, skoro metr vysoký ohnivý šíp jako z dmuchavky; a sálalo z něho horko. Upeče si mloky. Škoda, že nemá sůl!

"Vidíš, proč sis nenabral zásobu do kapsy?"

Obložil plamen mloky, kteří zvolna hnědlí, a vůně rybiny ho zašimrala v nose. Po chvilce pečení obrátil. Podivně bobtnala a pak nafouklá bříška praskla.

"Copak je to?" divil se amatérský kuchař. Ale už ho napadlo: zapomněl mloky vykuchat! Škoda. No, snad nebude tak zle. Macaráti - a tohle je přece jejich druh, žijí skoro jen z vody. Jen žluč by mohla být nebezpečná. Ale doufejme, že žluč nemají, nebo jen malounko.

Nedočkavě ochutnal: dobré to je. Sice mdlé, neslané a nemastné, ale přece to má rybí chuť a vůni.

Co aby tu přespal? Pečeně mu vydrží nejméně na tři dny, žízeň zažene šťávou z bylin a lůžko bude mít měkké. Proč by se štvál?!

Lépe, když si prohlédne louku. Když bude opatrný, přiblíží se i k tůním, kde mohou být nějací jedlí živočichové. A odpočinout si musí.

Ano, vydá se na obhlídku. Nemůže zabloudit. Tenhle stálý plamen mu bude ukazovat cestu zpátky.

A bude si svítit lanem. Je tu přece jen tma a bludičky svítí špatně. Opatrně se vzdaloval od skalní stěny. Lano mu prokazovalo výbornou službu, odhalovalo hřebeny pevné půdy mezi bažinami.

Najednou se ocitl u hladiny černé vody, klidné jako zrcadlo. Několik oblých těles z ní vyčnívalo jako hřbety obrovských želv... Polekal se. Nejsou to nějaké obludy?

Nic se nehnulo. Balvany jsou to. A z vody se páří.

Sehnul se a ponořil do louže své prsty. Au! Vždyť je horká! Vřídlo! To by ale tryskalo a voda by se vlnila.

Vtom už ho zaujalo něco jiného.

Zář z lana odhalila lesklé, bílé tělo, ležící na hladině na dosah ruky. Posvítit si blíž: ryba! Přes metr dlouhá. Klidně leží na boku... Poklekl a rýpl do ní prstem. Nehnula se. Je mrtvá, uvařená v horké vodě. Panečku to je nález! Ale jak se to jen mohlo... To je přece jedno, je to výborná kořist.

Vsunul prsty pod žábry a táhl ji k sobě. Ale když ji chtěl vytáhnout na břeh, skříle mu zůstala v ruce. To je dobré! Rozpadá se! Nadobro uvařená. Chtěl ji podebrat rukama, ale voda byla příliš horká.

Nač má lano? Na druhém konci udělal smyčku, zaklesl kolem ryby a táhl... Rup! Uvařená kořist se mu zlomila na dva kusy. Neztrácet trpělivost!

Konečně se mu podařilo kusy vylovit. Ale doprava zpátky byla obtížná. Musel svléknout kabát a nést kořist jako v

pytli.

Ted' má zásoby nejméně na týden! V duchu jásal a ani si nevzpomněl, že ryba se brzy kazí.

Úlovek byl těžký a kromě toho si Vilík nějak popletl směr, což bylo pochopitelné v bludišti křivolakých přechodů. Když se totiž dostal konečně ke skále, nebylo po plameni ani stopy. Kam ted'? Vpravo, nebo vlevo? Půjde vpravo.

S úlevou spatřil konečně 'svou' stálou bludičku, tam, kde složil svůj náklad.

Ted' si mohl kořist lépe prohlédnout. Je tohle ryba? Ačkoliv rozpadlá na tři kusy, má tělo tvar spíš velkého čolka, jenže s rybí ocasní ploutví, ale i ta je jiná a podobá se širokému bobřímu ocasu. Právě takové jsou prsní ploutve, zakončené řadou ostrých drápků. Od hlavy až k ocasu se po hřbetě táhne zubatý hřeben. Hlava je rybí, se žábami po stranách, zploštělá jako u štiky, ale tykadla kolem tlamy připomínají zase sumce. A má podivné zuby: obě patra jsou po celé ploše vyplněna pravidelnými řadami průsvitných hranolků. Celé tělo je pokryto velkými šupinami, které varem změkly a nyní se změnilly v lepkavou klišovinu.

Podivný tvor. A protivně páchne rybím tukem. Olízl maso. Ne, to není k jídlu. Hořké jako pelyněk a trpké jako divoké trnky. Darmo se dřel.

Má tu přespát? To není jednoduchá otázka. Člověk musí jíst, má-li být živ, a mloci mu vystačí na den. Rostliny?

Bylo by příliš lehkomyšlné, aby ted' odpočíval. Není tak unavený, A kdyby tu aspoň byl nějaký úkryt ve skále, kde by byl v bezpečí. Je hluboko pod dnem oceánu, v tajemném světě, kde žijí obludy...

Půjde dál! Pryč odtud!

Už chtěl vykročit, když se před ním ve tmě rozžářily dvě zelená světýlka. Bludičky? Ne. Dva zelené body nad zemí... přibližují se... ted' plamen ozářil obrys těla... vlk? Je asi tak veliký, ale zavalitější. Rozhodně nějaký dravec. Dravci se bojí ohně. Rychle couvl těsně k plameni.

S nožem, svou jedinou zbraní, v pravici a s napřaženým koncem doutnajícího lana v levé ruce očekával výpad.

Zvíře se zastavilo několik kroků před ním. První dojem byla hrůza. Viděl hlavu s tupým čenichem a kratičkýma ušima, silnou šíjí, zavalitý trup na krátkých nohou...

Až na oči a hustou štetinatou srst se zvíře podobalo mladému hrochovi.

Chvilí sálo do širokých nozder člověčí pach; pak zachrochtalo a pokročilo blíž.

Vilík cítil, jak se mu ježí vlasy. Napráhl doutnající lano, jak nejdále mohl před sebe.

Odváží se na něho přes tuto žhavou překážku a přes plamen, který šlehá mezi nimi?

Zvíře zase zachrochtalo - a s velkou chutí se klidně dalo do uvařené ryby.

Byl to druh vodního vepře, capybara, žije v Jižní Americe a Vilík ho znal ze zvěřince.

Tohle by ovšem byla vítaná zásoba masa na dlouhou dobu, ale marně si Vilík dělá laskominy. Pustit se do boje s pouhým kapesním nožem by bylo šílenství. Je to statné zvíře, jako divoký vepř. Jen ať se nažere a jde ke všem čertům.

Zvíře se nažralo a s funěním se ztratilo ve tmě.

Ted' může Vilík jít dál.

17.

VZDUCH UKAZUJE CESTU

Držel se podél skal, až konečně došel k průsmyku, ze kterého vanul vzduch. Je tedy na správné cestě. A právě včas, kdy unavené tělo se hlásilo o nutný odpočinek, útočiště našel.

Lano ozářilo skálu, která nad jeho hlavou náhle končila. Výstupek? Vytáhl se vzhůru. Ano, tady je výborné místočko, výklenek ve skále. Tady bude aspoň v bezpečí.

Usnul, jen dolehl.

Noc minula klidně. Když se probudil, tělo ho sice bolelo od tvrdého lůžka, ale posilnil se soustem pečeného mloka a dal se s chutí na další cestu. Bylo mu jako koni, zapraženému do těžkého nákladu a šťvanému do trysku.

Nekonečně dlouho už trvala tato chůze, kdy každý příští krok hrozil pádem do propasti, v hrobovém tichu, rušeném jen šumotem vlastní krve v tepnách, stále silnějším...

Je možné, aby takhle hučela krev?

Zastavil se.

Hukot zněl stále. Chvilí čekal...

"Zase vodopád!" zvolal radostně. Kupředu! Jen dál! Voda mu zase dodá nových sil. Snad i něco uloví.

Musíš se plížit! Rozkročmo jako na koni, a ručkuj! Tak, tak, chlapče! Spěchej pomalu!

Pravým kolenem narazil na skálu.

Ted' můžeš po kolenou a rukou dále - ještě kousek - tak je to dobře! Posviť vlevo: skalní hrana, propast! Vpravo: kolmá stěna vzhůru! Máš před sebou jen něco přes metr široký ochoz.

Můžeš vstát a jít dál. Ale opatrně! Žádný spěch, nebo... Nemysli si, že už máš vyhráno. Drž se těsně skály, sviť si pod nohy a pomaloučku vpřed.

Stůj!

"Milosrdný Bože!" zašeptal.

Napříč těsně před ním končila cesta na ostré hraně, za kterou vše pohlcovala tma.

Stojí na výstupku nad propastí. Nemůže dál. Ani vpravo, protože i tam výstupek končí.

Ted' místo hukotu slyší ostrý sykot a jakýsi stejnoměrný ječivý tón, jako když proud vody tryská pod velkým tlakem. Zvuk doléhal z velké výšky, měnil se v ostrý sykot a kdesi v hlubině v dunivý hukot. Ale přece znělo všechno podivně blízko.

Směrem k němu fouká chladný, jakýsi rozvířený proud vzduchu. Ne však z propasti, ale zepředu.

Hodil lano, co mohl nejdál před sebe. Jeho konec dopadl na zeď a roj jisker ozářil štěrbinu ve skále před ním, jen asi půldruhého metru širokou. Tu přeskočí, i když nemá místo k rozběhu. Zoufalství mu dodá síly. Stáhl lano zpátky, rozvinul je do větší délky, roztočil nad hlavou a vši silou vymrštil jako laso. Volný konec nyní dopadl mnohem dál a zase na rovnou plochu. Sláva! Tam je bezpečné prostranství! Tak tedy... Sebral všechny síly a skočil.

Bolestně vzlykl, když se kolena a dlaně svezly po drsné a ostré ploše. Vytryskly mu slzy. Dlaně měl do krve rozedřené, bolely čím dál tím palčivěji. Mimoděk je olízl.

Sůl! Takhle přece nemůže být krev slaná. Skutečně: půda je pokryta zkrystalizovanou vrstvou soli. Jak to pálí! Však přestane, až krev sůl odplaví. Lepší, než kdyby do odřenin vnikla nečistota a dlaně se zanítily. Nemá, čím by rány vymyl.

Tak dál, jen dál! Už aby byl u vodopádu!

* * *

Kolem žhavého konce lana se utvořil duhový kruh. Páry? Vzduch je chladný, chladnější než dosud, je to tedy jemná vodní tříšť, ve které se světlo šíří...

Málem by šlápl do prázdna. Zase stojí na okraji propasti. Vzduch se chvěje jako v řevu poplašné sirény a světlo, znásobené duhovými kruhy, odhaluje podivný jev:

Z obrovské výše se řítí kolmo dolů ohromný sloup vody, zelené a průsvitné, kamsi do nedohledné hlubiny. Vidí jen nějaký metr vzhůru a dolů a do šířky.

Jinak - nic.

Strašná spousta vody, ale - nedosažitelná! Něco jako prelud, fata morgána krásného jezera v rozžhaveném vzduchu vyprahlé pouště.

Chvilí se ploužil, když matná zář dopadla na ohromné těleso.

Skála?

Nahmátl mokré a studený povrch, hladký jako sklo a černý a lesklý jako hlazený eben.

Jeho doutnák slábne. Ovšem, poněvadž průvan tu ustal. To byl ale znamenalo, že odbočil od správné cesty a je v nějakém slepém, výklenku. Nebo snad - hrozná představa! - lano zvlhlo a zhasne? To by byl jeho konec. Nemá už hubku, a jestli zhasne lano, zhasne poslední jiskra naděje na vysvobození z tohoto černého pekla, zhasne i jeho život. Zděšeně zvedl doutnák k ústům a foukal. Nevnímal, že ho dusí štiplavý dým, oslepuje oči - až se zapotácel a omdlel. Po chvilce se mu ulevilo. Protřel si oči. Chvilí trvalo, než uviděli rozzářený konec lana. Rychle vstal.

Nyní mohl lépe rozeznat okolí: ano, tyčí se před ním skála, jakýsi kolmý předěl, hladká, svisle zvlněná hráz, od jejíhož povrchu se odráží rudý svit doutnáku. Kousek vpravo odlesk mizí. Sláva! Tady je asi dva metry široká štěrbina a vane z ní vzduch.

Kupředu!

Opatrně kráčel průchodem. Teď už je v opravdovém pekle. Příšerný dojem: po obou stranách i pod ním odlesky žhavého doutnáku od vlnitých stěn i půdy, jako by ho provázely pochydně neviditelných příznaků. Hrobové ticho kolem v jeho duši strašidelně řve a ječí, vyje a sténá, chechtá se a pláče.

Stanul jako sloup. Smrtný děs mu sevřel hrdlo.

Vílik nebyl schopen nejmenšího pohybu. Bez dechu třeštil oči na strašidelný zjev, který se mu šklebil přímo do tváře. Nestvůrná baňatá postavička na krátkých, pokřivených nohou, širší než delší, s rozložitými rameny, dopředu vysunutá paže, zakončená ohromnou pěstí. Její chapadlovité prsty svíraly rudě planoucí a čadící pochodeň, která osvětlovala zespod hlavu rozplácloú jako sud, s rozplesklým nosem, s nestvůrně vytřeštěnými očima a s rozšklebenou tlamou, v níž se blýskaly široké zuby.

Đábel! Vyšel mu vstříc, aby ho uvítal ve své říši.

S vypětím posledních sil vztáhl ruku před sebe na obranu a hrůzou zařval. Zahlédl ještě, jak se i k němu vztáhla ruka s obrovskými spáry, a zavrával. Čelem narazil na tvrdou hmotu tak prudce, že se rázem vzpamatoval. Opíral se o hladkou stěnu.

Vztáhl ruce.

A vtom se dal do smíchu a smál se jako blázen.

"Je to tvůj vlastní obraz, který se odráží od zvlněných ploch jako ve vypouklém zrcadle, člověče! Jsi ty ale..."

No, není to tak zlé. Koho by napadlo, že tu bude postaven před vypouklá a vyduťatá zrcadla. Rád by viděl člověka, který by po všech těch prožitých hrůzách v tom strašlivém bludišti a vůbec v jeho stavu zůstal klidný!

Zase je v jakémsi výklenku. Dál! Jen dál! Musí odbočit vpravo, odkud sem vane vzduch.

* * *

Půda začala stoupat. Čím dále, tím strměji vystupoval úzkou chodbou. Nyní ho už neznepokojovaly odlesky, které se vynořovaly, kmitaly a tančily kolem něho, tu na dosah, tu zase v dále, jak se chodba úžila nebo rozšiřovala do výklenků a tajemných štěrbin. Jen průvan ho vedl správnou cestou z tohoto bludiště a stále stoupání mu dávalo naději, že se konečně blíží chvíle osvobození.

Chroptěl a sténal námahou, ale pořád se dral vzhůru. Rozdrásané dlaně, lokty a kolena pálily jako oheň.

Světlo! Není to klam? Ne. Tam nahoře, ještě dost daleko a vysoko, je opravdu světlo. Proud vzduchu je silnější.

Chodba se rozšířila do široké kotliny a sráz už nebyl tak prudký.

Sám neví, kde se v jeho unaveném těle vzalo tolik síly, že mohl běžet do svahu, v němž se mu nohy bořily do sypkého nánosů.

"Bože milosrdný - jen ještě chvíli! Musím ven! Jen už ven z toho pekla! Na světlo! Na vzduch! Chci - vidět!" chroptěl a vztahoval ruce ke světlu.

Konečně mohl v příšeří alespoň rozeznávat blízké okolí. Prodíral se po zaobleném hřebenu, který v mírných vlnách stoupá ke skalní štěrbině. Vlevo i vpravo se oblý hřbet skláněl do tmy.

A teď - co to je? Třeštil oči a dlaněmi z nich setřel vytrysklé slzy. Zaskočel bolestí, neboť mu do nich vnikla sůl a snad i jemný písek. Nic neviděl.

Chvíli trvalo, než konečně mohl opět prohlédnout. A tu viděl: štěrbina zrudla, pak zřítověla - a pojednou mu dech uvázl v hrdle. Spodek průrvy jako by ožil. Světélkující proud zelené vody z ní vyvalil a řítil se ze svahu k němu, rozdvojit se a po obou stranách hřbetu se s duněním řítit do tmavé hloubky.

Sotva dozněl hukot, valil se nový proud, silnější a trvalejší. Přitom fialové zbarvení rychle šedlo a temnělo.

Vílik byl dost zkušený, aby uhodl, že je to mořský večerní příliv. Ale zároveň ho zachvátil strach. Při přílivu je štěrbina nepochybně pod hladinou moře, které až do odlivu bude proudit podzemních dutin. Co když ho smete s sebou dolů, kamsi do prázdna?

Půda pod ním je suchá. Podle toho by tu tedy byl v bezpečí, protože tento pravidelný příval mořské vody se určitě opakuje pořád stejně.

V pravidelných přestávkách a stále víc se řítily přívaly rozléhal se ohlušující rachot a třesk, půda se zachvívala a vzduch houstl a zvlhl tak, že žhavý konec lana obalila houstnoucí mlha.

Ztemnělá štěrbina nahoře zmizela docela, průvan ustal a lano se sykotem zhaslo.

Ubohý chlapec měl pocit, že je v prostoru, ve kterém mu stále silnější vzdušný tlak hrozí zadušením. Vzduch v pravém smyslu zhmotněl a půda se třásla tak, že ho otřesy srazily na kolena. Ohlušený a oslepený, šílený hrůzou se schoulil na nános.

Konečně se mu zdálo - ne, je to skutečnost, běsnění živlu se mírní, je přerušováno stále delšími přestávkami. Teď doznělo.

Zvedl hlavu. Nahoře se v černé tmě rýsuje matná, klikatá průrva, pozvolna se jasní, začíná opět rozeznávat okolí. Vstal. Moře je v odlivu. Teď ještě sem vnikl slabý proud, který opálově zazářil v ranních červácích.

Nahoru! Rychle nahoru!

Chvilku běžel, když v ranním světle, které sem vnikalo nyní jasněji, spatřil naštěstí včas, že je nad vyklenutým chobotem, pod nímž v hloubce asi čtyř metrů pokračoval svah opět vzhůru. Nezbyvá než seskočit. A co možno nejdál. Ale rozběhnout se nemůže, poněvadž nohy se mu boří do mokrého písku. Může se jen odrazit a být opatrný, aby si při dopadu nevyvrtl, nebo dokonce nezlomil nohu.

Nikdy by se byl neodvážil seskočit, kdyby shora viděl, kam dopadne. Stál na chobotu vysunutém daleko dopředu, pod kterým se o čtyři metry níž svážela zaoblená šíje, kolmo spadající do hluboké propasti.

Dopadl šťastně a nohama i rukama se zabořil do mokrého, jemného písku. Ale když se obrátil, zježily se mu vlasy hrůzou.

Ležel na samém okraji srázu, nad nímž se zvedala jakoby zahrocená horní čelist ohromné žraločí tlamy, jejíž jícen ho podmanivě přitahoval. S nadlidským úsilím se sunul výš, dál od příšerného jícnu.

Teď už je v bezpečí. Překulil se a vztyčil. A pak se brodil vzhůru.

18.

ICHTHYOPTERUS

Konečně se zastavil před ústím skalní rozseldiny a zíral na obraz, který ho přinutil vykřiknout:

"Pohádka!"

A byla to skutečně pohádková krása.

Před ním se otvíral korálový atol vejčitého tvaru, s osou přes dvě stě metrů. Terasovité svahy, pravidelné, jako by byly vystavěny a vytesány lidskou rukou ve sněhobílé skále, zpestřené růžovými, zlatově žlutými, ametystově fialovými, safírově modrými a nachově červenými stuhami, zvedaly se do výše dobrých třiceti metrů. A ještě úchvatnější byl pohled na moře, které v tomto přírodním vodojemu hrálo všemi duhovými barvami.

Atol nebyl úplně uzavřen. Na jižní straně ústí úzkým hrdlem do širokého oceánu, odkud sem doléhal tlumený hukot mořského příboje.

Avšak tato úchvatná krása se záhy změnila v hrůzu, jakmile si uvědomil, že člověk k životu potřebuje potravu a pitnou vodu.

Rázem všecka ta pohádková nádhera v jeho očích zšedla.

Nebylo tu ani stopy po rostlinstvu, zvěři, ba ani ptactvu. Jen ryb tu bylo dost, ale ani ty nemůže ulovit, protože i kdyby se mu dařilo z pramének zbylého lana a kůstek, jichž tu bylo dost roztroušeno po odlivu, sestrojít udici, nemá vnaidlo. Snad by mohl ulovit nějakého toho měkkýše nebo korýše, ale je velmi nebezpečné vstoupit do vody na srázný břeh. Jeho povrch pod hladinou se podobá pestré louce, její květy se však svíjejí množstvím drobných chapadel, která se rychle smršťují, a pestrá louka pod hladinou se rychle změní ve zdánlivě mrtvou změť vápenatých drobných koster, sotvaže se k nim přiblíží zubatá tlama některé ryby. Opodál se občas vynoří nad hladinu černá kosa žraločí ploutve - a těch je tu také dost.

A teď se z vody vynořilo něco ještě děsnějšího. Nikoliv však velikostí a také ne vzhledem, ten byl naopak lákavý a svou žlutě a černě proužkovanou krásou doplňoval duhovou pestrost. Naštěstí Vílik věděl, jak nebezpeční jsou mrštní vodní hádci, korálové zmiže, jejichž ušknutí znamená neodvratnou a rychlou smrt.

Neztrácej hlavu! řekl si. Co stojíš? Máš přece kolem otevřené svahy. Vyšplhej se po terasách nahoru! Snad se ti tam

objeví jiný obraz. Konečně se zakrvácenými dlaněmi i koleny stanul na obrubě atolu. Ach, krutý osude! Zvenčí s hukotem a šuměním se tříštil o svahy mořský příboj, stříkal kolem sebe stříbřitou pěnu a mlžné spršky, které mírnily sluneční žár. Ani nejmenší stín nebyl na tomto zvětralém, stálou sluneční výhní rozpraskaném hřebenu. A kolem dokola nekonečný oceán. Jen k jihu, kde se otvíralo hrdlo atolu, zvedal se nad hladinu nízký pruh ostrova se smaragdově zeleným houštím a s korunami štíhlých palm.

Kráčel, ba potácel se k moři, až došel na okraj atolu. Tady se příboj rozplýval v dlouhých pásech zelených vln. Ale zato se zvýšil sluneční žár.

Hladový žaludek se mu sevřel bolestí a žížeň mu jako ostrá pila drásala jazyk a řezala hrdlo.

Sklesl na kolena a napolo v mdlobě se sesunul pod výklenek, kde bylo aspoň trochu stínu.

Počkáš si ještě několik dnů. Jestli ti ránu z milosti nedá některá z těch koralových zmijí.

* * *

Snad spal nebo ho zachvátila mdloba. Když se probal, stín se pod ním prodloužil. Vlnobití téměř ustalo a hladina se kmítala jako roztavené stříbro; hladina v atolu ležela nehybně jako hlazený duhový drahokam. Ale náhle jako by se z hloubky vynořovalo něco obrovského... masa vody se valila ke břehu a narazila na něj s temným zaduněním. A současně se pod ním zachvěla půda. Výbuch podmořské sopky?

Vymrštil se ze země. Byl sice dost vysoko, záplavy se nemusel bát, ale...

Co je to? Z vody se vynořuje... černá koule, dobré dva metry v průměru, zvedá se nad hladinu a pod ní silný sloup roste do výše... Pohyb ustal. Asi pět metrů vysoký černý útvar jako kovový maják stojí nyní uprostřed laguny. Povrch na sluneční straně rychle schne...

Je to sen? Horečnatý přelud?

A nový div! Z temné koule rychle vyrůstá kovová tyč se zlatým hrotem... bleskosvod? A z boků jiné tyče, přesně na čtyři světové strany.

Hladina v atolu se pozvolna uklidnila a znehybněla. Chvilí je úplně ticho.

Ale pojednou pocítí Vilík podivné mravenčení v celém těle. Pohlédl kolem sebe... kde by se tu vzali mravenci? Ale proč mu tedy celé tělo trne? Zřetelně cítí, jak se mu vlasy ježí... Jakmile se jich dotkl, slyšel jemný praskot a do konečků prstů jako by mu vbodl jehly. Totéž se opakovalo, když si chtěl zamnout ruce.

"Elektrina!" vykřikl udiveně.

Tenhle maják vysílá silné elektrické výboje. Ale co to má znamenat? Jak se dostal elektrický vysílač do korálové pouště? A jaký má účel? Odkud je řízen? Určitě z toho ostrova, odkud sem asi vede podmořský kabel, a ten zvedá maják z laguny. Ale to dokazuje, že na ostrově žijí civilizovaní lidé. Ale proč je maják skrytý, místo aby byl vidět a do dálky dával výstrahu lodím před zrádným úskalím? A je to maják? Mořské majáky jsou přece mnohem vyšší a mají světlomety. Jaká je to záhada?

A teď - co je to zase? Koule se pohybuje, vodorovné tyče zvolna mění polohu... ano, teď se už odchýlily, takže místo na jih směřuje hrot tyče na jihozápad. Teď pohyb ustal. Ale výboje se zvýšily. Jeho tělo trne tak bolestivě, že to nemůže snést. Musí pryč.

Pracně se vyšplhal na hřeben.

Slunce se už blížilo k obzoru, zanedlouho zapadne. Moře je zatím klidné, ale brzy je rozvlní příliv. Co je to tamhle? Nad jihovýchodní mořský obzor vystupuje sloup dýmu. Loď! Nějaký parník tam pluje! Bože, dej, aby plul sem, úžinou mezi tímto korálovým útesem a ostrovem! Pak by ho museli z lodi vidět a byl by zachráněn. Každá loď se ujme trosečníka.

Jen aby se přiblížila včas, dokud se úplně nesetmí. Za hodinu slunce zapadne.

Třásl se jako v horečce. Je zvláštní, že mravenčení v těle téměř ustalo. Nebo ho přemohlo nervové napětí?

Vilíkovo pozornost zaujal jemný praskot, který pozvolna silil, až splynul v jednotvárný, suchý chřestot. Zněl zespodu, z atolu - ano, z té podivné koule.

A teď to vidí. Z vodorovné tyče, která směřuje přímo ke sloupu dýmu na obzoru, srší fialové blesky. Co to má znamenat? Zbytečně si nad tím láme hlavu. Ať je to cokoli, jen aby - ano, loď se blíží! Naštěstí má Vilík slunce v zádech a není oslňován. Jasně vidí, jak se nad vodní čáru vynořily špičky stožárů - horní část bílých plachet. Jeho rozčilení nebezpečně rostlo. Třásl se tak, že se jen stěží udržel na nohou. Křečovitě sevřel čelisti, aby si cvakajícími zuby nezranil jazyk, a stále si musel protírat vytřeštěné oči, zamlžené slzami.

Rudá kola se mu roztančila před očima a celý obraz se rozplýval v růžové záplavě. Klam? Ne. Slunce zapadá.

A loď je ještě daleko. Vleče se jako hlemýžď a slunce se řítí dolů.

"Letadlo!" vykřikl.

Skutečně! Nad ostrov se vzneslo letadlo. Ale podivné. Černý oválovitý trup a ohromná křídla, lomená jako u albatrosa, vějířovitý ocas - ta křídla mávají a letoun se vznášá kolmo vzhůru. Je to letadlo? Není to obrovský pták?

Kraj kolem Vilíka zřítověl, ale letadlo, teď už ve velké výšce, krouží v záplavě krvavých červánků.

A loď se blíží. Teď už je vidět celý trup, žene se čelem přímo k němu. Proboha - ne! Co dělají ti lidé? Začíná příliv. Někde narazí na podmořský útes nebo loď uchvátí vlny příboje, zavlčou ji k útesům, kde ji roztrhají.

Svinují plachty...

Ale co to? Zelená raketa! Výkřik o pomoc. Proč? Vždyť jsou ještě dost daleko a je to parník. Lodní šroub může přece ještě zvládnout příval vln a proud.

Vtom na mořský obzor padla noc. Je vidět jen fialové, na stopu dlouhé výboje z tyče majáku, který vyčnívá z laguny jako mořský netvor, z jehož tykadla srší oheň.

Na indigově modré obloze se objevilo temné těleso, zakroužilo a pojednou znehybnělo. Vyšlehl z něho úzký bílý paprsek a dopadl na loď, ženoucí se k útesu bokem, skoro zádi, za kterou divoce vířila a pěníla se voda, rozvířená lodním šroubem. Ale stříbřitý pruh kreslil od lodní zádi ostře lemovaný oblouk, který se táhl k lodní přídi. Byl to

očividný křečovitý zápas lodi s úžasnou přitažlivou silou, která ji neodolatelně táhla ke skaliskům.

Kde je zdroj té síly? Mořský příboj? To není možné! Parník je vzdálený asi půl míle, je tedy dost daleko.

Maják! Ano, jen jeho silné výboje mohou...

"Vzdejte se!" zazněl anglický povel tak hlasitě, že přehlušil hukot příboje. "Zastavte stroje, jinak vás necháme roztržiti o skaliska!"

Víření na zádi ustalo. Loď zřejmě uposlechla. V tu chvíli přestal pracovat maják, tykadla se zasunula do koule a přístroj zmizel pod hladinou.

Pojednou se letadlo sneslo kolmo dolů a přistálo na hladině jen asi sto metrů od Vilíka.

Moře svítélkovalo jako roztavené stříbro a v jeho odlesku mohl Vilík dobře pozorovat loď, která se houpala ve vzdálenosti asi dvě stě metrů na vlnách.

S úžasem viděl, jak se ohromná křídla letounu složila k trupu. Podivné letadlo teď sedělo na hladině jako obrovský vodní pták.

"Napněte plachty! Plujte zvolna přímo k jihu!" zněly nové rozkazy z tajemného letadla. A výstražný dodatek:

"Varuji vás před odporem! Sledujeme vás."

Vilík strnul hrůzou. Neviděli ho, nevědí o něm. Odplují a nechají ho tady!

"Zachraňte mě! Pomoc!" vykřikl chraptivě. Ale jeho volání zanikalo v dunivém rachotu moře.

Viděl, jak se parník zvolna vzdaluje. Rozplakal se a sklesl na kolena.

Ale pak se vztyčil.

"Babo!" vyrážel sípavě. "Jen sto metrů! Žraloci - k čertu! Lepší rychlá smrt než dlouhé umírání. Vrhni se tam, kde je sice silný proud laguny, ale kde nejsou skaliska. Přemůžu proud, nebo se zabiju. Už toho mám dost!"

A zoufalec se vrhl střemhlav do moře. Zápas se smrtí mu dodal nadlidské síly. Plaval jako ryba; jako šíp letěl po hladině a skákal z vlny na vlnu.

Z letadla vyhlédl muž.

"Pomoc!" volal Vilík z posledních sil a křečovitě se zachytil kovových žeber na boku letounu.

Muž na palubě ho krátce vyběhl:

"Lez!"

Vilík sebral poslední síly, aby se vysoukal po žebrech složeného křídla na hřbet trupu, popoháněn žraločími čelistmi, které mu dole chňapaly po nohou. Pak ale byly už jeho síly úplně vyčerpány a ubožák padl muži v bezvědomí do náruče.

* * *

Probíral se ze spánku a cítil se příjemně. Ještě napolo v bezvědomí cítil, že leží na čemsi měkkém, co ho příjemně hřeje a zároveň mu chladí horké tělo. Vybavil se mu obraz z raného mládí, kdy se jako nemocné dítě choulil v mamčině hřejivé náruči s chladivým obkladem na čele rozpaleném horečkou.

Také svěží vůně éteru či ozónu byla velmi příjemná.

Skutečnost odpovídala těmto představám jen zčásti, ale přesto mu způsobila značné překvapení, když zase začal vnímat.

Ležel v posteli v podlouhlé místnosti, ozářené příjemným, nevtravým světlem. Kdesi konejšivě šuměl neviditelný větrák a vháněl do pokoje svěží vzduch.

Vedle jeho lůžka stály ještě tři jiné postele, ale byly prázdné. Na věšáku vedle něho visel nachově červený župan či snad koupací plášť a pod ním na rudém kokosovém koberci ležely trepky.

Všechno se podobalo útulnému pokoji v nemocnici, jenže bylo divné, že místnost nemá okna, ba, jak se zdálo, ani dveře.

Na druhé straně vedle postele stál noční stolek s narůžovělou kamennou deskou a na něm - telefon a sklenice s podivně opalizující tekutinou. Žiznivě po ní sáhl. Nápoj byl vlažný a měl přích mandlí a mléka. Současně perli jako alkalická kyselka. Vypil ho do poslední kapky. Chladivý pocit na čele? Hlavu má ovinutou jakousi látkou a z obkladu vede gumový kabel do zástrčky nad postelí. Látka je suchá. Je to tedy elektrický chladič, který stále udržuje stejnou teplotu.

A je zvláštní, že se docela jasně na všechno rozpomíná, až do okamžiku, kdy ho zachytil muž na palubě letounu. Vůbec se cítí svěží a silný. Musel tedy v bezvědomí něco jíst. Jeho mdloba jistě netrvala dlouho.

Obklad ho začíná studit. Sundá ho. Vytáhl zástrčku. Usedl na posteli. Je oblečen do bílé, hedvábné noční košile.

Ale sotva vstal, zapotácel se. Přece je zesláblý. Závrat' ho složila zpátky na postel. Teď má pocit, jako by se uzdravoval po dlouhé nemoci. A hlad má. Jedl by. K čemu by byl telefon? Zavolá; uvidí, kdo se mu ozve.

"Vida, pacient se hlásí k životu," slyšel příjemný mužský hlas.

"Mám hlad!" řekl rázně a podivil se, jaký kňouravý zvuk mu vyšel z hrdla.

"Hned jsem u tebe," řekl muž a zavěsil.

Po několika minutách světlo zhaslo a Vilík se octl v neproniknutelné tmě.

Ačkoliv napínal sluch, neslyšel kromě jednotvárného šumění větráku ani nejmenší zvuk. A když se najednou rozsvítilo, stál u jeho lůžka mužik v bílém plášti a za ním ramenáč v námořnickém stejnokroji, na nějž bílá kuchařská zástěra padla jako pěst na oko.

Kuchař držel v rukou podnos se stříbrnými miskami a s velkou sklenicí s opalizujícím nápojem.

"Postav to na noční stolek," pokynul mužik kuchaři, "a můžeš jít. Zavolám tě později." Anglická slova měla nějaký cizí přízvuk.

Naděje, že uvidí námořníka odcházet, Vilíka zklamala. Světlo opět zhaslo, a když se zas rozsvítilo, byl kuchař pryč.

"Dal jsi dolů obklad!" řekl mužik přísně, ale jeho oči se za silnými skly usmívaly.

"Studil mě," omlouval se. "Kdo jste?"

"Lékař."

"Angličan?"

"Na tom nezáleží."

"Pane doktore, chtěl jsem jen."

"Dobře, dobře. Ukaž ruku," počítal tep. "V pořádku. Máš vyhráno."

"Copak jsem byl dlouho nemocný?"

"Deset dní. Sedni si, chlapče, a dej se do jídla! Dnes se musíš ještě spokojit s kašičkou a s kouskem pečeného kuřete."

Zato máš hodně kompotu. Jez pomalu! Nehltej to. Nikdo tě nehoní."

"Kde jsem?"

"V bezpečí."

"Ale..."

"Nebud' zvědavý, hochu," lékař stáhl obočí. "To je první a nejdůležitější paragraf našeho zákona. Dobře si jej zapamatuj, protože zvědavost se tu trestá jako nejhorší zločin. Ostatně oni už tě vycepují."

"Podle výslovnosti nejste Angličan."

"Nejsem."

"Němec?"

"Ne. Ale už zase otázky?"

"Vždyť já se ptám jen..."

"Na nic a nikoho se nesmíš ptát! Jen odpovídat, nechceš-li přijít o hlavu. A budeš muset na leccos odpovídat. Poslyš, hochu - jak se jmenuješ?"

"Vilík."

"Willy, hm," lékař ztlumil hlas, "mně můžeš důvěřovat. Vyzpovídej se mi upřímně a pravdivě. Snad ti budu moci dát dobrou radu. Ale nesmíš nic tajit."

"Co bych tajil? Rád vám všechno povím. Ale to je celý fantastický román. Vsadím se, o co chcete, že mi nebudete věřit."

"Přeháníš, chlapče," usmál se shovívavě lékař. "Co neuvěřitelného jsi mohl prožít na obyčejném obchodním parníku?"

"Obchodní parník? Ach, pane doktore, vy si myslíte, že jsem byl na té lodi, kterou letadlo zajalo?"

"Ovšem, z které jsi utekl. Kde by ses tu jinak vzal?"

"Aha, vidíte. To je první omyl. Tu loď vůbec neznám. Utekl jsem z ostrova někde na severovýchod od Austrálie, vlastně mě odvěkli trestanci, kteří se vzbouřili proti Gótům a vyplnili jejich město a všechny Góty vyvraždili. Já jsem byl jejich králem. Trestanci mě svrhli do podzemní rokle. Ani nevím, kolik dnů jsem bloudil pod zemí, hluboko pod mořským dnem, až jsem vyšel do korálového atolu, kde se z vody vynořil ten podivný maják nebo co to bylo. Sršely z něho jiskry. A pak se objevila ta loď. Doufal jsem, že mě zachrání, ale pak přiletělo letadlo a loď zajalo. Vrhli jsem se do moře a doplaval k letadlu. Víc už nevím. Ale kdybych vám měl povídat podrobnosti, panečku, to byste koukal!"

Lékař koukal už teď. Pohlížel na Vilíka vážně a zkoumavě. V jeho tváři se stídala obava se zlostí:

"Poslouchej, chlapče, mohl bych být tvým tátou, možná i dědečkem. A ty si ze mě děláš legraci," vrčel. A pak zase mumlal vážně: "Pocuchané nervy, silný nervový otřes, také tělesné vysílení, zánět mozkových blan, sice slabý, ale přece... hm, bude třeba ho nějakou dobu pozorovat. Góti! Hochu, co to pleteš? Gótské kmeny vymřely už ve starověku. Kdybych všechno ostatní připustil, tohle je strašný nesmysl. Ale konečně... v oceánech je ještě dost ostrůvků neznámých, neprozkoumaných... Poslyš, Willy! Cos mi řekl, nikomu nepovídej!"

"Nevěřili by, vidíte?"

"No, možná že ano. Vždyť se mohou přesvědčit. Snadno by našli východ z podzemní laguny. Ale mohli by také té dutiny využít pro své cíle. A to by nebylo dobře."

"Pročpak? Musí to být velmi šikovní lidé, když dovedli sestrojít takové letadlo, elektrické zařízení a zejména ten maják."

"Právě proto, chlapče, že jsou velmi šikovní. A ještě budeš nad mnohým žasnout. Nespěchej. Buď trpělivý a nebud' zvědavý. A vzdej se všech nadějí na útek. Jen smrt tě může vysvobodit. Musíš plnit své povinnosti, které ti budou uloženy, poctivě a věrně. Nejmenší poklesek znamená konec tvého života. Když budeš věrný, budeš dobře žít. Někdy den si ještě poležíš, než tě propustím ze své péče. To je vše, co ti mohu říci. Teď už musím jít, abych nevzbudil podezření."

"Řekl jste, pane doktore, abych nikomu nevyprávěl, jak jsem se dostal do atolu. Co tedy mám říct?"

"Vymysli si nějakou povídku. Nejlépe, že jsi byl jako trosečník zachráněn a zajat, abys byl prodán do otroctví. Jednali s tebou krutě, ale podařilo se ti uprchnout. Bude to docela věrohodné."

"A co když poznají, že lžu?"

"Toho se nemusíš bát. Žlutým pirátům se nevěří, i kdyby ještě mohli mluvit. Ale mrtví nemluví."

"Mrtví?"

"Ano, hochu," odpověděl lékař temně a v tu chvíli nástropní světlo zhaslo.

Když se rozsvítlo, byl Vilík zase sám.

* * *

Podle střídání bdění a spánku uplynuly tři dni bez jakékoliv příhody v tichu a klidu, rušeném jen pravidelnými návštěvami lékaře a potom docházkami lovníka, který mu přinášel jídlo a nápoje. Lovník byl nemluvný. Za celou tu dobu nepromluvil ani slova, a když Vilík pochválil jídlo, zabručel jen cosi nesrozumitelného. Také lékař se jaksi změnil; jednal stroze a jeho řeči se omezily jen na nejnnutnější lékařské pokyny a příkazy. Teprve čtvrtého dne poněkud zvládněl:

"Nuže, Willy," začal, když mu námořník odevzdal prádlo a námořnický stejnokroj a zmizel z pokoje, "obleč se! Uvedu tě k veliteli. Už jsem mu sám vylíčil tvůj osud, jak jsem ti radil. Zdá se, že tomu uvěřil, ačkoliv je těžké se v něm vyznat. Nikdy neprozradí své pravé smýšlení. A když ano, pak většinou nemile překvapí. Všecko bude záležet na tobě, na věrohodnosti tvé přetvářky. Seber se, hochu! Napni všechny síly. Jestli se nějak prozradíš, bude s tebou konec. Velitel je nedůvěřivý a má velmi pronikavé oči."

"Vyhnu se jeho očím."

"To by bylo to nejhorší, co bys mohl udělat!" varoval lékař. "Naopak, dívej se mu přímo do tváře. Upřeně se mu dívej na čelo. Na otázky odpovídej jednoslabičně, úsečně. Bude všelijakými skoky zkoušet tvou odvahu, klid a statečnost. Ať udělá cokoli, bude tě jen strašit. To měj pořád na paměti. A nemluv víc, než bude nutně třeba. Mlčenlivost a statečnost jsou tu nejdůležitějším zákonem. Oblek ti dobře padne. Jsi statný mladík. Tělesně uděláš dobrý dojem a doufám, že svou věc vyhraješ. Takže, chlapče, loučíme se."

"To už vás neuvidím?"

"Ano, někdy. Ale mluvit spolu nebudeme. Mohli bychom vzbudit podezření. Venku je všude mnoho uší i očí. Ostatně myslím, že tu dlouho nebudeš. Asi budeš přidělen k posádce Ichthyopteru. Ať budeš kdekoli, nikomu nevěť."

"Ichthyopterus?"

"Tak se jmenuje letadlo. A věru, tohle jméno předpotopního ptakoještěra a ryboještěra je vhodný název pro ten hrozný stroj. Podej mi ruku."

Ve tmě ho vedl chodbou, až došli do těsné, čtyřhranné cely, která s nimi začala stoupat. Zakrátko se zastavila, stěna vpředu zmizela a Vilík se ocitl v záplavě slunečního světla. Byl oslněn dvě nebo tři vteřiny. Když se vzpamatoval, stál s lékařem na skalním ochozu, asi dva metry širokém, vroubeném betonovým zábradlím. Za nimi se tyčila kolmá, hladká skalní stěna, ve které teď nebylo ani stopy po nějaké zdviži. Pod zábradlím spadala kolmo hladká stěna do zelené, mírně rozechvělé mořské hladiny.

Celý útvar byl velmi podivný. Na první pohled se podobal atolu, ze kterého se zachránil, ale ve skutečnosti byl docela jiný. Byl to pravidelný kruh obklopený kolmými stěnami, kolem nichž se vinuly dva pásy visutých betonových pavlačí. Vrchol stěn tvořil souměrnou zubatou hradbu, asi dvacet metrů vysokou, a skoro v každém zubu bylo vidět lafety děl. Jejich bronzové roury, některé menší, jiné dlouhé a objemné, se narudle leskly v tropickém slunci.

Konečně ještě něco vzbudilo Vilíkovo pozornost. Několik metrů vpravo se zvedala zdola až téměř k okraji této zatopené propasti silná kovová tyč, zakončená čtyřmi vodorovnými tyčemi do kříže. Na konci každé z nich byl kulatý terč, jak se na pohled zdálo, ale ve skutečnosti to byla spirála z kovových drátů, které se zeslabovaly od středu k okrajům, takže připomínaly velké pavoučí sítě. Vilík si všiml, že také tyto sítě, postavené kolmo, směřují na světové strany. Tedy jakási vysílací stanice.

Spodní ochoz byl s hořejšími místy spojen schodištěm, které vedlo také dolů, k mořské hladině.

A všude bylo dost živo. Kromě stráží na hradbách pobíhali po ochozech muži v námořnických šatech, ale většinou v montérkách a v zaprášených zednických či betonářských úborech.

Lékař vedl Vilíka ke schodišti, vystoupili na horní ochoz a stanuli před hladkou stěnou, které se lékař dotkl.

"Kdo?" ozval se neviditelný muž ze stejné neviditelného místa ve skále.

"Lakmus," odpověděl lékař.

Bylo to jeho jméno? Těžko říci. Možná, že pseudonym nebo heslo. Před nimi se ve skále objevil vchod do úzké chodby, osvětlené několika stropními žárovkami. Jakmile vešli, vchod se za nimi uzavřel.

Po několika krocích se chodba rozdvojila a vlevo i vpravo zahýbala do oblouku, takže nebylo vidět, kde končí.

Ale Vilíkovi na pozorování nezbyl čas. Ve stěně proti nim se rozsvítila čtvercová ploška a v ní, jako za průsvitným sklem, se objevila tvář muže...

Vilíka zamrazilo. Přes vystouplé lícní kosti a šikmé oči, v nichž žhnula rudá jiskra pod štětinatým obočím, to rozhodně nebyl Mongol. Pleť byla bledá a nadměrně vysoké čelo svědčilo o Evropanovi. Brađa a líce až téměř k očím byly zarostlé slámově žlutým, už značně prokvetlým, nepěstěným řídkým vousem. Úhrnem: drobný, scvrklý obličejíček, nad nímž se klenulo nepřirozeně rozlehlé, myslitelské čelo; a oba tyto protiklady byly vsazeny do ohyzného chundelovitého rámce řídkých, jakoby olezlých vlasů a vousů.

Sice jen několik vteřin bodaly šikmé oči jako žhavé jehly, ale to stačilo, aby se Vilík rozklepal.

Konečně přízrak zmizel a zrovna tak tajemně jako na ochozu se stěna zavřela.

19.

VLADAŘOVO TAJEMSTVÍ

Prudký jas donutil Vilíka zavřít oči. Ale už cítil, jak mu lékař významně sevřel ruku a vtáhl ho přes práh.

"Veliteli," slyšel lékařův hlas vedle sebe, "přivádím..."

"Blíž!" třeskl povel.

Vilíkovy nohy automaticky pokročily; mžikal, proto viděl jako v přetřhaném filmu, jak se k němu jakoby v poskocích blíží ohromná, lesklá plocha stolu. Uprostřed byly rozloženy výkresy a podivné přístroje a strojky, baňky a křivule. Za stolem stálo křeslo a za ním se do výše vypínal jakýsi opalizující přízrak, průsvitné zjevení, jehož mlhovitým tělem se v duhových barvách lámaly sluneční paprsky. Proudily sem celou plochou rozlehlé stěny, ale třísťily se v pestré směs snad všech druhů nízkých i vysokých palem, fikusů a filodendronů, liánovitých orchidejí a tropických rostlin a květín.

"Na mě se dívej!" slyšel ostrý rozkaz a tišší, ale neméně úsečný dodatek v neznámé řeči, který zřejmě patřil lékaři, protože doktor Lakmus pustil jeho ruku a odstoupil stranou.

"Stůj!"

Stanul jako přikován.

"Nuže!" ozvalo se zavrčení.

Zaťal pěsti, stiskl zuby a všechny své síly soustředil na to, aby přemohl oslnující sluneční jas, který ho bodal do očí. Podařilo se mu to. Roztancovaný kaleidoskop obrazů se rychle uklidnil. A ustálený obraz byl jako pohádka.

Za ohromným černým stolem seděl v křesle mužík, který podle úzkých ramen a vpadlých prsou nebyl příliš urostlý. Zamžikal a sebevědomě pohlédl mužíkovi do očí.

Stružky potu mu stekly z čela a zaštipaly ho v očích...

"Hm - mmm -" zavyl mužík podrážděně. "Co s tebou, chlapče? Nesneseš ani trochu tepla a světla. Zbabělec. Pro ty tady není místo," zaznělo z úzkých rtů suše jako chřestění štěrků. Obrátil se k lékaři a pronesl v cizí řeči jediné slovo, které však stačilo, aby Lakmus zesinal.

A teď začal překotně mluvit lékař. Zřejmě byl rozčilený a snažil se zvrátit rozhodnutí, které Vilík pochopil. Znamenalo jeho rozsudek - smrti! Ale tyran seděl klidně a netečně. Jeho přimhouřené oči hleděly do neurčita.

Vilíka zamrazilo. A vtom ho něco napadlo. Jestli ho tenhle zakrslý démon odsoudil k smrti, pak už nemůže nic ztratit, když mu řekne své mínění. Aspoň mu dokáže, že není takový zbabělec. Zaťal nehty do dlaní, vypjal hrud', jednou, dvakrát zhluboka vydechl... a vtom spatřil číhavý pohled v mužíkových očích, ten na něm zřejmě zpozoroval změnu.

Pohrdavý úsměšek kolem úzké ústní štěrbiny ho zbavil poslední rozvahy. Přiskočil k hraně stolu, nahnul se k rozšklebené tváři a zařval:

"Netvore!"

Panečku, to byl účinek!

Muž sebou škubl jakoby zasažen výbojem tisíce voltů a přitiskl se k vysokému opěradlu. Rudý svit v očích zhasl a bulvy zděšeně vystoupily z důlků.

Vilíka tato reakce povzbudila tak, že se rozjel plnou parou: "Tyrane! Vrahu! Ďáble v mrzáckém těle! Ukážu ti, jestli jsem zbabělec!"

Ale tu se mužík vzpamatoval. Jeho drobná suchá ruka se vztáhla k tlačítku na stole.

"Zadržte, veliteli!" Lékařův výkřik zněl zoufale. Skokem se Lakmus octl u Vilíka, sevřel mu rameno, snažil se ho odtáhnout od stolu a volal:

"Uskoč! Když se dotkne tlačítka, zřítíš se do propasti! Stojíš nad ní!"

Mužíkův prst se zastavil nad knoflíkem.

Ale lékař byl na Vilíka slabý. Chlapec stál, jako by byl srostlý s podlahou a se stolem.

"Takže ke všemu užívá ještě takové zákeřné lsti? Nikdy necouvnu! Naopak, já -" vyskočil, přenesl svou váhu na ruce a udělal přemet přes stůl. Chňapl mužíka za tenké ruce a jako loutku ho zvedl z křesla. "Pojď! Vyměníme si role," křičel, "postavíš se na mé místo a já si sednu na tvůj trůn. Tak! Semhle, kde se rysuje ten čtverec. Když se hneš, pošlu tě do pekel, stejně jako jsi tam chtěl poslat ty mě. Pět minut se budeš péct na slunci, jako jsem se pekl já, a mžourat do něj... Copak je to? Můj Bože! Nevěděl jsem... odpusťte mi! Byl jsem surový! Odpusťte mi! Nevěděl jsem, že jste..." koktal a díval se s upřímnou lítostí na znetvořené nožičky, které nemohly unést poměrně těžký trup. A něžně, jako nemocné dítě, nesl ho zpátky a posadil do křesla. "Prosím vás, odpusťte."

Velitel seděl chvíli nehybně. Konečně promluvil:

"Tajemství..." mluvil přerývaně, úsečně a tvrdě, "mé osobní... jediný Lakmus dosud věděl... nyní i ty! Slib, že nikomu nepovíš, co jsi viděl!"

"Slibuji."

"Dobře. Zničilo by to celé mé dílo, kdyby věděli... domnívají se, že jsem všude... netuší, že všude jsou mé přístroje, oči i uši, kdežto já jsem napořád upoután zde." Odmlčel se a chvíli chlapce upřeně pozoroval.

"Vyhráls to, chlapče," řekl konečně. A pak promluvil několik slov k Lakmusovi.

Lékař přikývl a vybídl Vilíka k odchodu.

Vyšli stejnou cestou a sestoupili na spodní ochoz.

"Povězte mi, pane doktore..."

"Mlč!" sykl Lakmus a ostře dodal: "Žádné otázky!"

Když však došli dost daleko od vchodu, kde už nemohl působiti citlivý přenašeč zvuku, Lakmus zašeptal: "Měl jsi štěstí. Odhalil jsi tajemství, které už dva před tebou zaplatili životem. Na co ses chtěl ptát? Tady ti mohu odpovědět."

"Nemá žádného sluhu?"

"Ne."

"Jak se dostane do ložnice? To v tom křesle i spí?"

"Jeho pracovna má po obou stranách východy. Kromě ložnice a jídelny je tam řada místností: laboratoře, elektrotechnické i či chemické dílny, skvěle vybavené automatickými stroji a pomůckami nad jakými by žasl každý technický odborník. Ani nejbujnější fantazie si nedovede představit ty divy, které vytvořil. Z nich je to křeslo poměrně nejjednodušší. Je to elektrický vozík, na kterém může velkou rychlostí obratně projíždět, kam se mu zachce. Místnosti a koridory ovíjejí celý vrchol hory, takže má odevšad do daleka rozhled a ovládá odtud celý ostrov. Je to pevnost."

"Myslím, že letadla by si s ní uměla poradit."

"Mýlíš se. Předně leží ostrov daleko od všech lodních tras, takže do těchto vod by se mohl dostat jen vrak nebo loď, která se octla ve velitelově moci."

"V jeho moci?"

"Ano."

"Vzpomínám si... v tom atolu na korálovém útesu se vynořil nad hladinu podivný maják s tyčemi. Tam je ta síla?"

"Tam i tady. Loď je nejprve svedena z cesty a pak přitažena ke skaliskům, kde se musí vzdát, jinak je poslána na mořské dno."

"Myslím, že tak skončí v každém případě. Poslední byla také potopena i s mužstvem."

"Řekl jsem ti už, že to byli piráti. Za dobu, co jsem tady, bylo zajato včetně této pirátské šest lodí. Pět z nich kotví v zajateckém přístavu."

"Kde to je?"

"Na jižním pobřeží. Je to dost prostranná přírodní zátoka hluboko ve vnitrozemí, spojená s širým mořem úzkým průlivem, a vjezd do ní je dokonale zakryt korálovými valy."

"A jak se mohlo letadlo přiblížit k lodím tak, že ho nikdo neviděl?"

"Milý Wille, však se seznámíš s Ichthyopterem. Jsi totiž přidělen do jeho posádky. Všecko se dozvíš."

"Kde je to letadlo teď?"

"Zase někde na výzvědách. Vráti se snad už zítra. Ale teď se už musím rozloučit."

"Ještě něco, pane doktore, jedinou otázku: Je velitel lupič?"

"Není. Je těžké si o něm udělat pevný úsudek. Snad zanevřel na lidstvo. Jeho cíl se teprve ukáže. Ale jedno je jisté: že není lupič. Veškerá kořist leží dosud v zajatých lodích a jen nejnútnejší materiál se užívá v laboratořích. Mzdy nikomu neplatí, ale všichni tu žijí v nadbytku, jsou spokojeni a přátelští, jako členové jediné velké rodiny. Ale přesto jsem ti už řekl: nikomu nedůvěřuj! Pozor na jazyk, na každé slovo. A teď pojď."

Úzkou chodbou kráčeli do skal, až se octli v nepříliš širokém, asi sto metrů dlouhém sále, který byl zřejmě společnou ložnicí mužstva. Po obou stranách podél zdí stála řada postelí a mezi nimi úzké, dlouhé stoly s lavicemi. Kasárenská místnost, osvětlená mnoha nástrojnými elektrickými tělesy.

Hned na prahu je uvítal mladík, který právě skončil úklid.

"Will, nový člen posádky Ichthyoptera," představil Lakmus Vilíka.

"Jmenuji se Petr," podal mu mladík ruku.

"Ukaž mu místo," nařídil lékař.

"Takže, Wille, číň se! A nebuď nemocný! Nemoc je tu zločinem."

Krátce stiskl chlapci ruku a vyšel z místnosti.

Ten den přinesl Vilíkovi celou řadu překvapujících poznatků, které plně potvrdily lékařova slova, že mužstvo zde žije ve shodě.

K obědu, který byl vydatný a chutný, sešlo se asi padesát mužů, statných, většinou mladých chlapíků, kteří sršeli vtípem a veselím. Přijali ho mezi sebe kamarádsky, bez jakéhokoli vyptávání po jeho původu, národnosti a dřívějším osudu, takže podivuhodně hladce zapadl do nové společnosti, ačkoliv byla, jak brzy poznal, národnostně pestrá. Všiml si, že jejich angličtina tvoří prapodivnou směs všech možných jazyků, slyšel rozmanitá křestní jména a také podle výslovnosti poznal, že jsou tu zastoupeni příslušníci snad všech národů.

Pozoruhodné bylo, že nepadlo ani jediné slovo o minulosti celku ani jednotlivců a ani o budoucnosti, o plánech a cílech. Všichni jako by žili jen v přítomnosti, kterou plně vychutnávali. Možná že je to všechno, vtípné i věcné hovory, upřímnost, srdečnost a kamarádství byly jen naoko, těžko soudit; jisté bylo, jak Vilík brzy chopil, že všichni byli odborníci v námořnictví a valná část se vyznala ve strojařině, někteří byli zkušenými piloty a jiní pracovali jako vrhači torpéd a členové posádky.

Bylo zajímavé naslouchat směsi vyprávění, která svědčila o nevšedních technických znalostech a mimo to odhalovala všelicos, co bylo pro Vilíka záhadou a udivovalo ho.

O veliteli nepadlo během rozmluvy a výměny názorů ani slovo, ani o příštích plánech. Přesto vyrozuměl, že se stal členem mužstva, tvořícího posádku Ichthyoptera, který létá, snad loví, kdesi na moři, a až se vrátí, bude jeho posádka vyměněna tímto mužstvem, které nyní odpočívá. Také se dověděl, že títo muži tvoří jakýsi elitní sbor, kdežto jiní, prostí dělníci, mají své společné, ale podle pracovního zařazení a oddělené místnosti.

Tuto skutečnost si uvědomil s pocitem pochopitelné hrdosti a správně pochopil, že to byl zajisté Lakmusův vliv, který přiměl velitele, aby ho přidělil k tomuto mužstvu. Ale zároveň se v něm ozývala pochybnost; totiž zda vyhoví požadavkům tohoto technického oddílu, protože si uvědomoval, že v technických ani vojenských věcech se vůbec nevyzná. Bude muset vynaložit všechny své schopnosti, aby je předstíral, protože prokáže-li neschopnost, bude vyřazen a určen k nějaké prosté práci. To by bylo neštěstí, poněvadž ačkoliv má síly dost, není na těžkou práci zvyklý.

A slyšel už, že se slabochy se velitel nijak nemazlí. Mohlo by to znamenat jeho konec.

A konec konců Vilík neměl v úmyslu vidět v tomto svém postavení trvalý a konečný cíl svého života. Uvědomoval si, že je v moci pirátů, a ve skrytu duše živil jiskru naděje na útek.

Napadla ho otázka: Jak a odkud se doplňují zásoby potravin pro tak početné mužstvo? Tato propast s kolmými, nedostupnými stěnami, které jako hladká zeď spadají do okrouhlé, hluboké mořské tůně a stejně tak se tyčí vzhůru, zdá se být úplně odříznuta od ostrovního okolí. A jak bylo možné dostat na vrchol této mohutné hradby těžká děla, která jistě byla původně umístěna na palubě válečných lodí?

Z těchto katakomb musí vést nějaké východy.

Brzy na to dostal odpověď.

"Skladištní služba!" zvolal po obědě lodník sedící v čele stolu. Z jeho vážného a jaksi zdrženlivého chování a úcty, kterou mu projevovalo ostatní mužstvo, pochopil, že je to zástupce nepřítomného velitele skupiny.

Po této výzvě vstali z lavice tři lodníci.

"Lifka, Dar a Ruf," řekl předák spokojeně. "Koukejte, ať jste brzy hotovi. K večeru se vrátí Ichthyopterus. Pak budeme mít málo času ke střídání. Počkejte!" zastavil odcházející trojici. "Snad by vám mohl pomoci - jak se vlastně jmenuješ, hochu?" upřel na Vilíka bystrý pohled.

"Will."

"Půjdeš s nimi, Wille! Ruf ti už řekne, co máš dělat."

* * *

Ačkoli předpokládal, že tento sopečný útvar s pravěkými korálovými útvary bude mít jistě uvnitř mnoho dutin, byl překvapen, když se před nimi na konci sálu otevřela stěna a vstoupili do místnosti o ploše dobrých deseti čtverečních metrů, dostatečně osvětlené. Viděl, že na kolejnici stojí na nízkém, dlouhém podvozku pevně stavěný motorový člun, baňatý, zdánlivě těžkopádný, ale zřejmě určený k dopravě nákladů. Na jeho palubu se vyšplhali po železném žebříku. A tu se s nimi pojednou celá podlaha propadla dolů. Když se zastavili, klenul se nad nimi v stometrové výši strop, takže byli téměř ve tmě, protože do této hloubky nemohl slabý svit žárovky shora proniknout.

Ale to trvalo jen okamžik. Snad samočinně dopadem výtahu na dno nebo zásahem některého z mužů se otevřelo celé průčelí a dovnitř dopadlo jasné denní světlo.

S úžasem hleděl Vilík na mírně zčeřenou mořskou hladinu, pod kterou mizely kolejnice. Vtom se podvozek dal do pohybu a za několik vteřin se s nimi člun houpal na hladině. Byl spuštěn na vodu tak, jako se spouští lodi v doku.

Současně začal pracovat lodní šroub a člun, řízený Darem, namířil do zátoky.

Zprvu směřoval přímo k protějšímu břehu, který tvořila v dálce asi padesáti metrů příkrá stráň, porostlá křovinatým houštím a spleť lán, na temeni zakončená kolmou skalnatou hradbou. Úzká vodní šíje vytvářela do zátoky vjezd, který však byl zakrytý při pohledu z moře skupinami korálových útesů, o něž se třáhl mořský příboj.

Takto vytvořila příroda pro obyvatele ostrova bezpečný přístav, neviditelný lodím, ani kdyby pluly v těsné blízkosti. A kdyby ho upozorovali, žádná loď by se neodvážila vplout do tohoto nebezpečného řetězu zrádných skal, divokých vírů a hřmícího vlnobití.

Pojednou člun zahnul vpravo a Vilíkovi se naskytl jiný pohled.

Skála, z níž vypluli, se zvedala do výše kolmo, v převislých břidlicových vrstvách. A před přídílí, kam člun teď rychle směřoval, rozvířal se pod strmou strání široký vjezd do veliké jeskyně, oblouk přes padesát metrů vysoký a stejně široký. Jeho okraje se odrazily v zrcadlovitě klidné hladině. Vnitřek jeskyně zůstal sice v šeru, zadní část dokonce v úplné tmě, ale přesto rozeznal několik lodních trupů, zakotvených v řadě za sebou.

Když pak člun vplul do této ohromné dutiny, Vilík zjistil, že jsou tu dva nákladní parníky, dvě veliké plachetní lodi a jeden válečný křižník, z jehož paluby byla odstraněna děla, stožáry bezdrátové telegrafie i signální zařízení. Dokonce i z věže a z velitelského můstku zbyly jen základy a části pancéřových plátů, takže z hrdé plovoucí pevnosti zbyl jen holý trup, vyloupený, vydrancovaný vrak, který se jen tak tak udržel nad vodou.

To tedy bylo skladiště. Odtud pocházela výstroj a výzbroj pevnosti, tady byla zásobárna potravin, oblečení, různého zařízení, střeliva a všeho, co obyvatelé ostrova potřebovali k zabezpečení bezstarostného života, k obraně i k útokům. Překvapilo ho, když u lodí viděl několik podobných motorových člunů, na jakém připluli, s mužstvem, které už na ně čekalo.

Jak se sem dostaly tyto čluny? Vzpomněl si na lékařovo varování a nezeptal se, mohl se jen dohadovat, že tito muži, zřejmě prostí dělníci, sem mají stejný přístup, jakým se sem dostal on a muži, kteří se nyní ujali dozoru nad pracemi Vilík s Rufem řídili nakládání beden z křižníku na člun, a to s největší opatrností a za stálého Rufova napomínání. Ale bylo vidět, že dělníci už tuto práci dobře znají, počínali si zručně. Byly to nespíš bedny se střelivem a s výbušninami. Práce postupovala dost rychle a plně naložené čluny mizely v temnu jeskyně. Tam jsou tedy někde výtahy, kterými budou čluny s náklady dopraveny vzhůru.

A ještě tu byla jedna záhada.

Podle fyzikálního zákona o spojených nádobách by měla být hladina v rokli ve stejné výši s hladinou mořskou; avšak podle hloubky, do které s nimi výtah klesl, stojí voda v rokli o dobrých osmdesát metrů výš! Nebo se mýlí? Ne. - Ale jak je to možné? Zcela prostě: tůň v rokli nesouvisí s mořem. Kdysi v pravěku, kdy hladina moře byla mnohem výš než nyní, zřítily se podzemní tunely a ucpaly spojení. Je také možné, že se to stalo při posledním výbuchu sopky, která byla pak zaplavena mořem. Snad kdesi hluboko v zemské kůře jsou ještě dutiny, kde plyny a vzduch, uvězněné nesmírným tlakem, udržují nad sebou ohromnou tíhu vody. Vzájemně uvěznění dvou živlů.

Proč by Rufovi neřekl, jak si to vysvětluje?

Ruf ho vyslechl klidně.

"Máš bujnou fantazii," řekl shovívavě. "Pamatuj si, že příroda na tomto ostrově hraje malou úlohu, asi takovou jako kulisy v divadle,"

"Jak si tedy mám vysvětlit...?"

"Zatím nijak. Počkej do večera."

A večer...

20.

KONEC NADĚJE

Mužstvo ve společné místnosti hrálo karty, šachy, domino a jakýsi druh kostek, když zazněl z neviditelného přístroje krátký signál. Všichni se hned hrnuli k východu.

"Pojd' se mnou, Wille!" uchopil předák Vilíka za ruku a vyvedl ho na ochoz, kde se už řadili ostatní.

Prošli podél dvojestupu a zastavili se na kraji, těsně před kamennými schody, spadajícími dolů k hladině.

"Tady stůj!" poručil předák nezvykle stroje.

Úplněk tropického měsíce zaléval celou rokli sinavé modrým světlem a jeho kotouč se odrazil v nehybné hladině tůně jako v zrcadle.

Bylo hrobové ticho.

Pak se odlesk měsíce ve vodní tůni rozechvěl a hladina se roztočila. Její plocha se rychle měnila v nálevku, která klesala dolů. Přitom Vilík pocítil pravidelné otřesy půdy.

Zemětřesení! Jen díky klidu ostatních si zachoval rovnováhu.

Úkaz trval jen asi minutu, pak ustal a hladina se zvolna uklidňovala, jenže teď byla o několik metrů níž.

Najednou jako by z hloubi vytryskl mohutný proud vody, tůň se divoce rozvlnila, a když vlnobití ustalo, ležel na hladině černý, oblý předmět jako obrovská velryba. Pak se na jeho hřbetu otevřel příklop a vynořilo se cosi jako rameno velkého přístavního jeřábu - ne, spíš to lze přirovnat k skládacímu hasičskému žebříku. Jeho kloubovitě části se nastavovaly, rostly do výše a pak se zvolna skláněly směrem k nim, až konec žebříku pevně spočinul na schodišti pod ochozem. Domnělý žebřík teď tvořil můstek, po kterém svižně přešel na ochoz statný muž v námořnickém stejnokroji. Předák před něj předstoupil.

"Kapitáne," ohlásil, "hlásím přírůstek svého oddílu z rozkazu velitele: plavčík Will."

Kapitánovy oči změřily Vilíkovu postavu a zastavily se na jeho tváři. Těch několik vteřin bylo pro Vilíka utrpením. Cítil, jak se mu ty černé oči pod spojeným obočím v bledé, v měsíčním světle zsinálé tváři vbodávají jako ostré pitevní nože do mozku, do srdce i do duše.

"Pilot?" pohnuly se úzké rty k otázce.

"Ne!" odpověděl úsečně.

"Voják?"

"Ne."

"Strojník?"

"Ne!"

"Hm, mechanik?"

"Ne."

"K čertu! Co tedy?"

"Kapitáne, mám dobrou vůli..."

"Vůli? Vůle je málo. Ichthyopterus není škola. Tentokrát velitele nechápu. No, uvidíme! Dám ti příležitost dokázat dobrou vůli. Zklameš-li..." ostatní vyznělo nesrozumitelně.

"Připrav čtvrtou partu na start zítra večer, Gale," obrátil se s rozkazem na předáka. "Toho chlapce - jak se jmenuješ?"

"Will."

"Vezmeš s sebou k doplnění posádky."

"To znamená..." zakoktal Gal.

"Ano, tentokrát mě zase zastoupíš. Víš, že se na tebe můžu spolehnout. Musím projednat důležitou věc s velitelem. Zítra se dozvíš podrobnosti a obdržíš příslušné rozkazy. Nyní rozchod, hoši!"

Kapitán zmizel kdesi na horním ochozu a mužstvo se vítalo s desetičlennou posádkou, která k nim přešla po můstku z Ichthyoptera.

Vilík doufal, že se něco dozví od posádky, ale byl zklamán. Nikoho ani nenapadlo, aby se vyptával po zážitcích poslední cesty, a muži, zřejmě unavení, brzy usnuli.

Jediný mladík vyměnil s Galem několik slov, z nich se Vilíkovi podařilo zachytit poslední větu:

"Zažiješ mazec, Gale!"

* * *

Dlouho nemohl Vilík usnout. Celý řetěz otázek a dohadů mu táhl hlavou.

Ruf měl pravdu, že tu příroda hraje jen podružnou roli. Věření, pokles a naopak opětné vyrovnání hladiny při vynoření Ichthyoptera byly důkazem, že kdesi v hlubinách pracuje velmi důmyslný stroj, mohutné zdymadlo na způsob zdymadel na mělkých řekách, kde se voda shromáždí do nádrží a po otevření vrat propluje loď bezpečně přes mělčinu do hlubšího toku.

Jenže tady je to jiné, mnohem složitější. To není obyčejná propust, ale mohutná zdviž, která zvedá Ichthyoptera dobrých osmdesát metrů nad hladinu otevřeného moře. Jaké to musí být komory a uzávěry, aby čelily tak obrovskému tlaku vod? Těžko si alespoň udělat představu.

A ten Ichthyopterus? Správně řekl doktor, že je to vhodný název pro ryboještěra. Myslel si, že je to letadlo a člun; teď vidí, že je to ještě také ponorka. V plném smyslu slova obojživelník, který dokonale ovládá vzduch i vodu.

Opravdu přes všechnu bezohlednost a krutost musí žasnout nad technickou genialitou velitele, tvůrce všech těchto divů.

Zítra večer se tedy zúčastní cesty v Ichthyopteru. Těší se? Jak by ne! Jakou práci mu asi dají? No, Gal se zdá dost přístupný, snad k němu bude mít ohled.

"Zažiješ mazec, Gale," vzpomněl si na slova mladého muže.

Co to asi bude? Střetnou se s nějakou válečnou lodí? Nebo s vojenskými letadly? Či s ponorkou?

A co když se mu naskytne příležitost k útěku? Pak ji využije! A co potom? Pová světu všechno o tomto ostrově? Ano! Je přece nutné, aby se zabránilo zkáze dalších lodí, aby byla zničena ďábelská siréna, která láká do pasti oběti, uchvátí je svými na míle dlouhými chapadly, oloupí o náklad a o všechno cenné, ochrnuté vraky zavléče do jeskyně jako pavouk vysátá mrtvá těla, zavraždí nepotřebné lidi a ostatní si přivlastní.

Co však udělá svět, poví-li mu o tomto ostrově? Snad se spojí všechny námořní a letecké síly k společné výpravě. Jaký bude výsledek? Velitel použije všechny své úžasné prostředky, aby lodi i letadla zmátl. Budou křížovat a kroužit kolem ostrova jako v začarovaném kruhu a pak, až vyčerpají pohonné látky, zastaví se jako ochrnuté v nekonečných mořských pláních a letadla se zřítí do moře. Podaří-li se však některému z útočníků přiblížit se k ostrovu nebo na něj,

skončí na dně oceánu. Krveprolití tak nebo tak.

Co dělat?

Konečně ho milosrdný spánek vysvobodil z víru zmatených myšlenek, ale ne na dlouho.

"Nastoupit!" slyšel ještě v polosnu ostrý rozkaz.

Vyskočil z lůžka s třetící hlavou a s pocitem závratí, který zmírnila studená sprcha. Napjal všechny síly, aby dohonil zameškané minuty a včas se postavil do řady. S úlevou viděl, že je tu známá trojice, zejména Ruf, k němuž již včera pocítil určitou náklonnost.

Vedeni Galem vystoupili na ochoz, kde už bylo živo. Řada dělníků dopravovala přes můstek do Ichthyoptera bedny a žoky, kovové barely a sudy a nakonec podivná tělesa v průhledném skleněném obalu. Jejich doutníkový tvar zřetelně prozrazoval, že jsou to torpéda, avšak odlišná od běžných lodních torpéd. Byly mnohem menší, jen asi metr dlouhá, ale baňatější. Jejich doprava probíhala s největší opatrností, takže Vilík si mohl pod průsvitným obalem dobře prohlédnout jejich tvar, který budil opravdový údiv. Napadlo ho přirovnání ke kukle nějakého obrovského hmyzu.

Napočítal dvacet těchto podivných těles. Tím byla výbava Ichthyoptera úplná. Vedoucí si dal Galem potvrdit vykonanou práci a dělnický oddíl odešel.

Gal uvedl své mužstvo do ponorky.

S tísnivým pocitem sestoupil Vilík do útrob oboživelného netvora. Ale všechna jeho tíseň se rozplynula, když ho Ruf ochotně a vlídně a s jakousi hrdostí seznamoval se zařízením, s výbavou a s výzbrojí.

Vilík nemohl pochopit, jak se vlastně může do tohoto nejvyššedesát metrů dlouhého a čtyři metry širokého trupu vměstnat tolik místností, které desetičlenné posádce poskytovaly téměř přepychové pohodlí. Byla tu společná ložnice, jídelna, která zároveň sloužila jako zábavní místnost. Nechyběl v ní výkonný rádiový přijímač s dokonalým televizním zařízením, bezdrátová telegrafie, telefon, hudební nástroje a rozmanité hry k zábavě, kuchyňka, sice malá, ale čistá jako salonek, s elektrickým sporákem a s příručními ohříváči; kopulovitý strop tvořil mohutný elektrický větrák.

Střed trupu zaujímal strojovna, které bylo věnováno nejvíce místa. Ve střední části místo elektrických motorů, dynamo generátorů, jak očekával, ležela jakási velká koule, z níž na strany a do výšky vybíhaly kabely, ústící do nejrůznějších nádrží, válců a hvězdovitých rozvodů. V zadní části byla průhlednou stěnou oddělená fyzikální a chemická laboratoř a v přední stejně oddělená zbrojovna.

Ale i tou byl zklamán, protože tu neviděl žádné palné ani sečné zbraně; jen na bocích ústila do stěny krátká, ale široká roura, ve které vytušil torpédomet. Torpéda teď byla uložena kolem roury v okrouhlých přihrádkách.

Samozřejmě, že nechybělo ani skladiště potravin, elektrická lednice a koupelna se sprchami.

Dojem něčeho tajemného zvyšoval zelený přísvit, který pronikal do zbrojovny okrouhlými, neprodyšně uzavřenými okny, jak denní světlo proráželo vrstvou mořské vody. Ostatní místnosti byly osvětleny nástroji elektrickými tělesy. Byla tu sice také okna, ale ta byla nyní tmavá. Dovtípil se, že jsou zakryta složenými křídly, a pouze zbrojovna, která je umístěna v popředí trupu, má okna volná i při plavbě pod vodou.

"Proč jsou ta torpéda ve skleněném obalu?" odvážil se zeptat.

"To je jen bezpečnostní opatření, dokud se neuvedou do činnosti," odpověděl Ruf. "Ale není to sklo. Sám nevím, jaká je to hmota. A vůbec to nejsou torpéda, jak si je představuješ."

"Zajímá mě - vysvětlí..."

Vtom se ozval z neviditelného tlampače úsečný povel:

"Poručík Gal ke mně!"

Gal vyběhl z místnosti.

"Kdo to byl?" zeptal se Vilík.

Ruf položil významně prst na rty a odpověděl sotva slyšitelně:

"Velitel."

A jako když vystřelí do hejna vrabců, mužstvo se rozešlo; někteří do ložnice, kde přestýlali postele, jeden, poměrně mladý muž, odešel do kuchyně, Lifka zmizel v laboratoři, Dar usedl k rádiovému přijímači a Ruf s Vilíkem osaměli ve strojovně.

"Jaká je to vlastně pohonná síla?" ukázal Vilík na pavoukovitou nestvůru.

Ruf po něm blýskl očima, vytáhl z kapsy zápisník a tužku, a mezitím co psal, úsečně odpověděl:

"Elektrická turbína na statickou elektřinu." Potom němě pokynul Vilíkovi, aby si přečetl, co napsal:

"Nebud' zvědavý! Velitel má uši všude!"

Vilík si vzpomněl na lékaře, který mu dal tutéž výstrahu.

Statická elektřina. Věděl o ní ze školy jako o živlu, který spoutat a zužitkovat je dávnou, ale dosud marnou snahou vědců. Podařilo se to jen autorům utopických románů. A teď veliteli, tělesně postiženému člověku s duší génia, ale se srdcem zločince, člověku se záhadnou minulostí, bez vlasti, v jehož rukou se vynález, který by obohatil celý svět, proměnil ve strašlivou zbraň a v cestu k úplnému ovládnutí veškeré dopravy na moři, na souši i ve vzduchu.

Turbína na statickou elektřinu. Stroj, který bere svou energii z věčného zdroje. Tedy perpetuum mobile, věčný samohyb? Ne, aspoň ne úplně, protože pod názvem perpetuum mobile se rozumí stroj, který by se udržoval ve stálém chodu bez dodávání energie, což je ovšem nemožné. Platí totiž obecný zákon, že žádným strojem nelze energii z ničeho vytvořit, že lze pouze měnit formy vytvořené energie. Ale přece je tato turbína do jisté míry věčný samohyb, vezme-li se v úvahu nevyčerpatelnost jeho pohonného zdroje, který pomine teprve se zánikem Země.

* * *

Gal se vrátil a svolal svou posádku do společné místnosti v Ichthyopteru.

"Z rozkazu velitele," oznamoval výsledek rozmluvy, "vyplujeme ihned. Jistě vám nemusím znovu připomínat slib věrnosti. Jsme vojáci a vydáváme se na vojenskou výpravu. Víte, že každé porušení povinnosti a kázně se trestá smrtí. Rozdělení služby bylo stanoveno jako minule, s jediným rozdílem, že na místo druhého pozorovatele Silka, který se ujme služby u levého torpédometu, nastoupí náš nový druh Will. Hochu," obrátil se na Vilíka, "byl ti přidělen velmi důležitý úkol; čestný, ale také odpovědný. Nejsi voják ani strojník ani námořník ani pilot. Zbývalo tedy jen spolehnout se na tvou bystrost a postřeh. Snaž se, jinak bys špatně dopadl. O tvých povinnostech tě poučí první pozorovatel Ruf, s nímž se budeš ve službě střídat. Na místa, hoši!"

Ruf vedl Vilíka strojovnou a zbrojovnou, v jejímž čele otevřel kovová dvířka.

Vilíkovi se zatajil dech; měl pocit, že se ocitl v ležatém kuželu, jehož řídkým mřížovím, vyplněným průhlednou sklovitou hmotou, padalo zvenčí kouzelné světlo, nahoře namodralé opalizující, po stranách nazelenalé, níže přecházející do sytě zelené a dole ztlumené.

"Jsme v hlavě Ichthyoptera," vysvětloval Ruf. "Vhodná kabina pro pozorovatele, že? Za letu ve vzduchu je odtud výborný rozhled na všechny strany. Při plavbě sice jen do blízkého okolí, poněvadž hlava je stále, i když plujeme na hladině jako teď, několik metrů pod vodou, ale i tehdy je lehká pomoc: periskop. Ale je docela jiný, než jakého používají podmořské čluny. Musím tě, Wille, zasvětit do jeho obsluhy. Je to jediné, co vyžaduje trochu cviku, je to tak jednoduché a prosté, že se to naučíš za několik minut dokonale."

Ruf usedl do pohodlného křesla k malému stolku uprostřed místnosti.

Nad stolkem byla umístěna koule, veliká asi jako lidská hlava, z které kolmo vzhůru a vodorovně na obě strany vybíhala tyč, zapuštěná do míže. Tyče nebyly silnější než palec a podobaly se spíše elektrickým kabelům. Ústily sice nad povrch, ale jen asi na dva centimetry a jejich konce se ve vodě zlatě leskly. Zpod koule visel slabý kabel, jehož knoflík byl na konci umístěn do hrany stolní plochy, matně bílé jako leptané sklo.

Ruf stiskl knoflík na hraně této plochy a zpod ní se vysunula zásuvka s reostatem.

"Tak podívej, Wille," řekl, "tohle je celá ta složitost. Koule nahoře je periskop a tato páčka na reostatu ho zapojuje a řídí sílu do dálky. Je to velmi důmyslný vynález, který spojuje snad nejvyšší dokonalost optiky s televizí. Jeho výkonnost zasahuje na mnoho set mil kolem dokola, kilometry do výše i hloubky. Ve vzduchu a za dne by to nebyl takový div, ale tento periskop vidí nerušeně i v noci a také v mořských hlubinách, kde do kilometrové dálky upozorní na každé nebezpečí, ať už jsou to podmořské skalní stěny, činné sopky nebo podmořské lodi. Čím více posunuješ páčku vpravo, tím se zvětšuje okruh viditelnosti. Přesto však není úkol pozorovatele jednoduchý a vyžaduje stálou pozornost. Máš-li totiž periskop zapojený do veliké dálky, nevidíš na blízko; stejná překážka jako v teleskopickém dalekohledu, jediný nedostatek tohoto geniálního přístroje. Ve vzduchu je snadná pomoc: pozoruješ blízké okolí pouhým okem. Ale ve vodě je potíž. To je pak třeba, abys páčkou neustále pohyboval, což ti umožňuje sledovat okolí v různých dálkách. Na to nikdy nezapomeň, protože hlavně ve tmě hluboko v moři je bezpečnost Ichthyoptera odkázána jen na pozorovatele."

"Jak hluboko se může ta ponorka ponořit?"

"Nevím, neznám tu hranici. Vím jen, že jsme už několikrát pluli v úplné tmě, ačkoliv nad námi zářilo slunce. Jen světélkující ryby, hadi a pralesy mořských chaluh na dně pod námi kmitali kolem nás a letěli dozadu jako prelud. Ichthyopterus pluje i v hloubce úžasně rychle."

"Svítil si na cestu?"

"Nikdy. Ani ve vzduchu v noci, ani v mořské hlubině neužívá světlo, které by ho prozradilo a které nepotřebuje, poněvadž jeho oči jsou tady," ukázal Ruf na plochu stolku.

"A uši?"

"Uši jsou všude. Kapitán může ze své kabiny slyšet všechno, co se děje a mluví ve všech místnostech. Když chce, spojí pak pouhým zasunutím páčky všechny části sluchové v jediný celek, takže odtud můžeš slyšet celou posádku a mluvit s ní, jako bys byl se všemi v jedné místnosti. Tak je to vždycky po celou dobu plavby či letu. I když tu budeš sám, nebude ti smutno."

V tom měl Ruf pravdu. Ticho v kabině bylo náhle přerušeno tichým hovorem ze sousední zbrojovny, ačkoliv dveře zůstaly uzavřeny. Do toho bylo slyšet kroky a hlasy, jednotvárný šumot ze strojovny, cinkání nádobí z kuchyně, kde si propěvoval kuchař.

A do toho zazněl úsečný Galův rozkaz:

"Strojovno! Ponor!"

Hlasy rázem zmlkly. Šumot ve strojovně se změnil v hukot, Ichthyopterus se zachvěl, zelené světlo se zvolna měnilo v přitní, až celý vnějšek letadla pohltila tma. Zato se rozzářila plocha stolu a stupnice reostatu i s páčkou pod Rufovou rukou, posunutou na první bod, se rozsvítily jako číselník a ručičky na světélkujícím budíku.

S úžasem hleděl Vilík na obraz na stolní ploše.

Ponorka stála nyní nad dnem okrouhlé propasti, velikého komínu. Před jejím čelem se zvolna otvírala jakási ohromná vrata. Teď se Ichthyopterus zvolna hnul vpřed, plul postranním tunelem, zvyšoval rychlost, letěl jako šíp, zvolnil a pak se nad ním začalo vyjasňovat; indigové šero bledlo a brzy se jako tekuté sklo nahoře vlnila vodní hladina.

"Vpřed!" zazněl Galův rozkaz.

Modravé, nazelenalé vlny se měnily v duhově hrající obláčky a stříbřité pruhy, jak ostré čelo bodalo pod hladinou do vodní pláně. Na ploše stolu bylo jasně vidět jako ve skvělém filmu sluncem zalitou širokou mořskou pláň, kterou rozřezávala příď lemovaná bílou pěnou. A vzadu se rychle vzdalovalo pobřeží ostrova, jehož hornaté vrcholy jako by se nořily do zelených vod.

Po chvíli bylo vidět na stolní ploše jen okruh nekonečného vodního živlu jako pod drobnohledem úžasně jasný a ostrě kreslený, takže Vilík mohl dokonale rozeznat tvary každé vlnky. Obraz byl obdivuhodně plastický a v pravidelných

krátkých přestávkách se měnil, umožňoval přehled vzdušných sfér nad obzorem. Vilíkovi bylo, jako by vodní i vzdušný obzor pozoroval ze strážního koše vysoko na lodním stožáru.

"Jak se hlásí nebezpečí?"

"Samočinnými signály v kapitánově kabině."

"Na jakou dálku?"

"Prozradí se, když bude ještě za obzorem."

"Nic nás tedy nemůže překvapit?"

"Ne."

Veškeré naděje na únik se rozplynuly. Jen Bůh by ho mohl vysvobodit z této ďábelské moci.

21.

OBKLÍČENÍ

Ještě téhož dne po obědě odevzdal Ruf pozorovatelskou službu Vilíkovi, který ve své kabině osaměl.

Bylo hračkou obsluhovat toto geniální oko. Směr plavby se Vilík marně snažil alespoň vytušit. Ačkoliv na televizní obrazovce

jasně viděl vodní i vzdušný obzor zalitý sluncem, nemohl se vyznat ve světových stranách, protože na jednotvárné mořské pláni se netvořily stíny a sklovitý kužel jeho kabiny byl neustále pod hladinou, takže ani na zlomek vteřiny nebylo možné zjistit polohu slunce a směr plavby.

Měl pocit, že stroj vidí sice jeho očima, ale on sám je slepý. Stále víc cítil, že se stal pouhou součástí tohoto mechanismu.

A co ostatní? Necítí totéž? Jak se mohli tak klidně, dokonce s nadšením vzdát svých lidských práv, své svobody? Je to snad důsledek beznaděje? Je možné, aby se civilizovaný člověk vzdal své osobní svobody a žil spokojeně a radostně ve službách geniálního, ale zvrhlého jedince, který úspěchy své vědy místo pro blaho světa dal do služeb zločinu?

Jedině lékař mu alespoň částečně prozradil své city. Ale ostatní... Kdo jsou ti lidé? Jaké jsou národnosti? Jejich angličtina zní tvrdě, rozhodně není jejich mateřskou řečí. Určitě to nejsou Němci. Němčinu dokonale ovládá a snadno by vystihl přízvuk. A také jejich jména jsou podivná. Vypadají na Orientálce, ale mohou to být také Řekové.

Doktor Lakmus. Latinské jméno, které nic neříká. A jeho hovor s velitelem... Zdálo se, že oba mluvili svým mateřským jazykem, jsou tedy krajané. Ale jejich slova mu byla naprosto nesrozumitelná. Nikdy neslyšel takový jazyk. Lakmus. To je přece latinské jméno pro nestálé modré barvivo, které se vyrábí z různých druhů lišejníků a užívá se ho ke zjištění kyselin v roztoku. Buď je to tedy pseudonym, nebo lékař je snad Řek. A co ti ostatní?

Možná se vzdali své národnosti. Pak to buď dokazuje jejich naprostou bezcharakternost, nebo vliv velitele. Tomu by spíš uvěřil, protože bezcharakternost je podmíněna bezcitností, nesvědomitostí, krutostí. A o tom nemůže být u Lakmuse ani u ostatních ani řeči.

Je to zkrátka záhada. Snad se mu někdy podaří přijít jí na kloub. Ted' by si zbytečně lámal hlavu.

* * *

Už dlouhou chvíli bylo v jeho kabině ticho, rušené jen jemným šelestem vln a vodní tříště.

Na televizní obrazovce stolu viděl blízký okruh mořské hladiny. Řady vln byly v pravidelných odstupech prořaty klínem Ichthyopterovy dráhy a jeho hrot letěl vpřed jako vystřelené torpédo.

Vtom se obraz opět změnil ve zdrobnělý, ale neméně jasný široký obzor. A tu Vilík zpozoroval vysoko nad hladinou jakýsi bod, který se rychle měnil v čárku. Zpočátku letěla stranou, ale náhle nabrala směr přímo proti klínovému hrotu. Letadlo. Je sice ještě velmi daleko, ale blíží se. Letí přímo k nim. Letec jistě zpozoroval v dalekohledu dráhu ponorky.

Vilík tím byl tak zaujatý, že zapomněl na svou povinnost zapojit sluchové zařízení a hlásit. Zároveň dostal nápad:

Mlčet! Zatajit objev! Přece jenom na něm záleží - ostatní nic nevidí - co se může stát? Letadlo svrhne bombu, která sotva zasáhne naplno, spíše jen poškodí obal, a Ichthyopterus se bude muset vzdát. Potopení mu nehrozí, poněvadž pluje na hladině. A kdyby i obal praskl tak, že by se dovnitř dostala voda, zaplaví jen některý oddíl. Tak dlouho se pak ponorka jistě udrží na hladině, aby posádce zbylo dost času dostat se ven.

"Wille! Spíš?" třeskl Galův hlas jako výstřel.

A než se Vilík vzpamatoval, vrazil k němu Ruf, jemuž jediný pohled na televizi stačil.

"Hydroplán před přídíl!" vykřikl Ruf.

"Stát!" ozval se Galův rozkaz. "Plný ponor spirálou vlevo!"

Celý trup se zatřásl, přídíl se naklonila dolů, nazelenalý přísvit ve Vilíkově kabině rychle temněl - v několika vteřinách zářila do tmy jen páčka a stupnice reostatu a na obrazovce ostře prosvítal obrys mohutného letadla, kroužícího nad hladinou.

"Hydroplán nad námi!" hlásil Ruf.

"Přímo k severu!" ozval se Galův povel a po něm: "Rufe, ujmě se ihned služby. Wille, ke mně!"

Rufovy oči utkvěly na Vilíkovi tak výmluvně, že mu žilami projel žár i mráz. Jasně z nich vyčetl výčitku, hrozbu i účast nad svým osudem: Liknavost ve službě se rovná zradě a trestá se smrtí, řekl mu němý pohled těch očí.

Šel jako na popravě.

U dveří kapitánovy kajuty zaváhal, ale pak zaťal rty a zvedl hlavu, stiskl kliku a vstoupil.

"Přístup," vyzval ho Gal suše a přitom neodvrátil oči ani ruce od páček na rozvodné desce. "Co to bylo? Proč jsi včas nehlásil nebezpečí? Spal jsi?"

Otázky zněly kupodivu klidně, ba vlídně, ale Vilík právě v této vlídnosti cítil lest.

"Ne. Byl jsem vzhůru," odpověděl.

"Proč jsi tedy nic nehlásil? Musels přece letadlo už chvíli vidět?"

Je to past. Jenže on není tak hloupý, aby do ní vběhl. Pociťoval odpor proti takovému nedůstojnému jednání a dostal chuť vzdorovat. Řekne pravdu, že chtěl ponorku vydat. Raději smrt než nečestný život mořského lupiče a piráta.

Veškerá náklonnost, kterou ke Galovi choval, se rozplývala, když teď pohlížel do jeho tváře, která se usmívala, ale v přimhouřených očích se přitom kmital hadí, jedovatý svít.

"Mlčíš," ozval se tiše Gal a jeho prst stiskl na rozvodové desce vypínač. Hluk, který sem dosud z ostatních částí ponorky doléhal, se okamžitě změnil v hrobové ticho.

"Teď nás nikdo neslyší, Wille," ztlumil ještě víc hlas, "vidím ti do duše a odpovím za tebe: Chtěl jsi nás vydat. Doufal jsi, že budeš vysvobozen. A byl bys provedl hloupost, která by nás všechny i s tebou stála život. Chlapče, proč se pleteš do věcí, které patří mně, veliteli?"

"Cože?" vyjekl překvapeně.

"Copak tě nenapadlo, že se o to snažíme všichni?"

"O co?"

"O vysvobození přece!"

Znělo to tak přesvědčivě, že Vilík málem radostí vykřikl, když v tom zahlédl v Galových očích cosi, co ho varovalo. Jeho srdce se vzbouřilo nad tímto úkladným jednáním tak, že mu mimovolně vyklouzlo z úst:

"Zrada!"

Účinek tohoto slova se na Galovi projevil, jenže jinak, než by se dalo očekávat. Gal se totiž domníval, že chlapec odsuzuje zradu na veliteli, a tak toto jediné slovo způsobilo okamžitý obrat:

"Zrada, chlapče?" vyskočil Gal z křesla a spustil ruku na Vilíkovo rameno. "To je v pořádku. Jen jsem tě zkoušel. Teď vidím, že jsi náš a věrný. Věřím ti, že tě na chvíli zaujala obrazovka. Odpouštím ti. Ale za pozorovatele se nehodíš. Jsi příliš citlivý a chybí ti rozvaha. Půjdeš do zbrojovny." Stiskl páčku na rozvodné desce a kabina se zase naplnila hlukem.

"Haló, palebná!" zavolal do mluvítka.

"Rozkaz, kapitáne!" ozval se čísi hlas.

"Šit nastoupí za druhého pozorovatele a na jeho místo jako přísunovač vzdušných torpéd přijde Will. Slyšels?" obrátil se na Vilíka. "Jdi a konej řádně svou povinnost! Ostatně, tam nemůžeš nic zkazit," dodal.

Nemohl skutečně nic zkazit. Vrháč torpéd, v němž poznal Dara, mu pokynul na uprázdněnou stoličku u pravé torpédové roury; u levé seděl dosud neznámý muž. Včetně Vilíka tu tedy byli tři.

Místnost byla osvětlena shora, v ostrém světle se leskla sklovitá pouzdra torpéd, zasunutá v okrouhlých přihrádkách jako průsvitné kukly obrovských sršňů.

"Vyznáš se v této práci?" zeptal se ho Dar.

"Ne," přiznal se.

"Žádné umění. Jen je třeba nejvyšší opatrnosti. Jestli máš obě ruce levé, řekni hned a půjdeš do kuchyně krájet cibuli a umývat nádoby. Kdyby ti totiž torpédo vyklouzlo z pracek, letíme okamžitě všichni rovnou do pekla. Sílu k tomu nepotřebuješ, náboj není těžký, ale šikovní musíš být a klidný. Dej pozor, Mik ti ukáže celý ten zázrak. Pozor! Palba vlevo!"

Mik vyskočil ze stoličky a stiskl knoflík pod jednou zásuvkou. Do rukou mu vyklouzl doutníkový lesklý náboj, Mik ho opatrně vložil do kovového lůžka, odkud se torpédo samočinně vsunulo do roury a ta se za ním ihned zavřela.

"To je všecko," ušklíbl se na Vilíka Dar. "Letový torpédomet je nabit."

"A jak se střílí?" zajímal se Vilík.

"To už je moje práce," odpověděl Dar.

"Letí torpédo ve skleněném obalu?"

"Kdepak. Stačí malý náraz na ta dvě žihadla vzadu a náboj vylétne z roury. V tom okamžiku se obal rozplyne, torpédo roztáhne křídla a letí ve vzduchu jako pták."

"Kam letí?"

"K cíli, samozřejmě."

"Jak může znát svůj cíl, když vy sami ho odtud nevidíte a nemůžete ani mříť?"

"Nemusí ho vidět. Stačí, když cíl vidí a ohlásí pozorovatel. Musí to být ovšem včas, a ne jak jsi to zkaňhal ty. Mohli jsme ten hydroplán lehce dostat, kdybychom včas vzletli. Když však byl už skoro nad námi, museli jsme se rychle ponořit, abychom unikli jeho případným bombám. Z vody můžeme totiž torpédovat jen lodi."

"Pochybují, že by tak malý náboj vážně poškodil loď?"

"Mýlíš se. Panečku, to je tak úžasná třaskavina, že pouhý otřes vzduchu v okolí zničí všechno a roztrhá i vazbu ocelových pancířů na válečných obrněncích."

"A jak daleko letí torpédo na vodě?"

"Několik mil. Cíl může být ještě pod obzorem, ale už neunikne, poněvadž si torpédo sám přitahuje, zrovna tak jako letadlo ve vzduchu."

"Jak je to možné?"

"Elektromagnetické vlny. Elektřina je totiž..." Dar nedopověděl, neboť byl přerušen hlášením pozorovatele.

A hned následovaly Galovy rozkazy:

"Šikmo vzhůru, přímo na sever! Strojovno, připravit stroj k vzletu! Palebno, nabít levý torpédomet!"

"Nabito, kapitáne!" hlásil Dar.

Trup ponorky se konečně zatřásl a po chvíli měl Vilík pocit, jako by ho veliká tíha tlačila dolů. Avšak po několika okamžicích tenhle pocit zmizel. Teď se mu zase zdálo, že skáče do výšky.

"Odlepili jsme se od hladiny, stoupáme do vzduchu," řekl Dar spokojeně.

"Okruhem k západu!" zazněl Galův povel a po něm slyšeli jeho tichou samomluvu: "Divné. Hydroplán letí od jihu zpátky. Nejsme přece tak daleko od našeho ostrova a ten je od nás na jih. Rufe, zmizelo předtím letadlo za jižním obzorem?"

"Ano."

"Pak se musel octnout ve sférách, které ovládá velitel. Jak je možné, že se vrací? Jak se mohlo dostat z velitelovy moci?"

"Zavolejte veliteli!" radil Ruf.

"Už chvíli se pokouším dostat spojení, ale marně."

"Snad nějaká povětrnostní porucha."

"Nesmysl. Přece víš, že na nás povětrnostní vlivy neplatí. Jak je venku?"

"Hvězdná noc, měsíc vychází."

"Nedělej hloupé vtipy. Hlas postavení letadla, a ne povětrnost."

"Letí k severu. Jsme mu právě v boku."

"Dare! Levý torpédomet - pal!"

Několik vteřin bylo ticho. Ale vtom se Ichthyopterus silně otřásl a zároveň se ozval Rufův zoufalý výkřik a řinčení rozbitého skla.

"Co se stalo?" volal Gal do mluvítka, ale hned poznal, že přístroj jeho slova nepřenáší.

Proběhl místnostmi, kde mužstvo leželo většinou na podlaze, a pokoušel se otevřít dvířka do pozorovatelny. Avšak klika povolila, teprve když na ni vši silou uhodil železnou pákou, kterou nahnátl v koutě sousední palebny. Dveře odrazily Gala tak prudce, že letěl přes celou zbrojovnu, narazil na zadní stěnu a zůstal nehybně ležet na podlaze.

Hlava letounu byla úplně rozstřílená, zbyla z ní jen kovová konstrukce. Proud vzduchu, který se dral do palebny, znemožnil Darovi a jeho dvěma druhům jakýkoliv pohyb. Nemohli se ani vplížit do pozorovatelny a vysvobodit Rufa, vklíněného mezi křeslo a zpoila vyvrácený stolek a zasypaného kupou skelné tříště. Mimoto jim hrozilo zadušení, nedalo se totiž skoro dýchat. Hrud' měli sevřenou jako v pancíři, tlak vzduchu bolestivě napínal ušní bubínky až k prasknutí, z nosu jim vytryskla krev, oči vystupovaly z důlků a z hrdla se ozývalo sténání.

Náhle začal tlak vzduchu slábnout - Ichthyopterus zpomaloval - až se konečně zastavil.

Vílik lapał po dechu a sbíral rozvahu. - žžžž - uf, žžžž - uf, slyšel pravidelný šumot jako nárazy mořského vlnobítí o skaliska. Vzduch! Letoun mává svými mohutnými křídly, aby se udržel ve výšce, nebo aby zmínil pád na mořskou hladinu.

Ale jestli dopadne, utopí se i s Darem a Mikem, kteří jsou zatím bez sebe, s Galem, který je v bezvědomí, a s Rufem, není-li už mrtev.

Skleněné tabulky v kuželovité hlavě jsou skoro všechny roztržštěné a zbyla jen kovová síť, jejíž oky by se stěží provléklo dítě. Jakmile dopadne letoun na hladinu, voda okamžitě zaplaví pozorovatelnu i palebnu. Síť se neprovlečou a utéci dovnitř trupu nebudou pak také moci, protože tlak vody znemožní otevřít uzavřené dveře.

Toto vše bleskem prolétlo Vílikovi hlavou. Ichthyopterus zřejmě kroužil, protože teď před jeho roztržštěnou hlavou měsíc osvětloval tu spoušť a také Gala, který se vzpomatoval a namáhavě se vztyčil.

"Co je to? Co se to...? Do strojovny! Rychle!" vykřikl, otevřel dveře do podpalubí a vrávoral k přidi, aby uzavřel dvířka do pozorovatelny.

"Počkejte!" smýkl jím Vílik zpátky. "Přece neutečete jako zbabělec!"

"Cože? Dovoluješ si mně, kapitánovi..."

"Kapitán? Zbabělec! Copak nevidíte Rufa?" syčel mu Vílik do ztekem sinalé tváře.

"Lépe obětovat jednoho než čtyři a možná i celou posádku," odůvodňoval Gal svůj rozkaz. "Elektrické vedení je porušeno. Stroje pracují z posledních sil a..."

"Nežvaňte, zbaběle! Běžte do strojovny! Snažte se udržet stroj ve výšce alespoň tak dlouho, než vysvobodíme Rufa."

"Beztak je mrtev."

Galova bezcitná slova pobouřila Dara i Mika, takže se vrhli na Gala a vyhodili ho do palebny.

"Darebáku!" letělo za ním.

Vílik se zatím plížil do pozorovatelny k Rufovi. Jímala ho závrať, když se po kolenou a rukou plazil po kovové síti nad tisícimetrovou propastí nad mořskou hladinou. Třímetrová vzdálenost ke křeslu se mu zdála nekonečná.

Konečně se zachytil křesla a vztyčil se.

Ruf nejevil známky života. Tvář i hlava byly zalité krví z řezných ran, způsobených skelnými střepinami, několik jich bylo hluboko zaseknuto ve tváři i v hlavě. Ještě horší bylo, že kovové podpěry stolu byly ohnuté a plocha nakloněná tak, že s křeslem svírala jeho hrud' jako v kleštích. Bylo nemožné, aby sám Rufovo tělo vyprostil.

"Dare! Miku!" křičel. "Musíte mi pomoci!"

Připlížili se k němu a společně stůl nadzvedli. Bezvládné tělo odvěkli do palebny.

Byl nejvyšší čas. Když Vílik pohlédl do pozorovatelny, viděl, že dno propasti letí vzhůru. Stroj klesal.

Rychle zavřel dveře a upevnil závoru.

Ted' však zůstali v naprosté tmě, protože světlo zhaslo už dříve.

"Ruf potřebuje rychlou pomoc, jestli je ještě vůbec živý. Odneseme ho někam, kde bychom ho mohli uložit a přivést k vědomí. Doufám, že v některém oddělení bude světlo."

"V kapitánově kabině určitě," řekl Dar, "poněvadž ta jediná je zajištěna proti všem možným poruchám. Jen jestli nás Gal k sobě pustí."

"Vynutíme si to!" vypjal se Mik. "Vzbouříme celou posádku. Beztak ho už máme všichni plné zuby od předešlé cesty,

kdy tak surově jednal s těmi dvěma..."

"Miku," přerušil ho Vilík, "vezmi Rufa za nohy, já ho ponesu vpředu. Dare, veď nás!"

Prošli strojovnou, kde se při matném světle kapesních svítilen otáčela kola a komíhala táhla a písty před bezradně stojícími strojiníky. V úplné tmě je Dar po paměti vedl přes společnou kabinu pro mužstvo a pak rázně otevřel dveře do Galovy kabiny. Naštěstí nebyly zamčené.

Gal stál u vysílačky.

"Co? Jak si dovoluujete?" Gal vztáhl ruku po revolveru.

"Mlč!" vyštěkl na něho Dar. "A dej pracky vzhůru, nebo tě přibodnu k židli!" Zatočil nad hlavou dýkou, přiskočil a vytáhl Galovi pistoli z pouzdra.

Položili Rufa na postel. Bylo vidět, že se tu Dar dobře vyzná. V minutě bylo připraveno umyvadlo, náplasti, obinadla, jodová tinktura, éter a čpavek. Dar odstranil z Rufovy tváře a hlavy zabodnuté střeptiny. Ale když omyl krev, objevila se úzká skleněná tříska, zabodnutá do oka. Když ji Dar vytáhl, vytekla z oka rosolovitá hmota.

"Přišel o oko," zamumlal Dar. "No, jen když je druhé v pořádku. Ale je divné, že nejeví známky života." Zkoušel tepnu:

"Cítím puls. Sice slabě, ale... Musíme zkusit umělé dýchání."

Dlouho trvalo, než Rufovy plíce konečně začaly pracovat. Avšak za chvíli se z Rufových úst vyřinula stružka krve.

"Tohle je zlé. Svědčí to o vnitřním zranění. Jen aby neměl rozdrčený hrudník a plíce. To bychom ho nezachránili."

Vtom raněný zasténal a otevřel oči.

"Jak je ti, Rufe?" zeptal se Dar zbytečně.

"Co se to vlastně stalo?" sklonil se k němu Gal, který dosud zkrátke přihlížel.

"Na - naše tor - pé - do," sotva slyšitelně vyšlo z Rufových úst.

"Nemožné. Jak by mohlo předčasně vybuchnout?"

"Víš - děl jsem..."

"Na obrazovce?"

Ruf přivřel zdravé oko

"Jak se to stalo? Mluv!"

"Netýrej ho, surovče!" zahučel na Gala zlostně Dar.

"Musím přece vědět..."

"Hydroplán," napínal Ruf všechny síly k odpovědi, "bílý paprsek dopadl na tor - pé - do. Bylo sotva dva - cet metrů da - le - ko."

"A potom?"

Odpovědi se nedočkali. Rufova tvář se křečovitě zkřivila, z úst se vyvalil proud zpěněné krve, tělo se natáhlo a pak strnulo. Ruf zemřel.

Vtom se zapotáceli pod prudkým nárazem.

"Dopadli jsme na hladinu," vzpomínal se Gal. "Miku, zavolej mi Sima ze strojovny! Vyzná se v elektrice. Musí se pokusit opravit přerušené vedení. Je nutné hlásit nehodu veliteli a vrátit se na ostrov, jestli to bude možné. Jinak budeme zajati a skončíme všichni v oprátce."

Společné nebezpečí je opět sjednotilo.

Po chvíli se Mik vrátil se Simem.

"Přístroje nefungují," začal Gal, ale Sim ho přerušil:

"To by poznal i malý kluk, poněvadž jsme všichni ve tmě, až na vaši kabinu, ovšem," říkal uštěpačně, "ale divím se, že vy jako kapitán si nedovedete poradit s takovou hloupostí!"

"K čemu jsi tu ty, blázne?"

"Nemohu být všude. Strojovna byla přednější než váš budoár. Kdybych ji pustil z dohledu, zřítíli bychom se na vodu jako kámen a teď by z nás byla už kaše. Tak vidíte, kapitáne, stačilo odpojit tyhle dva kabely a přepojit sem. Teď už můžete ťukat."

Gal stiskl páčku na vysílačce. Rázem však všichni strnuli. Přístroj se rozezvučel morseovkou, a ne obvyklou tajnou abecedou. Ale smyslu záhadné depeše nerozuměli.

"Přepni na radiofonii!" poradil Galovi Sim.

Stalo se. A tu se ozvala slova, kterým rozuměl jediný Vilík.

"Haló! Létací podmořský člun, vzdejte se!" A pak následoval dodatek: "Jste obklopeni flotilou torpédoborců.

Zanechte každého odporu, protože pak bychom vás poslali na dno. Přesvědčili jste se už, že máme prostředek, který vaše torpéda přivede k výbuchu ihned po vypuštění. Také víme, že nemůžete vzlétnout ani se ponořit. Jste úplně bezmocní a bezbranní. Nevzdáte-li se, použijeme svého prostředku a přivodíme hromadný výbuch všech nábojů v trupu vašeho člunu. Dáváme vám lhůtu deseti minut."

"Jaký je to jazyk?" hleděli na sebe bezradně.

Vilík rychle uvažoval. Má se přiznat, že rozuměl? Musí, protože jinak zahyne i s nimi, a on nemá vůbec chuť zemřít, když je vysvobození na dosah. Snad i někteří z posádky uvítají návrat do svých domovů. Každá vteřina je drahá, přibližuje ho k životu, nebo k smrti.

"Rozuměls?"

"Ovšem." A Vilík jim přetlumočil obsah.

Gal stiskl páčku a kabinou se rozlehl hluk ze všech částí trupu, což znamenalo, že Ichthyopterus opět slyší.

"Chlapci!" volal. "Nepřítel nás vyzývá, abychom se vzdali. Kdo je pro?"

"Nikdo!" ozvalo se hromadně.

"Kdo je proti?"

"Všichni!" zaznělo jednomyslně, přidali se i Dar a Mik.

Ze strojovny se ozval hlas: "Stroje čerpají novou elektřinu. Za chvíli se budeme moci ponořit a pak snadno unikneme."

"Dobře, chlapci!" pochválil je Gal. "Všichni na svá místa! Dare, vezmeš do palebny Mika a místo Willa někoho šikovnějšího, kdo se dobře vyzná v rychlopalbě. Rozmetáme tu smečku, ale až dám povel. Wille," obrátil se k Vilíkovi, když s ním v kabině osaměl, "vyžádáš si prodloužení lhůty o dalších deset minut. Pozor, zapojuji."

Odpověď zněla:

"Povolujeme. Ale varujeme vás před úskokem."

Gal přístroj vypnul.

"V pořádku," ušklíbl se. "Svěřím ti úlohu pozorovatele."

"Pozorovatelna je zaplavena," namítl Vilík.

"Vystoupíš na povrch. Moře je teď tiché a noc jasná. Vysunu ti nahoru mikrofon a budeš mi hlásit, co uvidíš. Až ti dám povel, sestoupíš dovnitř a zavřeš za sebou příklop. Jdi!"

22.

VYSVOBOZENÍ

Stanul na povrchu ponorky a měl pocit, jako by stál na hřbetu ohromného mořského netvora, odpočívajícího na nekonečné hladině zalité měsíčním svitem. Daleko na obzoru se v kruhu rýsovala těla torpédoborců a ve výši kroužil hydroplán...

Podaří se mu uniknout, prorazit tímto kruhem? Zároveň se objevily jiné otázky.

Je vázán věností k těmto pirátům? Není. Nikomu nesložil slib - naštěstí ho nikdo o slib věnosti nežádal. Celá posádka prokázala věnost veliteli. To je sice hezké, jen kdyby zároveň nechtěli zákeřně ničit lodě a s nimi stovky lidských životů. Prodloužení lhůty byla jen lest. Takže je jasné, co je jeho povinností: utéct. Nebude to zrada? Ne. Nemá k těmto zločincům žádné závazky, má naopak povinnost upozornit na ně a zabránit krveprolití.

Vilík se tiše svezl z boku ponorky, okamžik se držel křidelního žebra a pak se odrazil.

Plaval co nejrychleji a nehleděl na to, zda plave správným směrem, jen když do stanovené lhůty bude co nejdál od Ichthyoptera a dostane se blízko k některému torpédoborci. Má dost času, dobrých deset prodloužených minut. A zdá se, že dělá plavecký rekord.

Napadlo ho: Stejně jako před lety plaval k neznámému ostrovu po útěku z lodního vraku, s hlavou přeplněnou ideály a přeludy o domnělé svobodě, zrovna tak teď utíká z vysněného ráje, vyléčen z touhy po dobrodružství a se zkušenostmi, které úplně vyvrátily jeho chlapecké představy.

Po světélkující hladině mu letěl vstříc obrovský strašidelný stín, jako by se na něj hnál ohromný rejnok. Zděšeně vykřikl, když ho pohltil. Zavřel oči a zatajil dech. Avšak co to? Necítí, že by ho drtily zuby obludy, slyší harmonický zvuk.

Výjeveně hleděl na stín, který se od něho vzdaloval a teď zahýbá, ostrou křivkou se vrací, klesá - přistává na hladině a rychle jako ohromný vodní pták pluje k němu - teď se zastavil v dálce asi padesáti metrů a v nočním tichu se ozval hlas z megafonu:

"Haló, doplav k nám, vezmeme tě na palubu! Utekl jsi z té ponorky?"

"Ano," odpověděl důstojníkovi, když se vyšplhal do jeho kabiny. "Ta pirátská ponorka chystá léčku. Chce získat čas, aby načerpala novou elektřinu. Pak se ponoří a bude torpédovat všechny vaše lodě," vysvětloval vzrušeně.

Důstojník vydal rozkaz a hydroplán se rozjel k Ichthyopteru. Asi sto metrů před ním se zastavil. Z jeho boku vyšlehl úzký bílý paprsek a protkl hladinu u zadě ponorky. Do výše vyrazil sloup vody a páry. Pak nastalo ticho.

"Zničil jsem jim kormidlo. Nejsou schopni plavby," vysvětlil důstojník. "Jak ses dostal do té společnosti?"

"Všechno vám vysvětlím, kapitáne, ale radím vám hned vzlétnout a varovat lidi! Torpéda ponorky mají totiž elektromagnetické zařízení, takže je přitahuje cíl."

"Vím. Neboj se, chlapče! Naši technici na to přišli a naše lodi mají prostředek, který jejich magnetická torpéda vrací. Byla by to jejich sebevražda. Ale vzdálíme se, poněvadž v této blízkosti by výbuch ohrozil i nás. Hansi," obrátil se na pilota, "pluj k velicímu člunu!"

Mezitím, co hydroplán letěl po hladině, velící důstojník vydal do mikrofonu anglicky radiotelefonický rozkaz:

"Lhůta uplynula. Opusťte ponorku a plujte přímo k severu, odkud vám budou vyslány vstříc záchranné motorové čluny. Přesně za dvacet minut vaši ponorku potopím."

Jako odpověď na tuto výzvu objevil se na hladině u Ichthyoptera vír, který se změnil ve stříbřitě se lesknoucí klínový šíp a ten rychle letěl k hydroplánu.

"Přepojte na negativní proud!" velel klidně důstojník. Vilík s údivem sledoval, jak se přímá stopa torpéda mění v oblouk - a najednou se náboj stejnou rychlostí vracel zpátky k Ichthyopteru. Pak se zablesklo a jazyk zeleného ohně s beztvárnými kusy trosek vyletěl kolmo nad hladinu. Teprve po chvíli se jako dunivá ozvěna až odkudsi ze stratosféry vracel k zemi hromový rachot.

"Ušli oprátce," odbyl důstojník celou pohřební řeč.

* * *

A ostrov? V té chvíli už neexistoval. Když šílený velitel viděl, že všechny jeho zákroky selhaly, vyhodil celý ostrov do vzduchu.

A Vilík? Stal se kapitánem velké obchodní lodi, která do jeho vlasti dováží tropické plodiny z dalekých zemí. Navštěvuje s ní často ty podivuhodné kraje, které mu stále připomínají zemský ráj. Na peklo, které v nich kdysi prožil, už skoro zapomněl.

KONEC